

อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

อโนทัย สุตวังยาง

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณภูมิบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

65031207

อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power
ของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัดอุดรธานี

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครพนม

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงาน

ศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

ของ อนันต์ สุตวังยาง

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์.ดร.สุกัญญา แซ่ม้อย)

.....กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุบไมยอริชัย)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจักษ์บาน)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์
ผู้วิจัย	อโนทัย สุตวังยาง
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยาภาณุจน์ โตพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2568
คำสำคัญ	อนาคตศึกษา, ซอฟต์พาวเวอร์, สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) เพื่อประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยวิธี EDRF รอบที่ 1 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง EDRF รอบที่ 2 สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถาม เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม และ EDRF รอบที่ 3 ใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับรอบที่ 2 โดยมีการเพิ่มค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 และ 2 ยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 300 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ผลวิจัยพบว่า

1. อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน 67 ประเด็น คือ 1) ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ 17 ประเด็น 2) องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม 16 ประเด็น 3) องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง 17 ประเด็น และ 4) องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ 17 ประเด็น

2. ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

Title	THE SCENARIO OF AN EDUCATIONAL MOVEMENT THAT ENHANCES SOFT POWER UNDER THE UTTARADIT PROVINCIAL EDUCATIONAL OFFICE
Author	Miss. Anothai Sudwangyang
Advisor	Associate Professor Thirasak Uppamaiathichai, Ph.D.
Co-Advisor	Associate Professor Krittayakan Topithak, Ph.D. Assistant Professor Nattakan Prachanban, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Educational Administration – (Type 2.1), Naresuan University, 2025
Keywords	Futures studies, Soft Power, Uttaradit Provincial Education Office

ABSTRACT

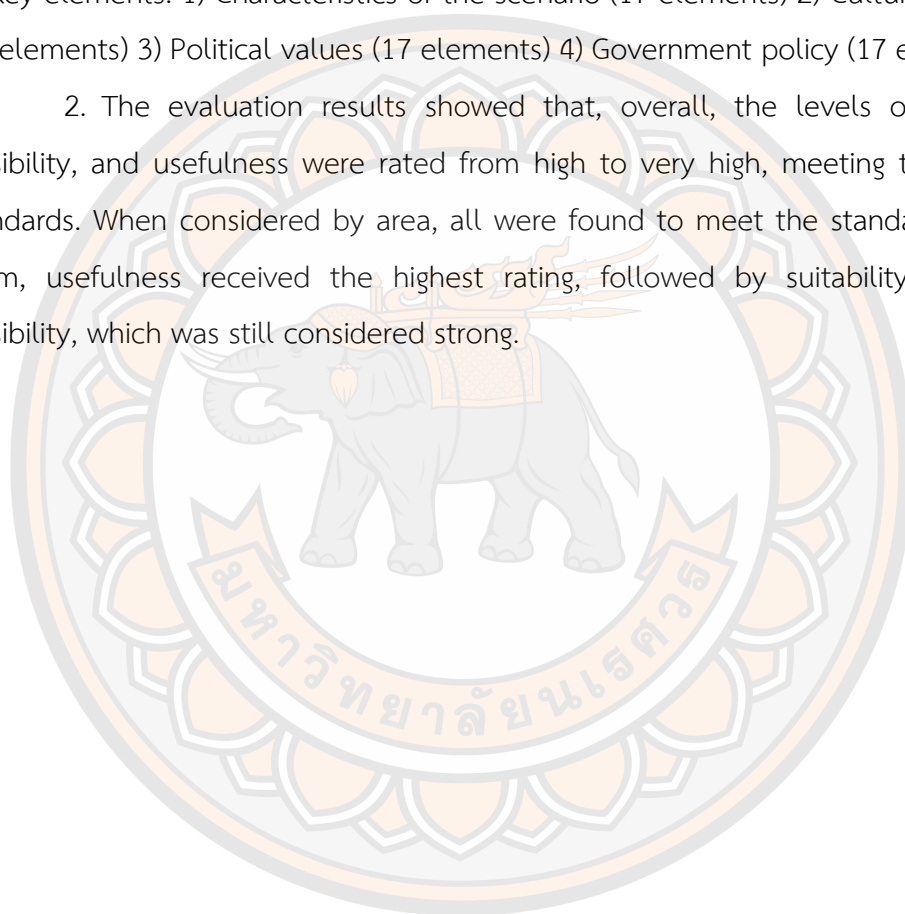
The purpose of this research was to 1) To propose the scenario of an educational movement that enhances soft power under the Uttaradit Provincial Educational Office. 2) To evaluate the scenario of an educational movement that enhances soft power under the Uttaradit Provincial Educational Office. The research process consists of two phases. Phase 1 The scenario of an educational movement that enhances soft power under the Uttaradit Provincial Educational Office was developed using the EDFR method. EDFR Round 1: Semi-structured interviews were conducted with 17 experts who were purposively selected according to specified criteria. The research instrument is semi-structured interview form. EDFR Round 2: A questionnaire was created from the information gathered in Round 1. The same experts responded, and their answers were analyzed to determine the median, the mode, and the interquartile range for each item. The research instruments included a questionnaire. EDFR Round 3: The same questionnaire from Round 2 was used again, this time including the analyzed values from Round 2. The same experts were asked to either confirm their original answers or revise their opinions. The research instruments included a questionnaire. Phase 2 The evaluation focused on the suitability, feasibility, and usefulness of the scenario of an educational movement that enhances soft

power under the Uttaradit Provincial Educational Office. A total of 300 participants took part in this step. The research instruments is an evaluation form that measured suitability, feasibility, and usefulness.

Research Findings.

1. The scenario of an educational movement that enhances soft power under the Uttaradit Provincial Educational Office consists of four main areas with 67 key elements: 1) Characteristics of the scenario (17 elements) 2) Cultural elements (16 elements) 3) Political values (17 elements) 4) Government policy (17 elements)

2. The evaluation results showed that, overall, the levels of suitability, feasibility, and usefulness were rated from high to very high, meeting the required standards. When considered by area, all were found to meet the standards. Among them, usefulness received the highest rating, followed by suitability, and then feasibility, which was still considered strong.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ อันประกอบไปด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจันต์ โดพิทักษ์ และ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจันต์ โดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจัญบาน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กองพ่วง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าที่ร้อยตรีธนู วงษ์จินดา ว่าที่ร้อยตรีเจษฎาภรณ์ พรหมทองแสน นายสมใจ วิเศษทักษิณ นายวิศรุต ปู่เพ็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริดา บุรชาติ ดร.นันทา หงวนต์ด นายพชรเสฐฐ์ บุญศิริสาริศา นางอัญชลี วัฒนาสกุลเกียรติ นายกอบภณ แสงสมบัติ นายธวัชชัย ชูหน้า ดร.กนิษฐ์ ฐานะวุฒิกุล นายอดุลย์ ภูปลี ส.ต.ต.ดร.นปดล นพเคราะห์ นางสาวจตุภรณ์ สวัสดิ์รักษา นายชยพล เอ็มมูล ดร.ประภัสสร สมสถาน รองศาสตราจารย์ ดร.อิสรา ก้านจักร ดร.ศิริวรรณ ขวัญมุข ดร.วันชัย อยู่ตรง ดร.ณัฐ รัตนศิรินิชกุล ดร.พรปวีณ์ คงนันทิพัฒน์ ดร.สมเดี้ยว เกตุอินทร์ ดร.จิราภรณ์ เอมเอี่ยม นางเปรมฤดี เกลาพิมาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อภาณุเทพ สุดวังยาง ผู้เป็นบิดาที่ให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมรุ่น และเพื่อนพี่น้องร่วมวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาของผู้วิจัยที่ให้อกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน อย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

อโนทัย สุดวังยาง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	7
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	11
2 บทนำ	13
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	14
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ Soft Power.....	64
ข้อมูลทั่วไปจังหวัดอุดรดิตถ์	101
นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรดิตถ์	174
การวิจัยอนาคต.....	203
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	217
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	231
ขั้นตอนที่ 1 การเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	232
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	236

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	241
ตอนที่ 1 ผลการเสนอขนาดภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี 241	241
ตอนที่ 2 ผลการประเมินขนาดภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี.....	292
5 บทสรุป.....	306
สรุปผลการวิจัย.....	306
อภิปรายผล.....	310
ข้อเสนอแนะ.....	318
บรรณานุกรม	321
ภาคผนวก	334
ประวัติผู้วิจัย	375

สารบัญตาราง

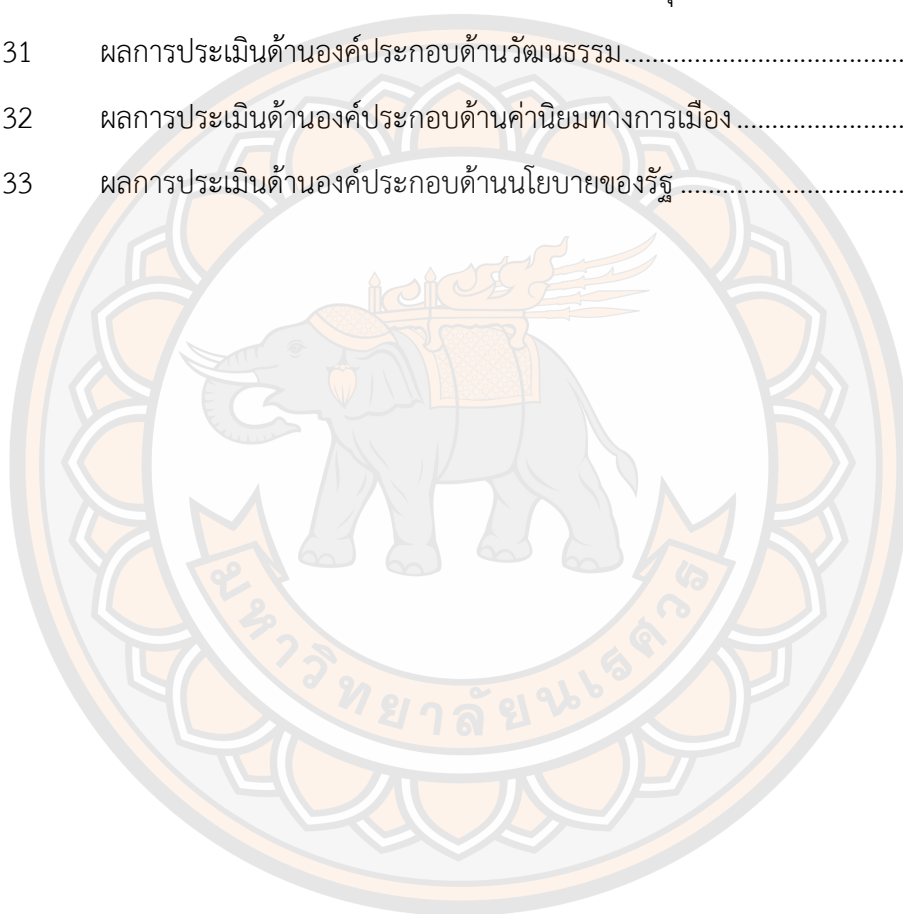
ตารางที่		หน้า
1	แหล่งที่มาของ Soft Power	66
2	รายชื่อปราชญ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จังหวัดอุดรดิตถ์.....	155
3	แสดงจำนวนบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	180
4	แสดงจำนวนสถานศึกษา นักเรียน/นักศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา.....	181
5	แสดงจำนวนสถานศึกษาจำแนกตามสังกัดอำเภอ	182
6	แสดงจำนวนนักเรียน นักศึกษาจำแนกตามสังกัดระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2566.....	184
7	แสดงจำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา อำเภอ ปีการศึกษา 2566.....	187
8	แสดงการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) รวมทุกสังกัด จำแนกตามอายุ .	191
9	แสดงเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการศึกษา เต็มตามศักยภาพ	193
10	แสดงจำนวนนักเรียน/นักศึกษา ออกกลางคันและหน่วยงานสามารถนำกลับ เข้าสู่ระบบปีการศึกษา 2566	194
11	แสดงการประเมินความสามารถในการอ่าน (RT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1..	196
12	แสดงคะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) วิชาคณิตศาสตร์และวิชา ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา (2564-2565)	197
13	จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิฉันพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 – 2565	198
14	เปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ปวช.-ปวส.....	200
15	สัดส่วนของผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสามัญศึกษาสำหรับผู้เรียนที่จบ ม.3.....	201
16	การได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา 1 ปี...	202

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ผลการวิเคราะห์ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Powerของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	256
18	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม	260
19	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง.....	263
20	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ	266
21	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อน การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อุดรดิตถ์	270
22	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม.....	273
23	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านค่านิยม ทางการเมือง.....	275
24	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ.....	277
25	สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านลักษณะอนาคตภาพ การขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรดิตถ์	280
26	สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม	283
27	สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านองค์ประกอบด้านค่านิยม ทางการเมือง.....	285
28	สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านองค์ประกอบด้านนโยบาย ของรัฐ.....	287
29	ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	293

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	ผลการประเมินด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์.....	295
31	ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม.....	298
32	ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง.....	300
33	ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ.....	303

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580.....	29
2	ความเชื่อมโยงระหว่างหมุดหมายการพัฒนา กับเป้าหมายหลัก	47
3	กลยุทธ์เน้น Soft Power ของประเทศไทย	53
4	ฮาร์ดพาวเวอร์ และ ซอฟต์พาวเวอร์	68
5	ตราสัญลักษณ์จังหวัดอุดรดิตถ์	105
6	ธงประจำจังหวัดจังหวัดอุดรดิตถ์.....	106
7	แผนที่จังหวัดอุดรดิตถ์.....	107
8	แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	186
9	แสดงร้อยละของจำนวนนักเรียน.....	189
10	แสดงการเปรียบเทียบร้อยละการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาระหว่าง ปี 2564-2565	192
11	แสดงจำนวนนักเรียนที่ได้รับบริการ.....	193
12	แสดงร้อยละนักเรียนที่หลุดออกจากระบบและนำกลับเข้าสู่ระบบ.....	195
13	แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน (RT).....	196
14	แสดงการเปรียบเทียบเฉลี่ยผลการประเมินผู้เรียนปีการศึกษา 2565-2566.....	198
15	แสดงคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET)	199
16	แสดงการเปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ปวช.-ปวส.	200
17	แสดงการเปรียบเทียบร้อยละการศึกษาต่อและการได้งานทำระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	203

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

VUCA World เป็นโลกที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ 1) Volatility คือ ความผันผวนสูง เปลี่ยนแปลงฉับพลันรวดเร็วมาจาก Disruptive เทคโนโลยี 2) Uncertainty เป็นสถานะที่มีความไม่แน่นอน ทำให้ขาดความชัดเจน ยากต่อการตัดสินใจ 3) Complexity ความซับซ้อนที่จะทวีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ การเชื่อมต่อทาง Internet IOT ทำให้ดูเหมือนโลกเล็กลง Big Data ที่อยู่ใน Cloud และ 4) Ambiguity ความคลุมเครือที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ สิ่งดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิด Platform การจัดการเรียนรู้ใหม่ การจัดหลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นการเตรียมผู้เรียนไปสู่สังคมอนาคต เพราะปัจจุบันความรู้จะมีอายุสั้น แต่คนจะมีอายุยืน การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความสามารถ ปรับตัวกับพลวัตของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปกับความเร็วของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตาม Passion ของตน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะการสื่อสาร มีจิตอาสา มีการเติบโตทางความคิด (Growth mindset) มีความมุ่งมั่น (Obsessed) ที่ดำเนินไปให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ผู้เรียน Generation Alpha ที่เติบโตมากับสภาพแวดล้อมด้วยเทคโนโลยี ทำให้เป็นบุคคลที่ขาดความอดทน พินิจเสียเปรียบบางมีความยืดหยุ่นทางความคิดน้อย มีจุดอ่อนด้านการสื่อสารและทักษะทางสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้มาพร้อมกับโอกาสในการจัดการเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างรากฐานทางวัฒนธรรมให้สามารถแสดงอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของผู้เรียนแต่ละคน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2562) ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ส่งผลต่อการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการวางรากฐาน เพื่อพัฒนาคนให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมโลกที่ผันผวน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต (ศศิมา สุขสว่าง, 2562) ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาชาติ คือ การศึกษา อันประกอบไปด้วย หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ครู ผู้สอน กระบวนการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อม การติดตามประเมินผลเทคนิควิธี และเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียน (ทักษ์ อุดมรัตน์, 2564)

สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกๆระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะ และทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจและกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้ในภาพรวมคนไทยมีโอกาเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน 15 ปีของรัฐ แต่ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับสภาวะการณ์การลดลงของประชากรและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็วของประเทศ รวมถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถเชื่อมทั้งโลกให้เป็นหนึ่งเดียว การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

ปัจจุบันประชาชนในประเทศต่างให้ความสนใจกับคำว่า Soft Power (อำนาจละมุน) และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษาและวิชาการ หรือแม้แต่ประชาชนทั่วไปการตีความความหมายของคำว่า Soft Power มีความแตกต่างกันตามความรู้และความเข้าใจของ แต่ละบุคคลมีทั้งเหมือน แตกต่าง หรือคล้ายคลึงกัน กระแส Soft Power ได้รับความสนใจจากการที่ศิลปินไทยได้นำเสนออาหารไทยในการแสดงคอนเสิร์ตบนเวทีนานาชาติ รวมถึงการรับประทานอาหาร ที่มีขายทั่วไปในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น ข้าวเหนียวมะม่วง ลูกชิ้นปิ้ง หรือหมูกระทะ ส่งผลให้ร้านค้าที่ขายอาหารเหล่านั้นได้รับความนิยมไปด้วย สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มให้กับสินค้าดังกล่าวเป็นอย่างมาก รวมถึงการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่งด้วย จนทำให้ประชาชนคาดหวังให้รัฐบาลใช้ Soft Power เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

เพื่อสร้างความนิยมไทยในระดับนานาชาติ นำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ท่ามกลางความไม่ชัดเจนในการนำแนวคิด Soft Power ไปปฏิบัติ Joseph Nye (2004, อ้างถึงใน รัชณี เอื้อไพโรจน์กิจ, 2565) ได้เสนอแนวคิดและให้คำนิยามของคำว่า Soft Power ว่าเป็นอำนาจที่ทำให้ผู้อื่นยินดีปฏิบัติตามความต้องการของเรา โดยไม่ต้องมีการบีบบังคับหรือมีข้อแลกเปลี่ยน หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้ผู้อื่นพอใจในผลลัพธ์ที่เราต้องการโดยใช้สิ่งดึงดูดใจเพื่อนำไปสู่การยอมรับ มากกว่าที่จะขู่หรือใช้กำลัง ทั้งนี้ได้นิยามไว้ว่า 3 สิ่งสำคัญที่ทำให้ Soft Power ทำงาน ได้แก่ วัฒนธรรม (Culture) ค่านิยมทางการเมือง (Political Values) และนโยบายต่างประเทศ (Foreign Policies) (Nye, 1990 อ้างถึงในสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2563)

จากกระแส Soft Power ดังกล่าว กระตุ้นให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามที่จะส่งเสริมการนำ Soft Power มาขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ผ่านการมอบนโยบายแก่หน่วยงานภาครัฐให้ร่วมกันดำเนินนโยบายดังกล่าว และได้มีข้อสั่งการในคราวประชุมคณะหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า ครั้งที่ 4/2563 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2563 ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรมนำเสนอวัฒนธรรมของประเทศในลักษณะ Soft Power เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ รวมถึงการสร้าง ความภาคภูมิใจ ความรัก ความสามัคคีของประชาชนภายในประเทศ โดยใช้แนวทางส่งเสริมวัฒนธรรม 5F ได้แก่ อาหาร (Food) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) การออกแบบแฟชั่นไทย (Fashion) ศิลปะ การป้องกันตัวแบบไทย (Fighting) และเทศกาล (Festival) โดยนำเสนอ 5F Soft Power ของไทย ผ่านการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว สร้างแรงบันดาลใจ ดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (Experience-based-Tourism) ต่อมารัฐบาลปัจจุบัน นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ซอฟต์พาวเวอร์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2566 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2566 ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าในการวางแผนทางการขับเคลื่อนซอฟต์พาวเวอร์ของประเทศไทยให้มีศักยภาพดำเนินไปสู่เป้าหมายตามนโยบาย OFOS และ THACCA ของรัฐบาลนั้น จะต้องมีการดำเนินการ 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การพัฒนาคนผ่านกระบวนการส่งเสริมบ่มเพาะศักยภาพ โดยค้นหาผู้ที่มีความฝันและอยากทำความฝันนั้นให้เป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุ จำนวน 20 ล้านคน จาก 20 ล้านครัวเรือน โดยให้แจ้งลงทะเบียนกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อบ่มเพาะผ่านศูนย์บ่มเพาะทักษะ

สร้างสรรค์ ทั้งด้านทำอาหาร ฝึกมวยไทย วาดภาพศิลปะ ฝึกการแสดง ร้องเพลง ออกแบบ แฟชั่น ฝึกแข่ง e-sport และอื่น ๆ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ขั้นที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์สาขาต่าง ๆ ภายในประเทศ 11 สาขา ได้แก่ อาหาร กีฬา เฟสทีวัล ท่องเที่ยว ดนตรี หนังสือ ภาพยนตร์ เกม ศิลปะ การออกแบบและแฟชั่น โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์กร THACCA ที่จะถูกจัดตั้งขึ้นในอนาคต โดยจะดำเนินการปรับแก้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป พร้อมสนับสนุนเงินทุนวิจัยและพัฒนา สร้างแรงจูงใจด้านภาษี ให้เสรีภาพแก่ความคิดสร้างสรรค์ให้ทุกคนสามารถแสดงผลงานได้อย่างไร้ขีดจำกัด รวมทั้งจะมีการจัดตั้งศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบหรือ TCDC ในทุกจังหวัด เพิ่มพื้นที่สำหรับ Co-Working Space ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และต่อยอด Soft Power อย่างมั่นคงตั้งแต่ระดับภูมิภาค ไปจนถึงระดับประเทศ และขั้นที่ 3 การนำอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์รุกสู่เวทีโลก ผ่านการเดินหน้านำผลักดันซอฟต์แวร์ไทยสู่ระดับสากลด้วยการทูตเชิงวัฒนธรรม โดยให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคเอกชนนำซอฟต์แวร์ไทยเผยแพร่สู่ตลาดโลกผ่านยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนด้วยการวิจัยข้อมูลเชิงพฤติกรรม กลยุทธ์การสื่อสาร และการร่วมจัดกิจกรรมในระดับภูมิภาคและระดับโลก ซึ่งสามารถทำได้ทั้งที่เป็นกิจกรรมระดับโลกที่จัดภายในประเทศและการนำซอฟต์แวร์ ที่มีศักยภาพสูงของไทยเข้าร่วมกิจกรรมระดับโลกในต่างประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2565 ภายใต้หลักการให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น การพัฒนาการเรียนรู้ โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศไทยให้มีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ตามหลักการสำคัญ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชน และประเทศชาติ ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา เพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era) พัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาและความเสมอภาค

ทางการศึกษารวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ โดยมีนโยบายและจุดเน้น คือ การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย การยกระดับคุณภาพการศึกษา การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากร การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล และการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะเรื่อง การยกระดับคุณภาพการศึกษาในด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft Power ให้กับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

หากกล่าวถึงเครื่องมือที่ทันสมัย มีอิทธิพลต่อสังคม ผู้เรียนและส่งผลได้ยาวนาน อีกทั้งยังปรับเปลี่ยนได้อย่างทันต่อสถานการณ์ นั่นคือ ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสามารถในการส่งต่อสิ่งที่ต้องการจะพัฒนา ผ่านความมีเสน่ห์ ความหลงใหล การดึงดูดมากกว่าการบีบบังคับหรือข่มขู่ เป็นวิธีการส่งผ่านความสนใจผ่านวัฒนธรรม การเมือง รวมถึงสื่อดิจิทัล นโยบายต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซอฟต์พาวเวอร์ดูเหมือนเป็นอำนาจที่อ่อนไหวแตกต่างจากความแข็งแกร่งทางทหาร (Hard Power) แต่เพราะเหตุใดจึงมีความสำคัญระดับประเทศ และทำให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง และยั่งยืน โลกโลกาภิวัตน์และการปฏิวัติการสื่อสารในปัจจุบันทำให้ผู้นำประเทศ ผู้นำองค์กร รวมถึงผู้นำการศึกษาจำเป็นต้องเพิ่มพลังของซอฟต์พาวเวอร์โดยการสร้าง ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับความเป็นธรรมชาติของวัฒนธรรม ประเพณี ผ่านนโยบาย โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึง และสร้างความแข็งแกร่งในทุกด้านให้สอดคล้องกับแนวคิดและการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพได้อีกด้วย (Nye, J., 2004)

แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิ การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคี โดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพ และมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ ปัญหาเกิดขึ้นเป็นผลจากระบบการศึกษาของประเทศที่ยังไม่สามารถ

เตรียมและพัฒนาคนในแต่ละช่วงวัยให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่มีอยู่ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเพียงแหล่งให้ความรู้ อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างรวดเร็วจะนำสังคมไทยไปสู่สังคมดิจิทัลมากขึ้น ถือเป็นความท้าทายต่อระบบการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องปรับให้อยู่บนฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งเอื้อต่อคนทุกกลุ่มให้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ “การศึกษา” ถือเป็น Soft Power ประเภทหนึ่งด้วยเช่นกัน โดยจะเห็นว่าการกำหนดนโยบายการศึกษา อาทิ การจัดการศึกษานานาชาติ (International Education) โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาหรือการเผยแพร่การศึกษาผ่านภาษาและวัฒนธรรมในต่างประเทศ ถือเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญในการสร้างอำนาจไปสู่การเป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับนานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ โดยทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นรากฐานสำคัญของความได้เปรียบทางการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและก้าวทันโลก สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอนาคตภาพการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของจังหวัด ผ่านการบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสังกัดภายในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการวางแผนและกำกับติดตามการดำเนินงาน ส่งเสริมศักยภาพบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศ การแนะแนว รวมถึงการสนับสนุนผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้มีความสามารถพิเศษ นอกจากนี้ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ยังทำหน้าที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ศาสนา ศิลปะ กีฬา และคุณค่าทางสังคมที่สำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์และเอกลักษณ์ของจังหวัด อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในจังหวัด การสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และการสร้างความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดและประเทศในเวทีโลก ทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) นโยบายของรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติ

(พ.ศ. 2560–2579) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ยุทธศาสตร์ และนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการและรองรับกับโครงสร้างประชากร บริบทการจัดการศึกษาของประเทศและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกศตวรรษที่ 21

จากความสำเร็จและปัญหาที่กล่าวมา การพัฒนาชาติให้สามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษา การที่จะทำให้การศึกษาในจังหวัดก้าวเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในหลากหลายมิติ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์และหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาการศึกษามีผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างทันสมัย ทันยุค และตอบสนองต่อสถานการณ์โลก สามารถพัฒนาผู้เรียนทุกช่วงวัยให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าประสงค์ข้อที่ 2 คือ ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่และการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งสนับสนุนยุทธศาสตร์ข้อที่ 3 ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566) ด้วยบทบาทความสำคัญของ Soft Power ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นอย่างไร
2. ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี รูปแบบการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยมีขอบเขตการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

การเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

EDFR รอบที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

EDFR รอบที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1

EDFR รอบที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกับรอบที่ 2 โดยมีการเพิ่มคำถามฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 และ 2 ยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารการศึกษาระดับสูงจำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มบริหารการศึกษาระดับปฏิบัติการ จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 5 คน ซึ่งใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

การประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด รองศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการกลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 15 คน ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่ม บุคลากร ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 25 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 255 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น คือ ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรภายนอก จำนวน 5 คน รวมจำนวน 300 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ หมายถึง แนวโน้มภาพรวมของการพัฒนาการศึกษาในอนาคตภายใต้บทบาทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มุ่งวางทิศทาง ยุทธศาสตร์ และกลไกการดำเนินงานทาง

การศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคิด Soft Power เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และระบบการศึกษา โดยอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ หมายถึง การวางยุทธศาสตร์ บูรณาการ Soft Power ในแผนพัฒนา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย และระบบบริหารจัดการที่เปิดกว้าง
2. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการประยุกต์ใช้ Soft Power 5F เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างสังคมแห่งความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม
3. องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง หมายถึง การปลูกฝังประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมือง เพื่อสร้างเยาวชนที่มีคุณลักษณะผู้นำทางสังคม
4. องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ หมายถึง การผลักดันนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติและจังหวัด ที่บูรณาการ Soft Power เข้ากับระบบการศึกษา การพัฒนาทุนมนุษย์ และการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

การศึกษาอนาคต หมายถึง กระบวนการค้นหาความรู้จริงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างเป็นระบบที่ตั้งอยู่บนแนวคิดตามปรัชญาอนาคตนิยมและเกี่ยวข้องกับทางเลือกอนาคตในรูปแบบต่าง ๆ

การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบของการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตคุณภาพหรือเป้าหมายของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยมีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการบริหารจัดการที่มีรูปแบบ ขั้นตอน ในการสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) หมายถึง พลังสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมและการศึกษา ที่หลอมรวมยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน วัฒนธรรมท้องถิ่น ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายของรัฐ เข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาเยาวชนและสังคมให้มีศักยภาพทางปัญญา คุณธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ไทย อันนำไปสู่การพัฒนาจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างยั่งยืน

เทคนิคการวิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) หมายถึง เทคนิควิจัยอนาคต โดยผสมผสานระหว่างเทคนิค EFR (Ethnographic Futures Research) กับเดลฟาย (Delphi) เข้าด้วยกัน โดยใช้ในการศึกษาอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 9 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอพิชัย อำเภอตรอน อำเภอลับแล อำเภอทองแสนขัน อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำปาด อำเภอพากทำ และอำเภอบ้านโคก จำนวน 430 แห่ง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ทุกกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์ หรืออาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานและความสำเร็จของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

เกณฑ์พิจารณาในการจัดทำอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย

1. ความเหมาะสม (Propriety) หมายถึง ระดับความคิดเห็นว่า สมควร ควรแก่กรณี โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับบริบทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์
2. ความเป็นไปได้ (Feasibility) หมายถึง ระดับความคิดเห็นว่าสามารถดำเนินไปได้ โดยพิจารณาจากการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพียงพอต่อการใช้ทรัพยากร ระเบียบข้อปฏิบัติ
3. ความเป็นประโยชน์ (Utility) หมายถึง ระดับความคิดเห็นว่าผลที่ได้ตามต้องการ สิ่งที่เป็นผลดีที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ทราบถึงอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power อย่างเป็นระบบและมีทิศทางชัดเจน สามารถมองเห็นแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต ทั้งในด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง และองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ เพื่อนำไปใช้วางแผนหรือปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัด

2. ผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยบูรณาการแนวคิด Soft Power เข้ากับการวางแผนพัฒนาการศึกษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายเกิดผลเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

3. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอื่น ๆ และหน่วยงานทางการศึกษา สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการนำเสนอและกำหนดนโยบาย Soft Power เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ โดยปรับใช้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อน การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

- 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 1.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579)
- 1.3 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)
- 1.4 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580)
- 1.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
- 1.6 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570)
- 1.7 นโยบายภาครัฐ Soft Power
- 1.8 นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
- 1.9 นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ Soft Power

- 2.1 ความหมายของ Soft Power
- 2.2 รูปแบบของ Soft Power
- 2.3 แหล่งที่มาของ Soft Power
- 2.4 พลังของ Soft Power
- 2.5 การศึกษากับ Soft Power
- 2.6 Soft Power กับบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21

- 2.7 Soft Power กับการจัดการเรียนรู้
- 2.8 การจัดการเรียนรู้และประเมินผลในบริบท Soft Power
- 2.9 ทฤษฎี Soft Power ที่มีศักยภาพของไทย
- 2.10 แนวทางสำหรับการใช้และพัฒนาทฤษฎี Soft Power
- 2.11 กรณีศึกษา Soft Power จากต่างประเทศ
- 2.12 การดำเนินการของประเทศไทยในการผลักดัน Soft Power : มรดกทางวัฒนธรรมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ
- 2.13 แนวคิดและนโยบายการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศที่เป็นกรณีศึกษา
- 2.14 รูปแบบและวิธีการดำเนินการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศที่เป็นกรณีศึกษา
- 3. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดอุดรธานี
- 4. นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
- 5. การวิจัยอนาคต
 - 5.1 ความเป็นมาและความหมายของการวิจัยอนาคต
 - 5.2 ลักษณะของการศึกษาอนาคต
 - 5.3 เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR
 - 5.4 ประโยชน์ของการวิจัยอนาคต
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 บัญญัติความมุ่งหมายและหลักการการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โดยยึดหลัก ดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน สำนักงาน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง แนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ 1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน 3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา 4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง และ 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในส่วนของการบริหารจัดการศึกษาของรัฐ กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงต่อมาหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีคำสั่งให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปฏิบัติการกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด การปฏิบัติ

ราชการตามอำนาจหน้าที่ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มอบหมาย และให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

1.1 รับผิดชอบงานธุรการของ กศจ. อศจ. คณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์ คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน รวมทั้งปฏิบัติงานราชการที่เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ของ กศจ. และตามที่ กศจ. มอบหมาย

1.2 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการ

1.3 สั่งการ กำกับ ดูแล เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการ หรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

1.4 จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ

1.6 ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กศจ. และ อศจ.”

1.7 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การนิเทศ และแนวทางการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รวมทั้งติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา

1.8 ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของส่วนราชการ หรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.9 ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา

1.10 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน

1.11 ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่าง ๆ ในจังหวัด

ให้มีศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศึกษาธิการภาค มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เฉพาะงานที่เกี่ยวกับ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และให้มีรองศึกษาธิการจังหวัด เพื่อช่วยเหลืองานศึกษาธิการจังหวัด จำนวนสามคน ให้ศึกษาธิการจังหวัด รองศึกษาธิการจังหวัด และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้ศึกษาธิการจังหวัดดำรงตำแหน่งเทียบเท่ากับข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทอำนวยการระดับสูง และผู้ที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการประเภทผู้บริหารการศึกษาหรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รองศึกษาธิการภาคอยู่ก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.ค.ศ. กำหนด

2. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579)

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ

จากแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้

"คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21"

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) 5 ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุเป้าหมาย 53 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย เป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ประชากรกลุ่มอายุ 6-14 ปีทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าที่รัฐต้องจัดให้ฟรี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมทุกคน และประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา 15 ปี เป็นต้น

3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) ของนักเรียนอายุ 15 ปีสูงขึ้น เป็นต้น

4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง มีระบบการบริหารงานบุคคล ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งมีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา เป็นต้น

5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ 200 อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการในแต่ละเป้าหมายและตัวชี้วัด เป็น 5 ช่วง ดังนี้ ระยะเร่งด่วน ระยะ 5 ปีแรกของแผน ระยะ 5 ปีที่สองของแผน ระยะ 5 ปีที่สามของแผน และระยะ 5 ปีสุดท้ายของแผน

ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ
มีเป้าหมาย ดังนี้

1) คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น การจัดกิจกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สะท้อนความรักและการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

2) คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น สถานศึกษาจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น และสถานศึกษาในพื้นที่พิเศษที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่งชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบและแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่

ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมาย ดังนี้

1) กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี สูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์ กำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะด้าน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี/สหกิจศึกษา/หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) เพิ่มขึ้น จำนวนสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น และมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนเงินลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเมื่อเทียบกับภาครัฐเพิ่มขึ้น สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศเพิ่มขึ้น โครงการ/งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000, คน เพิ่มขึ้น นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ ที่ได้จดสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น และผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิต

และพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
มีเป้าหมาย ดังนี้

1) ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย และมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไปจัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น เด็กแรกเกิด - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น ผู้สูงวัยที่ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น และมีสาขาและวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยได้รับการส่งเสริมให้ทำงานและถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์เพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ศูนย์เด็กเล็ก/สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น สถานศึกษา/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น และสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพิ่มขึ้น เป็นต้น

4) แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น แหล่งเรียนรู้

ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น สื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือจัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และได้รับการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วม จากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

5) ระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียน ทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ มีระบบติดตามประชากรวัยเรียน ที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน เป็นต้น

6) ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการใช้ครู แผนการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2560 - 2569) จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด สัดส่วนของการบรรจุครูที่มาจากการผลิตครูในระบบปิดเพิ่มขึ้นมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เอื้อให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นและพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครู เป็นต้น

7) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัด ที่สำคัญ เช่น ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และระดับความพึงพอใจของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพ และมีแผนงานและโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา
มีเป้าหมาย ดังนี้

1) ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ที่ลดลง ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง เป็นต้น

2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น

3) ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผลมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่น ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา และมีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้ เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมาย ดังนี้

1) คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครู/บุคลากรทางการศึกษา

ได้รับการอบรมพัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น และสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2) หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษา/สถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้นและสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เป็นต้น

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมมีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ และพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมายดังนี้

1) โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

2) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น เป็นต้น

3) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น เป็นต้น

4) กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ มีรูปแบบ/แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม เป็นต้น

5) ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และสถานศึกษามีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา และโครงการทดลอง นำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย สารของแผนการศึกษาแห่งชาติที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติ ของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ

แนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับหน่วยงานองค์กรและภาคีทุกภาคส่วน ถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ 2) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำและติดตามประเมินผลแผนดังกล่าว 3) การปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ในระดับต่าง ๆ และ 4) การสร้างช่องทางให้ประชาสังคม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบาย และระดับพื้นที่

การดำเนินการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้เสนอรายละเอียดการดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยได้ระบุบทบาทของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และหน่วยงานอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบ

จัดการศึกษา เป็นต้น ส่วนระดับภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น รวมทั้งระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน โดยได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในแต่ละระดับอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานตามแผน เป็นไปอย่างสอดคล้อง รองรับในกรอบทิศทางเดียวกัน และการจัดการศึกษาเป็นไปตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลาที่กำหนด

การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ

แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผล เป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้งการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยแต่ละหน่วยงานประเมินการดำเนินงานของตนควบคู่ไปกับการให้หน่วยงานกลางประเมินมีหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐาน และถูกต้องตามหลักวิชาการแนวทางการติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) การประเมินบริบทก่อนเริ่มโครงการ ประเมินระหว่างดำเนินงาน และประเมินหลังการดำเนินงานตามแผนเสร็จสิ้น 2) วางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการแต่ละระดับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ 3) ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล 4) จัดให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นกลางเป็นผู้ประเมิน 5) จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็น และ 6) นำเสนอผลการติดตามและประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

3. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 มีวิสัยทัศน์ คือ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ "ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข

เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน" โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคมนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

ภาพ 1 วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580

ที่มา: ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครอบครัว และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลาง และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี

สามารถฝึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชน มีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียง กับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืน จนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปและประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของ ประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษา และการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะ ต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภค เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมี ความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีความ เอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือ และปฏิบัติตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย 2) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจาย

รายได้ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกराชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) ความสุขของประชากรไทย 2) ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ 3) ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง 4) บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ และ 5) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง โดย 1.1) การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา 1.2) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ 1.3) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

และ 1.4) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหา ความมั่นคงที่สำคัญ 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาค้น และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น โดย 2.1) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน 2.2) การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาค้นที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ 2.3) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุข อย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 2.4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทาง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล 3) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้ พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและ หน่วยงานด้านความมั่นคง โดย 3.1) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมี ประสิทธิภาพ 3.2) การพัฒนาและพัฒนากำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้ง ภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามได้ ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ และ 3.3) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการ ภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ 4) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบสุข สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญ ก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน โดย 4.1) การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพ สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ 4.2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของ ภูมิภาคและ 4.3) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐ และที่มีใช้ภาครัฐ 5) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไก สำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด โดย 5.1) การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาค้นความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม 5.2) การบริหารจัดการความมั่นคง ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ และ 5.3) การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนา ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) "ต่อยอดอดีต" โดยมองกลับไปที่เราทิ้งทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ ในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของ

เศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ 2) "ปรับปรุงจจุบัน" เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) "สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต" ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับปรุงแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุน ในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและ ลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและการกระจายรายได้ 2) ผลผลิตภาพการผลิตของ ประเทศทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน 3) การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา และ 4) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การเกษตรสร้างมูลค่า ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร ประกอบด้วย 1.1) เกษตรอัตลักษณ์ พื้นถิ่น 1.2) เกษตรปลอดภัย 1.3) เกษตรชีวภาพ 1.4) เกษตรแปรรูปและ 1.5) เกษตรอัจฉริยะ 2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อน ประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต ประกอบด้วย 2.1) อุตสาหกรรมชีวภาพ 2.2) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร 2.3) อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ 2.4) อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ และ 2.5) อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ 3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยการรักษา การเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่ม สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง ประกอบด้วย 3.1) ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม 3.2) ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ 3.3) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย 3.4) ท่องเที่ยว สำราญทางน้ำ และ 3.5) ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค 4) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก ครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดย 4.1) เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ 4.2) สร้าง และพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ 4.3) เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ 4.4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

เทคโนโลยีสมัยใหม่ และ 4.5) รักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค 5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดย 5.1) สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ 5.2) สร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน 5.3) สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด 5.4) สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล และ 5.5) ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 7 ประเด็น ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดย 1.1) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว 1.2) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรมจริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 1.3) การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา 1.4) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 1.5) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ 1.6) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม และ 1.7) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ประกอบด้วย 2.1) ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ 2.2) ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 2.3) ช่วงวัยแรงงาน ยกระดับศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะแรงงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และ 2.4) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังใน

การขับเคลื่อนประเทศ 3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดย 3.1) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 3.2) การเปลี่ยนโฉมบทบาท "ครู" ให้เป็นครูยุคใหม่ 3.3) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท 3.4) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3.5) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก 3.6) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มและ 3.7) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ 4) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย โดย 4.1) การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อตั้งแต่ระดับปฐมวัย 4.2) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงานและระบบสนับสนุน ที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ และ 4.3) การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ 5) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคม โดย 5.1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ 5.2) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ 5.3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี 5.4) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี และ 5.5) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ 6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดย 6.1) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย 6.2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีรัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 6.3) การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน และ 6.4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 7) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ โดย 7.1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต 7.2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 7.3) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ และ 7.4) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชนประชาสังคม

ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกัน การเข้าถึงบริการ และสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ความแตกต่างของรายได้ และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร 2) ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน 3) ความก้าวหน้า ในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี และ 4) คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็น ธรรมในทุกมิติ โดย 1.1) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก 1.2) ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค 1.3) กระจาย การถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร 1.4) เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทยให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน 1.5) สร้างหลักประกัน ทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะและทุกกลุ่ม 1.6) ลงทุนทางสังคม แบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง 1.7) สร้างความเป็นธรรมใน การเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และ 1.8) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง 2) การกระจายศูนย์กลาง ความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีโดย 2.1) พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในภูมิภาค 2.2) กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัด ในมิติต่าง ๆ 2.3) จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถ ตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต 2.4) ปรับโครงสร้าง และแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อบูรณาการและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด 2.5) สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 2.6) การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่ 3) การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดย 3.1) สร้างสังคมเข้มแข็งที่ แบ่งปันไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ 3.2) การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ 3.3) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน 3.4) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาท

ของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม 3.5) สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และ 3.6) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล

4) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

โดย 4.1) ส่งเสริมการปรับตัวกิจกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ 4.2) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง 4.3) สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน และ 4.4) สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติ ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู 3) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 4) ปริมาณก๊าซเรือนกระจก

มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ 1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคม เศรษฐกิจสีเขียว โดย 1.1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 1.2) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด 1.3) อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ 1.4) รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 1.5) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล โดย 2.1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล 2.2) ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ 2.3) ฟื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม และ 2.4) พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพ

ภูมิอากาศโดย 3.1) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 3.2) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 3.3) มุ่งเข้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน และ 3.4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ 4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดย 4.1) จัดทำแผนผังภูมิโนเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมิโนเวศอย่างเป็นเอกภาพ 4.2) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมิโนเวศอย่างยั่งยืน 4.3) จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล 4.4) สงวนรักษา อนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน 4.5) พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และ 4.6) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อมและยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ 5) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดย 5.1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ 5.2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล 5.3) พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศและส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 5.4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน และ 5.5) พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชน ในมิติปริมาณ คุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร 6) ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ โดย 6.1) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย 6.2) พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม 6.3) จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และ 6.4) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก "ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม" โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาท ภารกิจ แยกแยะบทบาท หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรม การทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูล ขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับ มาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามี ส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาค ส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึก ในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ และเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือก ปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ระดับความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ 2) ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ 3) ระดับ ความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติดังกล่าวและ 4) ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม โดยประเด็น ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส โดย 1.1) การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับ แนวหน้าของภูมิภาค และ 1.2) ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ 2) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการ โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ โดย 2.1) ให้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ 2.2) ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติ และ 2.3) ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ในทุกระดับ 3) ภาครัฐมีขนาดเล็ก เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศ โดย 3.1) ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม 3.2) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประเทศ และ 3.3) ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล 4) ภาครัฐมีความทันสมัย โดย 4.1) องค์การภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ และ 4.2) พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย 5) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมมีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ โดย 5.1) ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม และ 5.2) บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ 6) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดย 6.1) ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ 6.2) บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต 6.3) การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรมและตรวจสอบได้ และ 6.4) การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ 7) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น โดย 7.1) ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง 7.2) มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น และ 7.3) การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย 8) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชน โดยเสมอภาค โดย 8.1) บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม 8.2) ทุกหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง 8.3) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน 8.4) ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือกระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม และ 8.5) พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

4. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 3 โดยเป็นแผนระดับที่ 2 หลักที่ได้มีการถ้อยระดับเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน มากำหนดประเด็นการพัฒนาในลักษณะที่มีความบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ในทางปฏิบัติร่วมกันได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ และป้องกันการเกิดความสับสน ซึ่งแผนแม่บทฯ เป็นแผนระดับชาติ มิได้เป็นแผนของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) มี 23 ประเด็น ได้แก่ 1) ความมั่นคง 2) การต่างประเทศ 3) การเกษตร 4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 5) การท่องเที่ยว 6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน 7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล 8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ 9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ 10) การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม 11) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 12) การพัฒนาการเรียนรู้ 13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 14) ศักยภาพการกีฬา 15) พลังทางสังคม 16) เศรษฐกิจฐานราก 17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม 18) การเติบโตอย่างยั่งยืน 19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ 20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ 21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ 23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ทั้ง 23 ประเด็น มีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน ได้แก่ (1) ประเด็นของแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) จำนวน 37 เป้าหมาย ตัวชี้วัดของเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) จำนวน 41 ตัว และค่าเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) จำนวน 41 ค่าเป้าหมาย เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ชั้นกลาง และ (2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) จำนวน 140 เป้าหมายตัวชี้วัดของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) จำนวน 167 ตัว และค่าเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) จำนวน 172 ค่าเป้าหมาย เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ขั้นต้น ซึ่งเป้าหมายของแผนแม่บทฯ เป็นสิ่งที่หน่วยงานของรัฐต้องให้ความสำคัญในการพิจารณาดำเนินการต่าง ๆ ร่วมกันอย่าง บูรณาการ เพื่อ "พุ่งเป้า" สู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติร่วมกัน โดยได้มีการปรับตัวชี้วัดให้สามารถสะท้อนเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ครอบคลุม และเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งตัวชี้วัดทำหน้าที่ในการ "ชี้" และ "วัด" ความก้าวหน้าการดำเนินการตามเป้าหมายแผนแม่บทฯ รวมทั้งมีการปรับค่าเป้าหมายให้สอดคล้องตามตัวชี้วัด และให้มีความท้าทาย มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ มีการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และครอบคลุมกับองค์ประกอบและปัจจัยของห่วงโซ่คุณค่าแห่งประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ของทั้ง 140 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย ทั้งนี้ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่

การปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ร่วมกับแผนระดับที่ 2 อีก 2 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติที่มีเป้าหมายการพัฒนาสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 140 เป้าหมายเพื่อนำไปสู่การกำหนดการปฏิบัติที่มีความชัดเจนใน แผนระดับที่ 3 ประกอบด้วย แผนปฏิบัติราชการและ/หรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐ ที่ต้องมีการระบุการดำเนินงาน/โครงการที่สามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ไปสู่การปฏิบัติจะมีหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ระดับ ได้แก่ หน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.1) สำหรับ 23 ประเด็นแผนแม่บทฯ หน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนเป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.2) สำหรับ 37 เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ และหน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.3) สำหรับ 140 เป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทฯ ซึ่งหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับมีหน้าที่หลักในการประสานและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอย่างบูรณาการ ผ่านการจัดทำแผนระดับที่ 3 และโครงการ/การดำเนินงานที่สอดคล้องกันตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationships: XYZ)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนดำเนินงานต่าง ๆ ของทุกหน่วยงานของรัฐให้สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมคือ การที่ทุกหน่วยงานมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศร่วมกันอย่างบูรณาการ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างบูรณาการรวมทั้งเกิดความคุ้มค่าและประสิทธิภาพของกระบวนการงบประมาณต่อไป

5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศระยะ 5 ปี เพื่อให้ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการ

และแนวคิด 4 ประการ ดังนี้ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขระดับประเทศและระดับโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ และศักยภาพของทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคมและทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสมดุลในมิติต่าง ๆ ทั้งความสมดุลระหว่างการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศกับความสามารถในการพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง ความสมดุลของการกระจายโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ และความสมดุลทางธรรมชาติ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการบริหารจัดการองค์ความรู้ต่าง ๆ ของประเทศให้พร้อมรับกับความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ นอกจากนี้ ในการวางแผนและการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติต้องอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการที่รอบด้านและพิจารณาด้วยความรอบคอบ ควบคู่กับการยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมุ่งมั่นผลักดันให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) การสร้างความสามารถในการ "ล้มแล้ว ลุกไว" โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย 2.1) การพร้อมรับ หรือ ระดับ "อยู่รอด" ในการแก้ไขข้อจำกัดหรือจุดอ่อนที่มีอยู่ ซึ่งเป็นผลให้ประชาชนประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิต หรือทำให้ประเทศมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและภายใน รวมถึงการสร้างความร่วมมือในทุกกระดับในการรับมือกับสภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นให้สามารถฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว 2.2) การปรับตัว หรือ ระดับ "พอเพียง" ในการปรับเปลี่ยนปัจจัยที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน พื้นที่ และประเทศ รวมถึงปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ และ 2.3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับ "ยั่งยืน" ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสังคมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด "ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง" มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพ

ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และการมุ่งส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการและการบริโภค เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้สามารถก้าวข้ามความท้าทายที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ จำเป็นจะต้องเร่งแก้ไขจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่มีอยู่เดิม รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับความเสี่ยงสำคัญที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงของบริบททั้งจากภายนอกและภายใน ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง ด้วยเหตุนี้ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ "สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน" ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญ ผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ที่ตอบโจทย์พัฒนาการของสังคมยุคใหม่ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดี

ของสังคมและเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในเชิงรายได้ พื้นที่ ความมั่งคั่ง และการแข่งขันของภาคธุรกิจ ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ และจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกพื้นที่ รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจให้เปิดกว้างและเป็นธรรม 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน มุ่งลดการก่อมลพิษ ควบคู่ไปกับการผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2593 และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี 2608 และ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ มุ่งสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลามีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล

หมวดหมู่การพัฒนา

เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนาที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาเรื่องใด เรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงได้กำหนดหมวดหมู่การพัฒนา จำนวน 13 หมวดหมู่ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ "เป็น" หรือมุ่งหวังจะ "มี" เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ "สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจ สร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน" โดยหมวดหมู่ทั้ง 13 ประการแบ่งออกได้เป็น 4 มิติ ดังนี้ 1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย ประกอบด้วย หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง หมวดหมู่ที่ 2 ไทยเป็นจุดหมาย

ของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืนหมวดหมู่ที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก หมวดหมู่ที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง หมวดหมู่ที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค หมวดหมู่ที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน

2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยหมวดหมู่ที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิโตได้อย่างยั่งยืน หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม 3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ 4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ประกอบด้วย หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

ความเชื่อมโยงระหว่างหมวดหมู่การพัฒนา กับเป้าหมายหลักแสดงไว้ในภาพที่ 2 โดยหมวดหมู่การพัฒนาที่กำหนดขึ้นเป็นประเด็นที่มีลักษณะเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมการพัฒนาตั้งแต่ในระดับต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และสามารถนำไปสู่ผลพัฒนาทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน ทำให้หมวดหมู่แต่ละประการสามารถสนับสนุนเป้าหมายหลักได้มากกว่า หนึ่งข้อ นอกจากนี้การพัฒนาภายใต้แต่ละหมวดหมู่ไม่ได้แยกขาดจากกัน แต่มีการสนับสนุนหรือเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ภาพ 2 ความเชื่อมโยงระหว่างหมุดหมายการพัฒนากับเป้าหมายหลัก

ที่มา: แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

6. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570)

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นกรอบทิศทาง ในการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ และรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนกรอบความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) การวางนโยบายและแผนการขับเคลื่อนงานด้านความมั่นคงให้สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน โดยมิได้จำกัดเฉพาะความมั่นคงของรัฐ แต่ให้หมายรวมถึงความมั่นคงของมนุษย์ และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แบ่งเป็น 2 หมวด 17 ประเด็น นโยบายและแผนความมั่นคง ดังนี้ หมวดประเด็นความมั่นคง ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ 2) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติและการพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ 3) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน 4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ

ทางทะเล 5) การป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 6) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ 7) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 8) การป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด 9) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 10) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ 11) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย 12) การสร้างคุณภาพระหว่างประเทศ 13) การบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและโรคติดต่ออุบัติใหม่ และหมวดประเด็นศักยภาพความมั่นคง ประกอบด้วย 14) การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ 15) การพัฒนาระบบข่าวกรองแห่งชาติ 16) การบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง 17) การเสริมสร้างความมั่นคงเชิงพื้นที่

7. นโยบายภาครัฐ Soft Power

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อดีตนายกรัฐมนตรีที่สนับสนุน Soft Power ด้วยการผลักดันนโยบายผ่านกระทรวงวัฒนธรรม โดยมุ่งส่งเสริมวัฒนธรรม 5 F ที่เป็น Soft Power ของไทย ให้กลายเป็นสินค้าส่งออกทางวัฒนธรรมสำคัญของไทย ได้แก่

1) อาหาร (Food) ความพยายามส่งอาหารไทยให้ไปทั่วโลก ด้วยความโดดเด่นของอาหารไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะรสชาติอาหารไทยที่ได้รับความนิยมจากชาวต่างชาติ เสมอมาเป็นหนึ่งในข้อได้เปรียบของอาหารไทย คือ ด้วยภูมิศาสตร์ของไทยที่ทำให้มีวัตถุดิบคุณภาพดีที่มีความหลากหลายนอกจากเมนูอาหารที่โด่งดังแล้ว วัตถุดิบต่าง ๆ ยังส่งออกทำให้เพิ่มมูลค่าวัตถุดิบในอาหารไทยได้เป็นอย่างดี เพราะอาหารไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ จากหลักฐานพบว่า อาหารไทยมีการพัฒนาดั้งเดิมในสมัยก่อนประวัติศาสตร์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อาหารไทยมีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของรสชาติ คุณค่าทางโภชนาการ ตลอดจนการตกแต่งที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ สามารถแบ่งอาหารไทยออกได้เป็น 2 ประเภท คือ อาหารคาวและอาหารหวาน จากสถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่า อาหารไทยกำลังตกอยู่ในช่วงวิกฤต ได้แก่ การผสมผสานของวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว วิกฤตการณ์อาหารขาดแคลน พฤติกรรมการบริโภคอาหารไทยของคนไทยที่ลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนจากสังคมเกษตรมาเป็นสังคมเมือง ส่งผลให้คนไทยมีวิถีชีวิตที่ต้องเร่งรีบมากขึ้น ทำให้ต้องการอาหารที่ทำง่าย รวดเร็ว และสะดวก ซึ่งขัดกับวิถีของอาหารไทยที่มีขั้นตอนการทำที่พิถีพิถัน ประณีตและใช้เวลานาน ซึ่งล่าสุดมีผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารไทยที่สอดคล้องกันว่าการบริโภคอาหารไทยมีน้อยลงกว่าในอดีต และอาหารไทยที่คนไทยรับประทานส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันมักเป็นประเภทอาหารจานเดียวที่มีคุณค่าทางอาหารน้อยกว่าในอดีต

ด้วยเหตุนี้ การผลักดันให้ "อาหารไทย" เป็นหนึ่งใน Soft Power อันทรงพลังของไทย อาจเป็นทางออกที่จะสื่อสารเอกลักษณ์ที่แท้จริงของอาหารไทย ช่วยอนุรักษ์อาหารไทยหลากหลายเมนูให้กลับมาสู่สิ่งที่ควรจะเป็นได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการเผยแพร่เกี่ยวกับอาหารไทยในมิติต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการประสานงานและร่วมมือกันในทุกระดับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยยกระดับมาตรฐานและแก้ปัญหาด้านอาหารไทยในอนาคต จึงถือเป็นหน้าที่ของคนไทยในฐานะเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมนี้จะช่วยกันฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมอาหารไทยให้อยู่คู่กับชาติไทยตลอดไป การจะทำให้อาหารไทยไปไกลถึงครัวโลกจะต้องมีการคิดสร้างสรรค์ในการปรุงอาหาร มีการถนอมอาหารไปจนถึงการแปรรูปอาหารและสร้างอัตลักษณ์ให้แก่อาหารไทย โดยหากมีการเผยแพร่ มีเวทีประกวดแข่งขันและสร้างคอนเทนต์บนแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่อง จะสามารถเป็น Soft Power ในการชักจูง โน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมาเที่ยวไทยด้วยอาหาร

2) ภาพยนตร์และวิดิทัศน์ (Film) ความพยายามในการสานต่อความหวังการส่งออกภาพยนตร์ไทยไปสู่เวทีโลก โดยที่ผ่านมาความพยายามจากผู้สร้างภาพยนตร์ไทยจำนวนมากที่จะยกระดับมาตรฐานหนังไทยให้เป็นที่ยอมรับในเวทีโลก แต่มีหลากหลายมุมมองที่ชี้ว่า ความสำเร็จในการยกระดับอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ของไทยให้ประสบความสำเร็จยังต้องใช้เวลาซึ่งมีหนึ่งมุมมองที่น่าสนใจที่เคยเผยแพร่ในประเด็นการถอดบทเรียน Soft Power "ทั่วโลกสู่ไทย" หาสาเหตุว่าทำไมบริษัทภาพยนตร์บางบริษัทถึงขาดทุนและต้องเลิกกิจการ ซึ่งหากประเทศไทยต้องการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบันเทิงไทยให้เข้าสู่ตลาดโลกได้ ไม่จำเป็นจะต้องใช้โยบายนำความคิดสร้างสรรค์ ถึงแม้จะใช้เงินทุนมากและดาราตั่งแค่นั้นก็อาจไม่ได้ผล การขาดความต่อเนื่องและความพยายามในการย้าร่อยความสำเร็จมากเกินไป อย่างที่ภาพยนตร์เรื่ององค์บากหรือซัดเตอร์กตติวิญญานกลายเป็นโมเดลต้นตัมที่มีภาพยนตร์ในโมเดลเดียวกันออกมาอีกมาก ทำให้ผู้ชมในประเทศไม่เห็นความแตกต่าง ของภาพยนตร์แต่ละเรื่อง ในขณะที่ต่างประเทศมีภาพยนตร์ใหม่ ๆ ถูกผลิตออกมาในตลาดจำนวนมากและกลบพื้นที่ที่ภาพยนตร์ไทยเคยโด่งดังไปจนหมด ในกรณีของประเทศเกาหลีใต้ไม่ได้ประสบความสำเร็จจากการเลือกเล่าเรื่องวัฒนธรรมประจำชาติเกาหลี แต่เกาหลีใต้ประสบความสำเร็จเพราะเลือกเล่าเรื่องที่คนทั้งโลกสนใจด้วยวิธีการเล่าเฉพาะตัวของเกาหลีใต้ เหมือนกับที่ภาพยนตร์ Parasite เล่าเรื่องความเหลื่อมล้ำ ซีรีส์ Start Up เล่าเรื่องเทคโนโลยี ทั้งนี้คอนเซ็ปต์ของ Soft Power สมัยก่อนกับสมัยนี้อาจจะมีความแตกต่างกัน คือ สมัยก่อนอาจจะคิด

ว่าต้องการเผยแพร่อุดมการณ์แบบไทยอย่างรำไทยความอ่อนช้อย ความเป็นไทย แต่ทุกวันนี้อาจจะไม่ได้สนใจความเป็นชาติแล้ว แต่สนใจในประเด็นความเป็นสากลที่ทุกคนเข้าถึงได้เหมือนกัน เช่น สิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำ หากไทยยังยืนยันที่จะใช้ภาษาไทย เป้าหมายที่ไทยวางไว้ อาจไม่ประสบความสำเร็จ ถ้ารัฐบาลให้การสนับสนุนทุนและสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์ มีการดึงอัตลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคแต่ละจังหวัดมาเป็นจุดขายของไทย หรือนำเนื้อหาเกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรม อาหาร สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศสอดแทรกในภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และสื่อต่าง ๆ เพื่อส่งออก จะช่วยสร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจและเกิดการสร้างค่านิยมของไทย หรือการสร้างอิทธิพล และแทรกซึมทางความคิดด้วยการสร้างคอนเทนต์เพื่อเพิ่มศักยภาพและแสดงผลงานสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมที่ดีที่สุดในประเทศไทย

3) การออกแบบแฟชั่นไทย (Fashion) การผลักดันผ้าไทยสู่รันเวย์แฟชั่นโลก การนำผ้าไทยสู่เวทีแฟชั่นโลก ปัจจุบันมีการนำผ้าไหมจากการสร้างสรรค์ผลงาน ตั้งแต่ผ้าไหมที่ตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า งานตกแต่งบ้าน เฟอร์นิเจอร์ ให้เป็นสินค้า OTOP และสินค้าส่งออกยอดนิยม ซึ่งแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ โดยนำผ้าไหมมาออกแบบให้ดูทันสมัย ประยุกต์ปรับเปลี่ยนตามแฟชั่น นอกจากจะเป็นการเผยแพร่เอกลักษณ์ความเป็นไทยที่ถ่ายทอดออกมาเป็นเสื้อผ้าแล้ว ยังเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์และมีส่วนช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ซึ่งเกษตรกรและผู้ประกอบการที่ผลิตผ้าไหมจะต้องติดตามความต้องการของตลาดและพัฒนาสินค้าผ้าไหมให้ตรงตามความต้องการ จะทำให้ขายสินค้าได้มากขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น ตัวอย่างผ้าไหมที่ตลาดมีความต้องการ เช่น ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ ผ้าไหมทอลายดอกหมากย้อมสีธรรมชาติของอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งปัจจุบันทำการย้อมเส้นใยสีธรรมชาติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ใช้สารเคมี ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับงานฝีมือ เนื้อไหมนุ่มเนียน เบา เย็นสบาย แต่อุ่นเมื่ออยู่ในที่เย็น ส่วนชุดผ้าไหมก็มีการนำผ้าไหมมาทำชุดใส่ทั้งออกงานสวมใส่ในชีวิตประจำวันกันมากขึ้นและใส่ได้ทุกเพศทุกวัย ปัจจุบันมีหน้ากากผ้าไหมที่สามารถป้องกันฝุ่นละอองและเชื้อโรค การตัดเย็บให้สีและลายเข้ากับชุดผ้าไหมที่สวมใส่จะ ช่วยเสริมความสวยงาม ความหรูหราที่สอดแทรกไปกับความทันสมัย และผ้าไหมกับงานตกแต่งบ้าน เช่น ผนังวอลเปเปอร์ ผ้าม่าน เป็นต้น โดยจะต้องมีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์และการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อเผยแพร่ให้ผู้บริโภคทราบช่องทางการซื้อขายผ้าไหมหรือผลิตภัณฑ์ รวมทั้งต้องช่วยสร้างการเล่าเรื่องของเส้นไหมจนถึงออกมาเป็นผ้าผืน เพื่อให้ผู้ซื้อทั้งในและต่างประเทศทราบถึงกระบวนการต่าง ๆ ในความพยายามของเกษตรกรตลอดการผลิตจนถึงออกมาเป็นผ้าผืนและผลิตภัณฑ์

มากขึ้นด้วย การชูอัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นการสร้างแบรนด์โดยดึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของผ้าทอไทย ที่มีและค่อย ๆ สร้างคุณค่าเชิงพาณิชย์ และจะต้องมีความต่อเนื่องและมีแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว

4) ศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย (Fighting) โดยการผลักดันให้ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติอย่าง"มวยไทย" เป็น Soft Power บนเวทีโลก โดย "มวยไทย" หรือ "Thai Boxing" เป็นศิลปะการต่อสู้ในสนามรบเพื่อรักษาอิสรภาพและเสรีภาพของคนไทย ซึ่งตกทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยังปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยมาอย่างยาวนาน มวยไทยมีหลัก 5 ประการ คือ ประเพณี เกียรติยศ ความเคารพ ความยุติธรรม และความเป็นเลิศ ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นรากฐานที่สำคัญของมนุษยชาติ และเป็นหลักเดียวกันกับกีฬาทุกชนิดที่ถูกบรรจุในการแข่งขันมหกรรมกีฬาโอลิมปิกซึ่งยึดมั่นหลักการเช่นเดียวกัน โดยรัฐบาลได้มีแนวทางและข้อเสนอแนะถึงแผนในการขับเคลื่อนมวยไทย เพื่อให้มีการสร้างมูลค่า สร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับคนไทยในประเทศ และเพื่อพัฒนาศิลปะมวยไทย ซึ่งเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทยไปสู่ระดับสากล โดยการสร้างแพลตฟอร์มที่ครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวกับมวยไทยไว้ทั้งหมด เช่น เรื่องของการเรียนการสอนมวยไทย การฝึกและแข่งขันมวยไทย ตำรามวยไทย และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมวยไทย ตลอดจนการใช้ศิลปะมวยไทยเพื่อการสร้างสุขภาพที่ดีในการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุด้วย ซึ่งจะต้องเป็นการประสานความร่วมมือของทุกหน่วยงานและกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งรัฐบาลยังเสนอให้มีการเรียนการสอนมวยไทยในเด็กทุกโรงเรียน และได้เสนอแนวทางให้มีการจัดเทศกาลมวยไทย เพื่อแสดงศักยภาพของศิลปะการต่อสู้เพื่อสร้างมูลค่าของวัฒนธรรมไทยให้มีความมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือจะสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับประเทศอีกด้วย

5) เทศกาลประเพณีไทย (Festival) การยกระดับเทศกาลไทยสู่เทศกาลนานาชาติ โดยกระทรวงวัฒนธรรมจะต้องเข้ามาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการผลักดันสนับสนุนคัดเลือกงานเทศกาล ประเพณีที่มีความโดดเด่นมาส่งเสริมและยกระดับไปสู่ระดับชาติและนานาชาติ จำนวน 16 กิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ประเทศและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างรายได้แก่ชุมชนและประเทศ โดยในระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน 2565 มีเทศกาลที่น่าสนใจ อาทิ ประเพณีแห่สรงหลวง กลองใหญ่ ปีใหม่เมือง นครลำปาง จังหวัดลำปาง ประเพณีภูไทรำลึก จังหวัดสกลนคร ประเพณีปอยส่างลอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเพณีแห่ช้าง บวชนาคไทยพวน บ้านหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประเพณีสืบสานงานนมัสการ

หลวงพ่อบุญรอด จังหวัดยโสธร เทศกาลเสน่ห์ชุมชน ยลวิถีย่านเมืองเก่า "วิเวกบาบ๋าภูเก็ต" จังหวัดภูเก็ต ประเพณีบูชาพระธาตุ ย้อนรอยประวัติศาสตร์เมืองคนดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประเพณีห่มผ้าพระนอน จังหวัดอ่างทอง เทศกาลหนังใหญ่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี ประเพณีทิ้งกระจาด จังหวัดสุพรรณบุรี รวมถึงมหกรรมสืบสานวิถีวัฒนธรรม งานของดีเมืองนรา จังหวัดนราธิวาส โดยกระทรวงวัฒนธรรมมีความคาดหวังว่าการจัดงานเทศกาลและประเพณีดังกล่าว จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ สามารถช่วยให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว อาหาร ที่พัก การเดินทาง ศิลปินพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์และบริการทางวัฒนธรรมมากขึ้น มองว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ขายได้ ตลอดถ้ามีคุณค่าและมีการพัฒนาศักยภาพให้เกิดความต่อเนื่อง การมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักมองมุมกลับเพื่อปรับปรุงมุมมองต่อวัฒนธรรมตนในทิศทางใหม่ จะทำให้สามารถรักษา Sort Power ไว้ได้ยาวนาน อาหาร (Food) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) การออกแบบแฟชั่นไทย (Fashion) ศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย (Fighting) เทศกาลประเพณีไทย (Festival) ดังภาพ 3 และผลักดันการส่งออกใน 4 กลุ่มสินค้าเกี่ยวข้อง ได้แก่ อาหาร ดิจิทัลคอนเทนต์ สุขภาพความงาม และสินค้าสร้างสรรค์อัตลักษณ์ไทยผ่านกระทรวงพาณิชย์ด้วย 4 แนวทางหลักคือ 1) บ่มเพาะผู้ประกอบการยุคใหม่ให้มี Mindset ด้าน Soft Power 2) พัฒนาสินค้าสร้างสรรค์อัตลักษณ์ไทย 3) ขยายตลาดสินค้าอาหารไทยอุตสาหกรรมดิจิทัลคอนเทนต์และธุรกิจบริการ Wellness Medical Service (WMS) และ 4) ประชาสัมพันธ์และสร้างความเชื่อมั่นให้กับแบรนด์ประเทศไทย (วรรณวิไล สนิทผล, 2565)

ภาพ 3 กลยุทธ์เน้น Soft Power ของประเทศไทย

ที่มา: <https://shorturl.asia/XdrT4>

อีกทั้งนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานประชุมคณะกรรมการพัฒนาซอฟต์แวร์ โดยระบุว่า รัฐบาลมีนโยบายให้ความสำคัญกับการส่งเสริม Soft Power ของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการ รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและสร้างความเชื่อมั่นของประเทศไทยในเวทีโลก รัฐบาลจึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ประเทศไทย โดยมีเป้าหมายขับเคลื่อนโครงการ แผนงาน และมาตรการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบสูงผ่านคอนเทนต์ 11 อุตสาหกรรม Soft Power เป้าหมายของประเทศไทย โดยจะต้องเพิ่มความเข้มข้นในการขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ของไทยให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมในทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง ด้าน นางสาวแพทองธาร ชินวัตร รองประธานคณะกรรมการยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติ กล่าวว่า ได้จัดทำแผนผลักดันซอฟต์แวร์ของไทย โดยจะเร่งขับเคลื่อน 1 ครอบครัว 1 ซอฟต์แวร์ หรือ One Family One Soft Power (OFOS) และ Thailand Creative Content Agency (THACCA) มีเป้าหมายยกระดับทักษะคนไทยจำนวน 20 ล้านคน สู่การเป็นแรงงานทักษะ

ชั้นสูงและแรงงานสร้างสรรค์ และจะสามารถสร้างรายได้อย่างน้อย 4 ล้านล้านบาทต่อปี สร้างงาน 20 ล้านตำแหน่ง สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและประเทศไทยจะเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านซอฟต์แวร์ของโลก

สำหรับแนวทางการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายตามตามนโยบาย OFOS และ THACCA ได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ชั้น ได้แก่

ชั้นที่ 1 การพัฒนาคนผ่านกระบวนการส่งเสริมบ่มเพาะศักยภาพ โดยจะเฟ้นหาคนที่มีความฝันและอยากทำความฝันนั้นให้เป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุ จำนวน 20 ล้านคน จาก 20 ล้านครัวเรือน โดยให้แจ้งลงทะเบียนกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อบ่มเพาะผ่านศูนย์บ่มเพาะทักษะสร้างสรรค์ ทั้งด้านทำอาหาร ผักมวยไทย วาดภาพศิลปะ ฝึกการแสดง ร้องเพลง ออกแบบ แฟชั่น ฝึกแข่ง e-sport และอื่น ๆ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ชั้นที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์สาขาต่าง ๆ ภายในประเทศ 11 สาขา ได้แก่ อาหาร กีฬา เฟสตีวัล ท่องเที่ยว ดนตรี หนังสือ ภาพยนตร์ เกม ศิลปะ การออกแบบและแฟชั่น กำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์กร THACCA ที่จะถูกจัดตั้งขึ้นในอนาคต โดยจะดำเนินการปรับแก้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป สร้าง One Stop Service อำนวยความสะดวกในการดำเนินการของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ต่าง ๆ พร้อมกับการสนับสนุนเงินทุนวิจัยและพัฒนา การสร้างแรงจูงใจด้านภาษี การทลายกรอบบรรทัดฐานเดิมเพื่อให้เสรีภาพแก่ความคิดสร้างสรรค์ เปิดพื้นที่สาธารณะให้มากขึ้น ให้ทุกคนสามารถแสดงผลงานได้อย่างไร้ขีดจำกัดในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

รวมทั้งจะมีการจัดตั้งศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบหรือ TCDC ในทุกจังหวัด มีการเพิ่มพื้นที่สำหรับ Co-Working Space ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การพบปะกันเพื่อริเริ่มไอเดียสร้างสรรค์ และต่อยอดกลายเป็นซอฟต์แวร์อย่างมั่นคง ตั้งแต่ระดับภูมิภาคไปจนถึงระดับประเทศ

ชั้นที่ 3 การนำอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์สู่เวทีโลก จะเดินหน้าผลักดันซอฟต์แวร์ของประเทศสู่ระดับโลก ด้วยการทูตเชิงวัฒนธรรม หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งกระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงพาณิชย์ จะร่วมมือกับภาคเอกชนนำซอฟต์แวร์ของไทยเผยแพร่สู่ตลาดโลกผ่านยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ด้วยการวิจัยข้อมูลเชิงพฤติกรรม กลยุทธ์การสื่อสาร และการร่วม

จัดกิจกรรมในระดับภูมิภาคและระดับโลก ซึ่งสามารถทำได้ทั้งที่เป็นกิจกรรมระดับโลก ซึ่งจัดภายในประเทศและการนำซอฟต์แวร์พาวเวอร์ศัลยกรรมภาพสูงเข้าร่วมกิจกรรมระดับโลกในต่างประเทศ

โดยกำหนดเป้าหมายระยะสั้นและกลาง คือ ภายใน 100 วัน หรือ 11 ม.ค. 67 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะพร้อมให้ประชาชนลงทะเบียนแสดงความสนใจเข้ารับการบ่มเพาะ จะมีการปรับปรุงศูนย์บ่มเพาะทักษะสร้างสรรค์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ พร้อมกับการปรับเปลี่ยนกฎหมายบางส่วนในระดับกฎกระทรวงหรือพระราชกฤษฎีกา ให้ส่งเสริมและสอดคล้องการดำเนินงานตามนโยบาย และจะร่วมจัด Winter Festival เทศกาลฤดูหนาวกับกรุงเทพมหานครอย่างยิ่งใหญ่ และภายใน 6 เดือน หรือภายในวันที่ 3 เม.ย.67 จะเริ่มต้นกระบวนการบ่มเพาะศัลยกรรมภาพคนผ่านศูนย์บ่มเพาะทักษะสร้างสรรค์พร้อมเสนอร่างพระราชบัญญัติ THACCA เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ทั้งประเทศให้เป็นเทศกาลระดับโลกหรือ World Water Festival และจัดงาน ซอฟต์แวร์พาวเวอร์ฟอร์มนานาชาติ เพื่อระดมความคิดสร้างสรรค์ของคนในวงการซอฟต์แวร์ทั้งระดับประเทศและระดับโลก จากนั้นภายใน 1 ปี หรือวันที่ 3 ต.ค.67 กระบวนการบ่มเพาะศัลยกรรมภาพคน จะสามารถสร้างแรงงานทักษะสูงและแรงงานสร้างสรรค์ ได้จำนวนอย่างน้อย 1 ล้านคนและคาดว่าร่างพระราชบัญญัติ THACCA จะได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภาต่อไป รวมไปถึงการส่งเสริมการจัดเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ และเทศกาลดนตรีนานาชาติ สนับสนุนซอฟต์แวร์ของไทยในสาขาต่าง ๆ ไปร่วมงานในระดับโลก (สำนักข่าวอินโฟเควสท์, 2565)

8. นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

หลักการตามนโยบาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ ร่าง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) ฉบับปรับปรุงในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น 11 การพัฒนาศัลยกรรมภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเฉพาะหมวดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ จึงได้กำหนดหลักการสำคัญ ไว้ดังนี้ 1) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานที่บูรณาการการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสานต่อความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะต้องมีการศึกษา ที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ 2) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กรประชาชนและประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อร่วมกัน "พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล" (Transforming Education to Fit in the Digital Era)

ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

1. การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 1.1) สร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันภัยคุกคามในชีวิตทุกรูปแบบ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้มข้น 1.2) ปลุกฝังทัศนคติ พฤติกรรม และองค์ความรู้ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และไซเบอร์อย่างสร้างสรรค์ 1.3) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 1.4) พัฒนาศักยภาพและภารกิจด้านความปลอดภัยของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

2. การยกระดับคุณภาพการศึกษา 2.1) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน 2.2) จัดการเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในรูปแบบ Active Learning, STEM Education, Coding ฯลฯ และกระบวนการส่งต่อในระดับที่สูงขึ้น 2.3) พัฒนา กระบวนการเรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผลฐานสมรรถนะ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นแห่งอนาคต 2.4) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft Power ให้กับผู้เรียน 2.5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้ตามความสนใจผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม 2.6) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) 2.7) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรมให้มีความทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและบริบทของพื้นที่ 2.8) ส่งเสริมการให้ความรู้และทักษะด้านการเงินและการออม (Financial Literacy) ให้กับผู้เรียน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2.9) ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้นำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา 2.10) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน

3. การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย

3.1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการติดตามและส่งต่อไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งแก้ปัญหาเด็กตกหล่นและออกกลางคัน 3.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปทุกคน เข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อรับการพัฒนารอบด้าน มีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัย ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามมาตรฐาน โดยบูรณาการร่วมกันกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่หลากหลาย 3.3) พัฒนาข้อมูลและทางเลือกที่หลากหลายให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งกลุ่มเยาวชนอายุ 15 - 24 ปี ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา การทำงาน หรือการฝึกอบรม Not in Education, Employment or Training: NEETs) 3.4) พัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว (Home School) และการเรียนรู้ที่บ้านเป็นหลัก (Home-based Learning) รวมทั้งการศึกษาทางเลือกอื่น ๆ 3.5) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในหน่วยงานที่จัดการศึกษาและให้มีหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนระบบธนาคาร หน่วยกิตในภาพรวม และการเชื่อมโยงทั้งระหว่างรูปแบบประเภทและระดับการศึกษา

4. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

4.1) พัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น แบบโมดูล (Modular System) มีการบูรณาการวิชาสามัญและวิชาชีพในชุดวิชาชีพเดียวกัน เชื่อมโยงการจัดการอาชีวศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและระบบทวิภาคี รวมทั้งการจัดการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง (Block Course) เพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) ร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาอย่างเข้มข้นเพื่อการมีงานทำ 4.2) ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และยกระดับสมรรถนะกำลังคนตามกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และมาตรฐานสากล รวมทั้งขับเคลื่อนความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) โดยความร่วมมือกับภาคเอกชน และสถานประกอบการในการผลิตกำลังคนที่ตอบโจทย์ การพัฒนาประเทศ 4.3) พัฒนาสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ โดยการ Re-skill Up-skill และ New skill เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งสร้างช่องทางอาชีพในรูปแบบหลากหลายให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งผู้สูงอายุ โดยมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4.4) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ตามสมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ และการนำผลการทดสอบไปใช้คัดเลือกเข้าทำงาน ศึกษาต่อขอรับประกาศนียบัตรมาตรฐานสมรรถนะการใช้ดิจิทัล (Digital Literacy) การขอรับวุฒิบัตรสมรรถนะภาษาอังกฤษ (English Competency) 4.5) จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาการจัดตั้งธุรกิจ (ศูนย์ Start Up) ภายใต้ศูนย์พัฒนาอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ และพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เพื่อการส่งเสริม และพัฒนาผู้ประกอบการด้านอาชีพทั้งผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนทั่วไป โดยเชื่อมโยงกับ กศน. และสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ 4.6) เพิ่มบทบาทการอาชีวศึกษาในการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการและกำลังแรงงานในภาคเกษตร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และกลุ่มยุวเกษตรกรอัจฉริยะ (Young Smart Farmer) ที่สามารถรองรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ 4.7) พัฒนาหลักสูตรอาชีพสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้อยู่นอกกระบบโรงเรียนและประชาชนที่สอดคล้องมาตรฐานอาชีพเพื่อการเข้าสู่การรับรองสมรรถนะ และได้รับคุณวุฒิวิชาชีพตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

5. การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร

5.1) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการประเมินวิทยฐานะ โดยใช้ระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Digital Performance Appraisal : DPA) 5.2) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ พัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา 5.3) พัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งให้เป็นผู้วางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล 5.4) ส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล เพื่อนำผลไปใช้ในการยกระดับการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียน 5.5) พัฒนาขีดความสามารถของครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต 5.6) ส่งเสริมสนับสนุนการทดสอบสมรรถนะครูและบุคลากรด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทำงาน 5.7) เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทั้งระบบ ควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการวางแผนและการสร้างวินัยด้านการเงินและการออม

6. การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล 6.1) ขับเคลื่อนการพัฒนา ระบบราชการ ด้วยนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การส่งเสริมความร่วมมือบูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก 6.2) พัฒนาประสิทธิภาพของเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งานเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6.3) พัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณกระทรวงศึกษาธิการ โดยยึดหลักความจำเป็นและใช้พื้นที่เป็นฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ 6.4) เสริมสร้างคุณธรรม มาตรฐานทางจริยธรรมและปลูกจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

7. การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดทำกฎหมายลำดับรอง เพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติควบคู่กับการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ 1) ให้ส่วนราชการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2567 ข้างต้น เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษา โดยดำเนินการจัดทำแผนและงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พร้อมน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ 2) ให้มีคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติระดับพื้นที่ ทำหน้าที่ตรวจราชการ ติดตาม ประเมินผลในระดับนโยบายและจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทราบตามลำดับ 3) กรณีมีปัญหาในเชิงพื้นที่หรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน ให้ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ก่อน โดยใช้ภาคีเครือข่ายในการแก้ไขข้อขัดข้อง พร้อมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการติดตามฯ ตามข้อ 2 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการตามลำดับ 4) สำหรับภารกิจของส่วนราชการหลักและหน่วยงานที่ปฏิบัติในลักษณะงานในเชิงหน้าที่ (Function) งานในเชิงยุทธศาสตร์ (Agenda) และงานในเชิงพื้นที่ (Area) ซึ่งได้ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว หากมีความสอดคล้องกับหลักการนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ข้างต้น ให้ถือเป็นหน้าที่ของส่วนราชการหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งรัด กำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้การดำเนินการเกิดผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

9. นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประกาศ ณ วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 รวมทั้งนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และแผนพัฒนา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566 - 2570) จึงกำหนดนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 ประกอบด้วย 1) ปลุกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ และน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ 1.1) ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 1.2) ขับเคลื่อนพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ 1.3) ปลุกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ 2) จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม และประชาธิปไตย 2.1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรมและประชาธิปไตยในสังคมร่วมสมัย 2.2) พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม ประชาธิปไตยและส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สู่ห้องเรียนวิถีใหม่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและหลากหลาย 3.1) ส่งเสริมให้มีการต่อยอดแนวคิด การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 3.2) พัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข 3.3) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นวิถีในการค้นหาความรู้และต่อยอดองค์ความรู้ที่สูงขึ้น 4.1) ส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4.2) พัฒนาความสามารถด้านการอ่านตามแนวทางการประเมิน PISA 5) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5.1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การมีจิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ 5.2) สร้างผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่น ๆ 5.3) ส่งเสริมกิจกรรมสภานักเรียน ชุมนุม ชมรม และการมีส่วนร่วมให้เกิดวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นพลเมืองที่ดี และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ 6) จัดการศึกษาแบบเรียนรวม 6.1) พัฒนาองค์ความรู้ เจตคติ และทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 6.2) สร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระหว่างสถานศึกษากับทีมสหวิชาชีพ 6.3) นิเทศ กำกับ ติดตาม โดยร่วมมือกับเครือข่ายในทุกภาคส่วน 7) จัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ 7.1) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามพหุปัญญา 7.2) พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ

ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านภาษา ด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี ด้านนาฏศิลป์ ด้านกีฬา และด้านอื่น ๆ 7.3) ส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้มีความสามารถพิเศษ และ Soft Power อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 8) เสริมสร้างความปลอดภัยของสถานศึกษา 8.1) ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยอบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้ 8.2) สร้างเครือข่ายและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา 8.3) สร้างภูมิคุ้มกันผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด 8.4) รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ดูแลความปลอดภัยของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านระบบ OBEC Safety Center 9) เพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา 9.1) พัฒนาระบบการป้องกัน การเฝ้าระวัง และการดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน เด็กไร้สัญชาติ เด็กพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารและพื้นที่เกาะตามความต้องการจำเป็นรายบุคคล เพื่อไม่ให้หลุดจากระบบการศึกษา โดยบูรณาการความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 9.2) ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการฝึกอาชีพที่หลากหลายเหมาะสมตามศักยภาพ เพื่อให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้ 10) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 10.1) พัฒนาผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรส่วนกลาง ให้เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ และมีทักษะในการบริหารสถานการณ 10.2) พัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ ในการนิเทศ และการชี้แนะ (Coaching) 10.3) พัฒนาสมรรถนะครู ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้จิตวิญญาณความเป็นครู และทักษะอื่นที่จำเป็น 10.4) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ด้านลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล 1.1) ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการ การแต่งตั้ง การย้าย การช่วยราชการ และการขอมิและเลื่อนวิทยฐานะ 1.2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) การแก้ไขปัญหาหนี้สินครู 2.1) จัดตั้งศูนย์และสถานีแก้หนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ 2.2) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากร

ทางการศึกษา 2.3) ดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3.1) จัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3.2) จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3.3) เสนอปรับเกณฑ์อัตราค่าจ้างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรสายสนับสนุน 3.4) จัดทำคำสั่งมอบอำนาจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการแทนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 60 คน 3.5) จัดทำรูปแบบการบริหารเจ้าหน้าที่ธุรการ ในโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3.6) สร้างและใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ในระบบดิจิทัล และส่งเสริมการใช้ DLTV 4) ลดภาระการประเมินของสถานศึกษา 4.1) สืบตรวจรายการประเมินการรายงานข้อมูล และโครงการของสถานศึกษา 4.2) จัดทำรูปแบบและแนวทางการประเมินเพื่อลดภาระของสถานศึกษา 4.3) ติดตามผลการประเมินตามแนวทางเพื่อลดภาระการประเมินของสถานศึกษา 5) สร้างความตระหนักในการป้องกันการทุจริต 5.1) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5.2) สรรหา บรรจุและแต่งตั้ง โยกย้าย ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดถือระบบคุณธรรม และความโปร่งใส จัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ อาหารกลางวัน อย่างมีคุณภาพ และถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง 6) การสื่อสาร และประชาสัมพันธ์องค์กร 6.1) พัฒนาการสื่อสารทุกช่องทาง 6.2) ติดตามและวิเคราะห์ประเด็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 6.3) ผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ สพฐ. 6.4) สร้างเครือข่ายและประยุกต์ใช้ AI เพื่อการประชาสัมพันธ์ ด้านลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง 1) การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 1.1) จัดหาเครื่องมือ พร้อมอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการเรียนรู้ 1.2) จัดหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของสถานศึกษา 1.3) พัฒนา ส่งเสริม และขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้เรียนทุกที่ทุกเวลา 2) สร้างความเข้มแข็งระบบแนะแนว การชี้แนะ (Coaching) และการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน 2.1) พัฒนาระบบการแนะแนวและการชี้แนะแนวทาง (Coaching) 2.2) พัฒนาครูแนะแนวแกนนำ และพัฒนาให้ครูทุกคนให้การแนะแนวนักเรียนได้ 2.3) ส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนวิถีใหม่ด้วย School Health Hero และส่งเสริมสุขภาพกายรอบด้าน 3) ส่งเสริมระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) 3.1) พัฒนาระบบการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์

เพื่อใช้ในการสะสมหน่วยกิตและผลการเรียนของผู้เรียน ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)

3.2) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล 3.3) เชื่อมโยง API ระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ 4) 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ 4.1) จัดทำแผนการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ 4.2) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ 4.3) สนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนคุณภาพที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการเพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 5) เสริมสร้างทักษะอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน 5.1) พัฒนานักธุรกิจน้อยมีคุณธรรมไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5.2) ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานหารายได้ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน 5.3 ส่งเสริมประสบการณ์อาชีพ ของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5.4 พัฒนาต่อยอดห้องแล็บสอนอาชีพ ในโรงเรียนต้นแบบ สหกรณ์โรงเรียน 5.5 ส่งเสริมการศึกษาร่วมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิศึกษา) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ Soft Power

1. ความหมายของ Soft Power

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2566) ให้ความหมาย ซอฟต์พาวเวอร์ หมายถึง ความสามารถในการดึงดูดและสร้างการมีส่วนร่วม โดยไม่ต้องบังคับหรือให้เงิน ในปัจจุบันใช้ในกรณีของการเปลี่ยนแปลง และสร้างอิทธิพลต่อความคิดของสังคมและประชาชนในประเทศอื่น โดยอาศัยทรัพยากรพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ วัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายต่างประเทศ ได้รับการอธิบายไว้เป็นครั้งแรกโดยโจเซฟ เนย์ (Joseph Nye) จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

Joseph S. Nye (2004) ระบุว่า แหล่งทรัพยากรสำคัญที่เป็นที่มาของ Soft Power นั้น ประกอบไปด้วย 3 แหล่ง ได้แก่

1. วัฒนธรรม (Culture) หากวัฒนธรรมของประเทศหนึ่งมีความสอดคล้องกับผลประโยชน์และค่านิยมของประเทศอื่นๆ โอกาสที่วัฒนธรรมดังกล่าวจะกลายเป็น Soft Power ของประเทศนั้นก็จะมากขึ้น ซึ่งช่องทางที่ทำให้วัฒนธรรมของประเทศหนึ่งเป็นที่รู้จักในประเทศอื่น ๆ มีหลากหลายอาทิ โดยผ่านสินค้าทางวัฒนธรรม การค้า การเยี่ยมเยือน การติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยน และการท่องเที่ยว

2. ค่านิยมทางการเมือง (Political Values) ถ้าประเทศดังกล่าวมีค่านิยมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประเทศอื่น ๆ Soft Power ของประเทศนั้น ๆ ก็จะเพิ่มขึ้น เช่น การมีค่านิยมทาง

การเมืองที่ไม่ต้องการแทรกแซงกิจการภายในระหว่างกัน หรือการยอมรับนับถือในประวัติศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น ในทางกลับกัน หากค่านิยมของประเทศดังกล่าวขัดกับค่านิยมของประเทศอื่น ๆ อย่างชัดเจน Soft Power ของประเทศนั้นก็ลดลง ตัวอย่างเช่น การที่สหรัฐอเมริกาในทศวรรษ 1950 มีการเหยียดสีผิว (racial segregation) ก็จะทำให้ Soft Power ของสหรัฐอเมริกาในทวีปแอฟริกันมีน้อย เป็นต้น

3. นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policies) ถ้าประเทศหนึ่งดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีความโดดเด่น เช่น มีนโยบายที่เน้นความเท่าเทียม เคารพในการแสดงออกของประเทศที่เล็กกว่า ไม่ใช่อำนาจ ทางทหารข่มขู่รักสันติภาพและเคารพในสิทธิมนุษยชน โอกาสที่ประเทศดังกล่าวจะสร้าง Soft Power ให้เกิดขึ้นก็จะมีมากกว่าประเทศที่ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ก้าวร้าว ไม่สนใจท่าทีของประเทศอื่น ๆ

ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น ในทัศนะของ Nye นั้น Soft Power คือ ความสามารถในการดึงดูดใจและโน้มน้าวให้เชื่อมั่น มากกว่าการออกคำสั่งหรือบีบบังคับ (attract and convinces, not just command and coerce) ซึ่งก็คือการทำให้ประเทศอื่นเห็นถึงค่านิยม ผลประโยชน์ และความชอบหรือไม่ชอบของประเทศตน โดยไม่ต้องพึ่งพาการให้รางวัลหรือการลงโทษ ดังที่ Nye ระบุว่า "หากรัฐใดสามารถที่จะทำให้อำนาจของตนมีความชอบธรรมในสายตาของรัฐอื่น รัฐนั้นก็จะถูกต่อต้านน้อยลงในเรื่อง ที่ตนต้องการ และหากวัฒนธรรมหรืออุดมการณ์ของรัฐนั้นเป็นที่น่าดึงดูดในสายตาของรัฐอื่น รัฐทั้งหลายก็จะมีคามยินยอมพร้อมใจมากขึ้นที่จะเป็นผู้ตาม" ซึ่งในเวทีระหว่างประเทศ คือการที่ประเทศหนึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ได้ เนื่องจากประเทศอื่น ๆ มีความชื่นชมในค่านิยมและความมั่งคั่งของประเทศนั้น และต้องการที่จะเอาอย่างและเจริญรอยตาม

อย่างไรก็ดี Nye ตั้งข้อสังเกตว่า การใช้ Soft Power เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอาจทำได้ยากกว่าการใช้ Hard Power เนื่องจากเหตุผลสำคัญสองประการ ได้แก่ ขณะที่การใช้ Hard Power นั้นผูกขาดโดยภาครัฐ แต่การใช้ Soft Power บางส่วนจะอยู่นอกเหนือไปจากขอบเขต ที่รัฐจะควบคุมหรือจัดการได้ โดชนอกเหนือจากรัฐบาลแล้ว Soft Power ยังมีตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actor) เข้ามามีบทบาทด้วย โดยที่บทบาทดังกล่าวอาจสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ เช่น บทบาทของภาพยนตร์ฮอลลีวูด (Hollywood) ที่ทำให้ผู้ชมในประเทศจีนจำนวนหนึ่งเริ่มหันมาตระหนักถึงสิทธิที่ตนพึงมีตามกฎหมาย และสร้างระบบนิติรัฐ (rule of law) เป็นต้น แต่บางครั้ง บทบาทของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐก็ขัดแย้งกับนโยบายของรัฐบาล เช่น แนวคิดต่อต้าน

สงครามในหมู่ปัญญาชนและสื่อสารมวลชนอเมริกันในช่วงทศวรรษ 1960 ซึ่งขัดแย้งกับแนวนโยบายของรัฐบาลอเมริกันที่ต้องการทำสงครามต่อต้านคอมมิวนิสต์ เป็นต้น จุดอ่อนประการที่สองในความคิดของ Nye ก็คือ Soft Power ให้ผลในทางอ้อมและต้องใช้เวลายาวนานกว่าจะเห็นผลเป็นรูปธรรม

Nye ได้นำเสนอแหล่งที่มาของ Soft Power จากภายนอกและภายในประเทศ ในหนังสือ Soft Power: The Means to Success in World Politics (2004) ดังสรุปไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แหล่งที่มาของ Soft Power

แหล่งที่มาจากภายนอกประเทศ	แหล่งที่มาจากภายในประเทศ
1. การเคารพในกฎหมายนานาชาติ บรรทัดฐาน ข้อตกลงระหว่างประเทศ	1. วัฒนธรรม
2. ความร่วมมือในระดับพหุภาคี	1.1 ความแน่นแฟ้นในสังคม
3. การทำตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ	1.2 คุณภาพของชีวิต
4. การเสียสละผลประโยชน์ในระยะสั้นเพื่อผล ประโยชน์แก่ส่วนรวม	1.3 อีสรภาพ
5. นโยบายทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศแบบ เสรีนิยม	1.4 โอกาสที่เพียงพอ
	1.5 การเคารพในความเชื่อ ความเห็น และวิถีชีวิตของผู้อื่น
	1.6 ชีวิตที่มีสีสัน
	2. องค์การทางการเมือง
	2.1 ความเป็นประชาธิปไตย
	2.2 รัฐธรรมนูญนิยม
	2.3 เสรีนิยมและพหุนิยม
	2.4 ประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาล

ที่มา: (Nye, 2004)

ในประเทศไทยรู้จัก Soft Power ในชื่อของ "อำนาจอ่อน" หรือ "อำนาจละมุน" โดยนักวิชาการของไทยได้กล่าวถึง Soft Power ไว้ในหลากหลายมุมมอง เช่น สุรชาติ บำรุงสุข (2557)

กล่าวว่า Soft Power เป็นความคิดเชิงพรรณนาที่เป็นอำนาจใหม่ทางการเมืองซึ่งได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและ ผู้วางนโยบายที่เน้นด้านจริยธรรม ในขณะที่สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (2565) กล่าวว่า Soft Power เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงการฟื้นตัวหลังการแพร่ระบาดโควิด-19 ที่มุ่งสู่นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy พัฒนามาจากองค์ความรู้ทรัพยากรเชิงปัญญาการศึกษา และการสร้างสรรค์ ซึ่งเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาธุรกิจ การผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่

สุภาพิษฐ์ ธีระวัฒน์ (2565) กล่าวว่า หากมีความรู้ความเข้าใจและสามารถระบุแหล่งทรัพยากร ที่เป็น Soft Power ของประเทศของตนได้อย่างชัดเจน ก็จะสามารถใช้ Soft Power เป็นเครื่องมือทางการทูตได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของประเทศหนึ่งไปสู่ประชาชนของชาติอื่นจนเกิดเป็นความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างประชาชนกับประชาชน

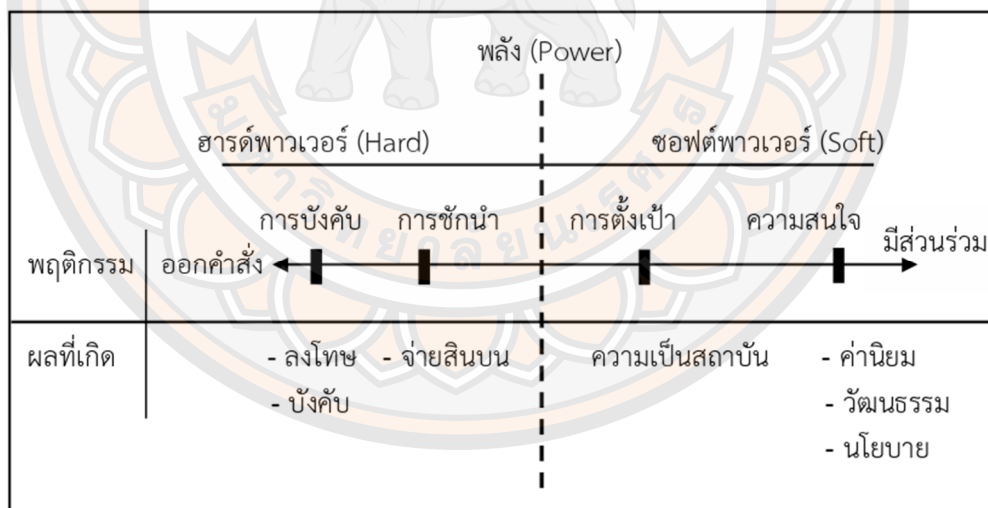
วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) กล่าวว่า องค์ประกอบของ Soft Power ได้แก่ วัฒนธรรม (Culture) ค่านิยม (Value) และนโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy) ซึ่งประเทศไทยมีทรัพยากรด้าน Soft Power ที่มีศักยภาพเป็นที่ชื่นชมของต่างประเทศ ได้แก่ วัฒนธรรมที่เก่าแก่ ค่านิยมและจริยธรรมมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม อาหาร และผลไม้ ความอ่อนน้อมถ่อมตนความเป็นมิตร การกีฬาและอุตสาหกรรมการบินเชิงของไทย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความหมายของ Soft Power คือ อำนาจอ่อนหรืออำนาจละมุนที่จะส่งผลต่อบุคคลหรือองค์กรถูกกำหนดด้วยสังคมที่บุคคลหรือองค์กรนั้นอยู่ ซึ่งเป็นความสามารถในการดึงดูดใจและโน้มน้าวให้เชื่อมั่น มากกว่าการออกคำสั่งหรือบีบบังคับ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ วัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายของรัฐ

2. รูปแบบของ Soft Power

ซอฟต์แวร์เวอร์ มีหลากหลายรูปแบบ ถึงแม้ว่ามีความเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจเพียงแห่งเดียวในโลก แต่ในความเป็นจริง การกระจายทรัพยากร การกระจายพลังงานในยุคข้อมูลร่วมสมัยนั้นแตกต่างกันอย่างมากในหลากหลายประเด็น ซึ่งพลังต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับบริบทของเรื่องนั้น ๆ ด้วย เมื่อมองพลังของการเมืองโลกจะเห็นได้ว่าเหมือนเกมอย่างหนึ่งที่ทุกประเทศพยายามหากลยุทธ์ ยุทธวิธี เพื่อเอาชนะ หากกล่าวถึงประเด็นทางการทหารสหรัฐอเมริกาอาจเป็น

ประเทศมหาอำนาจเพียงประเทศเดียวที่มีอำนาจและการเข้าถึงทางการทหารทั่วโลก อย่างไรก็ตาม ประเด็นเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การกระจายอำนาจ การเลือกซื้อทางการเมือง เพื่อเสถียรภาพของประเทศตนเองก็เป็นสิ่งสำคัญในทางกลับกันประเทศที่ด้อยพัฒนายังเกิดประเด็นที่เป็นปัญหามากมาย เช่น ภัยจากการก่อการร้ายอาชญากรรมระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อ เป็นต้น ในส่วนของพลังของซอฟต์แวร์นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการกำหนดความชอบของผู้อื่น ซึ่งประเทศอาจได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการเพราะประเทศอื่น ๆ ชื่นชมค่านิยมของประเทศตน เลียนแบบความเจริญรุ่งเรืองและต้องการทำตาม ซึ่งไม่ได้เกิดจากการข่มขู่หรือบังคับให้ต้องเปลี่ยนโดยการคุกคามแบบกำลังทางการทหาร หรือการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจเหมือนอดีต ซึ่งทั้งซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์นั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะพลังทั้งสองอย่างนี้นั้นสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยส่งผลต่อพฤติกรรมกับผู้อื่น เช่น สามารถบีบบังคับหรือการชักจูง สามารถกำหนดสิ่งที่ผู้อื่นต้องการโดยขึ้นอยู่กับความน่าดึงดูดใจของวัฒนธรรม ความสนใจ การชักนำ และค่านิยมของคนคนหนึ่งได้ เป็นต้น (Nye, J., 2005)

ภาพ 4 ฮาร์ดพาวเวอร์ และ ซอฟต์พาวเวอร์

ที่มา: Nye, J., 2005

3. แหล่งที่มาของ Soft Power

ซอฟต์แวร์พาวเวอร์ขึ้นอยู่กับทรัพยากรสามประการ ได้แก่ 1) วัฒนธรรม 2) ค่านิยมทางการเมืองและ 3) นโยบายของรัฐ มีรายละเอียดดังนี้ (Nye, J., 2005)

วัฒนธรรม คือ ค่านิยมและแนวปฏิบัติที่สร้างความหมายให้กับสังคม เมื่อวัฒนธรรมของประเทศมีค่านิยมสากลและนโยบายส่งเสริมค่านิยมและความสนใจที่ผู้อื่นมีร่วมกัน ความน่าจะเป็นที่จะบรรลุผลตามที่ต้องการจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากความสัมพันธ์ของแรงดึงดูดและหน้าที่ที่วัฒนธรรมสร้างขึ้น ค่านิยมที่แคบและวัฒนธรรมแบบท้องถิ่นมักไม่ค่อยก่อให้เกิดซอฟต์แวร์พาวเวอร์

ค่านิยมทางการเมือง คือ ค่านิยมที่รัฐบาลสนับสนุน (เช่น ประชาธิปไตย) ในสถาบันระหว่างประเทศ (ทำงานร่วมกับผู้อื่น) และในนโยบายต่างประเทศ (ส่งเสริมสันติภาพและสิทธิมนุษยชน) ส่งผลอย่างมากต่อความชอบของผู้อื่น รัฐบาลสามารถดึงดูดหรือขับไล่ผู้อื่นโดยอิทธิพลได้

นโยบายของรัฐ คือ แนวทางกำหนดวิธีการผ่านนโยบายของรัฐบาล ที่สามารถเสริมสร้างหรือทำลายล้างได้ ซอฟต์แวร์พาวเวอร์ของประเทศนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับการวางแผน วัตถุประสงค์ และการกำหนดนโยบายในประเทศหรือต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดผลประโยชน์ของชาติ แต่หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ซอฟต์แวร์พาวเวอร์ก็เกิดขึ้นได้ยาก และต้องอาศัยทรัพยากร องค์การ และหน่วยงานอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แหล่งที่มาของ Soft Power ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมืองและนโยบายของรัฐ มีลักษณะสำคัญคือการทำให้คนอื่นชื่นชอบเลื่อมใสและลุ่มหลงด้วยการเชิญชวน มิใช่ด้วยการบังคับให้ต้องชอบ ไม่บังคับยึดเยียดให้คนอื่นต้องเห็นคล้อยตาม หากแต่ต้องทำให้มีความน่าสนใจ น่าเลื่อมใส และน่าติดตามอย่างเป็นธรรมชาติและยั่งยืน

4. พลังของ Soft Power

การจะผลักดันให้ซอฟต์แวร์พาวเวอร์ของไทยแพร่หลายไปในระดับสากล ความตั้งใจของบุคคลเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งคงไม่เพียงพอ สิ่งที่สำคัญและจำเป็นคือต้องมีกรสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่จำนวนเงินที่สนับสนุนเท่านั้น แต่จำเป็นต้องพึ่งพานโยบายต่าง ๆ และต้องมีการวางแผนระดับชาติ การปฏิบัติตามแผนอย่างถูกต้อง และแน่นอน อีกทั้งยังจำเป็นต้องทันสมัย ยกตัวอย่างเช่น ประเทศเกาหลีที่มีอุตสาหกรรมบันเทิงที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก อย่างเคป๊อป (K-Pop) ภาพยนตร์และซีรีส์เกาหลีที่โด่งดังจนเป็นกระแส 'Korean wave' ขึ้นมาได้ หรือในประเทศญี่ปุ่นที่มีความโดดเด่นในเรื่องแอนิเมชัน การ์ตูน รายการทีวี ภาพยนตร์ เพลงป๊อป

และอาหาร เป็นต้น หากกล่าวถึงซอฟต์แวร์ของประเทศไทย มีหลากหลายซอฟต์แวร์ที่โดดเด่นและสามารถเผยแพร่สู่นานาชาติให้ได้เรียนรู้และเข้าถึงประเทศไทยมากยิ่งขึ้น เช่น การนวดไทย ซึ่งเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับ มวยไทย (ชำนาญ จันทรเรือง, 2564) หรือข้าวซอย อาหารไทยที่มีชื่อเสียงดังไปทั่วโลกและยังได้รับการโหวตจากทั่วโลกให้เป็นอาหารประเภทซูปที่มีรสชาติอร่อยที่สุดในโลกประจำปี 2565 (tasteatlas, 2022) เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พลังของ Soft Power คือ การส่งเสริม และสร้างสรรค์ วิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม และวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ไปสู่ผลิตภัณฑ์ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มีคุณค่าต่อผู้บริโภคสร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างการรับรู้การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ ส่งผลดีต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต

5. การศึกษากับ Soft Power

ภาวะผู้นำในการเมืองของโลก ภาวะผู้นำจะถูกกำหนดหน้าที่ให้จำเป็นต้องช่วยพัฒนาเพื่อนบ้านหรือคู่แข่ง ซึ่งในช่วงเปลี่ยนผ่านของระบบการเมืองโลก รัฐต้องต่อสู้เพื่อสิทธิในการกำหนดคุณค่าและองค์ประกอบการกำกับดูแลโลกสมัยและการเป็นผู้นำของโลก การแข่งขันระหว่างค่านิยมมีรูปแบบหลากหลายรูปแบบการพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจและสังคมเป็นหนึ่งในแนวโน้มสำคัญของรูปแบบนั้นด้วยการเกิดภาวะผู้นำจะเป็นไปไม่ได้หากปราศจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ใหม่ นั่นคือเหตุผลที่ประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่งที่มีความทะเยอทะยาน (เช่น บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) ที่จะนำรูปแบบเศรษฐกิจที่เจริญรุ่งเรืองและมีนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ จึงให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความทันสมัยและความเป็นสากลเท่าทันประเทศที่พัฒนาแล้วด้านการศึกษากับประเทศของตนเองด้วย (Nye, J., 2008) ระบบการศึกษาที่พัฒนาแล้ว รวมถึงเศรษฐกิจที่มีเทคโนโลยีสูงที่เป็นนวัตกรรมและถูกรวมเข้ากับพื้นที่การศึกษาและวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศเท่านั้น ที่สามารถกลายเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่สำคัญและยังสามารถดึงดูดนักเรียนต่างชาติที่มีความสามารถสูง การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนต่างชาติ ถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของซอฟต์แวร์ที่ประเทศสามารถทำได้ (Cowan, & Arsenault, 2008) ซึ่งนักเรียนต่างชาติเข้ามาเรียนและประสบความสำเร็จพร้อมกับการเรียนภาษาของประเทศนั้น ๆ จะคุ้นเคยกับวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งนักเรียนเหล่านี้สามารถสร้างและขยายสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นตัวแทนในการขยาย เผยแพร่ วัฒนธรรม ค่านิยมที่มีคุณภาพได้หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว และเป็นตัวแทนที่ดีเพื่อขยายความเป็นเอกลักษณ์สู่

นานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ (Nye, J., 2005) ทุกวันนี้หลายประเทศกำลังพยายามสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพระดับโลก และสามารถเข้าถึงได้สำหรับนักเรียนจากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งการศึกษาเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในแง่ของการครอบงำในเวทีการเมืองระดับโลกทุกคนรู้ว่าระบบการศึกษาทำให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศดีขึ้น (Nye, J., 2009)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การศึกษากับ Soft Power มีความสัมพันธ์กัน สามารถนำมาเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่จะดึงดูดนักเรียนต่างชาติเข้ามาเรียนจนสำเร็จการศึกษาและเป็นตัวแทนในการขยาย เผยแพร่ วัฒนธรรม ค่านิยมของประเทศเจ้าบ้านสู่นานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

6. Soft Power กับบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21

นอกจากทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ลักษณะของบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สังคมแห่งการพัฒนาต้องการ การเรียนรู้ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาตัวผู้เรียนเอง และยังส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาด้วยการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวไปจนถึงสิ่งใหญ่ ๆ ระดับโลก เป็นสิ่งที่จำเป็นทักษะจำเป็นทำให้การเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุดซึ่งเมื่อนำทักษะที่จำเป็นประสานเข้ากับซอฟต์แวร์แล้วเกิดเป็นลักษณะบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่

ผู้นำ (Leader) กล่าวคือ การเป็นผู้นำในที่นี้ไม่ได้หมายถึงตำแหน่ง หรืออำนาจเท่านั้น แต่คือการเป็นผู้ที่สามารถนำกลุ่ม ควบคุมการทำงาน กล้าเสนอแนะ กล้าต่อสู้กับสิ่งต่าง ๆ มีความคิดก้าวไกลคิดรอบคอบ มีภาวะการตัดสินใจดีเยี่ยม เป็นต้น ภาวะผู้นำจะเป็นเสมือนตัวเร่ง ปฏิกริยาที่ดีในการปฏิบัติงานตลอดจนสร้างการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

นวัตกรรม (Innovator) กล่าวคือ ผู้สร้างนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรืออำนวยความสะดวกในทางที่ดีขึ้น การเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถชี้วัดการพัฒนาขององค์กรหรือแม้แต่โลกใบนี้ได้

นักพัฒนา (Developer) กล่าวคือ การเป็นนักพัฒนานั้นบางครั้งก็เป็นนวัตกรรมในตัวเอง หรือเป็นผู้ที่นำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์หลายด้าน หรือพัฒนาในสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์มากมายหลายด้านด้วยเช่นกัน นักพัฒนานี้มีส่วนช่วยขยายประโยชน์ให้สู่องค์กรกว้างมากขึ้น และมีเป้าหมายในการทำทุกอย่างให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งนั่นถือเป็นคุณสมบัติที่ดีของประชากรโลกเลยทีเดียว

นักสร้างสรรค์ (Creator) กล่าวคือ การสร้างสรรค์ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องของศิลปะหรือนักประดิษฐ์ แต่คุณสมบัติของนักสร้างสรรค์นั้นสามารถมีอยู่ได้ในตัวทุกคน และสามารถนำไปใช้ได้กับทุกสาขา

อาชีพการคิดหาวิธีการใหม่ ๆ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือแม้แต่การปรับปรุงสิ่งเดิมให้น่าสนใจขึ้น ก็ถือเป็นวิสัยแห่งการสร้างสรรค์ที่ดี ซึ่งอาจเป็นจุดเริ่มต้นของนวัตกรรมในอนาคตได้เช่นกัน หากมนุษย์มีความเป็นนักสร้างสรรค์อยู่ในตัวเยอะ ก็จะเป็นคนที่อยากแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นไปโดยปริยาย

นักประสานงาน (Coordinator) กล่าวคือ นักประสานงานนี้คือตัวเชื่อมที่ดี การที่แต่ละคนมีความโดดเด่นในปัจเจกบุคคลนั้นก็อาจไม่เกิดประโยชน์ หรืออาจทำให้เกิดการต่อสู้แข่งขันที่สร้างปัญหาได้ นักประสานงานที่ดีมักจะยึดถือการเชื่อมความสัมพันธ์ การสร้างความปรองดอง การสร้างความร่วมมือเป็นหลัก บางครั้งนวัตกรรม นักสร้างสรรค์ หรือแม้แต่นักพัฒนา อาจใส่ใจในปัจเจกของตัวเอง แต่นักประสานงานจะช่วยให้เกิดพลังร่วมในการสร้างสรรค์ร่วมกันที่ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในโลกได้และช่วยลดปัญหาความขัดแย้งแห่งโลกอนาคตได้ดีทีเดียว

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า Soft Power กับบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 คือการส่งเสริมสนับสนุนแทรกซึมอย่างเป็นธรรมชาติ ส่งผลถึงค่านิยม และหล่อหลอมวัฒนธรรมทำให้เกิดการกล่าวถึงบอกต่อไปในวงกว้าง และการปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนเกิดเป็นรูปแบบบุคคลที่ต้องเป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ได้แก่ ผู้นำ นวัตกรรม นักพัฒนา นักสร้างสรรค์ และนักประสานงาน

7. Soft Power กับการจัดการเรียนรู้

การดำเนินการของ Soft Power เพื่อจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Co-people หรือความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน ชุมชน ร่วมมือกัน เพื่อให้การจัดการทรัพยากรบุคคลมีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ร่วมมือกันในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อสร้าง Passion ให้ผู้เรียนมีเป้าหมายและใช้ความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผ่านวัตถุประสงค์และผลลัพธ์สำคัญ (Objective and Key results) ของการจัดการเรียนรู้ว่าการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ให้ทันกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้อย่างไรบ้าง ส่วน Co-process คือการพิจารณากระบวนการทำงานว่าต้องปรับเปลี่ยนอะไรบ้าง จะใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการควบคุมกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการอื่น ๆ รวมทั้งการรวมตัวกันเพื่อแบ่งปันทรัพยากรการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

Soft Power คือพลังดึงดูดความสนใจในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ การสร้างความมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและการปฏิบัติ รวมพลังกันสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ตอบคำถามว่าต้องปรับเปลี่ยนอะไรบ้าง เพื่อเตรียมผู้เรียนไปสู่สังคมอนาคต รวมทั้งการต่อยอดความสามารถเดิม (Up skills) ให้สูงขึ้น การเสริมสร้างขีดความสามารถใหม่

(Re-skills) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งระบบการประเมินผลต้องเปลี่ยนแปลง ส่วนใด อะไรคือนวัตกรรมสร้างสรรค์ที่ต้องทำให้เกิดขึ้น

8. การจัดการเรียนรู้และประเมินผลในบริบท Soft Power

ปัจจัยการสร้างสร้งสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ของ Soft Power การสร้างระบบการศึกษา ที่สร้างอาชีพให้กับผู้เรียน การตระหนักถึงประเด็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและเปิดใจกว้าง เช่น ความสามารถในการฟังผู้อื่นและตั้งคำถามด้วยความเข้าใจความสามารถในการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจาก Big Data ความคิดริเริ่มบุกเบิก อยู่เสมอไม่รอให้มีคนบอกให้ทำ เมื่อลงมือปฏิบัติแล้วไม่ล้มเลิก มองเห็นอุปสรรค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการและสามารถสื่อสารให้กับเพื่อนร่วมเครือข่าย เป็นต้น

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เน้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด (Co-people) โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายผลลัพธ์ในกิจกรรมนั้น เป็นสิ่งตั้งต้น เช่น Design Thinking การออกแบบความคิดเพื่อสร้งสรรค์นวัตกรรมที่เป็นการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งผู้สอนจะต้องมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และใช้ กระบวนการเรียนรู้ Design Thinking อย่างชัดเจนดังนี้

ตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น Concept Design Learning

วันจันทร์ Empathize บ่งชี้ถึงปัญหาาร่วมกัน ระบุและโฟกัสไปที่จุดสำคัญ

วันอังคาร De sign ร่วมกันร่างแนวคิด กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาบนพื้นฐาน ของความรู้

วันพุธ Ideate ร่วมกันตัดสินใจในประเด็นที่อาจจะเปลี่ยนความคิดที่ตกผลึก ให้เป็นสิ่งที่สามารถทดสอบได้

วันพฤหัสบดี Prototype ลงมือสร้างและพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมเพื่อ พิสูจน์แนวคิด ที่กำหนดไว้

วันศุกร์ Test ทำการทดสอบกับผู้เชี่ยวชาญผู้มีประสบการณ์และผู้ใช้งาน ในสภาพแวดล้อมจริง

การประเมินผลการเรียนรู้ Concept Design Learning ใช้การวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงมีหลักการ 4 ประการดังนี้ 1) ใช้ผู้ประเมินหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ผู้เรียน เพื่อน ตนเอง

ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง 2) ใช้วิธีการและเครื่องมือหลายๆ วิธี เช่น การสังเกต การปฏิบัติจริง การทดสอบ 3) ประเมินหลาย ๆ ครั้งในช่วงเวลาของการเรียนรู้ ได้แก่ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน ติดตามผล 4) สะท้อนผลการประเมินสู่การปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนบรรยากาศ All for Education ในบริบท Soft Power ทางด้านวัฒนธรรม ค่านิยมบทบาทการสร้างประชาธิปไตยและการเคารพสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ใน New Normal ซึ่งเรียบง่ายไม่ซับซ้อนอยู่บนพื้นฐานความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม

9. ทรัพยากร Soft Power ที่มีศักยภาพของไทย

ไทยมีทรัพยากร Soft Power ที่โดดเด่น เป็นที่รู้จักและชื่นชมของต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนี้

9.1 วัฒนธรรม ล่าสุด US News ได้จัดให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 17 จาก 80 อันดับประเทศที่ทรงพลังทางวัฒนธรรมประจำปี พ.ศ. 2560 ตามหลังประเทศในเอเชีย 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น (อันดับที่ 6) และสิงคโปร์ (อันดับที่ 13) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าการจัดลำดับดังกล่าวซึ่งคำนวณคะแนนรวม (เต็ม 10) จากดัชนีต่าง ๆ ดัชนีที่ไทยได้คะแนนสูงกว่า 7 คะแนน มีเพียงดัชนี "Culturally Significant in Terms of Entertainment" (7.2) และดัชนี "Happy" (7.1) ส่วนดัชนีอื่น ๆ ไทยได้ต่ำกว่า 5 คะแนน ประกอบด้วย "Has an Influential Culture" (4.9) "Trendy" (3.3) "Fashionable" (2.1) "Modern" (0.9) และ "Prestigious" (0.7) (US News, 2017) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทักษะเชิงบวกของต่างชาติต่อวัฒนธรรมไทยจำกัดอยู่เพียงเรื่องความบันเทิงใจ แต่มิได้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทยในแง่การมีอิทธิพล ความทันสมัย หรือความโอ่อ่าของวัฒนธรรมไทยจึงควรเร่งเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากร Soft Power ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ เช่น 1) โขนนาฏศิลป์ชั้นสูงและเก่าแก่ของไทย ซึ่งถูกลดความนิยมลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ จนกระทั่งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูการแสดงโขน ทำให้โขนกลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้งทั้งในและต่างประเทศ 2) อาหารไทย ล่าสุด US News จัดให้อาหารไทยเป็นอาหารยอดเยี่ยมอันดับ 6 จาก 10 อันดับทั่วโลก นอกจากนั้นสำนักข่าว CNN จัดอันดับให้กรุงเทพมหานคร เป็น "สวรรค์แห่งอาหารริมทาง" (Street Food) อันดับ 1 ของโลกติดต่อกัน 2 ปี ในปี พ.ศ. 2559-2560 และ 3) กีฬามวยไทย ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการประชาสัมพันธ์กีฬามวยไทย

ในฐานะกีฬาประจำชาติจนได้รับความนิยมทั่วโลก โดยล่าสุดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2559 คณะกรรมการโอลิมปิกสากล (International Olympic Committee - IOC) ได้รับรองสหพันธ์กีฬามวยไทยสมัครเล่นนานาชาติ (International Federation of Muaythai Amateur - IFMA) เป็นสมาชิก Association of IOC Recognised International Sport Federation (ARISF) ส่งผลให้กีฬามวยไทยมีโอกาสดำเนินการบรรจุเป็นประเภทกีฬาในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปี ค.ศ. 2024 หากฝรั่งเศสซึ่งเป็นเจ้าภาพและ IOC เห็นชอบ

9.2 การท่องเที่ยว ไทยมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนสถาน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2559 รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยทำสถิติสูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึง 1.65 ล้านล้านบาท โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว 32.6 ล้านคน นอกจากนี้เว็บไซต์ TripAdvisor ได้จัดให้จังหวัดภูเก็ตอยู่ในอันดับที่ 10 จาก 25 อันดับเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงสุดของโลกประจำปี พ.ศ. 2560 (TripAdvisor, 2017) และ CNN ได้จัดให้ภาคอีสานของไทยอยู่ในอันดับ 6 จาก 17 อันดับสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวที่สุดในปี พ.ศ. 2560 อีกด้วย (Hetter, 2017)

9.3 ทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพและบทบาทในประชาคมระหว่างประเทศ รัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศและประชาคมโลก โดยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมและเข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในช่วงที่ผ่านมา เช่น การประชุมสุดยอดเอเชีย-ยุโรป การประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ การประชุมสุดยอดกรอบความร่วมมือเอเชีย รวมถึงการเป็นประธานการประชุม G77 ครั้งที่ 40 ของนายกรัฐมนตรีและนำการอภิปรายในหัวข้อ "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน" นอกจากนี้คนไทยหลายคนยังได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ เช่น นายเกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี เอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก เป็นผู้พิพากษาศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (IT LOS) วาระปี ค.ศ. 2016-2027 เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 และศาสตราจารย์กิตติคุณ วิฑิต มันทารณ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ได้รับแต่งตั้งจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHRC) ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญอิสระของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการใช้ความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ วาระปี ค.ศ. 2016 เมื่อเดือนมิถุนายน 2559

ในขณะเดียวกันไทยได้สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy-SEP) ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาปรับใช้สำหรับการพัฒนาประเทศในทุกสาขา และเผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศจนองค์การระหว่างประเทศได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เช่น รางวัล UNDP Human Development Lifetime Achievement Award เมื่อปี ค.ศ. 2006 และรางวัล Dr. Norman E. Borlaug Medallion จากมูลนิธิรางวัลอาหารโลก (World Food Prize Foundation) เมื่อปี ค.ศ. 2007 นอกจากนี้ไทยมีท่าทีที่สอดคล้องกับค่านิยมสากลเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในประเด็นปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการจัดการกับวิกฤตการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ

9.4 การกีฬา ไทยมีบทบาทในการแข่งขันกีฬาระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค นอกจากนี้ นักกีฬาไทยหลายคนได้สร้างชื่อเสียงในระดับสากลและติดอันดับโลกหลายรายการซึ่งเป็นการช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และสามารถเป็น Soft Power Ambassador ให้กับประเทศได้ เช่น นางสาวรัชนก อินทนนท์ (เมย์) ซึ่งเคยสร้างสถิติเป็นแชมป์โลกแบดมินตันหญิงอายุน้อยที่สุด และเคยเป็นมือวางอันดับ 1 ของโลก เมื่อเดือนเมษายน 2559 และนางสาวเอรียา จุฑานุกการ (โปรมะ) เคยเป็นนักกีฬา กอล์ฟหญิงมือวางอันดับ 1 ของโลก เมื่อเดือนมิถุนายน 2560 เป็นต้น นอกจากนี้กีฬายังช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวเฉพาะทาง เช่น การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ

9.5 อุตสาหกรรมบันเทิงไทย ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เป็นแหล่งทรัพยากร Soft Power ที่สำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือสอดแทรกการนำเสนอทรัพยากร Soft Power ด้านอื่น ๆ ได้อย่างแนบเนียนและมีประสิทธิภาพ เช่น ศิลปวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกระดับ ทั้งนี้ในช่วงที่ผ่านมาอุตสาหกรรมบันเทิงไทยได้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ โดยได้รับรางวัลระดับนานาชาติจำนวนมาก อีกทั้งภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ไทยยังได้รับความนิยมอย่างมากในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน เช่น ภาพยนตร์เรื่อง "ฉลาดเกมส์โกง" ทำรายได้กว่า 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในจีน และได้รับการจัดอันดับเป็นภาพยนตร์ที่ทำรายได้สูงสุดอันดับ 6 ของโลก (Box Office) เมื่อเดือนตุลาคม 2560 นอกจากนี้ไทยยังเป็นประเทศที่หลาย ๆ ประเทศสนใจเข้ามาถ่ายทำ โดยในช่วงระหว่างเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2560 ไทยมีรายได้จากการ

ถ่ายทำภาพยนตร์ สารคดี และโฆษณาต่างประเทศ 3,074.11 ล้านบาท (Thailand Film Office, 2018)

10. แนวทางการใช้และพัฒนาทรัพยากร Soft Power

10.1 การแก้ไขปัญหาที่บั่นทอนทรัพยากร Soft Power ที่มีศักยภาพ

10.1.1 การท่องเที่ยว แก้ไขปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความปลอดภัยบนท้องถนนและปัญหาการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว อาทิ รถบริการสาธารณะ รวมถึงปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไทย อาทิ แหล่งยาเสพติด การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ

10.1.2 อาหารไทยและอาหารริมทาง แก้ไขปัญหาความปลอดภัยของอาหารในสถานประกอบการและอาหารริมทางและจัดระเบียบผู้ประกอบการ

10.1.3 มวยไทย ควรเร่งจัดทำยุทธศาสตร์มวยไทยสู่โอลิมปิก และเร่งจัดทำมาตรฐานการเรียนการสอนมวยไทยในต่างประเทศ รวมทั้งการผลิตบุคลากรที่มีทั้งความสามารถในการสอนมวยไทยและการสื่อสารกับคนต่างชาติให้มีจำนวนเพียงพอที่จะรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในต่างประเทศ และเร่งแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ของมวยไทยเกี่ยวกับการเอาเปรียบเด็กที่ชมมวยเพื่อหารายได้จนเจอครอบครัว

10.2 ด้านโครงสร้าง

10.2.1 จัดตั้งกลไกระดับนโยบายซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน อาทิ กระทรวงวัฒนธรรม กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงการต่างประเทศรวมทั้งตำรวจและทหาร เป็นต้น เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนการดำเนินการที่ชัดเจนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร Soft Power ที่ไทยมีอยู่ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมีบูรณาการ

10.2.2 จัดตั้งองค์กรหลักที่เป็นศูนย์กลางในการนำเสนอทรัพยากร Soft Power ด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่นของไทยแก่ชาวต่างชาติ เพื่อสนับสนุนการสร้างแบรนด์ประเทศไทยและส่งเสริมความนิยมไทยในต่างประเทศ โดยองค์กรดังกล่าวอาจมีบทบาทและดำเนินการในลักษณะ

คล้ายกับองค์กรส่งเสริมวัฒนธรรมของต่างประเทศ เช่น British Council, Korea Foundation, Japan Foundation, Alliance Francaise และ Goethe เป็นต้น

10.3 ด้านนโยบาย

10.3.1 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศ เป้าหมาย อาทิ คนรุ่นใหม่ ผู้นำทางความคิด ผู้นำสาขาอาชีพต่าง ๆ ผู้นำในอนาคต และสื่อมวลชน ผ่านการแลกเปลี่ยนการเยือน โดยเฉพาะในระดับเยาวชน โดยใช้ศักยภาพของ Soft Power ด้านศิลปวัฒนธรรมและการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นมิตรและสร้างสรรค์ต่อประชาคมระหว่างประเทศ เพื่อสร้างเครือข่าย Friends of Thailand

10.3.2 ให้ความสำคัญกับการสร้างแบรนด์ให้กับประเทศ (Nation Branding) เพื่อสร้างหรือพัฒนาอัตลักษณ์หรือชื่อเสียงที่เด่นชัดจากแหล่งทรัพยากรที่เป็นจุดแข็งของไทย รวมทั้งการนำเสนออัตลักษณ์นั้นออกไป (To Project) อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับรสนิยมของกลุ่มเป้าหมาย

10.3.3 พัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดยใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมผนวกกับวัฒนธรรม หรือวิถีความเป็นไทยซึ่งเป็นทรัพยากร Soft Power ที่โดดเด่นของไทย จะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวไทยและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวทีโลก

10.3.4 นำทรัพยากร Soft Power ของไทยมาเสริมภารกิจที่ไทยมุ่งเน้น เช่น การเผยแพร่กีฬามวยไทยในฝรั่งเศสเพื่อเพิ่ม Visibility ให้กับกีฬามวยไทยในประเทศที่จะเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี ค.ศ. 2024 ซึ่งฝรั่งเศสในฐานะเจ้าภาพมีสิทธิ์เลือกประเภทกีฬาที่ได้รับการรับรอง ซึ่งรวมถึงกีฬามวยไทย เพื่อเสนอคณะกรรมการโอลิมปิกสากลพิจารณาคัดเลือกเป็น Additional Sports ในการแข่งขันดังกล่าว

10.3.5 ใช้ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ไทยเป็นสื่อในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยอย่างแนบเนียน โดยศึกษาจากประเทศที่ประสบความสำเร็จในการนำเสนอ Soft Power ด้านวัฒนธรรมผ่านภาพยนตร์ อาทิ สาธารณรัฐเกาหลี ที่สามารถนำเสนอวัฒนธรรมผ่านละครโทรทัศน์และอุตสาหกรรมดนตรี เช่น ละครโทรทัศน์ชุด "แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง" และนำไปสู่ความนิยมในสินค้าและบริการของประเทศ

10.3.6 เสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดงานระหว่างประเทศสำคัญ ๆ เช่น การประชุมและการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และศักยภาพของไทยในด้านการเป็นสถานที่/เจ้าภาพจัดงาน

และเป็นโอกาสนำเสนอทรัพยากร Soft Power อื่น ๆ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรม อาหารไทย เป็นต้น

10.3.7 ให้ความสำคัญกับการส่งคณะเจ้าหน้าที่เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพในนามของสหประชาชาติ เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทของไทยในฐานะสมาชิกที่มีความรับผิดชอบของประชาคมโลก

10.3.8 ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา การจัดสัมมนาด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศไทย รวมถึงการดำเนินกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังความนิยมไทยและสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศ

10.3.9 ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและตามความต้องการของประเทศเป้าหมาย โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประเด็นหลักในกิจกรรมและโครงการความร่วมมือดังกล่าว

10.3.10 ใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดทำเว็บไซต์และช่องทางสื่อสังคมที่ผู้ชมทั่วโลกสามารถเข้าถึง และสามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้ทันทีรวมทั้งสนับสนุนการทูตดิจิทัล โดยยึดหลักการ "Digital First" เพื่อให้ความรู้แก่สาธารณชน สนับสนุนค่านิยมสากล สร้างการสื่อสารร่วมกันรณรงค์ และเปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายผ่านการสำรวจความเห็น

ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่ใช่อันดับหนึ่งในประเทศมหาอำนาจแต่ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะก้าวขึ้นเป็นผู้นำด้าน Soft Power ระดับภูมิภาคและของโลกได้ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากร Soft Power ที่โดดเด่นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ สถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม อาหารและผลไม้ หรือแม้กระทั่งความอบอุ่นและความเป็นมิตรของคนไทย ซึ่งเป็นลักษณะความเป็นไทยแท้ที่ไม่จำเป็นต้องลอกเลียนแบบประเทศใดในโลก และไม่ต้องอาศัยการโฆษณาชวนเชื่ออย่างไรก็ดี ไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่บั่นทอนทรัพยากรดังกล่าว ในขณะเดียวกันอาจพิจารณาดำเนินการตามแนวทางการใช้และพัฒนาทรัพยากรนั้น ๆ และโดยที่ในโลกยุคปัจจุบันประชาชนมีทางเลือกในการบริโภคข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ดังนั้น ประเทศไทยควรกำหนดนโยบายและกลุ่มเป้าหมายสำหรับการใช้ทรัพยากร Soft Power แต่ละประเภทให้ชัดเจน รวมถึงเลือกวิธีการและช่องทางที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นช่องทาง

กระแสหลักที่มีอยู่เดิม หรือช่องทางการประชาสัมพันธ์ดิจิทัลและช่องทางสมัยใหม่อื่น ๆ เพื่อให้ทรัพยากร Soft Power ของไทยมีอิทธิพลและทรงพลังไม่แพ้ชาติใดในโลก

11. กรณีศึกษา Soft Power จากต่างประเทศ

การดำเนินการของต่างประเทศในการผลักดันให้เกิด Soft Power ที่มีศักยภาพจนสามารถนำมาขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจภายในประเทศได้ ยกตัวอย่างประเทศที่น่าสนใจ เช่น

11.1 ประเทศเกาหลีใต้

กรุงเซอริก (2564) ได้กล่าวว่า เกาหลีใต้ เป็นประเทศมีการนำเอา Soft Power ไปขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจและนโยบายที่เกี่ยวข้องทั้งด้านวัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบายด้านการต่างประเทศ ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยมีกรณีศึกษาที่น่าสนใจในด้านวัฒนธรรม ซึ่งเกาหลีใต้มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจน และต่อเนื่องในการผลักดันวัฒนธรรมไปสู่ประเทศอื่น ๆ โดยใช้นโยบายที่เรียกว่า "คลื่นเกาหลี" (Korea Wave) หรือ "ฮัลลยู" (Hallyu) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ช่วง คือ

11.1.1 หลังปี พ.ศ. 2540 หรือ ฮัลลยู 1.0 ซึ่งใช้ละครเกาหลีใต้ในการขับเคลื่อน

11.1.2 ฮัลลยู 2.0 มีนโยบายส่งเสริม K-pop มากขึ้น

11.1.3 ฮัลลยู 3.0 เน้นการส่งเสริมด้านอาหาร เครื่องแต่งกาย และมีวิสัยทัศน์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ให้ความสำคัญกับการเปิดการแสดงของศิลปิน และการเผยแพร่หนังสือ

11.1.4 ฮัลลยู 4.0 เป็นการหลอมรวม Korea style โดยเน้นการสร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมให้แผ่ขยายไปทั่วโลกเกาหลีใต้ยังมีการดำเนินงานที่เอื้อต่อการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศโดยการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินนโยบายซึ่งมีความครอบคลุมประกอบด้วย 5 หน่วยงาน คือ กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการค้า อุตสาหกรรมและพลังงาน กระทรวงศึกษาธิการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเกษตร อาหาร และกิจการชนบท โดยแต่ละกระทรวงจะรับผิดชอบในบทบาทที่แตกต่างแต่มีความสอดคล้องกัน เช่น กระทรวงต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนให้เกิด Soft Power โดยนำวัฒนธรรมและสินค้าทางวัฒนธรรมไปเผยแพร่และสร้างความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับต่างประเทศ ขณะที่กระทรวงวัฒนธรรมจะเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม การผลิตเชิงวัฒนธรรม เช่น ภาพยนตร์ เกม เพลง แฟชั่น รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยว ขณะที่กระทรวงการค้า กระทรวงศึกษา

และกระทรวงเกษตร จะเน้นขับเคลื่อน "ฮัลยู"ผ่านกลไกต่าง ๆ ทั้งการส่งออก การให้ทุนการศึกษา และการผลิตอาหาร เป็นต้น

การมีนโยบายและการสนับสนุนที่หลากหลายตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่เริ่มต้น ไปจนถึงการขับเคลื่อนด้วย Soft Power เช่น การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการผลิตละครและภาพยนตร์ หรือในช่วงฮัลยู 1.0 รัฐบาลเกาหลีใต้มีนโยบายการสนับสนุนตั้งแต่การจัดหานักแสดงที่สนับสนุน โดยสถาบัน Korean Culture and Content Agency ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ขณะที่ด้านเงินทุน มีการจัดตั้งสถาบัน "Korean Film Council" เพื่อสนับสนุนเงินทุนให้กับผู้ผลิต รวมทั้งยังช่วยผลักดันและ ส่งเสริมการส่งออกภาพยนตร์เกาหลีใต้ไปยังตลาดระดับภูมิภาคและระดับโลก ขณะเดียวกัน รัฐบาลเกาหลีใต้ยังได้กำหนดนโยบายสำหรับอุตสาหกรรมทางคลื่นวัฒนธรรมเกาหลี (Hallyu Culture Industry) โดยส่งเสริมให้สอดแทรกสินค้าอื่น ๆ คู่ขนานกับการผลักดันวัฒนธรรม อาทิ เครื่องแต่งกาย เครื่องสำอาง อาหาร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวทำให้ธุรกิจในเชิงวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ (Content Industry) เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก และมีการส่งออกเนื้อหาทางวัฒนธรรมถึง 1.02 หมื่นล้านดอลลาร์ สหรัฐในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว จากปี พ.ศ. 2557 และเกิดกระแสความนิยมเกาหลี ที่ส่งผลต่อกิจกรรมอื่น เช่น การท่องเที่ยว โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก จากจำนวน 5.3 ล้านคนในปี พ.ศ. 2543 เป็น 17.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2563

11.2 ประเทศญี่ปุ่น

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (2562) ได้กล่าวว่า รัฐบาลญี่ปุ่นต้องการ จะพัฒนาและเตรียมความพร้อมของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สามารถสะท้อนความเป็นญี่ปุ่นได้ ก่อนจะส่งออกสินค้าและบริการเหล่านั้นไปยังต่างประเทศ เพื่อสร้างความมั่งคั่งของประเทศ (Increase National Wealth) ภายใต้นโยบาย "Cool Japan" โดยแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ของญี่ปุ่นที่มีลักษณะเป็น Soft Power แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การพัฒนาสินค้าและบริการที่สะท้อนความเป็นญี่ปุ่น และมีศักยภาพ ในการส่งออก (Combining Japanese Content and Consumer Goods) โดยคัดเลือกกลุ่มสินค้า หรืออุตสาหกรรม ที่มีศักยภาพในการถ่ายทอดความเป็นญี่ปุ่นได้ และสามารถสร้างความแตกต่าง จากผลิตภัณฑ์หรือบริการทั่วไป ซึ่งหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดตั้ง สมาคมหรือองค์กรเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายดังกล่าว พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่าง

บริษัทขนาดใหญ่ที่มีประสบการณ์และบริษัทขนาดเล็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ

2) กระตุ้นกระแสญี่ปุ่นนิยมในต่างประเทศ (Creating Japanese Boom Overseas) ด้วยการแพร่ภาพและนำเสนอเนื้อหาความเป็นญี่ปุ่นผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยมากมักจะเกิดจากการร่วมมือกับวิทยุและโทรทัศน์ท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะเข้ามาทำหน้าที่ช่วยเหลือในการปรับรูปแบบการนำเสนอวัฒนธรรมของญี่ปุ่นที่ส่งออกให้เหมาะสมกับตลาด เช่นการจัดทำสื่อและเนื้อหา ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นโดยมีการสอดแทรก อาหาร สถานที่ หรือภาษาสำหรับตลาดเป้าหมายเข้าไปอยู่ในเนื้อหาเพื่อลดช่องว่างทางวัฒนธรรมและภาษา นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐของญี่ปุ่นยังส่งเสริม การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับญี่ปุ่นผ่านทางช่องทางต่าง ๆ อาทิ การจัดทำรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอความเป็นญี่ปุ่นภายใต้ช่องโทรทัศน์ของสถานีท้องถิ่น การจัดงานนิทรรศการ เทศกาลหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นญี่ปุ่น การเชิญผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencers) หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง (Celebrity) เข้าร่วมงานกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกัญี่ปุ่น เพื่อสร้างความเข้าใจในความเป็นญี่ปุ่น (Japanese Awareness) ตลอดจนจัดทำเว็บไซต์แนะนำความเป็นญี่ปุ่นด้วยเนื้อหาที่มีความน่าสนใจและสะท้อนความเป็นต้นตำรับของญี่ปุ่นได้ เป็นต้น

3) ขยายธุรกิจไปยังประเทศเป้าหมาย (Making Profits Locally) ซึ่งการที่ผู้ประกอบการจะขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศได้นั้น จำเป็นต้องสำรวจช่องทางการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า รวมถึงศึกษากฎระเบียบข้อบังคับและพฤติกรรมของผู้บริโภคในตลาดเป้าหมาย ก่อนเป็นลำดับแรก ดังนั้นรัฐบาลญี่ปุ่นจึงเข้ามาเป็นตัวกลางในการอำนวยความสะดวกและประสานความเชื่อมโยงในการดำเนินธุรกิจ เช่น การจัดงาน "Cool Japan World Trial" เพื่อสนับสนุนความเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในต่างประเทศกับผู้ประกอบการชาวญี่ปุ่น ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับร้านค้าปลีกและผู้จัดจำหน่ายสินค้าในต่างประเทศ เพื่อช่วยในการกระจายสินค้าไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้การลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการชาวญี่ปุ่นประสบความสำเร็จ ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนในด้านการหาแหล่งเงินทุนผ่านการจัดตั้ง "Cool Japan Fund" เพื่อสนับสนุนทางการเงินแก่บริษัทญี่ปุ่นที่ไปเปิดธุรกิจเป้าหมายในต่างประเทศอีกด้วย

4) การดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้จ่ายยังประเทศญี่ปุ่น (Consuming in Japan) โดยภายหลังจากการเกิดกระแสญี่ปุ่นนิยมและการกระจายสินค้าในต่างประเทศแล้ว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในญี่ปุ่นจะดำเนินการส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ในประเทศญี่ปุ่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดงาน "Tourism Festival" เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ หรือจัดงาน "International Exhibition" เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายในประเทศญี่ปุ่น รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ เป็นต้น

ประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ภายใต้แนวทางดังกล่าว โดยใช้อุตสาหกรรมเป้าหมายหลัก 5 กลุ่มอุตสาหกรรมที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ความเป็นญี่ปุ่นได้ และมีศักยภาพในการขายสินค้าเหล่านี้ในตลาดโลก ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา (Content) อุตสาหกรรมแฟชั่น (Fashion) อุตสาหกรรมอาหาร (Food) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่น (Lifestyle) และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism) โดยแต่ละอุตสาหกรรมมีแนวทางในการสื่อสารที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมและบริบทในการส่งออก มีการสร้างกระแสญี่ปุ่นนิยมผ่านทางละครทีวี แฟชั่นโชว์ วาไรตี้โชว์ ฯลฯ ส่วนแนวทางการกระจายสินค้าของญี่ปุ่นสามารถทำได้ผ่านร้านค้า ร้านอาหาร นายหน้าต่าง ๆ นอกจากนี้ในแต่ละอุตสาหกรรมจะมีพื้นที่ที่มีความเป็นต้นกำเนิดของอุตสาหกรรมหรือผลิตภัณฑ์และถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เช่น อาคิฮาบาระสำหรับนักเล่นเกม ชิบูย่าสำหรับเสื้อผ้าวัยรุ่น เป็นต้น

11.3 ประเทศจีน

กรุงเทพธุรกิจ (2564) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันสินค้าและบริการซึ่งผนวกกับวัฒนธรรมและความเชื่อแบบจีนเชิงสร้างสรรค์ได้รับความนิยมมากในกลุ่มผู้บริโภคชาวจีน นับตั้งแต่ทางจีนสนับสนุนและส่งเสริม Creative Cultural Industry ขึ้นมา ถือเป็น Soft Power เพื่อปลูกฝังให้โอบกอดวัฒนธรรมตามแนวทางที่จีนอยากให้เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของจีน ยกตัวอย่าง Sort Power ของจีนที่น่าสนใจ เช่น

11.3.1 ศิลปะวัฒนธรรมรูปแบบเดิม เริ่มจากกรุงปักกิ่ง เมืองหลวงของจีน ซึ่งกรุงปักกิ่งมีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 3,000 ปี ในฐานะเป็นทั้งเมืองหลวงในอดีตของจีน สมัยโบราณที่ปกครองโดยราชวงศ์และเป็นเมืองหลวง ณ ปัจจุบันของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้ปักกิ่งมีการผสมผสานทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและความเจริญตามยุคสมัย ซึ่งถูกแสดงออกมาให้ได้สัมผัสอย่างชัดเจนจุดเด่นหนึ่งของกรุงปักกิ่ง คือ แม้จะมีการพัฒนาให้มีความเจริญมากขึ้นเพียงใด แต่ก็ยังไม่ลืมที่จะรักษาและพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของทุกสิ่งให้ควบคู่กันไปด้วย ยังคงมีการรักษาศิลปะวัฒนธรรม รูปแบบเดิมไว้แต่ก็ให้เข้ากับยุคสมัย ไม่ปล่อยให้เก่าและถูกทำลายโดยกาลเวลา

11.3.2 การเปลี่ยนโฉมใหม่ของร้านหนังสือ ถือเป็นหนึ่งในผลงานชิ้นเอกของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ของทางจีน โดยทางรัฐบาลจีน อย่างรัฐบาลกรุงปักกิ่ง เข้าไปมีส่วนร่วมผลักดันให้ร้านหนังสือเปลี่ยนโฉม โดยมีการตกแต่งร้าน สร้างบรรยากาศให้เป็นสมัยใหม่ นำเข้าไปใช้บริการมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในย่านเมืองเก่า ที่มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โดยการตกแต่งร้านให้เข้ากับสถานที่แห่งนั้น ซึ่งเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมเก่าและใหม่เข้ามาผลิตภัณฑ์ที่ถูกนำเสนอในร้านหนังสือไม่ว่าจะเป็นตัวสินค้าและบริการ ก็อิงตามหลักของการสร้างสรรค์วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น มีโซนนำเสนอและจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะ

11.3.3 คอลเลกชันลิปสติก โดยลิปสติกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นทั้งสถานที่ทางประวัติศาสตร์สมัยจีนปกครองด้วยระบอบราชวงศ์ และในนามพิพิธภัณฑสถาน เมื่อพิพิธภัณฑสถานพระราชวังต้องห้าม หรือที่เรารู้จักในนาม "กู้กง" ตัดสินใจออกคอลเลกชันลิปสติกนำเสนอวัฒนธรรมร่วมใหม่ ในปี ค.ศ. 2018 โดยทำการตลาดวัฒนธรรมบนโลกออนไลน์จีน จนทำให้ลิปสติกขายหมดจำนวน 100,000 แท่งภายในระยะเวลาเพียง 4 วันที่เปิดขาย โดยแท่งของลิปสติกนั้นถูกทำให้เป็นลวดลายข้าวของเครื่องใช้ในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้เป็นอย่างดีของการผสมผสานวัฒนธรรมจีนแบบร่วมสมัยเข้ากับการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคของชาวจีนยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะคนจีนรุ่นใหม่ที่มีบริโภคสินค้าโดยได้ รับอิทธิพลจากสังคมออนไลน์ และการบอกต่อ

12. การดำเนินการของประเทศไทยในการผลักดัน Soft Power: มรดกทางวัฒนธรรมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

กรุงเทพฯ (2564) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีต้นทุนเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติได้รับการจัดอันดับจาก CEO World magazine ในปี พ.ศ. 2564 ให้เป็น 1 ใน 5 ประเทศที่ทรงอิทธิพลทางด้านมรดกวัฒนธรรมของโลก โดยการผลักดันการใช้ Soft Power ที่ประเทศไทยมีให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สามารถทำควบคู่ไปกับโมเดลไทยแลนด์ 4.0 และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายประเทศมีการใช้แล้วประสบความสำเร็จ

ประเทศไทยมีบทบาทเชิงรุกมานานก่อนการนิยาม Soft Power เพื่อส่งเสริมความนิยมไทยในหลายมิติ เช่น โครงการครัวไทยสู่ครัวโลก โครงการ Thai Select การจัดงานเทศกาลไทยในมหานครต่าง ๆ ทั่วโลก งานเทศกาลไทยมีผู้เข้าชมเรือนแสนคนและได้รับการจัดอยู่ในปฏิทินประจำเมืองต่าง ๆ อาทิ มวยไทย ภาษาไทย นาฏศิลป์ไทย ขณะเดียวกันภาคเอกชนของไทย วงการศิลปนิ

และอื่น ๆ ก็สร้างสรรค์ผลงานรวมทั้งภาพยนตร์ ละครที่มีแฟนคลับติดตามในหลายประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น ประเทศเพื่อนบ้านหรือแม้แต่ในละตินอเมริกา

ในทางการทูต ประเทศไทยใช้ Soft Power โดยเฉพาะ "การทูตวัฒนธรรม" และ "การทูตสาธารณะ" ผ่านภูมิปัญญา สินค้าและบริการ อาจมีหลากหลายมิติและรูปแบบแตกต่างกัน เช่น

12.1 นิสัยใจของคนไทย ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศมีพื้นฐานจากความเป็นมิตร มีเมตตา เปิดกว้างและยอมรับความแตกต่าง การต้อนรับขับสู้และทัศนคติที่รักสนุกเรียบง่ายที่มีให้คนต่างชาติของคนไทยส่วนใหญ่จนเป็นที่ทราบกันดี

12.2 วัฒนธรรมไทย ที่ผสมผสานจากวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมและอิทธิพลของต่างชาติ มีความลึกและหลากหลาย เช่น ภาษา ดนตรีและศิลปะการแสดง ละครและภาพยนตร์ร่วมสมัย หัตถกรรมและผ้าไทยกีฬาไทยและกีฬาพื้นบ้าน

12.3 การท่องเที่ยวไทย ซึ่งมีชื่อเสียงมานาน โดยทำเลที่ตั้งและแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมการท่องเที่ยวด้วย

12.4 ด้านอาหารไทย ก็ไม่น้อยหน้าชาติใดในโลก CNN Travel จัดอันดับให้มันตัมยำกุ้งและส้มตำ ติดอันดับ 50 รายการอาหารที่ดีที่สุดในโลกต่อเนื่องกันหลายปี อาหารไทยได้รับความนิยมไปทั่วโลกเพราะมีปัจจัยสำคัญหนึ่ง คือ เป็นอาชีพยอดนิยมของชุมชนไทยในต่างประเทศ คนไทยเหล่านี้ถือเป็น Soft Power เพราะนอกจากทำร้านอาหารแล้วยังมีจำนวนไม่น้อยทำอาชีพ นวดไทย สปาไทยและธุรกิจสาขาต่าง ๆ และยังมีความผูกพันกับประเทศไทยและมีศักยภาพสูงที่จะนำเงินตราเข้าประเทศ

12.5 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเป็น Soft Power ที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศและภาคส่วนพันธมิตรรวมถึงภาคเอกชนไทย ที่ไปลงทุนในต่างประเทศได้ดำเนินการมาหลายทศวรรษ สร้างมิตรภาพให้ประเทศไทยไม่ใช่เฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน แต่รวมถึงประเทศในแปซิฟิก เอเชียใต้และแอฟริกา

ทำเนียบรัฐบาล (2564) ได้กล่าวว่า รัฐบาลไทยมุ่งส่งเสริมการใช้ Soft Power ส่งออก วัฒนธรรมไทยผ่านการออกแบบศิลปะการแสดง ภาพยนตร์ กีฬา ซอฟต์แวร์ และดนตรี เพื่อส่งเสริมความเป็นไทย สินค้าแบรนด์ไทย การท่องเที่ยวไทย สร้างรายได้ให้กับประเทศและสร้างความสามารถในการแข่งขันในอนาคตโดยตัวอย่างหนึ่งของความสำเร็จ คือ โครงการนาร่องการแข่งขันกีฬาเจ็ตสกี ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ขับเคลื่อนจนยกระดับเป็นการแข่งขันทัวร์นาเมนต์เจ็ตสกี

อันดับที่ 1 ของโลก WPG#1 World Series เป็นลิขสิทธิ์แบรนด์ไทย เดิบทศวรรษครอบคลุมทั้งทวีปยุโรป และทวีปอเมริกา โดยในปี ค.ศ. 2019 ได้มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความสวยงามของประเทศ ไทย สู่เครือข่ายแฟนกีฬานับพันล้านคนมีนักกีฬาและทีมนานาชาติเข้าร่วมจำนวนกว่า 3,000 คน และสร้างเม็ดเงินทางเศรษฐกิจได้กว่า 700 ล้านบาท ส่วนแผนกลยุทธ์สำหรับการเดินทางต่อ คาดว่า จะสร้างเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจได้มากกว่า 4,000 ล้านบาท เพราะจะมีการต่อยอดด้วยการสร้างทัวร์นาเมนต์อื่น ๆ ในประเทศ การขับเคลื่อนกีฬาและธุรกิจ และการขยายอุตสาหกรรมกีฬา แบรนด์ไทย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกันผลักดันและสนับสนุนอุตสาหกรรม E-sports ของไทยอย่างเต็มที่ ตั้งเป้าให้เป็นสถานที่แข่งขันในระดับโลกซึ่งขณะนี้กีฬา E-sports ถือเป็นกีฬาอาชีพอย่างเป็นทางการแล้ว และเป็นส่วนหนึ่งของ Soft Power ของประเทศไทยด้วย โดยนอกจากการจัดแข่งกีฬาอีสปอร์ตแล้ว การสนับสนุนต้องให้ครอบคลุมการส่งเสริมพัฒนาสมาคมกีฬาและนักกีฬา E-sports และอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์เกมด้วย

รวมทั้งยังมีมาตรการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในไทย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่ถ่ายทำ โดยรัฐบาลกำหนดให้หากมีการถ่ายทำและใช้จ่ายในประเทศไทย 50 ล้านบาทขึ้นไป จะได้สิทธิประโยชน์เงินคืน 15% บวกสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมเลือก รวมได้ไม่เกินอีก 5% ได้แก่ 1) การจ้างบุคลากรหลักของไทย (Key Personnel) เป็นคณะทำงานในการถ่ายทำภาพยนตร์ (+3%) 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมหรือภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย (+ 2%) 3) ถ่ายทำภาพยนตร์ในจังหวัดเมืองรอง (+3%) 4) ถ่ายทำในประเทศไทยก่อน 31 ธ.ค. พ.ศ. 2565 และใช้จ่ายในประเทศไทย 100 ล้านบาทขึ้นไป (+5%) โดย 59 ที่เพิ่มขึ้นนี้ เพื่อดึงดูดผู้สร้างภาพยนตร์รายใหญ่ให้นำเงินเข้ามาใช้จ่ายในประเทศไทยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งนี้หลังการผ่อนปรนมาตรการถ่ายทำภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ตัวเลขนับตั้งแต่เดือนมกราคม - ตุลาคม พ.ศ. 2564 มีบริษัทภาพยนตร์ต่างประเทศเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทยรวม 71 เรื่อง ในพื้นที่ 29 จังหวัด สร้างรายได้เข้าประเทศได้มากกว่า 3.4 พันล้านบาท โดยประเทศที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยสูงสุด 5 อันดับในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฮอลลีวูด สิงคโปร์ ฝรั่งเศสและจีน ตามลำดับอีกทั้งยังมีแนวคิดให้ส่งเสริมให้มีการทำคอนเทนต์หรือผลิตภัณฑ์ ละคร เพลง ที่ใช้วัฒนธรรมที่เป็นจุดแข็งของไทย เช่น อาหารไทย ศิลปะการแสดง กีฬา และการท่องเที่ยว เสริมความแข็งแกร่งให้กับ Soft Power ไทยให้เป็นเครื่องมือในการเพิ่ม

ขีดความสามารถทางการแข่งขันและเศรษฐกิจ ที่สร้างรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19

13. แนวคิดและนโยบายการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศที่เป็นกรณีศึกษา

13.1 แนวคิดและนโยบายการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามีการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ภายใต้แนวคิดของการใช้แนวทางที่นุ่มนวลและสามารถแทรกซึมเข้าสู่นานาชาติได้อย่างแนบเนียนและเป็นมิตร Ostashova (2020) ซึ่งนักจิตวิทยาอย่าง Eving Goffman กล่าวว่า เป็นการใช้กลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่เรียกว่า Anchored Relations Schudson (1984) นอกจากแนวคิดการแทรกซึมอย่างนุ่มนวล สหรัฐอเมริกายังมีต้นทุนทางการศึกษาจำนวนมาก ด้วยเป็นแหล่งรวมของสถาบัน การศึกษาชั้นนำระดับโลก เป็นต้นกำเนิดของแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาหลายแขนงวิชา และเป็นต้นแบบของหลักสูตรทางการศึกษาที่นิยมทั่วโลก (Greene, & Forster, 2003; Altbach, & Peterson, 2008) การมีระบบการศึกษาที่พัฒนาแล้วรวมถึงเศรษฐกิจที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงที่เป็นนวัตกรรมซึ่งถูกผนวกเข้ากับพื้นที่การศึกษาและวิทยาศาสตร์ทำให้สหรัฐอเมริกามีข้อได้เปรียบที่สำคัญซึ่งสามารถดึงดูดนักเรียนต่างชาติที่มีความสามารถสูง (Cowan, & Arsenault, 2008) โดยนักเรียนต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาคำนึงถึงวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้าน และเป็นตัวแทนขยาย เผยแพร่ วัฒนธรรม ค่านิยมที่มีคุณภาพได้หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว นอกจากนี้ยังเป็นตัวแทนที่ดีในการขยายความเป็นเอกลักษณ์สู่นานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ Nye (2004) ตัวอย่างของการดำเนินการตามแนวคิดการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ที่เป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติคือ การริเริ่มโครงการ Fulbright ในปี ค.ศ. 1946 ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของรัฐ Arkansas ประเทศสหรัฐอเมริกาท่านหนึ่งนามว่า J. William Fulbright ได้ริเริ่มโครงการ Fulbright สำหรับพลเมืองอเมริกันเพื่อให้ทุนการศึกษาในการเรียนหรือทำวิจัยที่ต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้ให้โอกาสกับชาวต่างชาติได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาหรือทำวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน จวบจนปัจจุบันได้มีผู้เข้าร่วมโครงการนี้กว่า 400,000 คน และเกิดความร่วมมือในระดับนานาชาติถึง 165 ประเทศ (Bureau of Educational and Cultural Affairs, 2021)

เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศขนาดใหญ่รวมถึงมีผู้คนหลายเชื้อชาติทำให้มีการผสมผสานวัฒนธรรมจากนานาประเทศ ทางรัฐบาลจึงได้กระจายอำนาจการออกนโยบาย และการจัดการด้านการศึกษาให้แก่รัฐและท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งนโยบายทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกาที่สอดคล้องกับการใช้การศึกษาเป็น Soft Power จำเป็นต้องอาศัยการตีความเนื่องจากไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ซึ่งจากการศึกษา พบรายละเอียดดังนี้ นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการใช้ การศึกษาเป็น Soft Power ในแง่ของการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาภายในประเทศให้เข้มแข็ง และมีคุณภาพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ อันจะส่งผลกระทบต่อการดึงดูดนักเรียน นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศ อาทิ

นโยบาย No Child Left Behind (NCLB) ปี 2001 ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนเกรด 3-8 ของนักเรียนที่เรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา (เทียบเท่ากับระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) ที่กำหนดให้สถาบันการศึกษาต้องส่งผลการประเมินคุณภาพของนักเรียนทุกคน รวมไปถึงการจัดให้มีการทดสอบความรู้ความสามารถของนักเรียนทั้งในด้านภาษาและคณิตศาสตร์ เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เป็นการลดช่องว่างทางการศึกษาของนักเรียน

นโยบาย Common Core State Standard (CCSS) ปี 2010 ซึ่งกำหนดมาตรฐานของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนทุกคนจะได้รับความรู้ได้อย่างเท่าเทียมและเป็นไปตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ และยังเป็นเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือแม้กระทั่งมีความรู้เพียงพอในการประกอบอาชีพ

นอกจากแนวคิดและนโยบายข้างต้น การใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของสหรัฐอเมริกายังได้รับการนำเสนอผ่านแนวคิดการเป็นต้นแบบของหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาที่เป็นที่นิยมทั่วโลก และมหาวิทยาลัยกว่าครึ่งในสหรัฐอเมริกายังติดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในโลก ซึ่งส่งผลให้วัฒนธรรมอเมริกันในแง่มุมต่าง ๆ ถูกเผยแพร่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง (Ben-David, 2017)

การจัดอันดับของ The Soft Power 30 รายตัวชี้วัด ในปี 2019 ยังพบว่าสหรัฐอเมริกามีคะแนนเป็นอันดับ 1 ในตัวชี้วัดด้านการใช้การศึกษาเป็น Soft Power อีกด้วย OKMD (2022) แนวคิดที่ปรากฏผลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของสหรัฐอเมริกา

คือ การรวมตัวของมหาวิทยาลัยชื่อดังของประเทศ 8 แห่งทางตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเรียกกันว่า Ivy League ได้แก่ Brown University, Columbia University, Cornell University, Dartmouth College, Harvard University, University of Pennsylvania, Princeton University และ Yale University ซึ่งสถาบันเหล่านี้ได้รับการยอมรับมาอย่างยาวนานในด้านความเป็นเลิศทางวิชาการมีชื่อเสียงด้านโปรแกรมการศึกษาที่เข้มงวด มีคณาจารย์ที่โดดเด่น และวิทยาเขตที่มีชีวิตชีวา ส่งผลทำให้เกิดการดึงดูดนักศึกษาจากทั่วโลกให้เข้าไปศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมากในทุก ๆ ปี (Ivy League, 2023)

13.2 แนวคิดและนโยบายการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศเยอรมนี

รัฐบาลเยอรมันมองเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และการศึกษา และมีแนวคิดที่จะใช้วิทยาศาสตร์และการศึกษาเป็นปัจจัยในการแสดงภาพลักษณ์ของประเทศ อันเป็นการเปลี่ยนจากการแผ่อิทธิพลขยายอำนาจทางการเมืองการทหารในสมัยสงครามโลกและสงครามเย็น มาเป็นการสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในโลกสมัยใหม่ เยอรมนี เป็นประเทศที่โดดเด่นด้านวิทยาศาสตร์และการศึกษาอยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลกโดยสามารถเชื่อมโยงการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าไว้ด้วยกัน เช่น ระบบอาชีวศึกษา (Vocational Education) เชื่อมโยงกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมโดยใช้ระบบการฝึกงาน (Apprenticeship) ตัวอย่างเช่น Deutsche Bahn บริษัทที่ให้บริการรถไฟทั่วประเทศเยอรมนี ซึ่งเปิดการเรียนสอนสายอาชีวศึกษา (Vocational Training) ในหลากหลายสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิศวกร ช่างเทคนิค เสมียนฝ่ายไอที ฯลฯ Sender (2022) จากระบบดังที่กล่าวมานี้ส่งผลให้การศึกษาถูกเชื่อมโยงเชิงลึก มีการใช้โจทย์จากอุตสาหกรรมในการสร้างคนอันเป็นจุดแข็งของประเทศ ทำให้เยอรมนีได้รับคะแนน Soft Power Index สูงที่สุดในโลก ในปี ค.ศ. 2021 Brand Finance (2023) ทั้งนี้ในรายงาน "Entrepreneurship Zeitgeist 2030" ของ McKinsey, & Company (2021) ยังแสดงให้เห็นว่าระบบการอุดมศึกษาของเยอรมนียังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมหาวิทยาลัยจะสร้างงานวิจัย ที่สามารถขยายตัวไปสู่ภาคธุรกิจได้ ซึ่งจะสามารถสร้างกองทัพผู้ประกอบการนวัตกรรมรุ่นใหม่ขึ้นนำที่กระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผ่านการยกระดับ Startup Ecosystem การถ่ายโอนเทคโนโลยีเชิงพาณิชย์ และการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยในรูปแบบมหาวิทยาลัยแห่งการประกอบการ (Entrepreneurial University) ที่โดดเด่น เช่น Technical University of Munich (TUM) เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงสามารถตีความได้ว่า เยอรมันได้ใช้แนวคิดด้านการเผยแพร่ความโดดเด่นด้านวิทยาศาสตร์และการศึกษา

ในการดึงดูดนักศึกษาจากทั่วโลกให้เข้ามาศึกษาต่อทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ผ่านการให้ทุนการศึกษาที่มีทั้งเสียค่าใช้จ่ายเองบางส่วนหรือทุนการศึกษาฟรี และยังมีงานรองรับหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งเยอรมนีมีแนวคิดว่าการให้ทุนการศึกษาและการสนับสนุนการศึกษาแลกเปลี่ยนเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะการที่ชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศเยอรมนีทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ และได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชาติที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในประเทศเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และสร้างรายได้เข้าประเทศ (Trommler, 2015; Ekaterina, 2019)

จากการศึกษานโยบายการศึกษาของเยอรมนีที่สอดคล้องกับการใช้การศึกษาเป็น Soft Power นั้น พบว่า ไม่ปรากฏอย่างชัดเจนเช่นเดียวกับที่พบในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยนโยบายที่สอดคล้องกับแนวคิดการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ได้แก่ นโยบายให้วีซ่าอยู่ต่อเพื่อทำงานหลังเรียนจบนานถึง 18 เดือน เนื่องด้วยรัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการดึงดูดคนที่มีศักยภาพให้อยู่ในประเทศเพื่อช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสร้างคุณภาพชีวิตของคนในชาติ ซึ่งจากการสำรวจของ German Academic Exchange Service พบว่ามีบัณฑิต 3 ใน 10 ที่จบการศึกษาในเยอรมันวางแผนจะลงหลักปักฐานและใช้ชีวิตถาวรต่อไป (David M., 2017)

13.3 แนวคิดและนโยบายการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศจีน

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิชาการพบว่า จีนมีแนวคิดและ นโยบายในการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ที่แสดงออกอย่างชัดเจน ประเทศจีนใช้ Soft Power มาตั้งแต่ช่วงยุค 1990 ซึ่งเป็นช่วงของการต่อสู้ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์โดยในช่วงแรกจะเน้นการสร้างความรักชาติให้แก่ประชาชนชาวจีน Kruarattikan (2015) ต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 จีนได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การใช้ Soft Power มามุ่งเน้นการส่งออกภาษาและวัฒนธรรมเนื่องจากจีนต้องการปรับภาพลักษณ์ที่ปรากฏแก่นานาประเทศ และในปัจจุบันประเทศจีนมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศในเรื่องของการค้าและการลงทุนมากขึ้น ส่งผลให้จีนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจที่สามารถครอบงำผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและขยายอำนาจทางการเมืองจนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจของโลก และในปัจจุบันจีนยังคงใช้ Soft Power มาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการวางยุทธศาสตร์ผ่านรูปแบบการดำเนินการที่หลากหลาย เช่น การใช้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ การมีส่วนร่วมในเวทีโลก และการสร้างความร่วมมือแบบพหุภาคี ซึ่งรวมถึงความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และการศึกษา เช่น โครงการทุนการศึกษา Silk Road เป็นต้น (Thongtakorn, & Niyomthai, 2018)

เนื่องจากจีนมีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม มีรากฐานของประวัติศาสตร์อันยาวนานตลอดจนมีขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งภาษาจีนที่เป็นสิ่งดึงดูดชาวต่างชาติ ในปี ค.ศ. 2013 ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง จึงประกาศแนวคิดในการใช้ Soft Power เผยแพร่ค่านิยมของจีนสมัยใหม่ให้ประจักษ์แก่ชาวโลก ทั้งนี้จีนมีการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือทางการทูตในรูปแบบของ Soft Power ผ่านการให้ทุนรัฐบาลแก่นักเรียนนักศึกษาในประเทศพันธมิตรตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวต่างชาติเกิดความ "รู้จักจีน" (之花) "เป็นมิตรต่อจีน"(优化) และ "รักประเทศจีน" (爱花) Wen (2018) จีนมีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับนักเรียนนักศึกษาที่มาจากต่างประเทศโดย จัดตั้งสถาบันการศึกษาหลายระดับไว้รองรับนักเรียนต่างชาติในเมืองสำคัญ ๆ เช่น กรุงปักกิ่ง นครเซี่ยงไฮ้ นครกวางโจว และเมืองเซี่ยเหมิน เป็นต้น China Education Center (2022) นอกจากนโยบายในเชิงการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ จีนยังได้ดำเนินนโยบายในด้านการส่งออกการศึกษาไปยังต่างประเทศ โดยมีนโยบายจัดตั้งสถาบันการศึกษาของจีนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยสถาบันที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดคือ "สถาบันขงจื่อ"

13.4 แนวคิดและนโยบายการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศญี่ปุ่น

หากพูดถึงวัฒนธรรมที่เป็น Soft Power ที่ทรงพลังและเป็นที่รู้จักของญี่ปุ่น คงต้องยกให้ "มังงะ (Manga)" หรือวัฒนธรรมการ์ตูนของญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่คิดถึงเป็นอันดับแรก ๆ ญี่ปุ่นมีแนวคิด ที่จะใช้ Soft Power เป็นพลังที่จะผลักดันประเทศไปสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจหลังจากเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจหลังปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา ซึ่ง McGray (2002) กล่าวว่าญี่ปุ่นใช้แนวทางในการซึมซับวัฒนธรรมต่างชาติดัดแปลง และคงรักษาแก่นของวัฒนธรรมญี่ปุ่นไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในฐานะ Soft Power ญี่ปุ่นใช้แนวคิดจากการส่งออกทางวัฒนธรรมทั้งการ์ตูน อาหาร แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป็นตัวดึงดูดให้ต่างชาติสนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาญี่ปุ่นตัวอย่างกิจกรรมที่ส่งเสริมแนวคิดดังกล่าว อาทิ โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน JENESYS ในสมัยนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ชินโซ อาเบะ เพื่อปลูกฝังให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับญี่ปุ่นขึ้นในหมู่เยาวชนนานาชาติ โครงการเรือเยาวชนอาเซียน-ญี่ปุ่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนบุคลากรในการสอนภาษาญี่ปุ่น หรือ การแลกเปลี่ยนศิลปินและผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการดำเนินการกิจกรรมข้างต้นเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์และภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นที่ถูก

โจมตีว่าเป็นการเอาเปรียบทางเศรษฐกิจต่อประเทศอื่น (JAIF Management Team, 2023; Mubah, 2019; Yoko, 2017)

นอกจากนี้ยังพบว่ามี การให้ทุนการศึกษานักเรียนต่างชาติไปศึกษาต่อในญี่ปุ่น เช่น ทุนรัฐบาลญี่ปุ่น (Monbukagakusho) หรือเป็นที่รู้จักในหมู่นักเรียนไทยว่า "ทุนมง" ทุน JICA ทุน JASSO และทุนการศึกษาอื่น ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่นเป็นคนให้การสนับสนุน การจัดการประชุมวิชาการที่เน้นการประกวดนวัตกรรม (Japan Design, Idea and Invention Expo: JDIE) การจัดตั้งสถาบันการสอน Fashion Design "Bunka Fashion School " ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นสาขาของมหาวิทยาลัย Bunka ซึ่งเป็นสถาบันชั้นนำด้านการสอน Fashion Design ของญี่ปุ่น และการมีมหาวิทยาลัยชื่อดังที่เป็นที่ยอมรับในระดับโลกอย่าง University of Tokyo

13.5 แนวคิดและนโยบายการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศเกาหลีใต้

Soft Power ของประเทศเกาหลีใต้มีปรากฏในรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม อาทิ ภาพยนตร์ ละครหรือดนตรี เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น K-pop, K-drama, K-beauty, K-food เป็นวัฒนธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของ Soft Power ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้คนหันมาสนใจประเทศเกาหลีใต้ (Nye, & Kim, 2019) อิทธิพลจากการส่งออกทางวัฒนธรรมดังกล่าวส่งผลต่อวงการศึกษาคือทำให้ภาษาเกาหลีเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับที่ 7 ของโลกจากรายงานของ Duolingo แอปพลิเคชันสอนภาษาที่มีผู้ใช้งานมากกว่า 500 ล้านคนทั่วโลก จากความนิยมของวัฒนธรรมสมัยนิยมเกาหลีในต่างประเทศ รัฐบาลเกาหลีจึงเน้นการใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมมาดำเนินการทูตสาธารณะ Jang, & Park (2012) โดยกระทรวงการต่างประเทศได้สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในต่างประเทศ โดยเฉพาะในโอกาสพิเศษทางการทูต เช่น งานครบรอบการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตและการส่งเสริม ศิลปะการแสดง เทศกาลภาพยนตร์ และศิลปะเกาหลีในต่างประเทศของมูลนิธิเกาหลี (Korea Foundation, Ministry of Foreign Affairs of Korea, 2013) โดยแนวคิดการดำเนินการทูตวัฒนธรรมยังรวมถึงการแลกเปลี่ยนเยาวชนและการให้ทุนการศึกษา ซึ่งถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับประชาชน นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุมวิชาการเกี่ยวกับนวัตกรรม

สำหรับด้านการศึกษานั้น ไม่ปรากฏว่าเกาหลีใต้มีแนวคิดและนโยบายที่จะใช้ การศึกษาเป็น Soft Power โดยตรงอย่างชัดเจน แต่ก็พบว่ามี การจัดทำและขับเคลื่อนนโยบาย

การศึกษาด้านอื่นที่สามารถตีความถึงการส่งเสริมการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติที่ตั้งใจสร้างเกาหลีใต้เป็น 'สังคมฐานความรู้' (Knowledge Based Society) โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) ของ UNESCO UIL (2014) เริ่มจากในปี ค.ศ. 1999 เมืองกวางมยอง (Gwangmyeong) ประกาศตัวว่าเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 'แห่งแรก' ในเกาหลีใต้ ซึ่งจุดเริ่มต้นมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งรัฐ เอกชนและคนในพื้นที่ ที่ต่างเห็นปัญหาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าสู่สังคมสูงวัย เศรษฐกิจของเมืองที่ไม่แข็งแกร่งและการเข้าถึงความรู้ของคนในบางพื้นที่ พวกเขาจึงตัดสินใจลุกขึ้นมาจัดการและสร้างพื้นที่การเรียนรู้ของตัวเองผ่านโปรแกรมการเรียนรู้ที่อยู่บนเป้าหมาย 'เมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความสุข ไม่ว่าจะเป็นที่ไหน เมื่อไหร่หรือเป็นใครก็สามารถเรียนได้' ทำให้เมืองค่อย ๆ พัฒนามากขึ้น เพราะผู้คนได้ทักษะสำหรับประกอบอาชีพหรือเข้าถึงความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และจากจุดเริ่มต้นนั้น ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ. 2001 รัฐบาลกลางของเกาหลีใต้เริ่มจริงจังกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ และตั้งเป้าเปลี่ยนให้ทุกเมืองในเกาหลีใต้เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ผ่านการทำวิจัย ออกแบบพื้นที่ วางโครงสร้างพื้นฐาน และให้งบประมาณสนับสนุนแต่ละเมืองในการออกแบบพื้นที่การเรียนรู้ของตัวเอง โดยมีแนวคิดหลักคือการทำให้พื้นที่การเรียนรู้อยู่ใกล้บ้านทุกคนมากที่สุด และมีการก่อตั้งสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งชาติ หรือ The National Institute for Lifelong Education (NILE) ขึ้นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้เหล่านั้นในปี ค.ศ. 2008 จนในปัจจุบันเกาหลีใต้มีเมืองแห่งการเรียนรู้มากกว่า 169 แห่งทั่วประเทศ การดำเนินยุทธศาสตร์ชาติที่ตั้งใจสร้างเกาหลีใต้เป็น 'สังคมฐานความรู้' (Knowledge Based Society) ที่นำเสนอข้างต้นเกี่ยวโยงกับการที่เกาหลีพยายามสร้างภาพลักษณ์ของเมืองต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิตมาเป็นแกนหลักในการดำเนินการ ซึ่งสามารถตีความได้ว่าเป็นการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ได้โดยผลของการดำเนินยุทธศาสตร์ก็คือการดึงดูดให้คนต่างชาติต่างภาษาให้มาสนใจความเป็นเกาหลีใต้ผ่านแนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิต

14. รูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศที่เป็นกรณีศึกษา

14.1 รูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการดำเนินการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถจำแนกรูปแบบและวิธีการดำเนินการได้ดังนี้

1) รูปแบบการดำเนินการในการแสดงภาพลักษณ์การเป็นต้นทางและศูนย์

รวมวิทยาการทางการศึกษารูปแบบที่ประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการเกี่ยวกับการใช้การศึกษาเป็น Soft Power คือการแสดงภาพลักษณ์การเป็นแหล่งกำเนิดและศูนย์รวมขององค์ความรู้หลากหลายแขนงในโลกยุคปัจจุบันดังจะเห็นได้จากการที่สหรัฐอเมริกามีสถาบันการศึกษาชั้นนำที่ดึงดูดนักวิชาการจากทั่วทุกมุมโลกเข้ามาศึกษาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวิทยาการความรู้ใหม่ ๆ โดยมีความครอบคลุมสาขาวิชาที่สำคัญ เช่น สาขาบริหารธุรกิจมีสถาบันชื่อดังอย่าง Harvard University, MIT (Massachusetts Institute of Technology) และ Stanford University สาขาศึกษาศาสตร์มี Vanderbilt University และ University of Texas at Austin ที่เป็นที่ยู้งักในวงการการศึกษา สำหรับสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ปัจจุบันนี้วิศวกรรมนิวเคลียร์ เป็นหนึ่งในศาสตร์ความรู้ที่มีคนสนใจศึกษา เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับสภาวะโลกที่กำลังเปลี่ยนไป อาทิ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง หรือการคิดค้นยารักษาโรคที่อุบัติใหม่ ซึ่ง MIT ก็เป็นสถาบันชั้นนำที่เป็นที่ยู้งักและยอมรับในวงการนี้ สาขาแพทยศาสตร์ มี Harvard University และ University of Pennsylvania เป็นที่ยอมรับในวงการแพทย์ และรวมถึงสาขานิติศาสตร์ ที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดอาชีพ ก็มีสถาบันผลิตนักกฎหมายชั้นนำอย่าง Yale University ซึ่งสถาบันการศึกษาดังกล่าวนี้อยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลก (World Top 10) จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในแต่ละสาขา โดย QS World Universities (2023) และ Times Higher Education (2023)

2) รูปแบบการให้เงินทุนสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติ

สหรัฐอเมริกามีการดำเนินการใช้การศึกษาเป็น Soft Power โดยการให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ ทั้งค่าเล่าเรียน เงินสนับสนุนวิจัยรวมถึงค่าครองชีพบางส่วนให้กับนักศึกษาที่มีความสามารถ (Geiger, R. & Heller, D., 2012) รวมไปถึงนักศึกษาสามารถทำงานไปด้วยระหว่างที่ทำการศึกษาอยู่ภายใต้ Study Permit F-1 และ M-1 แต่จะต้องทำงานตรงตามสาขาวิชาที่ศึกษาเท่านั้น (U.S. Citizenship and Immigration Services, 2023) ทำให้จะได้ยิ่งเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักศึกษาเสมือนเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะได้ไปทำงานจริงหลังจบการศึกษา เพื่อให้ได้ศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาได้อย่างไม่ต้องกังวลด้านการเงิน

ซึ่งจะส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และนักศึกษาได้ใช้ชีวิตได้ตามที่ปรารถนา นับว่ารูปแบบการให้ทุนนี้เป็นการดึงดูดนักศึกษาจากทั่วโลกได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้มีเงินสนับสนุนการวิจัยในการพัฒนาวัคซีนและยารักษาโรคมามากขึ้น (Bhagat, S., & Kim, D. J., 2020)

3) รูปแบบการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา

รูปแบบการดำเนินการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของสหรัฐอเมริกา ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในแวดวงการศึกษาโดยเฉพาะในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาคือ โครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนที่สหรัฐอเมริกาทั้งแบบระยะสั้น (1 ภาคการศึกษา) และระยะยาว (1 ปี) เช่น AFS Thailand เปิดโอกาสให้นักเรียนในไทยได้ไปเรียนและบังคับให้พักอาศัยอยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์ (Host) ซึ่งนอกจากนักเรียนจะได้รับความรู้ ยังจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวอเมริกัน นับว่าเป็นวิธีการที่เผยแพร่ภาพลักษณ์ของประเทศได้เป็นอย่างดี (มูลนิธิการศึกษาและวัฒนธรรมสัมพันธ์ไทย-นานาชาติ, 2566)

4) รูปแบบการส่งออกการศึกษา

นอกจากรูปแบบการดำเนินการในลักษณะการดึงดูดนักเรียนนักศึกษาต่างชาติ สหรัฐอเมริกายังใช้รูปแบบการดำเนินการโดยส่งออกการศึกษาไปยังประเทศต่าง ๆ ดังตัวอย่าง การส่งออกหลักสูตรการศึกษาในระดับก่อนอุดมศึกษาไปยังโรงเรียนนานาชาติที่ตั้งอยู่ตามประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้เพราะหลักสูตรการศึกษาในระดับก่อนอุดมศึกษานั้นเป็นที่ยอมรับในด้านของคุณภาพผู้เรียน เนื้อหาวิชาและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และได้รับการรับรองจากหน่วยงานรับรองคุณภาพทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา อาทิ หลักสูตรที่ได้รับการรับรองจาก Western Association of Schools and Colleges (WASC) และหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจาก New England Association of Schools and Colleges (NEASC) เป็นต้น

14.2 รูปแบบและวิธีการดำเนินการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศเยอรมนี

จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการดำเนินการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศเยอรมนี สามารถจำแนกรูปแบบและวิธีการดำเนินการได้ดังนี้

1) รูปแบบการให้เงินทุนสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติ

ในประเทศเยอรมนีมีการให้ทุนการศึกษาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสำหรับนักเรียน นักศึกษาชาวเยอรมนีเองเท่านั้น แต่นักเรียน/นักศึกษาจากนานาประเทศสามารถหาทุนการศึกษาจากเยอรมนีได้ ในปี 2016 ที่ผ่านมามีเยอรมันมีจำนวนสัดส่วนนักศึกษาต่างชาติที่ลงทะเบียนเข้าสู่ประเทศเพิ่มขึ้นถึง 7% เนื่องจากเยอรมนีมีมุมมองแนวคิดต่อการให้ทุนเรียนฟรีแก่นักเรียน นักศึกษาชาวต่างชาติว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า นอกจากเรื่องของเศรษฐกิจและการเมืองแล้ว การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน/นักศึกษาต่างชาติเป็นการใช้อิทธิพล Soft Power เพื่อแสดงให้นานาชาติเห็นว่าเยอรมนีเป็นประเทศที่เปิดกว้างและให้ความสำคัญกับการศึกษาซึ่งเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของประเทศ อีกทั้งการเปิดรับนักเรียน/นักศึกษาจากทั่วโลกยังเป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการระดับโลกอีกด้วย (David, 2017) รูปแบบการให้ทุนการศึกษาต่อของประเทศเยอรมนีส่วนใหญ่เป็นไปในรูปแบบของทุนการศึกษาที่เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก หรือทุนวิจัยระหว่างประเทศทั้งทุนระยะสั้นและระยะยาว (DAAD, 2023)

2) รูปแบบการเผยแพร่การศึกษาผ่านภาษาและวัฒนธรรมในต่างประเทศ

เยอรมนียังมีการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติผ่านสถาบันเกอเธ่ (Goethe Institute) ในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งในประเทศไทย ซึ่งจัดได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการดำเนินการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ในการดึงดูดและโน้มน้าวใจ สถาบันเกอเธ่ในประเทศไทยก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ถือเป็นสถาบันเกอเธ่ แห่งแรกที่ก่อตั้งขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการจัดการเรียนการสอนภาษาเยอรมันทุกระดับการแนะนำด้านการทำงานและศึกษาต่อในประเทศเยอรมนี ตลอดจนการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านดนตรี ภาพยนตร์ ศิลปะ ฯลฯ (Goethe Institute, 2023)

14.3 รูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศจีน

จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศจีน สามารถจำแนกรูปแบบและวิธีการดำเนินการ ได้ดังนี้

1) รูปแบบการให้เงินทุนสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติ

ประเทศจีนมอบเงินทุนสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติให้เดินทางมาศึกษาต่อในประเทศจีน นอกเหนือจากทุนการศึกษาจากรัฐบาลของจีนโดยตรงแล้ว จีนยังมอบทุนการศึกษา

ผ่านองค์กรต่าง ๆ ที่นำโดยรัฐบาลตลอดจนการจัดทำความร่วมมือระหว่างประเทศ อาทิ ทุนการศึกษา Confucius โครงการทุนการศึกษา Silk Road โครงการทุนการศึกษา Schwarzman โครงการ Generation สำหรับนักศึกษาประเทศสหราชอาณาจักรที่มีเป้าประสงค์ที่จะดึงดูดผู้ที่มีความสามารถจากนานาชาติให้เข้ามาสู่ประเทศจีน โครงการพัฒนาความสามารถ "Belt and Road: BRI" หรือที่รู้จักกันในชื่อโครงการจีนเชื่อมโลก โดยประธานาธิบดี สีจิ้นผิง ในปี ค.ศ. 2013 โครงการนี้เป็นนโยบายการลงทุนแบบข้ามทวีปในระยะยาวของจีน ที่มีเป้าหมายพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ ตลอดเส้นทางสายไหมมีประเทศแนวร่วมรวมทั้งสิ้น 147 ประเทศ ครอบคลุมทุกทวีปทั่วโลก ภายใต้นโยบายความร่วมมือ 5 ด้าน หนึ่งในนั้นคือ ด้านการสร้าง ความผูกพันระหว่างคนกับคน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาเนื่องจากการแลกเปลี่ยนทาง วัฒนธรรมและวิชาการ รวมถึงการจัดเสวนาและความร่วมมือด้านสื่อ (Jie, & Wallace, 2021) นอกจากนี้ จีนยังมีการส่งผู้ที่มีทักษะความสามารถในประเทศไปศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถมากขึ้น ในต่างประเทศ ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษา Chinese Ambassador เป็นต้น ทำให้มีศิษย์ เก่าดีเด่นจำนวนมากเป็นนักเรียนทุนรัฐบาลจีนซึ่งมีส่วนสนับสนุนในเชิงบวกในการส่งเสริมความ ร่วมมือฉันมิตรและการแลกเปลี่ยนระหว่างจีนกับต่างประเทศ (Tang et al, 2018)

2) รูปแบบการเผยแพร่การศึกษาผ่านภาษาและวัฒนธรรมในต่างประเทศ

จีนยังได้ดำเนินนโยบายในด้านการเผยแพร่การศึกษาผ่านภาษาและ วัฒนธรรมในต่างประเทศ โดยมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาของจีนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยสถาบันที่เป็นที่รู้จักมากที่สุด คือ "สถาบันขงจื่อ" ซึ่งดำเนินงานผ่านศูนย์ประมาณ 500 แห่ง ใน ประมาณ 120 ประเทศทั่วโลก โดยกระทรวงศึกษาธิการ

จีนออกเอกสารอย่างเป็นทางการโดยระบุว่าจุดประสงค์ของการริเริ่ม การปฏิรูปการศึกษาในระดับนานาชาติคือเพื่อให้ Soft Power ของจีนสามารถรับใช้ผลประโยชน์ ของชาติได้ (Marleku, 2019)

14.4 รูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของ ประเทศญี่ปุ่น

จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้ การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศญี่ปุ่น สามารถจำแนกรูปแบบและวิธีการดำเนินการ ได้ดังนี้

1) รูปแบบการส่งออกการศึกษา

ระบบการศึกษาแบบญี่ปุ่น โดยเฉพาะในชั้นประถมและมัธยมศึกษา ถูกยกย่องจากผู้เชี่ยวชาญ ทั่วโลกว่าสามารถสร้างนักเรียนที่มีระเบียบวินัยและมีความสามารถทางวิชาการในระดับสูง ในปี ค.ศ. 2016 กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของญี่ปุ่นจึงมีแผนที่จะส่งเสริมระบบการศึกษาแบบญี่ปุ่นให้กับกลุ่มประเทศในเอเชีย ตะวันออกกลาง และแอฟริกา โดยจะช่วยเหลือผู้ประกอบการโรงเรียนต่าง ๆ ในการบุกเบิกตลาดในต่างประเทศ รวมทั้งให้เงินงบประมาณสนับสนุนซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นมีการจัดการประชุมภายใต้แนวคิด "รัฐ-เอกชนร่วมมือส่งออกการศึกษาแบบญี่ปุ่น" โดยมีตัวแทนผู้ประกอบการโรงเรียนกลุ่ม NGO รัฐบาลท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจด้านการศึกษา รวมทั้งสถานทูตต่างชาติเข้าร่วมประชุมจากนานาประเทศ อาทิ ประเทศพม่า อินเดีย อียิปต์ และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ (สำนักข่าวสารญี่ปุ่น, 2561)

2) รูปแบบการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา

Metzagar (2016) ได้สรุปข้อมูลแนวคิดเริ่มแรกที่ญี่ปุ่นใช้การศึกษาเป็น Soft Power คือโครงการแลกเปลี่ยนการสอน (Japan Exchange and Teaching Programme, JET) มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความเข้าใจร่วมกันของประชาชนญี่ปุ่นกับคนต่างชาติ ทั้งนี้โครงการจะสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันในระดับชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา ทั้งภาษาต่างประเทศให้กับคนญี่ปุ่น และภาษาญี่ปุ่นให้กับคนต่างชาติ โดยโครงการได้ริเริ่มในปี ค.ศ. 1987 มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 848 คน จาก 4 ประเทศ เนื่องจากผลตอบรับจากโครงการเป็นไปในทิศทางที่ดี โดยเฉพาะกับประเทศอเมริกา ที่เกิดเครือข่ายของผู้คนในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและภาษา ทำให้มีผู้เข้าร่วมโครงการมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีผู้เข้าร่วมโครงการถึง 5,723 คนจาก 50 ประเทศทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2022

รัฐบาลญี่ปุ่นได้ก่อตั้ง Japan Foundation ขึ้นในปี ค.ศ. 1972 เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับประเทศอื่นทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่ง Japan Foundation ในประเทศไทยได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974) นอกจากจะเป็นโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนการเรียนภาษาญี่ปุ่น ที่ดึงดูดนักศึกษาจากทั่วโลกให้มาศึกษาในประเทศได้มากขึ้นและได้ซึมซับวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นในท้ายที่สุด Vyas (2010) ประกอบกับการส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่น (Nihongo Gakkou) ทั่วโลก ทำให้ระบบการเรียนภาษาญี่ปุ่นกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง

วิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศญี่ปุ่น เป็นไปในรูปแบบของการทูตวัฒนธรรมโดยใช้การเผยแพร่วัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนเยาวชน ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแบบสองทาง (Two-way Track Dialogue) (Bukh, 2014) ทั้งนี้ญี่ปุ่น เชื่อว่าเยาวชนจะเป็นส่วนสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีอย่างยั่งยืน จึงมีโครงการ แลกเปลี่ยนสำหรับเยาวชนเป็นจำนวนมาก อาทิ "โครงการเครือข่ายการแลกเปลี่ยนนักเรียน และเยาวชนญี่ปุ่น-เอเชียตะวันออก" (Japan-East Asia Network of Exchange for Students and Youth Program หรือ JENESYS) "โครงการเรือเยาวชนอาเซียน" (Ship for Southeast Asia Youth Program หรือ SSEAYP) "โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนโลก" (Global Youth Exchange Program หรือ GYE) "โครงการสอนและแลกเปลี่ยนของญี่ปุ่น" (Japan Exchange and Teaching Programme หรือ JET Programme) โดยโครงการเหล่านี้มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดี เกี่ยวกับวัฒนธรรมและแนวคิดของคนญี่ปุ่น รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชาติ ที่เข้าร่วม (JET, 2023)

3) รูปแบบการสนับสนุนทุนการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ

ญี่ปุ่นมีทุนการศึกษาและทุนวิจัยเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์ เพราะญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับเรื่องการจัดการระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานระดับโลก ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ อีกทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์สินค้า มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพที่ได้รับการยอมรับอย่าง กว้างขวาง ตลอดจนการมีวัฒนธรรมและค่านิยมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจชาวต่างชาติ จึงเป็นประเทศจุดหมายปลายทางที่ชาวต่างชาติจากทั่วทุกมุมโลกสนใจมาศึกษาแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ วัฒนธรรม (Indicators, 2020) นอกจากนี้รัฐบาลของประเทศญี่ปุ่นยังได้สนับสนุนสถาบัน ระดับอุดมศึกษาให้มีหลักสูตรนานาชาติเพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้าศึกษา รวมไปถึงการมี ทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น การก่อตั้งของ JASSO (Japan Student Services Organization) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ให้ทุนการศึกษา ทั้งที่มาจากรัฐบาลและ จากองค์กรเอกชน

14.5 รูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศเกาหลีใต้

จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ของประเทศเกาหลีใต้ สามารถจำแนก ได้ดังนี้

1) รูปแบบการดำเนินงานโดยการกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ

ประเทศเกาหลีมีการดำเนินงานเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมสำหรับการใช้การศึกษาเป็น Soft Power รูปแบบการดำเนินงานแบบข้างต้นของเกาหลีใต้เป็นรูปแบบที่ไม่พบในประเทศอื่นที่เป็นกรณีศึกษา โดยในสมัยประธานาธิบดีลีเมียงบัก เกาหลีใต้ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมารับผิดชอบบูรณาการนโยบาย Soft Power ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น "คณะกรรมการของประธานาธิบดีว่าด้วยภาพลักษณ์ของชาติ" (Presidential Committee on National Branding) ในปลายทศวรรษ 2000 โดยพยายามยกระดับสถานะของประเทศ สู่อำนาจเป็นประเทศที่มีบทบาทชั้นนำบนเวทีระหว่างประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ "เกาหลีระดับโลก" (Global Korea) ซึ่งเริ่มขึ้นในปี 2008 เน้นหลัก 4 ประการ คือ 1) สร้างสันติภาพและความยุติธรรม 2) สร้างความรุ่งเรืองร่วมกัน 3) โลภนิยม (Globalism) หมายถึงเกาหลีจะให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของโลก และ 4) เน้นปฏิบัตินิยมอย่างสร้างสรรค์ Ministry of Foreign Affairs (2012) รูปแบบการขับเคลื่อน Soft Power ของประเทศเกาหลีเป็นการดำเนินการผ่านนโยบายด้านการต่างประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ Global Korea ที่มีเป้าหมาย คือ การสร้างสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี

2) รูปแบบการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ

เกาหลีใต้มีโครงการให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาต่างชาติ อาทิ ทุนรัฐบาลเกาหลีหรือ GlobalKorea Scholarship (GKS) คือทุนที่รัฐบาลเกาหลีมอบให้กับนักเรียนต่างชาติทั่วโลก เพื่อให้นักเรียนต่างชาติได้ไปเรียนต่อในระดับปริญญาตรี โท เอก ณ มหาวิทยาลัยในประเทศเกาหลี เพื่อสร้างความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศเกาหลีกับนานาชาติประเทศ (GKS Scholarship, 2023)

3) รูปแบบการเผยแพร่การศึกษาผ่านภาษาและวัฒนธรรมในต่างประเทศ

เกาหลีใต้มีการดำเนินการการใช้การศึกษาเป็น Soft Power ผ่านโครงการส่งเสริมการเรียนภาษาเกาหลีใต้โดยจัดตั้งสถาบัน King Sejong ใน 51 ประเทศ ทำหน้าที่สอนภาษา

และส่งเสริมวัฒนธรรมให้กับชาวต่างชาติ รวมทั้งจัดแสดงศิลปะและการแลกเปลี่ยนเยาวชน King Sejong Institute Foundation, (2023) นอกจากนี้ จากการสืบค้นด้วยแอปพลิเคชัน ChatGPT ยังพบว่าเกาหลีใต้มีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนด้าน Design ที่ได้รับความนิยมจากชาวต่างชาติหลายมหาวิทยาลัย อาทิ Hongik University, Seoul National University Korea Advanced Institute of Science and Technology (KAIST), Sungkyunkwan University, Konkuk University, Hanyang University, Kyung Hee University และ Chung-Ang University มหาวิทยาลัยที่กล่าวถึงข้างต้นนี้เป็นตัวอย่างของสถาบันที่มีชื่อเสียงอย่างมาก ในด้าน Fashion Design และเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติ ซึ่งสามารถดึงดูดให้นักศึกษาชาวต่างชาติ ผู้มีความสนใจจะศึกษาด้าน Fashion Design เลือกมาศึกษาต่อ และถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของเกาหลีใต้ในการเผยแพร่การศึกษาผ่านภาษาและวัฒนธรรม (ChatGPT, 2023)

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดอุตรดิตถ์

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัด

สำนักงานจังหวัดอุตรดิตถ์ (2567) อุตรดิตถ์มีความหมายว่าเมืองท่าแห่งทิศเหนือ และก่อนจะมาเป็นเมืองท่าสำคัญแต่เดิมอุตรดิตถ์เคยเป็นเมืองในปกครองของ เมืองพิชัยอันเป็นเมืองเก่าแก่ ปรากฏชุมชนอาศัยมาตั้งแต่สมัยโบราณ

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

สมัยโบราณก่อน พ.ศ. 1000 ยังไม่มีตัวอักษรใช้กัน แต่อุตรดิตถ์มีคนอาศัยอยู่แล้ว เพราะหลักฐานจากการ ค้นพบภาพเขียนสีโบราณบนหน้าผาเขาตาพรหม หลังที่ว่าการอำเภอทองแสนขันและกลองมโหระทึกทำด้วยทองสัมฤทธิ์ ที่ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง อุตรดิตถ์ เมื่อปี พ.ศ. 2470 ทำให้ เราทราบว่าอุตรดิตถ์เป็นดินแดนที่มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่ก่อน พ.ศ. 1000 แล้ว เพราะโบราณวัตถุที่ ค้นพบดังกล่าวเป็นโลหะ ที่มีใช้กันอยู่ในยุคสัมฤทธิ์หรือยุคโลหะตอนต้นอันเป็นยุคก่อนประวัติศาสตร์นั่นเอง

สมัยสุโขทัย

ในสมัยสุโขทัยท้องที่ของจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้มี การตั้งเมืองขึ้นหลายเมือง เช่น เมืองฝางหรือเมืองสวางคบุรีเป็นเมืองที่มีชื่อปรากฏในศิลาจารึกของกรุงสุโขทัย เมื่อคราวที่พระมหาธรรมราชาลิไท แห่งกรุงสุโขทัยได้ทรงสร้างพระมหาธาตุที่นครชุม ตอนท้ายของศิลาจารึกได้กล่าวถึง เมืองฝางซึ่งเป็น

เมืองหนึ่งของอาณาจักรสุโขทัย และยังเป็นเมืองต่อมาจนถึงสมัยอยุธยาปัจจุบันเมืองฝางอยู่ในท้องที่อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จากการพบตัวเมืองและสถาปมึลักษณะเดียวกับเมืองโบราณสมัยสุโขทัย นอกจากนี้ในกฎหมาย ลักษณะลักพา ครั้นรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 แห่ง กรุงศรีอยุธยา มีชื่อเมืองทุ่งยังอยู่ในทำเนียบด้วย ปัจจุบัน อยู่ในท้องที่อำเภอลับแล เมืองโบราณอีกเมืองหนึ่ง คือ เมืองตาซุก มีแม่น้ำ น่านเป็นคูเมืองธรรมชาติ มีคำบรรยายลักษณะเมืองในศิลาจารึกสุโขทัย ปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอตรอน

สมัยกรุงศรีอยุธยา

ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอู่ทองสร้างกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 1893 ปรากฏ เมืองขึ้นถึง 16 เมือง ในจำนวนนี้ มีเมืองพิชัยซึ่งอยู่ในท้องที่อุตรดิตถ์ ในปัจจุบันรวมอยู่ด้วย สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเมื่อทรงยกทัพขึ้น ไปขับไล่ทหารพม่าทางหัวเมืองเหนือ พระยาสุวรรคโลกและพระยาพิชัย แข็งเมืองไม่ยอมเกณฑ์กำลังไปช่วย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงจับตัว เจ้าเมืองทั้งสองประหารชีวิต และกวาด ต้อนผู้คนพลเมืองมายังเมืองพิษณุโลกจนสิ้น

สมัยกรุงธนบุรี

เมื่อปีพ.ศ. 2315 สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี โปสุพลา แม่ทัพพม่า เมื่อเดินทัพผ่านเข้ามาใกล้ชายแดนไทยก็แบ่ง กองทัพเข้ามาตีเอาเมืองลับแล และยกทัพเลยเข้ามาตีเมือง พิชัย ขณะนั้นไพร่พลเมืองพิชัยยังมีน้อย พระยาพิชัยจึงรักษา เมืองไว้ และขอกำลังเมืองพิษณุโลกขึ้นไปช่วย เจ้าพระยาสุรสีห์ก็รีบเกณฑ์กองทัพขึ้นไปยังเมืองพิชัยตีค่ายพม่า พระยาพิชัยยกออกมาตีกระหนาบอีกด้าน กองทัพพม่า ด้านทานไมไหวก็แตกหนีไปต่อมา พ.ศ. 2316 โปสุพลาแม่ทัพพม่ายกทัพตีเมืองพิชัยอีก แต่ฝ่ายไทยรู้ตัวก่อน เจ้าพระยาสุรสีห์กับพระยาพิชัย ชวนกันยกกองทัพซุ่มสกัดทัพพม่าเมื่อกองทัพพม่ายกมาถึงเจ้าพระยาสุรสีห์กับพระยาพิชัยออกกระดมตีได้รับกันเป็นสามารด ฝ่ายไทยได้ที่ชัยภูมิได้เปรียบพม่าตีทัพโปสุพลาแตกกลับไป การรบครั้งนี้เมื่อเข้าประจัญบาน พระยาพิชัยถือดาบ สองมือเข้าไล่ฟันพม่าจนดาบหัก เลื่องลือชื่อ เสียงถึงเรียกชื่อกันว่า “พระยาพิชัยดาบหัก” แต่นั้นมา

สมัยรัตนโกสินทร์

ช่วงรัชกาลที่ 3 เมืองพิชัย ได้กลายเป็นหัวเมือง สำคัญ ได้เมืองขึ้นแผ่ขยายเขตแดนออกไปถึงเมืองเวียงจันทร์ จดแม่น้ำโขง ต้องตรวจตรารักษาการเมืองแพร่และเมืองน่าน ตลอดจนเมืองหลวงพระบางอันเป็นเมืองหน้าด่าน ขณะเดียวกัน กับตำบลบางโพท่าอิฐซึ่งอยู่ติดแม่น้ำน่าน อันเป็น

แม่น้ำสำคัญ สายเดียวที่ใช้ติดต่อค้าขายขึ้นมาได้สะดวกถึงเมืองเหนือด้วย เหนือขึ้นไปสายน้ำตื่นเงินมากมายไปด้วยเกาะแก่ง จึงเป็นที่ รวมสินค้าจากเมืองหลวงพระบาง เมืองแพร่ เมืองน่าน ตลอดจนแคว้นสิบสองปันนาก็นำสินค้าพื้นเมืองเดินบกลงมา จำหน่ายแล้วส่งต่อล่องใต้ไปจนถึงกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ที่ตำบลบางโพท่าอิฐคงจะเจริญต่อไป ในภายหน้า ด้วยเป็นทำเลการค้าอย่างดีริมแม่น้ำน่าน ราษฎร ก็อพยพเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้นทุกปี จึงโปรดให้ตั้งเป็นเมือง อุดรดิตถ์ อันหมายถึง เมืองท่าแห่งทิศเหนือ และโปรดให้ อุดรดิตถ์เป็นเมืองขึ้นของเมืองพิษณุ ต่อมาในปี พ.ศ. 2442 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ย้าย ศาลากลางเมืองพิษณุไปตั้งบังคับบัญชาที่เมืองอุดรดิตถ์ เวลานั้นอุดรดิตถ์ได้กลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่กว่าเมือง พิษณุเสียอีก ปี พ.ศ. 2458 จึงโปรดให้เปลี่ยน นามเมืองพิษณุเป็นเมือง อุดรดิตถ์เป็นต้นมา จนปัจจุบัน

2. ข้อมูลทั่วไปจังหวัด

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

อุดรดิตถ์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนล่าง เป็นประตูขึ้นสู่ดินแดนล้านนาตะวันออก เป็นเมืองก่อนประวัติศาสตร์ ตัวเมืองเดิมชื่อ บางโพท่าอิฐ ได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัดเมื่อ พ.ศ. 2476 “อุดรดิตถ์” หมายถึง เมืองท่าแห่งทิศเหนือ เป็นเมืองด่านานแม่น้ำยมล้นแล และเมืองถิ่นกำเนิดของวีรบุรุษชาติ “พระยาพิชัยดาบหัก” ทหารเอกสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อยู่ห่างจาก กรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ 491 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 485 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับ จังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน

ทิศใต้ ติดกับ จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันออก ติดกับ จังหวัดพิษณุโลก และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเขตชายแดนยาวประมาณ 145 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดกับ จังหวัดสุโขทัย

ภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

ที่ราบลุ่มแม่น้ำน่าน บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำน่าน และลำน้ำสาขาที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน่าน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม อยู่ในเขต อำเภอตรอน พิษณุ และบางส่วนของอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ ลับแล และอำเภothongแสนขัน (ประมาณ 20% ของพื้นที่ทั้งหมด)

ที่ราบระหว่างหุบเขาและเชิงเขา บริเวณที่อยู่ต่อเนื่องจากบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทางด้านเหนือและด้านตะวันออกของจังหวัด ประกอบด้วยที่ราบแคบ ๆ ระหว่างหุบเขาตามแนวคลองตรอน แม่น้ำปาด คลองแม่พ่อง ห้วยน้ำไคร้ และลำธารสายต่างๆ สลับกับภูมิประเทศเป็นเขาอยู่ในเขตอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ลับแล น้ำปาด ฟากท่า ท่าปลาและอำเภอบ้านโคก (ประมาณ 20% ของพื้นที่ทั้งหมด)

เขตภูเขาและที่สูง อยู่ในบริเวณทางด้านเหนือ และทางตะวันออกของจังหวัด โดยเฉพาะเขตอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ อำเภอลับแล น้ำปาด ฟากท่า ท่าปลา และอำเภอบ้านโคก (ประมาณ 60% ของพื้นที่ทั้งหมด)

การใช้พื้นที่

พื้นที่ทั้งหมด 7,838 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,899,120 ไร่ หรือ 4,941,115.24 ไร่ เป็นอันดับที่ 11 ของ 17 จังหวัดภาคเหนือ : อันดับที่ 25 ของประเทศ

การใช้ที่ดิน

- 1) พื้นที่ป่าไม้ 2,740,786 ไร่ หรือร้อยละ 55.94% ของพื้นที่ทั้งหมด
- 2) พื้นที่การเกษตร 1,248,372 ไร่ หรือร้อยละ 25.48% ของพื้นที่ทั้งหมด
- 3) พื้นที่ชุมชน สิ่งปลูกสร้าง และอื่นๆ 858,692 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.35% ของพื้นที่ทั้งหมด
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ 51,270 ไร่ หรือร้อยละ 1.05% ของพื้นที่ทั้งหมด

3. วิสัยทัศน์/พันธกิจ

เป้าหมายการพัฒนา

“จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นเมืองที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย การท่องเที่ยวมีการพัฒนา และการค้าขายแดนมีมูลค่าสูงขึ้น”

เป้าประสงค์

1. ประชาชนและชุมชนมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพมีชีวิตที่ดีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้า ผลิตภัณฑ์ OTOP และการตลาด
3. เป็นเมือง 3 วัฒนธรรม ที่มีอัตลักษณ์และยกระดับการท่องเที่ยวทุกด้าน

4. ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น
5. ระบบบริหารการค้าชายแดน การลงทุน การท่องเที่ยว ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีศักยภาพสูงขึ้น

พันธกิจ

1. พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนา คนมีความรู้คู่คุณธรรม มีวินัยมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม และมีการสืบสานต่อไป มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ในการดำรงชีวิต
2. ส่งเสริม พัฒนา ผลผลิตด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้า OTOP ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพปลอดภัย และมีระบบการตลาดที่ดี
3. ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ความมั่นคงและความสมัคสมานสามัคคีของประชาชน
4. พัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำ และพลังงาน
5. ส่งเสริมพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรฤดู และการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ที่ดี ทั้งภายใน และระหว่างประเทศ

4. ตราสัญลักษณ์

ภาพ 5 ตราสัญลักษณ์จังหวัดอุตรดิตถ์

ที่มา: <https://www2.uttaradit.go.th/content/logo>

ในสมัย ๒๒๗ จอมพล.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อราว พ.ศ. 2483 ดำริให้มีการออกแบบทำ ตราประจำจังหวัดต่างๆ ขึ้น เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์และนำเสนอปูชนียสถานปูชนียวัตถุที่สำคัญ ๆ ของแต่ละจังหวัดให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้น ดังนั้น จึงได้นำรูปพระแท่นศิลาอาสน์ ซึ่งเป็นโบราณสถานคู่บ้านคู่เมืองของอุตรดิตถ์มาผูกติดลวดลายเป็นตรา ประจำจังหวัด ตราประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ ออกแบบครั้งแรกโดยพระพรหมพิจิตรเขียนลายเส้นโดย นายอุณห์ เศรษฐมัลย์ โดยทำเป็นรูปมณฑปประดิษฐาน พระแท่นศิลาอาสน์ ต่อมาทางราชการให้เพิ่มเติมรายละเอียดโดยทำรูปครุฑ ซึ่งเป็นตราแผ่นดินและลวดลายกนกมาประกอบไว้ พร้อมทั้งเพิ่มตัวอักษรอุตรดิตถ์เข้าไปในตราด้วย

5. คำขวัญประจำจังหวัด

เหล่าน้ำพี้ลือเลื่อง เมืองลางสาดหวาน บ้านพระยาพิชัยดาบหัก ถิ่นสักใหญ่ของโลก

6. ธงประจำจังหวัด

ภาพ 6 ธงประจำจังหวัดจังหวัดอุตรดิตถ์

ที่มา: <https://www2.uttaradit.go.th/content/flag>

มีลักษณะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 180 เซนติเมตร มีพื้นสีแสด คาดแถบสีม่วงแก่ ขนาบ 70 เซนติเมตร 2 ไร่ตัดผ่าน กลางผืนธง เป็นรูปกากบาท และตรงกลางผืนธง จะมีเครื่องหมายดวงตรา ประจำจังหวัด มีสัญลักษณ์เป็นพระแท่นศิลาอาสน์มีมณฑปสี่เหลี่ยมครอบอยู่ สองข้างของมณฑปเป็น ลวดลายกนกสีน้ำเงินเข้ม ด้านหน้ามณฑปมีรูปครุฑ สีแดง ทั้งหมดบรรจุในกรอบวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 70 เซนติเมตร ด้านล่างมีตัวหนังสือชื่อจังหวัด เส้นรอบขอบวง

7. แผนที่จังหวัด

ภาพ 7 แผนที่จังหวัดอุดรดิตถ์

ที่มา: <https://www2.uttaradit.go.th/content/map>

8. ต้นไม้ประจำจังหวัด/ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกประดู่ ดอกไม้ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ในราวปี พ.ศ.2504 รัฐบาลเริ่มใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกได้มีโครงการ พัฒนาท้องถิ่น หลายรูปแบบส่วนใหญ่เน้นเรื่องเศรษฐกิจในชุมชนเป็นหลักเพื่อ เป็นแบบอย่างในการพัฒนาส่วนหนึ่งจังหวัดจึงมีนโยบายให้หน่วยงานราชการทุกแห่ง ปลูกไม้ประดับและไม้ยืนต้นในพื้นที่ของส่วนราชการทุกแห่งและเสนอแนะให้ปลูกพันธุ์ไม้ชื่อ กัลปพฤกษ์ และพันธุ์ไม้ประดู่ ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ประเภทดอกสวยงาม และมีความแข็งแรงทนทานต่อดินฟ้าอากาศ ต้นกัลปพฤกษ์เป็น ไม้เปลือกบางสู้ความแห้งแล้งไม่ได้ ตายไปเกือบหมด

เหลือแต่ประตูจึงกำหนดให้เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดและดอกไม้ ประจำจังหวัด ในโอกาสนั้น เนื่องจากไม้ประดู่โตช้ามาก ต่อมาจึงพยายามปลูกต้นกัลปพฤกษ์ ชัยพฤกษ์ และอินทนิล ขึ้นมาใหม่อีก ซึ่งยังคงมีเหลือให้เห็นอยู่บ้างส่วนหนึ่งก็ถูกตัด ทำลายไปเพราะกิ่งก้านมีผลกระทบต่อสายไฟฟ้า และสายโทรศัพท์ ดังนั้นจึงยังยึดถือดอกประดู่เป็นดอกไม้ประจำจังหวัด ในแนวคิดเดิม ชื่อเรียก ประดู่บ้าน ประดู่ลาย สะโนและประดู่อินเดีย ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ต้นสูง 25 เมตร หรือมากกว่า ใบประกอบ 1 ใบ มี 7-11 ใบย่อย ใบรูปไข่ หรือไข่แกมขอบขนาน มีดอกมากเป็นสีเหลือง และมีกลิ่นหอม

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นสัก ต้นไม้ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ต้นที่ยังอ่อน อยู่มีขนสูงได้ถึง 50 เมตร ใบเดี่ยวเรียงตรงข้ามวงรีกว้าง กว้าง 6 – 50 เซนติเมตร ยาว 11 – 95 เซนติเมตร ดอกช่อขนาดใหญ่ ออกที่ปลายกิ่ง และซอกใบบริเวณปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาวเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้น ผลสด รูปค่อนข้างกลมมีขนละเอียดหนานุ่ม หุ้มเมล็ดด้วยกลีบเลี้ยงที่ขยายตัว เป็นไม้ คุณภาพดีของประเทศและมีราคาแพงใช้ในงานก่อสร้างและงานเฟอร์นิเจอร์ได้ เป็นอย่างดี ตำรายาไทยใช้แก่น ขับปัสสาวะ แก้บวม น้ำ แก้ไข้ เปลือกต้นเข้ายา คุมธาตุ แก่นและใบขับลมในลำไส้ รักษาเบาหวาน ปัสสาวะพิการ (อาการ ปัสสาวะปวด หรือกระปริดกระปรอย หรือพุ่งขึ้นสีเหลืองเข้ม หรือมีเลือด) และไตพิการ ยาพื้นบ้านใช้แก่น ผสมกับรกทองพันชั่ง หัวข้าวเย็นเหนือ หัวข้าวเย็นใต้ ต้นกำเนิดขึ้นต้นหัวร้อยรู และหญ้าชันกาด ทั้งต้น ต้มน้ำดื่ม แก้เบาหวานพบว่าน้ำสกัดใบ ลดระดับน้ำตาลในเลือด ได้ดออกฤทธิ์เร็ว และหมดฤทธิ์เร็ว

9. การพัฒนาในระดับจังหวัดของจังหวัดอุดรดิตถ์

ในห้วงเวลาที่ผ่านมา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของทั้งประเทศรวมถึงจังหวัดอุดรดิตถ์ต้องหยุดชะงักไม่เพียงเท่านั้นยังส่งผลกระทบต่อด้านสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอีกหลายด้าน ประกอบกับด้วยโครงสร้างทางสังคมของจังหวัดอุดรดิตถ์เอง ที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ ทำให้ต้องให้ความสำคัญกับการดูแลให้ผู้สูงอายุให้อยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิ และปัญหาด้านสุขภาพของคนอุดรดิตถ์ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ซึ่งอยู่ในลำดับต้น ๆ ของภาคเหนือและของประเทศ รวมไปถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุดรดิตถ์ที่มีภาคเกษตรเป็นโครงสร้างหลัก คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางค่อนข้างยากจน โดยรายได้เฉลี่ย

ประชากรต่อหัวจังหวัดอุดรดิตถ์ เท่ากับ 99,236 บาท พิจารณาจากความมั่งคั่งของประชากรอยู่ในลำดับที่ 62 ของประเทศ และยิ่งในสถานการณ์ COVID-19 ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มีรายได้ลดลง และตกอยู่ในกลุ่มเปราะบางที่ต้องให้ความสำคัญ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีหลักการและแนวทาง 4 ประการ คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสามารถในการ "ล้มแล้ว ลุกไว" เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม "ล้มแล้ว ลุกไว" หลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จังหวัดอุดรดิตถ์จะต้องมีการทบทวนแผน และเร่งดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดให้กลับมาเดินหน้าได้อีกครั้ง

โดยจังหวัดอุดรดิตถ์ได้ใช้แนวทางการพัฒนาตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ มาประกอบใช้ในการวางแผนพัฒนา และได้นำระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAAP) มาใช้ประกอบเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นและสามารถออกแบบนโยบาย โครงการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการหรือสภาพปัญหาให้สามารถครอบคลุมปัญหาที่กว้างขึ้นและได้มีการประชุมระดมความคิดจากทุกภาคส่วนในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดทิศทางการพัฒนา แนวทางการพัฒนา โดยได้ดำเนินการ 2 เวที คือ ในระดับผู้บริหารของจังหวัด/หัวหน้าหน่วยงาน/ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ภาคเอกชน ในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาและเวทีที่ 2 ในระดับผู้ปฏิบัติงานด้านแผนที่ได้ร่วมกันวางกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ซึ่งจังหวัดอุดรดิตถ์ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดว่า "จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นเมืองที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน สร้างมูลค่าภาคการเกษตร ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และการค้าชายแดนมีมูลค่าสูงขึ้น" ประกอบด้วย 5 ประเด็นพัฒนา ครอบคลุมในด้านสังคมคุณภาพชีวิตการเกษตร ผลิตภัณฑ์ OTOP/ผลิตภัณฑ์ชุมชน การท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการค้าชายแดน พร้อมทั้งได้กำหนดแนวทางและแผนงานไว้ในทุกประเด็นการพัฒนา เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล/ประสิทธิผล โดยมีวัตถุประสงค์สุดท้ายที่ต้องบรรลุร่วมกันคือ "เพื่อประโยชน์สุข ของประชาชนชาวอุดรดิตถ์"

ตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดอุดรดิตถ์ ตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยองค์การสหประชาชาติแบ่งทั้ง 17 ข้อ ออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ มิติสังคม (People) มิติเศรษฐกิจ (Prosperity) มิติสิ่งแวดล้อม (Planet) มิติสันติภาพและสถาบัน (Peace) และมิติหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership)

ในภาพรวมของการพัฒนาของจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่จัดกลุ่มข้อมูลตัวชี้วัดตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 มิติ (5P) ได้แก่ มิติการพัฒนาคน (People) มิติสิ่งแวดล้อม (Planet) มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) มิติสันติภาพและยุติธรรม (Peace) และมิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) เมื่อเปรียบเทียบกับทั้งประเทศ จังหวัดอุดรดิตถ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 50.86 จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัด/พื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนา เป็นจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศไม่เกินร้อยละ 10 (ค่ากลางของประเทศ 52.87) หากเปรียบเทียบ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่มีเพียงจังหวัดพิษณุโลกเพียงจังหวัดเดียวที่อยู่เหนือค่ากลางของประเทศ อยู่ในกลุ่มจังหวัด/พื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง และพร้อมขยายผลการพัฒนาสู่ภายนอก ที่เหลืออีก 4 จังหวัดอยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด โดยเรียงลำดับการพัฒนาได้ดังนี้ พิษณุโลก 53.13 สุโขทัย 51.35 ตาก 51.07 อุดรดิตถ์ 50.86 และเพชรบูรณ์ 48.74

โดยจุดแข็งของจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีค่าคะแนนระดับการพัฒนาในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยในระดับ ประเทศ คือ ในมิติด้านการพัฒนาคน (People) มีค่าคะแนนร้อยละ 65.89 อยู่ในลำดับที่ 29 ของประเทศ ส่วนจุดอ่อนและเป็นจุดที่ควรให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาคือมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) มีค่าคะแนนร้อยละ 43.49 อยู่ในลำดับ 73 ของประเทศ ซึ่งต่ำกว่าค่ากลางของประเทศมากกว่าร้อยละ 10 ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงตัวชี้วัดย่อยแล้ว จะพบว่าจังหวัดอุดรดิตถ์มีปัญหาในมิติด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในเรื่อง จำนวนพื้นที่ป่าไม้ที่ลดลง จำนวนบ้านเรือนประชาชนที่ประสบปัญหาน้ำท่วม / น้ำป่าไหลหลาก จำนวนครัวเรือนที่เข้าถึงน้ำประปา/น้ำสะอาด เพื่ออุปโภคบริโภค และสัดส่วนของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นกับการนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถวิเคราะห์รายมิติได้ ดังนี้

มิติด้านการพัฒนาคน (People)

เป็นมิติที่จังหวัดอุดรดิตถ์มีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยมีประเด็นย่อยที่จังหวัดอุดรดิตถ์สามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ดี คือ จำนวนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน โดยสถานการณ์ความยากจนในปี 2562 ปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น อันมีผลมาจากปัจจัย

หลักที่ทำให้แนวโน้มคนจนลดลง คือ ผลจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ และผลของการขยายมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐโดยลดลงเหลือเพียงร้อยละ 6.09 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัด ซึ่งลดลงได้มากกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (ร้อยละ 6.5 เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณสุดท้ายของแผนฯ คือ พ.ศ. 2564 แต่ในปี พ.ศ. 2563 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยขึ้น โดยในปี 2563 สัดส่วนคนจนที่พิจารณาจากเส้นความยากจนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.24 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 6.84 ในปี 2563 หรือมีคนจนจำนวน 4.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 4.3 ล้านคนในปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่กระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานอย่างรุนแรง แม้ว่าจำนวนคนจนจะเพิ่มขึ้นไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับความรุนแรงของสถานการณ์โควิด-19 แต่เมื่อพิจารณาสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนจะพบว่า ภาพรวมครัวเรือนทั้งประเทศมีความเปราะบางเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ปี 2563 ครัวเรือนมีความสามารถในการหารายได้ลดลง ซึ่งสะท้อนจากชั่วโมงการทำงานที่ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าช่วงก่อนการระบาดของโควิด-19 ทั้งนี้สินครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้นมาก และเงินออมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีแนวโน้มลดต่ำลง เมื่อพิจารณาเป็นระดับครัวเรือน พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1.4 ล้านครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.51 ของครัวเรือนทั้งหมด เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562 ที่มีจำนวนครัวเรือนยากจนประมาณ 1.31 ล้านครัวเรือน

ซึ่งจังหวัดอุดรธานี มีสัดส่วนคนยากจนในปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 6.09 และในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.32 คิดเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นคือ จากประมาณ 25,100 คน เพิ่มขึ้นเป็น 46,200 คน ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นของคนจนเกือบเท่าตัว อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่กระทบต่อเศรษฐกิจโดยตรง เช่นเดียวกับในภาพรวมในระดับประเทศ และอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องยาวนานจนทำให้สถานการณ์ความยากจนเลวร้ายยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการลดสัดส่วนประชากรยากจนให้ต่อเนื่องถึงระยะสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้และทำให้สัดส่วนของคนยากจนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยจังหวัดอุดรธานีจะต้องเฝ้าระวังและมีมาตรการดูแลช่วยเหลือต่อเนื่องเพื่อไม่ให้คนกลุ่มนี้ตกไปเป็นกลุ่มคนจน โดยเฉพาะมาตรการการการลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้มาตรการส่งเสริมการมีงานทำ และช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยซึ่งต้องมีมาตรการช่วยเหลือต่อเนื่อง

และเป็นรูปธรรมมากขึ้นและควรมีมาตรการ ในการช่วยเหลือให้ครัวเรือนที่ยากจนหรือมีความเสี่ยงที่ยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

ด้านการศึกษาพบว่า มีจำนวนประชากรเข้าสู่ระบบการศึกษาหลังการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาตอนต้น) สู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา มากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และนอกจากนี้ยังมีจำนวนประชากรศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15-59 ปี สูงกว่าปีการศึกษาภาคบังคับและสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนทุกสังกัดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 4 วิชา ในระดับจังหวัด (35.53) มีค่าคะแนนลดลงกว่าปี 2563 (37.66) อยู่จำนวน 2.13 และคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมจังหวัด (35.53) นั้น สูงกว่ามาตรฐานระดับประเทศ (35.56) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนทุกสังกัดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 5 วิชา ในระดับจังหวัด (28.80) มีค่าคะแนนลดลงกว่าปี 2563 (33.92) อยู่จำนวน 5.12 และคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมจังหวัด (28.80) นั้น ต่ำกว่ามาตรฐานระดับประเทศ (31.75) และคะแนนค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET = Vocational National Education Test) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. ปีการศึกษา 2564 (42.93) ในระดับจังหวัด พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจากปีการศึกษา 2563 (38.05) จำนวน 4.88 และคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมจังหวัด (42.93) สูงกว่ามาตรฐานระดับประเทศ (41.90)

มิติด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง (Prosperity)

เป็นมิติการพัฒนาที่จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับกลางค่อนข้างต่ำของประเทศไทย ซึ่งสะท้อนจากปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัด อัตราหนี้สินภาคครัวเรือน ผลิตภัณฑ์มวลรวม อัตราการว่างงาน กำลังแรงงานในระบบประกันสังคม เป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) อุดรดิตถ์ ปี 2563 ณ ราคาประจำปี มีมูลค่าเท่ากับ 40,543 ล้านบาท พิจารณาจากขนาดของจังหวัด อยู่ในลำดับที่ 46 ของประเทศ และลำดับที่ 8 ของภาคเหนือ และรายได้เฉลี่ยประชากรต่อหัวจังหวัดอุดรดิตถ์ เท่ากับ 99,236 บาท พิจารณาจากความมั่งคั่งของประชากรอยู่ในลำดับที่ 62 ของประเทศ และลำดับที่ 3 ของภาคเหนือ

ตัวชี้วัดด้านแรงงาน จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในจังหวัดอุดรดิตถ์ ปี 2565 ของสำนักงานสถิติจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าประชากรวัยแรงงาน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานหรือผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 341,422 คน โดยเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานหรือผู้ที่พร้อมจะทำงาน 207,140 คน คิดเป็นร้อยละ 60.67 ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีงานทำ 203,281 คน ผู้ว่างงาน 1,745 คน และรอฤดูกาล 2,113 คน อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้อยู่นอกกำลังแรงงานหรือผู้ที่ไม่พร้อมจะทำงาน 134,282 คน คิดเป็นร้อยละ 39.33 ได้แก่ ผู้ที่ทำงานบ้าน 46,556 คน เรียนหนังสือ 33,089 คน (เด็ก/ชราป่วย/พิการจนไม่สามารถทำงานได้) 45,779 คน และอื่น ๆ 8,859 คน การมีงานทำ ผู้มีงานทำในจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 203,281 คน (ร้อยละ 99.15) ผู้มีงานทำในภาคเกษตร จำนวน 87,336 คน (ร้อยละ 42.96) นอกภาคเกษตร จำนวน 115,945 คน (ร้อยละ 57.04) โดยทำงานในสาขาการขายส่ง การขายปลีก 29,291 คน (ร้อยละ 25.26) รองลงมา คือ การบริหารราชการ และป้องกันประเทศ 15,598 คน (ร้อยละ 13.45 และการผลิต 14,946 คน (ร้อยละ 12.89) ซึ่งผู้มีงานทำส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา 52,158 คน (ร้อยละ 25.61) การว่างงาน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีผู้ว่างงาน 1,745 คนหรือมีอัตราการว่างงานร้อยละ 0.85 โดยในภาพรวมระดับประเทศมีอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 1.53 (ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2565) โดยจะเห็นได้ว่าการจ้างงานในภาพรวมขยายตัวได้ดี ทั้งในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมโดยขยายตัวได้จากสาขาการผลิต คำส่ง/ คำปลีก และขนส่ง/เก็บสินค้า แต่ในสาขาก่อสร้างและโรงแรม/ภัตตาคาร ยังคงค่อยเป็นค่อยไป หรืออยู่ในสภาวะกำลังฟื้นตัว

ความต้องการแรงงานในจังหวัดอุดรดิตถ์ ปี 2564 พบว่า มีความต้องการแรงงานในกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือมากที่สุด และรองลงมาคือ แรงงานกึ่งฝีมือ สำหรับระดับการศึกษาและตำแหน่งที่ต้องการแรงงานมากที่สุด คือ ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 รองลงมา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแรงงานที่ต้องการน้อยที่สุด คือ ปวส./อนุปริญญาและปริญญาตรี นอกจากนี้ประมาณการความต้องการแรงงานจังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามตำแหน่งที่ว่าง ปี พ.ศ. 2565-2569 แสดงให้เห็นว่าความต้องการแรงงานในภาพรวมมีแนวโน้มที่ลดลง เฉลี่ยปีละ 216,379 คน ตำแหน่งที่มีแนวโน้มต้องการมากที่สุด คือ ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง รองลงมา พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า

จะเห็นว่าทั้งตัวชี้วัดในส่วนของด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม จะได้รับผลกระทบภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ทิศทาง

ในการบริหารและการวางแผนการพัฒนาจังหวัดจะต้องความสำคัญกับปัจจัยภายนอกนี้ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น สร้างงานในระยะสั้นรองรับแรงงานย้ายถิ่น การเร่งพัฒนาศักยภาพเมืองในระยะยาว เช่น การลงทุนด้านสาธารณสุขทั้งในเชิงป้องกันและเชิงรักษา การให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุผู้พิการ การพัฒนาและเตรียมความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและอาชีพโดยชุมชน การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การพัฒนาทักษะและสร้างอาชีพแก่แรงงาน รวมถึงการพัฒนาระบบสวัสดิการแรงงาน การส่งเสริม SMEs และการส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ เป็นต้น ซึ่งในโอกาสที่ท้าทายนี้ ภาครัฐควรให้ความสำคัญเรื่องปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอย่างจริงจัง ซึ่งต้องพิจารณาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติทั้งความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ความเหลื่อมล้ำในการถือครองสินทรัพย์ และที่สำคัญยิ่ง คือ ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การศึกษา การรักษาพยาบาล แหล่งเงินทุน ฯลฯ

มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet)

พบว่าจังหวัดอุดรดิตถ์มีปัญหาในมิติด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในเรื่อง จำนวนพื้นที่ป่าไม้ที่ลดลง จำนวนบ้านเรือนประชาชนที่ประสบปัญหาน้ำท่วม / น้ำป่าไหลหลาก จำนวนครัวเรือนที่เข้าถึงน้ำประปา/น้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภคและสัดส่วนของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น กับการนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ซึ่งในเรื่องของการขาดแคลนนํ้านั้นจะสวนทางกับจำนวนแหล่งน้ำต้นทุน ได้แก่ ปริมาณน้ำในเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย และแหล่งน้ำอื่นๆ ซึ่งในปีพ.ศ. 2563 มีมากถึง 2,946 ล้านลูกบาศก์เมตร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จังหวัดจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำ และการกระจายน้ำให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ในจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาแล้งไม่เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค น้ำเพื่อทำการเกษตร และน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์

มิติด้านสันติภาพและความยุติธรรม (Peace)

ในมิตินี้จังหวัดอุดรดิตถ์มีค่าคะแนนในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของระดับประเทศ และมีแนวโน้มที่ลดลงตลอดหลายปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นในด้านการแจ้งความในคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เพียง 74.16 คน ต่อประชากรแสนคน (ค่าเฉลี่ย 80.86 คน) อัตราการเกิดคดีอาชญากรรมต่อประชากรแสนคน จังหวัดอุดรดิตถ์มี 77 คดี (ค่าเฉลี่ย 90 คดี) และสัดส่วนคดีที่จับกุมได้ต่อคดีที่รับแจ้ง คิดเป็นร้อยละ 94.94 สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมเพื่อเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

มิติด้านความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership)

ตัวชี้วัดสัดส่วนจำนวนองค์กรชุมชน ซึ่งจังหวัดอุดรดิตถ์มีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 7 ของประเทศซึ่งองค์กรชุมชนจะมีส่วนสำคัญในกระบวนการจัดการตนเองโดยเป็นความต้องการของชุมชน ที่ต้องการจัดการตนเองให้สัมพันธ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาและการจัดการจึงต้องเกิดจากฐานชุมชน ไม่ได้เกิดจากกลไกของรัฐมาทำให้การจัดการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจึงต้องมีชุมชนเป็นแกนหลักมีชาวบ้านเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังมีสัดส่วนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อจำนวนหมู่บ้าน ถึงร้อยละ 55.63 เป็นอันดับที่ 10 ของประเทศเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สามารถสะท้อนถึงความเข้มแข็งของชุมชนได้ เพื่อประเมินการขยายโอกาสในการเรียนรู้ให้ประชาชนในทุกช่วงวัย รวมไปถึงการพัฒนาชุมชนให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

10. ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis

จังหวัดอุดรดิตถ์ถือเป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนา มีความโดดเด่นหลายประการ โดยมี**จุดแข็ง (Strengths)** เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ แล้วเป็นจังหวัดที่มีแหล่งน้ำต้นทุนในปริมาณมาก โดยมีเขื่อนสิริกิติ์ ซึ่งเป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่ สร้างปิดกั้นแม่น้ำน่าน เป็นเขื่อนดินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเป็นเขื่อนเอนกประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ ในการผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน เขื่อนสิริกิติ์มีเนื้อที่ประมาณ 284.8 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 178 ไร่ เก็บน้ำได้สูงสุด 9,510 ล้านลูกบาศก์เมตร สร้างเสร็จเมื่อปี 2515 และมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง/ขนาดใหญ่ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่อ่างเก็บน้ำคลองตรอน เก็บกักน้ำได้สูงสุด 59 ล้านลูกบาศก์เมตร และอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เฉยเก็บกักน้ำได้สูงสุด 4 ล้านลูกบาศก์เมตร และอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำร้อนเนื่องมาจากพระราชดำริ เก็บกักน้ำได้สูงสุด 40 ล้านลูกบาศก์เมตร รวมไปถึงเขื่อนทดน้ำผาจุก ที่จะเป็นเขื่อนที่ทำหน้าที่กระจายน้ำไปยังพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำสำหรับการอุปโภค-บริโภค และน้ำสำหรับการทำการเกษตรซึ่งจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก (ข้าว อ้อย ข้าวโพดมันสำปะหลัง) และมีโรงงานแปรรูปผลผลิตในจังหวัดและจังหวัดรอบ ๆ ใกล้เคียงไม่ผลที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง (ทุเรียนหลง-หลินลับแล) สับปะรดห้วยมุ่น เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งจังหวัดอุดรดิตถ์มีผลไม้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) แล้วจำนวน 3 ชนิด คือ

ทุเรียนหลงลับแล ทุเรียนหลินลับแล และสับปะรดห้วยมุ่น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศเกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ผลผลิตปศุสัตว์ (ไก่ไข่ ซึ่งจังหวัดอุตรดิตถ์มีกำลังการผลิตได้ถึงวันละ 1,000,000 ฟอง ผลผลิตปลาในกระชัง โดยกระชังเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นการรวมกลุ่มฟาร์มเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งปลาที่เลี้ยงในลำน้ำน่านมีรสชาติดี เนื่องจากสภาพของลำน้ำที่แตกต่าง ในอันที่จะทำให้เกิดรายได้และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนด้วย

นอกจากนี้จุดแข็งที่จะนำมาขยายผลต่อในทางเศรษฐกิจได้ คือการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เนื่องจากมีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาส่งเสริมในการท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีจุดเด่นคือ ความเป็นเมือง 3 วัฒนธรรม คือ 1) วัฒนธรรมล้านนา วัฒนธรรมของอำเภอลับแลฝั๋งเหนือ และตำบลน้ำอ่างอำเภอดรอน วัฒนธรรมล้านนาของอำเภอท่าปลา ที่เป็นดินแดนนครน่านในอดีต 2) วัฒนธรรมล้านช้าง ในพื้นที่อำเภอทางตอนเหนือของจังหวัดอุตรดิตถ์ อันได้แก่อำเภอน้ำปาด อำเภอปากท่า อำเภอบ้านโคก และบางส่วนของพื้นที่อำเภอต่างๆของจังหวัดเช่น วังสโม่ วังแดง หาดสองแคว อำเภอ ดรอน บ้านกองโค อำเภอฟิชัยและบ้านน้ำหมี่ อำเภอทองแสนขัน และ 3) วัฒนธรรมไทยกลาง แบบ อูรุธยาและสุโขทัยในพื้นที่ตอนกลางของจังหวัด

การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพสูงที่จะเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยว นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวรู้จักกันเป็นอย่างดี คือ ภูสอยดาว จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 55 ของจังหวัด ประกอบด้วย 3 อุทยานแห่งชาติ 3 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และ 3 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ซึ่งมีจุดท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและมีความสมบูรณ์สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว อันจะสร้างรายได้ให้กับพื้นที่และนอกจากนี้การท่องเที่ยวทางน้ำ ไม่ว่าจะเป็นอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนสิริกิติ์ และตลอดลำน้ำน่านช่วงอำเภอท่าปลาและอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ที่เกิดแหล่งท่องเที่ยวริมน้ำและผู้ประกอบการท่องเที่ยวหลายรายและด้วยที่ตั้งของจังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่บนระเบียบเศรษฐกิจ หลวงพระบาง-อินโดจีน-เมะล่าย (Luangprabang-Indochina-Mawlamyine Economic Corridor: LIMEC) สามารถเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ แขวงไชยบุรีและแขวงหลวงพระบาง ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, รัฐกะเหรี่ยงและรัฐมอญของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งมีศักยภาพในการสร้างเศรษฐกิจยั่งยืนและส่งเสริมการเพิ่มขึ้นของมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน

ตลอดจนการท่องเที่ยว วิสาหกิจชุมชนในภาคประชาชนที่รองรับการเติบโตของชุมชนบนเส้นทาง LIMEC โดยการพัฒนาศักยภาพของด้านถาวรฤดู สามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ได้หลายมิติ รวมไปถึงด้านชายแดน ด้านประเพณีจุดผ่อนปรน ซึ่งจะเป็นช่องทางที่มีศักยภาพในอนาคต

สำหรับจุดอ่อน (Weaknesses) สำคัญของจังหวัดอุดรดิตถ์ที่เป็นจุดที่ทำให้จังหวัดอุดรดิตถ์ขาดโอกาสในการพัฒนา คือ ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนของที่อยู่อาศัยของประชาชน/พื้นที่ทำการเกษตร ทับซ้อนกับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ/ป่าอุทยานแห่งชาติ ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนา และขาดโอกาสในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งทำให้โครงการต่างๆของภาครัฐไม่สามารถเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆที่จะสามารถยก ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทุรกันดาร ไม่ว่าจะเป็นถนน หนทาง ประปา การขุดเจาะแหล่งน้ำเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง หรือโครงการที่จะสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้จังหวัดอุดรดิตถ์ คือ การพัฒนาด้านชายแดนฤดู ซึ่งปัจจุบันมีอุปสรรคสำคัญคือ เรื่องของพื้นที่ นอกจากนี้ในมิติของประชาชน/ภาคเอกชนจะไม่มีสิทธิในที่ดินทำกิน เนื่องจากมีปัญหาการทับซ้อนกับหรือความไม่ชัดเจนในเรื่องพื้นที่ นอกจากสภาพความเป็นพื้นที่ป่าที่เป็นจุดอ่อนในการพัฒนาแล้ว พื้นที่ในจังหวัดอุดรดิตถ์หลายพื้นที่ มีสัดส่วนพื้นที่ที่ประสบภัยแล้ง/อุทกภัยจำนวนมาก อันเนื่องมาจากยังขาดระบบการบริหารจัดการน้ำและการกระจายน้ำที่มีประสิทธิภาพทั่วถึง โดยเฉพาะเขตอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอลับแล น้ำปาด พากท่า ท่าปลา และอำเภอบ้านโคก (ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ทั้งหมด) ซึ่งพื้นที่เหล่านี้จะประสบทั้งปัญหาน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม และในฤดูแล้ง จะประสบกับปัญหาภัยแล้ง ซึ่งเกิดจากแหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ ซึ่งน้ำจะไหลลงสู่พื้นที่ตอนล่างอย่างรวดเร็ว และในพื้นที่ตอนล่างของจังหวัด ที่เป็นพื้นที่กว้างซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ทั้งนี้ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทานจะเป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก คือ ใช้น้ำจากน้ำฝน น้ำจากหนอง คลอง บึง ที่ได้รับการกักเก็บเอาไว้เป็นหลัก ซึ่งส่งผลอย่างยิ่งต่อการทำการเกษตร อันเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจหลักและเป็นรายได้หลักของประชาชนจังหวัดอุดรดิตถ์

แนวโน้มของปัญหาสังคมที่กำลังจะเพิ่มสูงขึ้น คือปัญหาการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากจังหวัดอุดรดิตถ์มีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุมาก ในสัดส่วนที่สูงสะท้อนถึงจำนวนแรงงานที่อาจลดลงส่งผลต่อศักยภาพการผลิตสินค้าและบริการ รวมไปถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ และในมิติ

เรื่องโรคภัยไข้เจ็บ อายุที่มากขึ้นจะมาพร้อมกับความเสี่ยงจากปัญหาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มากขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังพบปัญหาอื่น ๆ ที่มีจำนวนสูงมาก และมีแนวโน้มสูงขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่อง การตั้งครรรภ์โดยที่ไม่มีความพร้อมและอัตราผู้ป่วยทางสุขภาพจิต ที่สูงเป็นอันดับ 5 ของประเทศ และปัญหานี้จะมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างแน่นอนภายใต้ภาวะเศรษฐกิจและสังคมในช่วงการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ปัญหาการว่างงาน อาจส่งผลกระทบต่อเนื่องยาวนานจนทำให้สถานการณ์ความยากจน เลวร้ายยิ่งขึ้นการว่างงานของกลุ่มเด็ก เยาวชนที่ไม่ได้เรียนต่อด้วย ซึ่งสำนักงานแรงงานจังหวัด อุดรดิตถ์ได้มีการสำรวจและสรุปผลการว่างงานในช่วงไตรมาสที่ 1/2564 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในระลอกใหม่ ซึ่งมีถึงร้อยละ 1.49 เพื่อเป็นการช่วยเหลือเพิ่มทักษะด้านอาชีพให้แก่ นักเรียนกลุ่มดังกล่าวหลังจบการศึกษาภาคบังคับ จังหวัดควรมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะ "แรงงานมีฝีมือ" อันจะทำให้มี รายได้ ค่าจ้างที่สูงขึ้น สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่ามีโอกาส (Opportunities) ที่เอื้อ ต่อจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งมี เป้าหมายหลักเพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่ "เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน" หรือ "Hi-Value and Sustainable Thailand" โดยมีแนวคิดด้านเศรษฐกิจที่สำคัญคือ การส่งเสริมสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป็นโอกาสในการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับรายได้ ของเกษตรกรและผู้ประกอบการแปรรูป รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ การเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน จากบริบทความเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม ในระดับโลกที่ส่งผลให้รูปแบบการเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนไป ก่อให้เกิดโอกาสในการใช้จุดเด่นและความสร้างสรรค์ เพื่อพลิกฟื้นรูปแบบการท่องเที่ยวไทย สู่วิถีท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูง มีเอกลักษณ์บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟูอันเป็นการมุ่งเน้นสู่การเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และการเป็นประตูการค้าการลงทุนและจุดยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค โดยใช้โอกาส จากการเป็นระเบียบเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคพาดผ่านมากที่สุด มีเส้นทางคมนาคมขนส่งและ โลจิสติกส์ที่ครอบคลุม ได้มาตรฐาน และโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลัก ทั้งในประเทศและแนวชายแดนรอบด้าน

สำหรับข้อจำกัด/ภัยคุกคาม **อุปสรรค (Threats)** ประการสำคัญ คือ ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจผลทางด้านสังคมกระทบวิถีการดำเนินชีวิต การจำกัดสิทธิเสรีภาพในบางเรื่อง รวมถึงปัญหาความเป็นอยู่ที่มาจากเศรษฐกิจ การตกงาน การขาดรายได้ ทำให้ชีวิตยากลำบากมากขึ้น ส่งผลถึงครอบครัว สังคม ประเพณีและวิถีปฏิบัติและผลกระทบด้านสาธารณสุข ซึ่งจะส่งผลกระทบด้านสังคมที่จะตามมาอีกหลากหลาย โดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเปราะบาง รัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศอยู่บ้างแต่ก็เป็นไปอย่างจำกัด ธุรกิจเกี่ยวเนื่องมีการเลิกกิจการ ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ไปยังธุรกิจต้นน้ำ ภาคการผลิต และรวมไปถึงการจ้าง แรงงาน การตกงาน การขาดรายได้ มีปัญหานี้สิน ทำให้ชีวิตยากลำบากมากขึ้น ส่งผลถึงครอบครัว สังคม รวมถึงกิจวัตรวิถีปฏิบัติที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง อันจะนำไปสู่วิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นปกติใหม่ (New Normal)

11. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 2) เพื่อพัฒนาภาคการเกษตรให้เป็นการเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่ม
- 3) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มี รายได้จากการท่องเที่ยว
- 4) เพื่ออนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5) เพื่อส่งเสริมให้มีการค้า การลงทุนระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

“จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นเมืองที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน สร้างมูลค่าภาคการเกษตร ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และการค้าชายแดนมีมูลค่าสูงขึ้น”

ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด

1. ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เสริมสร้างบ้านเมืองให้น่าอยู่ สร้างชุมชนและครอบครัวเข้มแข็ง ตามวิถีชีวิต New Normal เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาเกษตรกรรม ผลิตภัณฑ์ OTOP SMEs วิสาหกิจชุมชน อุตสาหกรรม ให้มีคุณภาพ ปลอดภัยได้มาตรฐาน สร้างคุณค่าเพิ่ม และมีการบริหารจัดการด้านการตลาดสมัยใหม่

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างคุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 อนุรักษ์ ปันฟู บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแหล่งน้ำ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนาที่ 5 เพิ่มศักยภาพ การค้า การลงทุน ระบบ Logistic และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะทางสังคม ได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน มีความปลอดภัยในสังคมชุมชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 เพื่อให้มีการบริหารจัดการผลผลิตทั้งภาคเกษตร อย่างเป็นระบบครบวงจร โดยมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าและความต้องการของผู้บริโภคในตลาด ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP โดยการนำอัตลักษณ์ของชุมชน ท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นสินค้าในระดับสากล

2.3 เพื่อพัฒนา เตรียมความพร้อมเชิงพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและให้ความสำคัญกับมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสมดุลของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยส่งเสริมการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เข้าสู่ภาคธุรกิจบริการท่องเที่ยว

2.4 เพื่ออนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของจังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มน่านน้ำและลำน้ำสาขา เพื่อให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่เกิดความตระหนักและร่วมมือกันในการดูแลรักษาป่าต้นน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ โดยการฟื้นฟูสภาพป่า การป้องกันและปราบปรามไม่ให้มีการบุกรุกเข้าไปทำลายป่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน บริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของรัฐบาล ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ให้สามารถแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง น้ำท่วม น้ำเสีย การขาดแคลนน้ำภาคการผลิตน้ำอุปโภคบริโภค และการรักษาระบบนิเวศ สนับสนุนส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทั้งในภาคครัวเรือนและภาคการผลิต และการบริหารจัดการขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

2.5 เพื่อผลักดันให้มีการพัฒนาด้านชายแดนฤดูให้มีศักยภาพอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการค้าชายแดน โดยส่งเสริมและสนับสนุนจัดตั้งด่านศุลกากร ศูนย์กระจายสินค้า รวมไปถึงระบบคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ พัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมข้ามพรมแดนระหว่างจังหวัดอุดรดิตถ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

3. แนวทางการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และสร้างโอกาสให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งด้านการประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ การเสริมสร้างสุขภาวะ การเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสงบสุข

แนวทางการพัฒนาที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผลผลิตภาคการเกษตรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย มีการบริหารจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูปสร้างมูลค่า และการตลาดสมัยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ความต้องการของผู้บริโภคในตลาด รวมทั้งการสนับสนุนการทำเกษตรแบบผสมผสานวนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรปลอดภัยบนฐานการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP SMEs และวิสาหกิจชุมชน โดยการนำอัตลักษณ์ของชุมชน/ท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น

แนวทางการพัฒนาที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ชุมชนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพ ชีตความสามารถ และอัตลักษณ์ในการรองรับนักท่องเที่ยวของคนในชุมชน และให้ความสำคัญกับมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล รวมทั้งส่งเสริมการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ยั่งยืน และพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เข้าสู่ภาคธุรกิจ บริการท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีในจังหวัด

แนวทางการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของจังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มน้ำน่านและลำน้ำสาขา การดูแลรักษาป่าต้นน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้โดยการฟื้นฟูสภาพป่า การป้องกันและปราบปรามไม่ให้มีการบุกรุกเข้าไปทำลายป่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนและทุกภาคส่วน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบตามแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของรัฐบาล ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำให้สามารถแก้ไขปัญหา น้ำแล้ง น้ำท่วม น้ำเสีย การขาดแคลนน้ำภาคการผลิต น้ำอุปโภค บริโภค และการรักษาระบบนิเวศ สนับสนุนส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทั้งในภาคครัวเรือนและภาคการผลิต และการบริหารจัดการขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาล รวมทั้งการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการรับมือกับปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วมกันกับทุกภาคส่วน

แนวทางการพัฒนาที่ 5 พัฒนาด้านชายแดนภาคใต้ให้มีศักยภาพมากขึ้น ทั้งด้านการการค้าและการลงทุน ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการค้าชายแดน โดยการจัดตั้งด่านศุลกากร ศูนย์กระจายสินค้า รวมไปถึงการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อเชื่อมโยงกับประเทศประเทศเพื่อนบ้านและพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณีระหว่างจังหวัดอุดรดิตถ์กับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อการค้า การลงทุนระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

4. แผนงานและโครงการ

4.1 แผนงาน

4.1.1 แผนงาน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และคุณภาพชีวิตคนอุดรดิตถ์

4.1.2 แผนงาน เสริมสร้างบ้านเมืองให้มีความน่าอยู่ มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

4.1.3 แผนงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวก

4.1.4 แผนงาน การบริหารจัดการปัญหาสาธารณภัย และภัยด้านความมั่นคง

4.1.5 แผนงาน การพัฒนาการเกษตร ให้มีคุณภาพ ปลอดภัยได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าเพิ่มใช้เทคโนโลยี และมีการตลาดสมัยใหม่

4.1.6 แผนงาน การพัฒนา OTOP SMEs วิสาหกิจชุมชน และอุตสาหกรรม

4.1.7 แผนงาน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4.1.8 แผนงาน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

4.1.9 แผนงาน การอนุรักษ์ฟื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1.10 แผนงาน การพัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

4.1.11 แผนงาน การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การบริหารจัดการขยะและการส่งเสริมเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.1.12 แผนงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก โครงข่ายคมนาคม โลจิสติกส์ และพัฒนาศักยภาพการค้า การลงทุน และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

4.2 โครงการสำคัญ

4.2.1 โครงการส่งเสริมอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้ให้คนอุตรดิตถ์

4.2.2 โครงการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งคนอุตรดิตถ์

4.2.3 โครงการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค

4.2.4 โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านความมั่นคง

4.2.5 โครงการพัฒนาศักยภาพแรงงาน และผู้ประกอบการในจังหวัดอุตรดิตถ์

4.2.6 โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด

4.2.7 โครงการพัฒนาบ้านเมืองให้น่าอยู่ และมีความปลอดภัย

- 4.2.8 โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความปลอดภัยเส้นทางคมนาคมท้องถิ่น
- 4.2.9 โครงการพัฒนาและเสริมสร้างความปลอดภัยเส้นทางคมนาคมทางหลวง
- 4.2.10 โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และนันทนาการ
- 4.2.11 ก่อสร้างพนัง และเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำ
- 4.2.12 แก้ไขปัญหาฝุ่นควัน PM 2.5 แบบบูรณาการ
- 4.2.13 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรและสถาบัน

เกษตรกร

4.2.14 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานและสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

และยั่งยืน

4.2.15 บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรภาคการเกษตรให้เกิดความสมดุล

ปัญญาท้องถิ่น

4.2.16 เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร

4.2.17 ส่งเสริม และพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP SMEs และวิสาหกิจชุมชน

4.2.18 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิ

4.2.19 โครงการจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญระดับจังหวัด

4.2.20 โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนไฟฟ้าครบวงจรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการคมนาคมในจังหวัดอุดรธานี

4.2.21 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชน

4.2.22 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

4.2.23 โครงการอนุรักษ์พืชและพันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

4.2.24 โครงการอนุรักษ์ พันธุ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

4.2.25 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

4.2.26 โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.2.27 โครงการบริหารจัดการขยะ และการจัดการน้ำเสีย

4.2.28 โครงการพัฒนาศักยภาพการค้า การลงทุน กับประเทศเพื่อนบ้าน

4.2.29 โครงการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

4.2.30 โครงการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

12. องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมของจังหวัดอุตรดิตถ์

12.1 ประเพณีท้องถิ่น

12.1.1 ประเพณีตักบาตรหาบจิ้งห้น

สำนักงานจังหวัดอุตรดิตถ์ (2567) “ประเพณีตักบาตรหาบจิ้งห้น” หรือ “ประเพณีการหาบสาแหรก” เป็นประเพณีท้องถิ่นที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ของชุมชนลาว เวียงคำบลหาดสองแคว อำเภอรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ คำว่า “จิ้งห้น” หมายถึงภัตตาหารที่จะถวาย แต่พระสงฆ์ในยามเช้า โดยพระสงฆ์จากวัดหาดสองแควจะแบ่งสายกันออกเดินบิณฑบาตไปตามหมู่บ้าน เดินไปจนสุดเส้นทางแล้วก็จะเดินกลับ ขณะที่พระเริ่มเดินกลับนี้เอง ชาวบ้านที่อยู่ท้ายบ้านจะตีเกราะเป็นสัญญาณให้ทุกบ้านรู้ เพื่อจะได้ออกมายืนรอตักบาตร ชาวบ้านจะตักบาตรพระสงฆ์เฉพาะข้าวสุก (ข้าวเจ้า) เท่านั้น แต่กับข้าว อาหารคาวหวาน ชาวบ้านจะวางสำหรับไว้บนแป้นไม้หน้าบ้านของตนเอง และจะมีนางหาบ นายหาบ เดินเก็บอาหารตามแป้นไม้หน้าบ้านใส่สาแหรกหาบไปส่งที่วัด เมื่อถึงวัดจะนำอาหารถวายพระ โดยผู้ชายจะทำหน้าที่ประเคน แล้วนั่งรอจนพระฉันเสร็จ เมื่อพระให้ศีลให้พรแล้ว จะนำอาหารมารับประทานกัน ส่วนที่เหลือก็ส่งกลับเจ้าของเดิม ถ้าถว้ยอาหารของใครหมด คนหาบก็จะตักข้าวสุกใส่ให้จนเต็มถ้วย จากนั้นจะหาบถ้วยอาหารไปวางคืนไว้ตามแป้นไม้หน้าบ้านตามเดิมโดยไม่ผิดซามผิดบ้าน การตักบาตรเฉพาะข้าวเปล่าแล้วค่อยนำอาหารไปถวายที่วัดนี้มักพบเห็นในประเทศลาว หรือจังหวัดในภาคอีสานของไทย เช่นที่ อำเภอยะกัง จังหวัดเลย เป็นต้น ต่างกันตรงที่เป็นการตักบาตรข้าวเหนียวแทนข้าวเจ้า โดยการหาบจิ้งห้นเป็นกุศโลบายที่เชื่อว่า ยิ่งหาบหนักยิ่งได้บุญมาก ปัจจุบันชาวชุมชนลาวเวียงคำบลหาดสองแควยังมีการสืบทอดวิถีชีวิตอันงดงามและเป็นอัตลักษณ์นี้ โดยจัดเป็นกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวและพักในโฮมสเตย์ของชุมชน และยังมีการพัฒนาต่อยอดประเพณีหาบจิ้งห้น โดยนำไปจัดทำเป็นของที่ระลึก ได้แก่ สาแหรกจิ๋ว และกระเป๋าดัดมือลวดลายหาบจิ้งห้น ก่อเกิดเป็นรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย

12.1.2 ประเพณี “ตานก๋วยสลาก” วัดปากลิ

ประเพณีตานก๋วยสลากถือเป็นประเพณีสำคัญอีกประเพณีหนึ่งของชาวล้านนา ที่ถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ตามตำนานคือการถวายสลากแด่พระภิกษุสงฆ์ของ

นางยักษ์ณี ที่เข้าถึงรสพระธรรมเมื่อได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า กว๋ยสลาของชาวล้านนามี 3 ประเภท คือ กว๋ยซอง สำหรับหรือกว๋ยตีนจ้างและสลาโกซค (คล้ายต้นผ้าป่า) ทั้งนี้ เนื่องจากในอดีต “เมืองท่าปลา” เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของล้านนาตะวันออกมี “นครน่าน” เป็นศูนย์กลางการปกครอง ดังนั้น ประเพณีตานกว๋ยสลาจึงอยู่คู่กับคนท่าปลามานานอย่างไรก็ตามแม้ในภาพรวมของอำเภอท่าปลาจะเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของล้านนาตะวันออก แต่พบว่าในอดีตประเพณีตานกว๋ยสลาไม่ใช่ประเพณีปฏิบัติของชาวท่าปลาทั้งอำเภอ มีเพียงชาวดำบลจริม ตำบลหาดลำและตำบลท่าแฝก เท่านั้นที่จัดประเพณีตานกว๋ยสลา ส่วนตำบลท่าปลา ตำบลผาเลือดและตำบลน้ำหมันจะทำบุญลักษณะนี้เป็นประเพณี “สลาภัด”

ชาวท่าปลา 3 ตำบลในเบื้องต้นจะจัดประเพณีตานกว๋ยสลาขึ้นช่วงเดือน ตุลาคม – พฤศจิกายน ของทุกปี มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การอุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษ ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทมิตรสหาย ผู้ล่วงลับไปแล้ว พ่ออุ้ยยอด นันชม ชาวบ้านหมู่ที่ 13 ตำบลจริม เล่าว่า “ตามตำนานที่เล่าสืบกันต่อมานั้น ประเพณีตานกว๋ยสลาเริ่มต้นขึ้น ที่ชายจากผู้เร่ร่อนได้นอนหลับแล้วพ่อแม่มาเข้าฝัน ว่าพวกตนอยากทิวโหยเนื่องจากไม่มีผู้ใดทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ ด้วยเพราะความยากจนไม่มีอันจะกิน ชายจากจึงนำเรื่องนี้ไปขอความช่วยเหลือจากเศรษฐีคนหนึ่ง ให้ช่วยบริจาคทรัพย์หรือสิ่งของสำหรับทำบุญให้พ่อแม่ตน เศรษฐียินดีช่วยแต่ขอให้ชายจากสานชอลมสำหรับบรรจุของขึ้น เมื่อเสร็จแล้วตนจะบริจาคสิ่งของให้” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาการทำบุญที่เรียกว่า “ตานกว๋ยสลา” จึงได้รับการสานต่อเรื่อยมาถึงปัจจุบัน นอกจากศรัทธาในพระพุทธศาสนาและความกตัญญูตบะทิของชาวท่าปลาแล้ว ประเพณี ตานกว๋ยสลามือถือประกอบ ดังนี้

1) สลา 4 ประเภท

1.1) กว๋ยน้อย คือ ภาชนะคล้ายชะลอมขนาดเล็ก (เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 นิ้ว) สานด้วยดอกไม้ไผ่ รองด้วยใบตองพลวง ปัจจุบันใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ บรรจุอาหารแห้ง (ข้าวสาร เกลือ พริก หอม กระเทียม ฯ) อาหารปรุงสุกจำพวกข้าวเหนียว ห่อหมก (ห่อนึ่ง) ปลาแห้ง เนื้อแห้ง ฯ ข้าวต้มมัดและผลไม้ตามฤดูกาล มัดรวบปากกว๋ยแล้วตกแต่งยอดกว๋ยด้วยดอกไม้ที่หาได้ในท้องถิ่นในช่วงเวลานั้น เช่น ดอกหงอนไก่ ดอกดาวเรือง เป็นต้น

1.2) กว๋ยอุม คือ กว๋ยลักษณะเดียวกับกว๋ยน้อยแต่มีขนาดใหญ่กว่า (เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10 นิ้ว) บรรจุของเช่นเดียวกับกว๋ยน้อย แต่นำกิ่งไม้ เช่น กิ่งมะขาม มาทำเป็นยอดกว๋ย เพื่อแขวนสมุด ดินสอหรือของใช้อื่นๆ พร้อมด้วยปัจจัยตามกำลังศรัทธา

1.3) สลากหลวง คือ สลากที่สร้างเป็นบ้านจำลองยกพื้นสูง ตกแต่งให้สวยงามด้วยกระดาสี บรรจุของเช่นเดียวกับถ้วยสองชนิดในเบื้องต้น แต่เพิ่มเติมเสื้อผ้าและของใช้อื่น ๆ เข้าไป และเพื่อบ้านจะมาร่วมสมทบเงินปัจจัยทำบุญด้วย เดิมนั้นคือสลากที่คนทั่วไปในชุมชนทำขึ้นตามปกติ แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่มีสามเณร – พระที่เคยบวชแล้วสึกหรือยังบวชจำวัดนั้น ๆ เป็นผู้ทำขึ้น

1.4) สลากก้างบุหรี คือ สลากที่ทำขึ้นจากไม้ไผ่ แขนหรือประกอบด้วย มวนบุหรีผูกเป็นแพเงินปัจจัย ของใช้ประจำวันสบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน หวี สมุด ดินสอ เสื้อผ้า ผ้าขาวม้า เป็นต้น สลากก้างบุหรีเป็นสลากที่ต้องอาศัยระยะเวลาในเตรียมการ คือ การมวนบุหรี และต้องใช้งบประมาณจำนวนหนึ่ง ส่วนใหญ่คนที่ตานสลากก้างบุหรีจึงค่อนข้างมีฐานะทางการเงิน หรือต้องการบุญใหญ่ ตามความเชื่อของคนล้านนาที่ว่า “ตานน้ำเป็นเศรษฐี ทานบุหรีเป็นส่วย” คำว่า ส่วย หมายถึง ผู้ที่มั่งคั่ง

2) ใบสลาก คือ ใบกำกับถ้วยสลากแต่ละชนิด ทำขึ้นจากใบลาน ใบตาล ตากแห้ง เขียนข้อความด้วยคำกลอนที่ปลารับว่าถ้วยสลากนี้เป็นของผู้ใด อุทิศหรือทานไปให้ใคร กรณี “ถ้วยอุ้ม” มีตัวอย่างการเขียน เช่น “ปะทะมะ มูลศรัทธาหมายมินาย.....(ชื่อคนตาน) ก็มีสลากถ้วยอุ้มถ้วยหนึ่งแล้วจักทานไปหาพ่อผู้หนึ่งชื่อว่า.....(ชื่อผู้ล่งลับ) นั้นฮือมาฮับเอาเน้อ”

กรณี “ถ้วยน้อย” แนวทางการเขียนจะเหมือนกับถ้วยอุ้มแต่ตัดคำว่า “ปะทะมะ มูลศรัทธา” ออก แล้วเริ่มต้นด้วยคำว่า “หมายมินาย.....” เป็นต้น ส่วนใบสลากหลวง และสลากก้างบุหรีนั้นอาจจะใช้กระดาสีเขียนระบุชื่อผู้ตานและผู้รับเท่านั้น เนื่องจากเป็นสลากที่ต้องนิมนต์พระสงฆ์มากรวดน้ำให้

ในกรณีที่บ้านหลังใดมีสมาชิกครอบครัวเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ในบ้านจะทำถ้วยสลากขึ้นเพื่ออุทิศหรือทานไปหาเทวดาประจำตัวของเด็กคนนั้น เพื่อบันดาลให้เด็กมีความแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยและมีความเฉลียวฉลาด โดยเด็กชายขึ้นต้นด้วยคำว่า “ตะละก่า” ส่วนเด็กผู้หญิงขึ้นต้นด้วยคำว่า “กุมารี”

3) ธรรมเนียมปฏิบัติ ประเพณีตานถ้วยสลากของแต่ละวัดมักจะจัดขึ้นไม่พร้อมกัน เนื่องจากชาวบ้านที่ถือปฏิบัติประเพณีนี้ จะเดินทางไปร่วมประเพณีที่แต่ละวัดจัดขึ้นหมุนเวียนกันไป ในวันงานเมื่อชาวบ้านไปถึงวัดแล้วจะนำใบสลากของครอบครัวตน (แยกใบสลากแต่ละประเภท) ไปส่งให้คณะกรรมการวัด เพื่อตรวจนับจำนวนถ้วยสลากที่ชาวบ้านนำมาร่วมในปีนั้น

โดยแยกเป็น 2 กอง คือ ใบสลากก้วยอ้อมกับใบสลากก้วยน้อย ก่อนจะผสมใบสลากแต่ละกอง เรียกว่า “สุนใบสลาก” เพื่อให้ใบสลากของแต่ละครอบครัวที่นำก้วยสลากมาร่วมงานแยกจากกัน หลังเสร็จพิธีทางศาสนาพระสงฆ์ที่มาร่วมงานฉันเพลแล้ว คณะกรรมการวัดจึงนำใบสลากก้วยน้อยแจกจ่ายให้ชาวบ้านที่มาร่วมงาน นำไปอ่านให้เจ้าของก้วยสลากฟังด้วยเสียงอันดังและออกเสียงเป็นสำเนียงท่าปลา ส่วนใบก้วยอ้อม สลากหลวงและสลากก้างบุหรืนั้น แจกจ่ายให้พระสงฆ์ที่มาร่วมทำพิธี เพื่อนำไปกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับที่ระบุไว้ในใบสลากนั้นๆกรณี สลากหลวงและสลากก้างบุหรืเจ้าของสามารถกำหนดเองว่าประสงค์จะให้สามเณรหรือพระรูปใดเป็นผู้มากรวดน้ำให้ เรียกวิธีนี้ว่า “จุด”

ประเพณีตานก้วยสลากนับเป็นอีกประเพณีหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของคนท่าปลาที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ทุกกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบของประเพณี ล้วนแฝงด้วยภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของบรรพบุรุษ ที่นอกจากต้องการให้คนในชุมชนสำนึกในบุญคุณของบรรพบุรุษแล้วยังมุ่งให้เกิดความรักสามัคคีกัน ปัจจุบันพบว่า บางแห่งนำภาชนะอื่นมาบรรจุสิ่งของใช้แทน “ก้วยสลาก” ทำให้ความงดงามและวิถีแห่งล้านนาเดิมเปลี่ยนแปลงไป แต่สำหรับชาวท่าปลาแล้วยังคงอนุรักษ์ไว้ซึ่งสิ่งที่บรรพบุรุษสืบทอดมาอย่างมั่นคง

วัดปากลี หมู่ที่ 13 ตำบลจirim อำเภอท่าปลา มีการจัดงานประเพณีตานก้วยสลากเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นประจำทุกปี โดยมีการจัดงานอย่างยิ่งใหญ่เพื่อดำรงรักษาไว้ ซึ่งขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมอันดีงามให้กับลูกหลานได้สืบสาน รักษา และต่อยอดวัฒนธรรม ภายในงานมีการประกวดก้วยอ้อมใหญ่ของแต่ละคุ้ม การแข่งขันการตีกลองปูจา อำเภอท่าปลา และมหรสพสมโภช อาทิ รำวงย้อนยุค มวยไทย

12.1.3 ประเพณีการทำขวัญข้าวและการเซ่นนา อำเภอพิชัย

ประเพณีการทำขวัญข้าวและการเซ่นนา อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการกลีกรมในการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนพิชัยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยเมืองพิชัยมีพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำน่านทั้ง 2 ฝั่งที่อุดมสมบูรณ์เป็นบริเวณกว้าง เมืองพิชัยจึงเป็นทำเลทองในการปลูกข้าวคุณภาพมากที่สุดในจังหวัดอุดรธานี

ประเพณีการทำขวัญข้าวและการเซ่นนา อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี นิยมจัดขึ้นประมาณต้นเดือนกรกฎาคมโดยเริ่มต้นไถหว่านพื้นที่เพื่อทำนาปลูกข้าว และช่วงเดือน

กันยายน ข้าวที่ปลูกจะเจริญเติบโตเขียวขจีและตั้งกองจนข้าวงามก็จะมีภาระขนาน ประมาณเดือน พฤศจิกายน ต้นข้าวจะตั้งท้อง ก็จะทำพิธีทำขวัญข้าวพระแม่โพสพ

การทำขวัญข้าวเป็นประเพณีที่ชาวนาอำเภอฟิชัยปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็น เวลานาน ด้วยมีความเชื่อว่าแม่โพสพคอยปกป้องคุ้มครองไม่ให้สิ่งใดมารบกวนข้าวกล้าในนา ตลอดจน ผู้เป็นเจ้าของนาด้วยในช่วงฤดูตั้งท้อง หรือข้าวออกรวงราวเดือน 11 ของไทยประมาณเดือนตุลาคม หรืออาจจะเลยไปถึงช่วงเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม ชาวนาเชื่อกันว่าแม่โพสพยอมยากกินของเปรี้ยว ของหวาน เช่น คนแพ้น้ำทั้งตัวไปจึงได้จัดสิ่งของต่าง ๆ ไปเช่น ไหว้แม่โพสพต่อมา มีการจัดกิจกรรม เพิ่มเติมหลากหลายขึ้น เช่น การก่อพระเจดีย์ข้าวเปลือก เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทำบุญ ก่อพระเจดีย์ข้าวเปลือก เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว สำหรับรายได้ในการจัดงาน อำเภอนำไปสมทบกองทุนพัฒนา บ้านเกิดพระยาพิชัยสภาพและมอบให้กิ่งกาชาดอำเภอฟิชัยนำไป ช่วยเหลือผู้ยากไร้ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่การเดินการค้าขายของโรงเรียนฟิชัย การแสดงรำให้สามลา ของกลุ่มแม่บ้านอำเภอฟิชัย การแสดงเพลงขวัญข้าวทำนองแร่ฟโรงเรียนบ้านคลองเรียงงาม และ เทศนา 2 ธรรมาสน์ เป็นต้น

ประเพณีเกี่ยวกับข้าวเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพระแม่โพสพที่ปกป้อง คุ้มครองรักษาให้ต้นข้าวกล้าในนาได้เจริญเติบโตได้ผลผลิตจำนวนมาก และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม การทำนาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

12.1.4 ประเพณีทำบุญกลางบ้าน พิธีส่งบ้านส่งเมือง ชาวตำบลหาดสองแคว

ชาวหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว อำเภอดรอนจังหวัดอุดรดิตถ์ ปฏิบัติ กันในช่วงเดือน 7 ของทุกปี พอถึงเดือน 7 ขึ้น 1 ค่ำ ก็จะมีพิธี “ทำบุญกลางบ้าน” มีการนิมนต์ พระสงฆ์มาสด 7 12 ตำนาน พรานต้น มีการสวดอยู่ 3 คีน 3 วัน ตอนเช้าจะถวายภัตตาหาร แต่พระภิกษุสงฆ์ เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยเมื่อถึงวันสุดท้ายของการทำพิธีที่เรียกว่า “พิธีส่งบ้านส่งเมือง” ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนจะทำกระทง 4 เหลี่ยม จากกาบกล้วย และทำกระทงเล็ก เพื่อใส่อาหารหวาน คาว ทำตุ๊กตาตามจำนวนคนที่อยู่ในบ้าน บางบ้านถ้ามีรถก็จะทำรถใส่ลงมาด้วย จากนั้นก็จะนำมารวมกันที่บริเวณพิธี เพื่อทำพิธีส่งบ้านส่งเมือง เพื่อทำการสะเดาะเคราะห์ตามความเชื่อ ที่มีมา 100 กว่าปีของชาวตำบลหาดสองแคว คนรุ่นหลังจึงได้อนุรักษ์ประเพณีทำบุญกลางบ้านนี้ไว้ ให้อยู่คู่กับคนหาดสองแควตลอดไป ซึ่งจะจัดขึ้นที่อาคารอเนกประสงค์ หมู่ที่ 2 บริเวณหน้าที่ทำ การองค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว อำเภอดรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นประจำ

12.1.5 ประเพณีลอยกระทงดอกบัวรอบโบสถ์วัดห้วยอ้อย

ประเพณีลอยกระทงดอกบัวรอบโบสถ์วัดห้วยอ้อย จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ณ วัดห้วยอ้อย ตำบลจริม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยเจ้าอาวาสวัดห้วยอ้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 และปราชญ์ท้องถิ่น ได้เล่าถึงความเป็นมาว่า เนื่องจากชาวตำบลจริม อำเภอท่าปลา ชุมชนซึ่งเสียสละที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เพื่อการสร้างเขื่อนสิริกิติ์เมื่อ 50 ปีที่แล้ว มาอยู่อาศัยในที่ดินที่ราชการจัดสรรให้ ซึ่งไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เมื่อถึงวันเพ็ญเดือน 12 หรือวันลอยกระทง เพื่อยังคงสืบสานประเพณีอันดีงาม และอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันเก่าแก่มาแต่โบราณของบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลาน จึงร่วมกันจัดงานประเพณีลอยกระทงดอกบัวรอบโบสถ์วัดห้วยอ้อย ซึ่งภายในโบสถ์ของวัดห้วยอ้อย นอกจากจะมีพระพุทธรูปเป็นองค์ประธานแล้ว ยังมีพระพุทธรูปไม้เก่าแก่ที่ชาวบ้านช่วยกันขนย้ายมาเมื่อครั้งอพยพย้ายถิ่นฐานจากการสร้างเขื่อน และรอยพระพุทธรูปบาทจำลองโดยชาวบ้านต่างพร้อมใจจัดหาดอกบัวสีขาว ประดิษฐ์เป็นกระทงดอกบัว ปักด้วยรูปเทียนถวายพระสงฆ์เพื่อเป็นพุทธบูชา ก่อนจะนำกระทงดอกบัวลงลอยรอบโบสถ์ เพื่อเป็นการบูชารอยพระพุทธรูป และขอขมาพระแม่คงคาที่หล่อเลี้ยงชาวบ้านในชุมชน แม้จะไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ชาวท่าปลายังคงอนุรักษ์และสืบสานประเพณีอันดีงามที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นให้คงอยู่ ที่สำคัญคือยังสามารถจัดเก็บทำความสะอาดได้ง่าย ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ต่อมามีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปร่วมสืบสานประเพณีดังกล่าว ได้แก่ สภาเด็กและเยาวชนอำเภอท่าปลา สภาวัฒนธรรมอำเภอท่าปลา บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดอุตรดิตถ์ ภายใต้แนวคิด สืบฮีต สานฮอย ลอยกระทงรอบโบสถ์ หนึ่งเดียวในอำเภอท่าปลา มีการเพิ่มกิจกรรมในงาน ได้แก่ ลานวัฒนธรรมป๊อปฮูลาน การแข่งขันตีกลองปู้จา การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ การแสดงขอล่องน่านโดยเหล่าศิลปินเต็มวงทั้งอำเภอท่าปลา กินข้าวแกงขันโตกล้านนา การจำหน่ายอาหารพื้นถิ่น สินค้าชุมชน และการแสดง แสง สี เสียง อื่น ๆ

12.1.6 ประเพณีกวนข้าวทิพย์

ประเพณีกวนข้าวทิพย์ของวัดบ้านดง ตำบลพญาแมน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นประเพณีที่มีคติความเชื่อมาจากการถวายข้าวมธุปายาสแด่พระพุทธเจ้าก่อนตรัสรู้ของนางสุชาดา โดยถือว่ามีความนิสงส์มาก ด้วยเหตุนี้ประชาชนตำบลพญาแมนจึงทำพิธีกวนข้าวทิพย์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ซึ่งข้าวทิพย์หรือข้าวมธุปายาสเชื่อกันว่า เมื่อทำครบถ้วนตามพิธีแล้ว จะเป็นสิริมงคลแก่ผู้ทำและผู้บริโภค ประเพณีกวนข้าวทิพย์ของวัดบ้านดง เริ่มจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันจันทร์ที่

13 พฤษภาคม พ.ศ. 2500 ตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ในวันวิสาขบูชา โดยหลวงพ่อสำเนียง ศรีสุนทร (พระครูวิรุฬห์ศีลวัตร) อดีตเจ้าอาวาสวัดบ้านดง เจ้าคณะอำเภอพิชัย ข้าราชการของวัดบ้านดง จัดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะเป็นหนึ่งเดียวของจังหวัดอุตรดิตถ์ ในปัจจุบันประเพณีกวนข้าวทิพย์จะถูกจัดขึ้นระหว่างวันที่ 17-18 พฤษภาคม ของทุกปี

คติธรรมที่ปรากฏในประเพณีกวนข้าวทิพย์ ประกอบไปด้วย

- 1) คติธรรมเรื่องความศรัทธา
- 2) คติธรรมเรื่องความสามัคคี หรือความร่วมมือของประชาชน
- 3) คติธรรมเรื่องการให้ทานหรือการเสียสละ
- 4) คติธรรมเรื่องเบญจศีล-เบญจธรรม
- 5) คติธรรมเรื่องความกตัญญู
- 6) คติธรรมเรื่องขันติความอดทน เพราะเป็นประเพณีที่ผู้ประกอบพิธี

จะต้องใช้ความอดทนจากความร้อนและควันจากเตาไฟ ความพร้อมเพรียงและความชำนาญ เพื่อที่จะสามารถกวนข้าวทิพย์ให้แล้วเสร็จ

ประเพณีกวนข้าวทิพย์ของวัดบ้านดง มีคุณค่าทั้งหมด 5 ด้าน คือ

- 1) คุณค่าด้านครอบครัว คือ เป็นประเพณีที่ทำให้กลุ่มเครือญาติได้มีโอกาสพบปะกัน
- 2) คุณค่าด้านสังคม คือ สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชน และหน่วยงานภายในชุมชน
- 3) คุณค่าด้านขนบธรรมเนียมประเพณี คือ เป็นประเพณีที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นระยะเวลากว่า 60 ปี
- 4) คุณค่าด้านศาสนา เป็นประเพณีที่ช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา ทั้งในด้านการเรียนรู้พุทธประวัติและการซึมซับคติธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
- 5) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ คือ เป็นการช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจภายในชุมชนให้มีความคึกคัก มีการเปิดร้านค้าบริเวณรอบพิธี และมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนบูชาข้าวทิพย์ไปรับประทาน นำปัจจัยที่ได้รับไปบำรุงเสนาสนะภายในวัด และ

6) คุณค่าด้านการอนุรักษ์ คือ เป็นประเพณีที่มีการสืบทอดมาเป็นเวลานาน ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากชาวบ้านให้มีการจัดขึ้นเป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อเป็นการสืบทอดอนุรักษ์ประเพณีให้คู่กับชุมชนต่อไป

12.1.7 ประเพณีกวนพุทรา

พิธีกวนพุทรา ประกอบด้วย พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ และจัดให้มีหญิงพรหมจารีเป็นพนักงานกวนพุทรา ตามตำรับสูตรโบราณที่ทำต่อเนื่องกันมาในงานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ทุกปี การกวนพุทราบูชาพระแท่นศิลาอาสน์ ถือเป็นพิธีสำคัญในงานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ (ระหว่างวันที่ 4 - 16 กุมภาพันธ์ 2565) อันสืบเนื่องมาจากบริเวณทิศใต้ของพระวิหารพระแท่นศิลาอาสน์ มีต้นพุทราใหญ่ต้นหนึ่งที่เชื่อว่า เป็นต้นลูกสืบเชื้อมาจากต้นพุทราที่พระพุทธเจ้าทรงโปรดให้พระอานนท์นำบาตรของพระพุทธองค์ไปแขวนไว้ที่กิ่งพุทราต้นนั้น หลังจากพระพุทธเจ้าได้กระทำพุทธกิจและฉันภัตตาหารบนพระแท่นศิลาอาสน์แล้ว และต้นพุทราต้นนั้นได้รับการขนานนามว่า "พุทราแขวนบาตร" ทุก ๆ ปี เมื่อต้นพุทราแขวนบาตรต้นนี้ออกดอกและผลสุกงอมจนร่วงเกลื่อนพื้น เจ้าหน้าที่ยังวัดจะเก็บและตากแห้งรวบรวมไว้ เพื่อนำไปตำบดให้ปนเพื่อเจือผสมกับเครื่องปรุงต่าง ๆ ในการปรุงเป็นพุทราควน เพื่อเป็นการรำลึกถึงสำคัญของต้นพุทราแขวนบาตร การบูชาพระแท่นศิลาอาสน์ และรำลึกถึงพระคุณอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า ซึ่งถือเป็นประเพณีอันดีงามที่รักษาและสืบสานกันต่อๆ มา และปัจจุบันได้มีการกวนพุทราดังกล่าวจำหน่ายภายในงาน เพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจได้เข้ามาซื้อหาไปรับประทานชิมรสชาต และบางส่วนได้นำไปถวายพระพุทธเจ้าและพระแท่นศิลาอาสน์ เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระองค์ท่านอีกด้วย

12.1.8 นมัสการหลวงพ่อดำ

งานนมัสการหลวงพ่อดำ วันหน้าพระธาตุ ไม่ปรากฏเป็นหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มมีการจัดงานตั้งแต่ครั้งใด หากแต่ได้มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ผู้คนได้มากราบไหว้ขอพรหลวงพ่อดำ ซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองพิษณุ ตั้งแต่วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3 รวมเวลา 3 วัน โดยจะมีผู้คนจากทุกสารทิศเดินทางมากราบนมัสการหลวงพ่อดำ เพื่อความเป็นสิริมงคลการจัดงานนมัสการหลวงพ่อดำได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดงานอย่างต่อเนื่อง โดยในสมัยพระอาจารย์ประสิทธิ์ สิทธินาโท (ปรารภนาดี) เจ้าอาวาสวัดหน้าพระธาตุ ในขณะนั้นได้จัดให้มีกิจกรรมอันหลากหลายและขยายระยะเวลาการจัดงาน จาก 3 วัน เป็น 5 วัน ตั้งแต่วันขึ้น 12 ค่ำ เดือน 3 ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 3

ในสมัยนายอำเภอพิชัย (นายวิฑูรย์ เฮียงก่อ) ซึ่งมีพระครูศีลวิไล (โหล เขมานนโท) เจ้าอาวาสวัดหน้าพระธาตุ ได้ยกระดับการจัดงานนมัสการหลวงพ่อดโต เป็นงานประจำปีของอำเภอพิชัย และใช้ชื่อว่า "งานนมัสการหลวงพ่อดโต และของดีเมืองพิชัย" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และขยายเวลาการจัดงานจาก 5 วันเป็น 7 วัน ตั้งแต่วันขึ้น 10 ค่ำ เดือน 3 ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 3 และให้ทุกภาคส่วนในอำเภอมมีส่วนร่วมในการจัดงาน

จัดให้มีขบวนศิลปวัฒนธรรมและของดีในแต่ละตำบลการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหาร ตลอดจนพืชผลทางการเกษตร อาทิ ไม่กวาด ข้าวหลาม พุทราทวน มันแกว น้ำตาลปึก ข้าวเกรียบว่าว ขนมจีน เป็นต้น การประกวดสาวงาม การประกวดร้องเพลง การแสดงมรสพต่าง ๆ และจัดให้มีการเสาะหา เศรษฐีเสริมสิริมงคล

หลวงพ่อดโต พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางมารวิชัย เนื้อปูนหน้าตักกว้าง 3 วา สูง 4 วา 2 ศอก ประดิษฐานเป็นพระประธานภายในวิหารวัดหน้าพระธาตุ อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี เป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่บ้านคู่เมืองพิชัย โดยตามตำนานพงศาวดารเหนือ เล่าขานกันมาว่า พุทธศักราช 1470 พระยาโคตรบองเทวราชพาไพร่พลอพยพ จากอโยธยามายังเมืองละโว้ธานี ต่อมาอพยพขึ้นไปตั้งราชธานีแห่งใหม่ที่เมืองไชยบุรี (พิจิตร) แล้วโปรดให้พระโอรสองค์ใหญ่ ชื่อ เจ้าไวยักษ์ฯ ขึ้นไปสร้างเมืองพิชัย (พิชัย) เป็นเมืองหน้าด่านคอยป้องกันอริราชศัตรูทางหัวเมืองฝ่ายเหนือเมื่อสร้างเมืองขึ้นแล้ว ได้สร้างปูชนียสถานประจำเมืองไว้สักการบูชา พร้อมทั้งอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมีขนาดเท่าเมล็ดพันธุ์ฝักกาด 100 องค์ พร้อมมอบทองคำมาบรรจุไว้ในสลูบเจดีย์แล้วสร้างพระปฎิมากรองค์หนึ่ง หน้าตักกว้าง 3 วา สูง 4 วา 2 ศอก ชาวบ้านเรียกพระโอดหรือหลวงพ่อดโตไว้เบื้องหน้าพระธาตุเจดีย์ ภายหลังตั้งนามวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปัจจุบันองค์พระนี้ประดิษฐานอยู่ในวิหารปราสาททรงจัตุรมุข 5 ยอด ความสูง 43 เมตร คลุมองค์หลวงพ่อดโตเป็นสถาปัตยกรรมทรงปราสาทแห่งเดียวของจังหวัดอุดรธานี

12.1.9 ประเพณีอัฐมีบูชา

วันอัฐมีบูชา เป็นวันที่มีเหตุการณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นวันคล้ายวันถวายพระเพลิง พระพุทธสรีระของพระพุทธเจ้า ตามพุทธประวัติกล่าวว่า เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ ป่าสาละ เมืองกุสินารา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เจ้ามัลลกะบุตรยี่ ผู้ครองนครกุสินารา ได้ทำพิธีสักการบูชาพระบรมศพพระพุทธองค์หลังจากเสด็จดับขันธปรินิพพานเป็นเวลา 7 วัน ครั้น ถึงวันที่ 8 ตรงกับวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 จึงได้อัญเชิญพระบรมศพไปถวายพระเพลิง ณ มกุฏพันธ

ธนเจดีย์ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเมือง วันนี้อเอง จึงเรียกว่า "วันอัฐมีบูชา" นับเป็นวันที่ชาวพุทธมีความโศกเศร้าเสียใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องสูญเสีย พระบรมสรีระแห่งองค์

พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูง ด้วยเหตุนี้ เมื่อวันแรม 8 ค่ำ แห่งเดือนวิสาขะ (เดือน 6) เวียนมาถึง วันอัฐมีบูชา เวียนมาบรรจบในแต่ละปี พุทธศาสนิกชนจึงพร้อมใจกันประกอบพิธีบูชาขึ้น โดยการประกอบพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพจำลอง และเรียกวันนี้ว่า "วันอัฐมีบูชา" เพื่อระลึกถึงพระพุทธคุณ ประเพณีวันอัฐมีบูชา หรือวันการถวายพระเพลิงพระพุทธรูปของพระพุทธเจ้า ในปัจจุบัน ได้เลือนหายไปคงเหลือปฏิบัติสืบทอดมาเพียงไม่กี่แห่งในประเทศไทย จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้มีการสืบสานและสืบทอดประเพณีท้องถิ่นสำคัญของชาวอุตรดิตถ์ โดยการจัดงานประเพณีวันอัฐมีบูชา หรือวันการถวายพระเพลิงพระพุทธรูปของพระพุทธเจ้า ณ วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นประจำทุกปี โดยในปีนี้กำหนดจัดงานประเพณีวันอัฐมีบูชา เริ่มขึ้นในวันวิสาขบูชา คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ถึงวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 รวม 9 วัน ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบสานและสืบทอดงานประเพณีท้องถิ่นสำคัญของชาวจังหวัดอุตรดิตถ์ ที่จัดงานสืบต่อกันมามากกว่า 50 ปีแล้ว สมควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ให้เป็นประเพณีท้องถิ่นอันดีงามควรค่า แก่การสืบทอดสู่ลูกหลานต่อไป

12.1.10 งานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์

วัดพระแท่นศิลาอาสน์ เดิมชื่อ วัดมหาธาตุ เป็นวัดโบราณ ปรากฏในหนังสือพระราชพงศาวดารในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระองค์ได้เสด็จนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ เมื่อปี พ.ศ. 2283 แสดงว่าพระแท่นศิลาอาสน์ได้มีมาก่อนหน้านี้แล้ว เป็นที่เคารพสักการะของ คนทั่วไปอย่างกว้างขวาง เมื่อปี พ.ศ. 2451 ไฟไหม้ป่ามณฑปและวิหารเหลือแต่พระแท่นศิลาแลง รัชกาลที่ 5 โปรดให้ปฏิสังขรณ์ใหม่ บานประตูวิหารพระแท่นศิลาอาสน์ที่เคยเป็นไม้แกะสลักนั้น เคยเป็นประตูวิหารพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตน มหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลกมาก่อน สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงสันนิษฐานว่า พระแท่นศิลาอาสน์อาจมีมาก่อนแล้วช้านาน ก่อนที่พระเจ้าบรมโกศเสด็จไปบูชา เพราะพระแท่นศิลาอาสน์อยู่ริมเมืองทุ่งยั้ง ซึ่งตั้งมาแต่ครั้งสมัยสุโขทัย และบางที่ชื่อทุ่งยั้งนั่นเอง จะเป็นนิมิตให้เกิดมีพระแท่นเป็นที่พระพุทธเจ้าประทับยับยั้ง เมื่อเสด็จผ่านมาทางนั้น

ในทางตำนานมีคติที่เชื่อว่า พระพุทธเจ้าได้เสด็จยังพื้นที่ใดๆ ภายนอกอินเดียด้วยอิทธิฤทธิ์ฌานสมบัติ และได้ประดิษฐานเจดีย์ หรือตรัสพยากรณ์อะไรไว้ใน ณ ที่นั้น เป็นคติที่เกิดขึ้นในลังกาทวีป และประเทศอื่นได้รับเอาไปเชื่อถือด้วย จึงเกิดมีเจดีย์วัตถุและพุทธพยากรณ์

ที่อ้างว่าพระพุทธองค์ได้ทรงประดิษฐานเจดีย์ไว้มากบ้างน้อยบ้างทุกประเทศ เฉพาะเมืองไทยมีปรากฏในพงศาวดาร โดยลำดับมาว่า พบรอยพระพุทธบาท ณ ไหล่เขาสุวรรณบรรพต เมื่อรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม รัชกาลพระเจ้าเสือได้เสด็จไปบูชา พระพุทธรูป ณ เขาปัลลว และพระบรมโกศ เสด็จไปบูชาพระแท่นศิลาอาสน์ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ พระอารามหลวง เป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา ประวัติศาสตร์ของจังหวัดอุตรดิตถ์แห่งนี้เป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นวัดที่สำคัญในพระพุทธศาสนา สังกัดคณะธรรมยุติกนิกาย เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เนื้อที่ 182 ไร่ 1 งาน 61 ตารางวา ตั้งอยู่บนเนินเขาเนินเดี่ยวๆ เลขที่ 84 หมู่ 6 ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มีประวัติก่อตั้งมายาวนาน จนได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ภายในวัดพระแท่นศิลาอาสน์มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น พระแท่นศิลาอาสน์ เป็นแท่นศิลาแลงขนาดกว้าง 8 ฟุต ยาว 9 ฟุต สูง 3 ฟุต ซึ่งภายหลังได้มีการก่ออิฐฉาบปูนครอบทับ เพื่อมิให้ชำรุดทรุดโทรม ประดับด้วยลวดลายโดยรอบแกะสลักไม้ และลายปูนปั้นรูปบัวคว่ำหงายประดับกระจก เป็นพุทธบัลลังก์ ประดิษฐานอยู่กลางวิหารหลวงโดยมีมณฑปครอบไว้อีกชั้นหนึ่ง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน กรมศิลปากร ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอน 75 หน้า 3761 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2478 อนึ่ง มีพระบรมวงศานุวงศ์ ได้เสด็จมาปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ วัดพระแท่นศิลาอาสน์ พระอารามหลวง เมื่อครั้งพุทธกาลสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์เคยเสด็จมาจำศีลบำเพ็ญพุทธบารมี ณ ที่แห่งนี้ ต่อมาจึงมีการสร้างพระแท่นศิลาอาสน์ขึ้นได้เคยเสด็จมาประทับ และทรงกระทำพุทธกิจแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธศาสนิกชน และฉันภัตตาหาร ณ พระแท่นศิลาอาสน์ จากความสำคัญที่เป็นวัดเก่าแก่มากแต่โบราณ ทำให้วัดพระแท่นศิลาอาสน์จึงมีความสำคัญ เป็นที่รู้จักและศรัทธามีพุทธศาสนิกชนเดินทางมานมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งรัชกาลปัจจุบันต่างก็เสด็จมานมัสการและประกอบพิธีในการปฏิสังขรณ์ กลางเดือนสามของทุกปี เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 8 ค่ำ จนถึงขึ้น 15 ค่ำ จะมีงานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ ผู้คนทั้งชาววาส คณะสงฆ์ ได้เดินทางมาสักการบูชาและปิดทอง เป็นจำนวนมาก งานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ จัดขึ้นในวันเพ็ญเดือนสามอันเป็นวันมาฆบูชา จะเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 8 ค่ำ ถึง วันขึ้น 15 ค่ำ มีผู้มาสักการบูชาทั้งในเทศกาลและนอกเทศกาลตลอดปี พุทธศาสนิกชนมีความเชื่อว่าการได้มาสักการบูชาพระแท่นศิลาอาสน์ จะได้รับอานิสงส์สูงสุด

12.1.11 ประเพณีไหลแพไฟเฉลิมพระเกียรติ

จัดขึ้นเพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ด้วยประชาชนชาวอำเภอตรอน สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ กอปรกับอำเภอตรอน มีแม่น้ำน่านไหลผ่านซึ่งเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงประชาชนชาวเมืองตรอนมาโดยตลอด จึงพร้อมใจกันจัดงานประเพณีไหลแพไฟเฉลิมพระเกียรติ และพิธีขอขมาพิชพันธุ์ธัญญาหารและสายน้ำขึ้นเป็นประจำทุกปี ในการจัดงานประเพณีไหลแพไฟเฉลิมพระเกียรติ จะมีการแสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอนที่สำคัญ คือ ประเพณีการหาบจันทน์ หรือการตักบาตรหาบจันทน์ ซึ่งเป็นประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากลาวเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในรัชกาลที่ 3 และได้ขยายถิ่นฐานขึ้นมาทางทิศเหนือ คือ บ้านหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอน ในปัจจุบัน โดยเป็นวัฒนธรรมการตักบาตรตอนเช้าที่เป็นเอกลักษณ์ คือ พระสงฆ์จะแบ่งสายออกเดินไปตามหมู่บ้าน เมื่อสิ้นสุดเส้นทางแล้ว ก็จะเดินกลับโดยไม่มีชาวบ้านออกมาตักบาตร เมื่อพระสงฆ์เริ่มเดินบิณฑบาตกลับ ชาวบ้านที่อยู่ท้ายบ้านจะตีเกราะเป็นสัญญาณให้ออกมาตักบาตร ข้าวเปล่า เมื่อพระสงฆ์เดินไปสักระยะหนึ่งก็จะตีเกราะไม่ไผ่อีกครั้ง ชาวบ้านจะนำส้ารับอาหารหรือปิ่นโตมาวางไว้บนแคร่หน้าบ้าน เสร็จแล้วจะมีคนหยิบอาหารที่วางบนแคร่ไปวัดโดยวางลงในหาบจันทน์ แล้วนำอาหารไปถวายพระโดยไม่เปลี่ยนถ้วยถ้วยชาม

12.1.12 ประเพณีตักบาตรเทโว

ตักบาตรเทโว หมายถึง การทำบุญตักบาตร ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 เนื่องในโอกาสที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก คำว่า เทโว เรียกกร่อนมาจากคำว่า เทโวโรหณะ (เทว+โอโรหณะ) ซึ่งแปลว่า การเสด็จลงจากเทวโลก ความเดิมมีว่า ในพรรษาที่ 7 นับแต่วันตรัสรู้ พระพุทธเจ้าเสด็จไป จำพรรษาอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อเทศน์โปรดพระพุทธานุชา ที่ได้กำเนิดเป็นเทพบุตรอยู่ในชั้นดุสิต จนบรรลุนิพพาน ครั้นออกพรรษาในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 แล้วจึงเสด็จลงจากเทวโลกที่เมือง สังกัสสนคร ในกาลที่เสด็จลงจากเทวโลก ได้มีเนินเป็นอันเดียวกันจนถึงพรหมโลก เมื่อทรงแลดูข้างล่าง สถานที่นั้นก็มีเนินอันเดียวกันจนถึงอเวจีมหานรก ทรงแลดูทิศใหญ่และทิศเฉียง จักรวาลหลายแสนก็มีเนินเป็นอันเดียวกัน เทวดาก็เห็นพวกมนุษย์ แม้พวกมนุษย์ก็เห็นเทวดา สัตว์นรกก็เห็นมนุษย์และเทวดา ต่างก็เห็นกันเฉพาะหน้าทีเดียว ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงเปล่งฉัพพรรณรังษี ขณะที่พระองค์เสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ รุ่งขึ้นวันแรม 1 ค่ำ

เดือน 11 ชาวเมืองจึงพากันทำบุญตักบาตรเป็นการใหญ่ เพราะไม่ได้เห็นพระพุทธรูปเจ้ามาถึง 3 เดือน การทำบุญตักบาตรในวันนั้นจึงได้ชื่อว่า ตักบาตรเทโวโรหนะ ต่อมามีการเรียกกร่อนไปเหลือเพียง ตักบาตรเทโว เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้น จึงนิยมตักบาตรเทโวกันจนเป็นประเพณีสืบมาตราบเท่าทุกวันนี้

การตักบาตรเทโว จัดที่วัดมงคลนิมิต ตำบลบ้านแก่ง อำเภอตรอน มีขบวนแห่ให้พระสงฆ์รับบิณฑบาตข้าวสารอาหารแห้ง ชาวบ้านจะมารอตักบาตร ขณะเดียวกันก็ชม ขบวนแห่ ซึ่งจำลองเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาล อาทิ เทวดา นางฟ้า เปรีต สัตว์นรก ซึ่งเต็มแต่งกันไป ตามจินตนาการ การเคลื่อนขบวนจะเป็นไปอย่างช้า ๆ ให้พระภิกษุรับบาตร

12.1.13 ประเพณีตักบาตรเทโวโรหนะ

ประเพณีตักบาตรเทโวเป็นคำย่อมาจาก"เทโวโรหนะ" หมายถึงการเสด็จลงจากเทวโลกของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามตำนานเล่าว่าเมื่อพระพุทธรูปเจ้าทรงตรัสรู้ อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้วได้เสด็จไปประกาศพระศาสนาในแคว้นทั่วชมพูทวีปเริ่มตั้งแต่เมืองราชคฤห์, พาราณสี, เมืองสาวัตถีตลอดถึงเมืองกบิลพัสดุ์ ซึ่งเป็นราชูปถัมภ์ของพระองค์ทรงเทศนาโปรด พระเจ้าสุทโธทนะ, พระพุทธบิดา, พระนางมหายาสาปติโคตมิ, พระนางยโสธราพิมพา และราหุลราชกุมาร ตลอดถึงพระประยูรญาติทั้งหลาย ให้บรรลุมรรคผลตามสมควรแก่อุปนิสัยของตนแล้ว พระองค์ทรงรำลึกถึงพระนางสิริมหามายาซึ่งได้สิ้นพระชนม์หลังจากพระองค์ประสูติได้ 7 วัน ทรงดำริที่จะสนองคุณพระพุทธรูปมารดา ซึ่งมีพระคุณมากมายยิ่งนัก จะหาอะไรเปรียบปานมิได้ ทรงวินิจฉัยโดยรอบคอบแล้วเห็นว่าสิ่งเดียวเท่านั้นที่จะสนองคุณ พระพุทธรูปมารดาเป็นการใช้นี้ค่าน้ำนมให้คู่ควรกันได้นั้นคือพระอิทธิพร ฉะนั้นในพรรษาที่ 7 นับแต่ปีที่ตรัสรู้ พระพุทธองค์จึงได้เสด็จขึ้นไปจำพรรษาบนสวรรค์ ชั้นดาวดึงส์ เทศนาพระอิทธิพรปฏิภาณโปรดพระพุทธรูปมารดาอยู่หนึ่งพรรษา ครั้นออกพรรษาแล้ววันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 หลังจากที่พระพุทธรูปเจ้าตรัสรู้แล้ว ในวันที่เรียกว่าวันเทโวโรหนะ พระพุทธรูปเจ้าจึงได้เสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มาประทับ มายังโลกมนุษย์อีกครั้งหนึ่งที่เมืองสังกัสสะ ในกาลครั้งนั้นชาวเมืองสังกัคนคร ต่างพากันขึ้นชมยินดี พากันมารอรับพระพุทธรูปเป็นจำนวนมาก พระพุทธรูปองค์เสด็จออกมารับบาตร มีประชาชนไปเฝ้าพระพุทธรูป เพื่อทำบุญตักบาตรอย่างหนาแน่น และทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นที่อึ้งใจแก่ชาวเมืองเป็นที่ยิ่ง

คณะสงฆ์อำเภอน้ำปาด วัดภูเงินวนาราม เครือข่ายศรัทธาวัตรภูเงินวนาราม สภาวัฒนธรรมอำเภอน้ำปาด องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาย และสำนักงานวัฒนธรรม

อำเภอป่าตอง จึงร่วมกันบูรณาการความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการสืบค้นรากวัฒนธรรม นำสู่การสืบสาน ต่อยอดเพื่อการอนุรักษ์ การศึกษา การท่องเที่ยวและการสร้างสรรค์ งานประเพณีอันเกี่ยวเนื่องกับวันเทศกาลออกพรรษา เนื่องในวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จจากเทวโลกลงมาสู่เมืองมนุษย์ ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ทั้งนี้ ได้เชิญชวนพุทธศาสนิกชนสืบสานงานบุญประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ ทำให้เป็นที่รู้จักกันทั้งชาวอำเภอป่าตอง และใกล้เคียง เรียกว่า "ตักบาตรเทโว" หรือ "วันพระเจ้าเปิดโลก"

12.1.14 ประเพณีบุญข้าวจี

บ้านนาขวาง ตำบลบ้านฝาย อำเภอป่าตอง จังหวัดอุดรธานี เป็นหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอป่าตอง ที่ได้ฟื้นฟูประเพณีบุญข้าวจี ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ กลุ่มวัฒนธรรมล้านช้าง แบบหลวงพระบาง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความผูกพันทางสังคม มีวิถีชีวิตใกล้ชิด พุทธศาสนา มาก ผู้นำในชุมชนในพื้นที่ พร้อมใจกันสืบสานบุญประเพณีนี้ขึ้นตลอดมา ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีบุญข้าวจี ไว้ให้เป็นมรดกสืบทอด แก่คนรุ่นหลังและเนื่องจากเป็นเวลาที่ชาวบ้านได้มีการทำนาเสร็จสิ้น ชาวบ้านได้ข้าวขึ้นยุ้งใหม่จึงอยากร่วมกันทำบุญข้าวจีถวายแก่พระสงฆ์ มีผู้รู้ในหมู่บ้านได้กล่าวไว้ว่าบุญข้าวจี เป็นประเพณีที่ปู่ ย่า ตา ยาย เคยกระทำกันมาตั้งแต่ครั้งก่อนสืบทอดกันมาถึงสมัยนี้ก็ยังคงได้กระทำกันแต่ในบางท้องที่เป็นการรักษาประเพณีไว้มิให้สูญหายไป การทำบุญข้าวจี จะกระทำประมาณเดือนสามหรือเดือนสี่

ในเดือนสาม กำลังอยู่ในฤดูหนาว ในตอนเช้าผู้คนจะใช้ฟืนก่อไฟผิงแก้หนาวเมื่อฟืนถูกไฟเผาเป็นถ่าน ชาวบ้านจะเอาข้าวเหนียวนำมาปั้นเป็นก้อนกลมโรยเกลือวางไว้บนเตาไฟ เราเรียกว่าข้าวจี มีเรื่องเล่าพระธรรมบทว่า มีหญิงคนหนึ่งชื่อนางบุญมหาสี เป็นคนยากจนต้องไปเป็นทาสีรับใช้ของเศรษฐีคนหนึ่งในกรุงราชคฤห์ วันหนึ่งเศรษฐีให้นางไปซื้อข้าว นางซื้อตลอดวันก็ไม่หมด ตกตอนเย็นนางก็จุดไฟซื้อต่อไป ได้รับความเหน็ดเหนื่อยเป็นอันมาก พอถึงตอนเช้ามานางก็เอารำทำเป็นแบ่งจี เผาไฟให้สุกแล้วใส่ไว้ในผ้าของตนเดินไปตักน้ำปารธนาจะบริโภคด้วยตนเอง ครั้นถึงกลางทางได้พบพระศาสดาเกิดความเลื่อมใส คิดว่าเราเป็นคนยากจนในชาตินี้ ก็เพราะมิได้ทำบุญไว้แต่ปางก่อนและชาตินี้เราก็กังไม่เคยทำบุญเลย เมื่อคิดเช่นนั้นแล้วนางก็น้อมเอาข้าวแบ่งจีนั้นเข้าไปถวายแด่พระศาสดา พระองค์ทรงรับแล้ว และนางคิดอีกว่าพระศาสดาคงไม่เสวย เพราะอาหารเศร้าหมอง เมื่อพระศาสดาทรงทราบวารจิตของนางเช่นนั้น พระองค์จึงประทับเสวยต่อหน้าของนาง ครั้นเสวยเสร็จแล้วก็ตรัส อนุโมทนาภาภาโปรดนางจนสำเร็จโสดาปัตติผล เป็นอริยบุคคลใน

พระพุทธศาสนา กาลิ กตวา ครั้นนางทำกาลกิริยา แล้วก็ได้ไปเกิดบนดาวดึงส์สวรรค์เสวยทิพย์สมบัติ อยู่ในวิมานทองอันผุดผ่องโสภา มีนางฟ้าแวดล้อมเป็นยศบริวาร ดังนั้น ชาวนาเมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว จึงพากันทำบุญข้าวจี เพราะถือว่าการถวายข้าวจีมีอันสูงส่งมาก

ข้าวจี หมายถึง ข้าวเหนียวที่นึ่งสุกแล้วนำมาปั้นเป็นก้อน แล้วเอาไปย่างไฟให้เหลือง บุญข้าวจี หมายถึง การทำบุญด้วยการถวายก้อนข้าวที่ย่างสุกแล้วตามกรรมวิธี

12.2 อาหารพื้นเมือง

12.2.1 อั่วบักเผ็ด หรือ อั่วพริก มีประวัติความเป็นมา ด้วยความที่ชาวบ้านหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี มีเชื้อสาย "ลาวเวียง" หรือชาวลาวจากเมืองเวียงจันทน์ ซึ่งนิยมกินข้าวสวยมากกว่าข้าวเหนียว จึงทำให้เมนูอาหารหลาย ๆ อย่าง มีส่วนผสมของปลาร้า อีกทั้งที่ตั้งของบ้านหาดสองแควยังมีสายน้ำสองสายไหลมาบรรจบกัน คือแม่น้ำน่าน และคลองตรอน ทำให้มีปลามากมายหลายชนิดให้จับกินเป็นอาหาร เมื่อมีปลาเยอะมากจนกินไม่ทัน ขายไม่หมด ก็จะนำมาถนอมอาหารด้วยการทำปลาร้า ดังนั้น อาหารหลาย ๆ อย่างจึงนิยมใส่น้ำปลาร้า เพื่อเป็นเครื่องปรุงรส ชูรสชาติให้อร่อยยิ่งขึ้น วัตถุดิบปลอดภัย หาได้จากในชุมชน อั่วบักเผ็ด หรืออั่วพริก เป็นภาษาลาว “อั่ว” หมายถึง ไล่ หรือ การยัดไส้ ส่วน “บักเผ็ด” หมายถึง พริก

12.2.2 หัวปลีทอดลาวเวียง เมนูนี้เกิดจากชาวบ้านหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี มักจะนิยมปลุกกล้วยน้ำว้าไว้รับประทาน และมักจะนำหัวปลีมาทำกับข้าว เช่น ต้มยำ ต้มจืดน้ำพริก เป็นต้น จึงคิดว่า ถ้านำหัวปลีมาทอดเหมือนกับทอดมันปลาคงจะอร่อยดี จึงได้ทดลองทำ โดยใช้แป้งผสมเครื่องแกงปรุงรสคล้ายทอดมันปลา นำไปทอดรับประทานเล่น หรือทานเป็นกับข้าว หรือปรุงน้ำจิ้มเพื่อเพิ่มรสชาติอีกก็ได้ “หัวปลีทอดสูตรลาวเวียง” มักจะถูกนำมาเป็นเมนูในการต้อนรับคณะศึกษาดูงานที่เข้ามาในพื้นที่ บางครั้งก็ถูกเชิญให้ไปออกร้านในงานวัฒนธรรมต่าง ๆ ของจังหวัดอุดรธานี จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ปัจจุบัน “หัวปลีทอดสูตรลาวเวียง” มีจำหน่ายภายในตลาดนัด และตลาดถนนสายวัฒนธรรมชุมชนลาวเวียงตำบลหาดสองแคว เป็นเมนูที่ขายดีมาก ๆ อีกเมนูหนึ่ง

12.2.3 ขนมวง เป็นขนมโบราณพื้นบ้านของชุมชนลาวเวียง ตำบลหาดสองแคว ได้มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากประเทศลาว สมัยรัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2371 ซึ่งเป็นขนมที่ทำมาจากแป้งข้าวเหนียวแล้วนำไปทอด โดยจะมีลักษณะเป็นวงกลมมีรูตรงกลาง เคลือบหน้าด้วยน้ำอ้อย เคี้ยวจนกรอบและโรยหน้าด้วยงาคั่ว ซึ่งปัจจุบันมีลักษณะคล้ายกับโดนัทที่วางขายตามร้านค้า

ทั่วไป แต่จะแตกต่างกันตรงที่การใช้วัตถุดิบและส่วนผสมสำคัญในการผลิตขนมวง เป็นขนมหรืออาหารว่าง เหมาะสำหรับทานเล่นหรือทานคู่กับเครื่องดื่มร้อนหรือเย็น ซึ่งหาทานได้ยากในปัจจุบัน จะเป็นที่ยึดใจเฉพาะคนบางพื้นที่ เช่น ภาคเหนือ และบางช่วงอายุคน

12.2.4 ขนมดาตกระทะ เป็นขนมพื้นบ้านของชาวลาวเวียงหาดสองแคว ตำบลหาดสองแคว อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันหารับประทานได้ยาก เนื่องจากมีขนมให้รับประทานมากมาย จึงหาคนทำขนมดาตกระทะได้ยากขึ้น ตามคำบอกเล่า ขนมดาตกระทะเป็นขนมที่ชาวหาดสองแควรับประทานกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย คนสมัยก่อนมีลูกหลายคน ไม่ค่อยมีขนมให้ลูกรับประทาน จึงคิดทำขนมแบบง่ายๆ และรับประทานได้หลายคน โดยที่ไม่ต้องเสียเงินซื้อขนมให้ลูกๆ วิธีการทำคือนำแป้งข้าวเจ้า (สมัยโบราณจะใช้แป้งโม้ ปัจจุบันใช้แป้งสำเร็จรูป) ผสมกับน้ำตาลเกลือ และกะทิ นำมาดาตกระทะ โดยใส่น้ำมันหมูลงไปในกระทะเล็กน้อยเพื่อไม่ให้ขนมติดกระทะ ใช้ไฟปานกลาง เมื่อแป้งเริ่มสุก คีบแผ่นแป้งขึ้นจากกระทะ พับใส่ภาชนะ เช่น ใบตอง หรือจานรับประทานได้ทันที ในสถานที่ท่องเที่ยว นิยมเตรียมขนมขึ้นหวานหรือซอสปรุงรสไว้ให้นักท่องเที่ยวปรุงรสเพิ่มเติมตามใจชอบ

12.2.5 สุกี้โบราณน้ำพริก เริ่มขายเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2520 โดยเป็นร้านอาหารเล็ก ๆ ในชุมชน ด้วยรสชาติความอร่อย ความแปลกใหม่ จึงทำให้ร้านสุกี้โบราณน้ำพริกเป็นที่นิยมและขายมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ให้ถูกปากคนรับประทานในแต่ละยุคสมัย นอกจากผักและเนื้อสัตว์อย่างหมู รวมทั้งเนื้อวัว ก็ยังมีอาหารทะเล และอาหารชนิดอื่น ๆ มาให้เลือกรับประทานหลากหลายมากขึ้น รูปแบบสุกี้โบราณน้ำพริกเป็นสูตรจีนแต้จิ๋ว โดดเด่นที่น้ำจิ้มสูตรผสมเต้าหู้ยี้และเต้าเจี้ยว หอมสมุนไพรจีน หมักหมูหรือเนื้อกับเครื่องเทศให้นุ่ม เดิมใช้ไก่ 1 ฟอง แล้วเทลงไป ในหม้อทั้งจาน เข้ากันได้กับน้ำซุบที่ปรุงมาอย่างกลมกล่อม

12.2.6 พายมะขาม/พายไส้มะขาม อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรธานี มีการปลูกมะขามและให้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก ถือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของคนในพื้นที่ มีพื้นที่ปลูกมะขามหวานมากกว่า 10,000 ไร่ ที่ผ่านมารายขายผลผลิตชาวสวนบ้านเสี้ยวจะขายเองบ้าง แต่ส่วนใหญ่เกษตรกรจะขายให้กับพ่อค้า คนกลางแบบเหมาสวน ทำให้คนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า อำเภอปากท่าเป็นแหล่งผลิตมะขามหวานที่สำคัญ ด้วยการขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง ทำให้ถูกกดราคาและโดนเอาเปรียบอยู่เสมอ ต่อมาเกษตรกร จึงรวมกลุ่มกัน 16 คน จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลไม้แปรรูปบ้านเสี้ยว แปรรูปมะขามในท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายเอง ปัจจุบันสามารถทำเป็นรายได้หลัก

ของครัวเรือน สินค้ามีมาตรฐานอาหารและยา และได้รับรางวัลชนะเลิศชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด และรางวัลคัดสรรผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว OTOP ซึ่งทางกลุ่มได้แปรรูปสินค้ามะขามให้มีความหลากหลาย สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น ได้แก่ มะขามธรรมชาติไร้เมล็ด มะขามคลุกสามรส มะขามจี๊ดจ๊าด มะขามแช่อิ่ม มะขามอบแห้งไร้เมล็ด มะขามผงผสมคอลลาเจน และพายมะขามที่มีกลิ่นหอมของมะขาม รสชาติกลมกล่อม ละมุนลิ้น ทำให้ชุมชนจำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น และสร้างรายได้ให้ชุมชนมากยิ่งขึ้น

12.2.7 แกงเอาะหยวก ใส่ไก่บ้าน เป็นแกงพื้นถิ่นของอำเภอน้ำปาด ที่ทำรับประทานกันในครัวเรือนเป็นประจำ ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ วัตถุดิบสามารถหาได้ตามรั้วบ้านในชุมชน ปัจจุบันมีการทำเพื่อจำหน่ายในร้านอาหารของชุมชน เพื่อให้คนซื้อไปรับประทาน และเป็นอาหารพื้นถิ่นที่ผู้มาเยือนนิยมแวะมาลิ้มลอง

12.2.8 ข้าวพันผัก ข้าวแคบ หมี่พัน เป็นอาหารพื้นเมืองของจังหวัดอุดรธานี ที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทยโบราณ ซึ่งมีมานานหลายชั่วอายุคน ในการถนอมอาหารให้สามารถเก็บไว้ได้นาน และสะดวกสบายในการนำติดตัวออกไปกินระหว่างวัน เมื่อต้องเดินทางไปทำงาน ทำไร่ นอกบ้านไกล ๆ เมื่อเวลาผ่านไป การทำข้าวแคบ หรือ หมี่พัน ที่ทำกินกันเฉพาะในครัวเรือน ก็มีการต่อยอด เป็นการค้า ทำให้เกิดการดัดแปลงสูตรการทำข้าวแคบ หรือหมี่พัน ธรรมดาให้มีรสชาติมากขึ้น จึงได้เป็นที่มาของ "ข้าวพันผัก" อาหารพื้นเมืองที่สร้างชื่อให้จังหวัดอุดรธานีในปัจจุบัน ข้าวพันผัก เป็นอาหารพื้นบ้านง่าย ๆ ที่หาทานได้ทั่วไปในเมืองลับแล เพราะเป็นอาหารที่มีการทำกันอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่โบราณ และเป็นอาหารยอดฮิตของคนเมืองลับแล ลักษณะคล้าย ๆ ข้าวเกรียบปากหม้อ ของคนภาคกลาง แต่เป็นข้าวเกรียบปากหม้อที่มีไส้เป็นผักกาดขาว ผักคะน้า ผักบุ้ง ผักกวาดดั่ง ถั่วงอก และกะหล่ำปลีซอย ตัดแปลงได้หลากหลายเมนู สามารถทำได้บนหม้อข้าวพัน เช่น - ข้าวพันราดหน้า ใช้ข้าวพันม้วน ตัดเป็นท่อน ๆ หลังจากนั้น นำหมูหมักและคะน้า วางบนผ้า ปิดฝา อบประมาณ 10 นาที พอผักสุกใส่แป้งมันละลายน้ำ พริกสด ปิดฝา พอสุกคนให้แป้งมันกับผักเข้ากัน ตักราดบนข้าวพันม้วนที่ตัดเป็นท่อน ๆ ข้าวพันม้วน โดยการทำนั้นจะนำแป้งที่หมักมาทำเป็นแผ่น ๆ คล้ายกับข้างเกรียบปากหม้อ แต่เนื้อแป้งนั้นจะเหนียวนุ่มคล้ายขนมจีนแต่ให้ความรู้สึกหนุบหนับ นุ่มลิ้นมากกว่า ปัจจุบัน ข้าวพันผัก มีอยู่หลายสูตรด้วยกัน แต่ถ้าแบบดั้งเดิมก็จะนำข้าวพันผักที่สุกแล้วมาราดด้วยน้ำซอสปรุงรสด้วยเกลือป่น น้ำตาลทราย ซอสพริก ซึ่งมีรสชาติหวานมันเค็ม น้ำซอสและเนื้อแป้งที่มีกลิ่นหอมเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้มีสูตรพิเศษ น้ำจิ้มแบบสุกี้ เทลงบนแป้ง ใส่ไข่ดาว ส่วนไส้ด้านในก็จะ

เป็นผักนานาชนิด เป็นอาหารของคนชอบทานผักและรักสุขภาพ จุดเด่นของข้าวพันผักอยู่ที่การเป็นอาหารเพื่อสุขภาพให้คุณค่าสารอาหารหลายด้าน เนื่องจากมีส่วนผสมของผักนานาชนิด ได้แก่ กระเทียม หัวปลี แครอท ผักชีฝรั่ง ทั้งยังคลุกเคล้าด้วยเนื้อหมู ไข่เจียวฝอย เต้าหู้ และแคบหมู โดยเพิ่มรสชาติให้อร่อยกลมกล่อมยิ่งขึ้นด้วยซอสพริกและซอสถั่วเหลือง แต่หากชอบเผ็ดหรือหวานสามารถเติมพริกและน้ำตาลเพิ่มได้ ตลอดจนสามารถเลือกส่วนผสมในการปรุงได้ตามชอบใจ หมี่พันลับแลเป็นอาหารพื้นบ้านของคนลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ส่วนประกอบหลักของหมี่พันคือแผ่นข้าวแคบที่มีทั้งแบบแผ่นแป้งเปล่า ๆ แบบใส่ดำ และแบบใส่พริกขี้หนูโขลก สมัยโบราณใช้ข้าวเหนียวนึ่งร้อน ๆ พันด้วยข้าวแคบเป็นอาหารหรือข้าวสำหรับพกพาไปทำไร่ไถนา

การทำข้าวแคบ นำแป้งข้าวเจ้าผสมกับน้ำ คนละลายให้เป็นเนื้อเดียวกัน พักไว้ (หรือจะใช้แป้งหมักขนมจีนก็ได้) ต่อกันเตรียมส่วนผสมอื่นให้พร้อม เช่น ผักนำมาล้างแล้วหั่นตามขนาดที่ต้องการ รูนเส้นแช่น้ำแล้วตัดให้สั้น ไข่ทอดแล้วหั่นฝอย และไข่อีกส่วนหนึ่งก็ตีให้ฟูเตรียมไว้ละเลงบนแป้ง กระเทียมก็เจียวเตรียมไว้ จากนั้นนำหม้อป่องหรือซึ้งนึ่งใส่น้ำให้เลยครึ่งหม้อ ปิดด้วยผ้าขาวบาง ผูกชิงผ้าด้วยเชือกให้ตึง นำหม้อขึ้นตั้งไฟ พอน้ำเดือดใช้ทัพพีตักแป้งที่เตรียมไว้ละเลงบนผ้าขาวระอุน้ำให้เป็นแผ่น ใช้ฝ่าครอบปิดไว้สักครู่ เปิดฝาทิ้งแล้วละเลงไข่ที่ตีไว้ทับลงบนแป้ง ปิดฝาทิ้งไว้สักครู่พอไข่สุก จากนั้นก็นำผัก และส่วนผสมอื่น ๆ ใส่ลงไป ปิดฝาทิ้งอีกครั้ง ประมาณ 3 นาที พอผักสุกก็ใช้ไม้พายพับแป้งห่อพันผักให้เรียบร้อย

ข้าวพันผักมีทั้งสูตรดั้งเดิม และสูตรสุกี้ ซึ่งจะแตกต่างกันที่น้ำจิ้มและส่วนผสมนิดหน่อย หากเป็นสุกี้จะใส่วุ้นเส้นและใช้น้ำจิ้มสุกี้ ถ้าเป็นสูตรดั้งเดิมก็ราดด้วยซอสปรุงรสและซอสพริก เวลารับประทานก็ปรุงรสด้วยซอสภูเขาทอง กับซอสพริก แล้วโรยหน้าด้วยผักชีฝรั่ง ไข่เจียวฝอย เต้าหู้ และแคบหมู ทานกับกระเทียมดองโขลกกับพริกสดปรุงด้วยน้ำตาลเล็กน้อยและน้ำกระเทียมดอง ถ้าเป็นสูตรสุกี้จะโรยด้วยผักชีฝรั่งแทนผักชีฝรั่ง ปรุงรสด้วยน้ำจิ้มสุกี้ ส่วนขั้นตอนอย่างอื่นก็เหมือนกัน

12.2.9 ยำเม็ดมะม่วงหิมพานต์ อำเภอท่าปลาเป็นพื้นที่เขา ดินลูกรัง ไม่เหมาะกับการปลูกพืชไร่ชนิดอื่น แต่เหมาะสมกับการปลูกมะม่วง หิมพานต์ เพราะเป็นพืชทนแล้ง และให้ผลตอบแทนสูง อำเภอท่าปลาจึงมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะม่วง หิมพานต์ ทำให้ในแต่ละปีพื้นที่อำเภอท่าปลามีผลผลิตเม็ดมะม่วงหิมพานต์จำนวนมาก เกิดการรวมกลุ่มแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของตลาดและผู้บริโภค จนเป็นสินค้าของฝากที่ขึ้นชื่อของจังหวัดอุตรดิตถ์

อีกทั้งยังสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอท่าปลาเป็นจำนวนมากอีกด้วย เพื่อสร้างอาชีพเสริมโดยแปรรูปผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งเป็นผลผลิตที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ แปรรูปวิธีการทอด การอบแห้งแล้ว ยังประยุกต์นำเม็ดมะม่วงหิมพานต์ มาประกอบอาหารทั้งคาวหวาน เพื่อรับประทานในครัวเรือน มะม่วงหิมพานต์ ผลคล้ายชมพู แต่มีผลเล็ก ๆ สีสน้ำตาล ห้อยอยู่ตรงปลาย จะหลุดก็ไม่หลุดเสียอย่างนั้น ซึ่งหากนำผลดังกล่าวมาแกะเปลือก ก็จะได้เม็ดมะม่วงหิมพานต์ นำมาคั่ว อบ หรือนำมาประกอบอาหารได้หลายอย่าง เม็ดมะม่วงหิมพานต์ มีประโยชน์อยู่ไม่น้อย เมื่อเทียบกับถั่วเปลือกแข็งด้วยกัน เม็ดมะม่วงหิมพานต์ถือว่ามีไขมันน้อยกว่ามาก ทำให้เมื่อแกะเปลือกออกแล้วสามารถเก็บได้นาน ไม่เหม็นหืน แลมีไขมันในเม็ดมะม่วง หิมพานต์ ก็ยังเป็นไขมันชนิดดี ถึงกว่า 75% และมีแร่ธาตุที่สำคัญอย่างฟอสฟอรัสและแมกนีเซียม อีกทั้งวิตามินอีในปริมาณมาก เท่าๆ กับถั่วลิสง และยังมีเส้นใยมากถึง 16 กรัม ต่อเม็ดมะม่วงหิมพานต์ 100 กรัม

นอกจากนี้ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ยังเป็นแหล่งของวิตามินบีที่ช่วยรักษาเส้นประสาทและเนื้อเยื่อกล้ามเนื้อ ตลอดจนเสริมความต้านทานต่อความเครียด และยังมีแร่ธาตุที่สำคัญสำหรับสุขภาพ รวมทั้งมีสารต้านอนุมูลอิสระที่จำเป็นต่อร่างกายแถมยังช่วยลดคอเลสเตอรอลอีกด้วย

12.2.10 อ่อมบอนบ้านนา เป็นผักพื้นบ้านและอาหารพื้นบ้านที่ได้บริโภคกันมาช้านานนั้นมีคุณค่าทางโภชนาการสูงและมีสมุนไพรต่างๆ ในอาหารเหล่านั้นอยู่มาก หากบริโภคเป็นประจำทำให้สุขภาพแข็งแรง ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่ประชาชนต้องการความปลอดภัยจากการบริโภคมากขึ้น ชุมชนอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นชุมชนหลากหลายในด้านอาหารการกิน เนื่องจากเป็น ชุมชนที่หลากหลายวัฒนธรรมมาอยู่อาศัยร่วมกัน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะอาหารผสมผสานทั้งวิธีการทำและเครื่องปรุง อาหารพื้นเมืองของไทยเป็นอาหารที่มีไขมันต่ำแต่มีเส้นใยสูง มีคุณค่าทางโภชนาการทั้ง วิตามิน แร่ธาตุ เอนไซม์ กรดไขมัน มีความปลอดภัยจากสารเคมีและยังให้สรรพคุณทางสมุนไพรที่พิเศษซึ่งหาได้ยากจากอาหารประเภทอื่น ๆ

บอน เป็นพืชล้มลุกชอบขึ้นตามชายน้ำหรือที่ลุ่มมีน้ำขัง ลำต้นเป็นหัวเล็ก ๆ อยู่ในดิน มีไหลที่สามารถเลื้อยไปเกิดเป็นต้นใหม่ได้ ก้านใบอวบ น้ำขนาดใหญ่ยาว สีเขียวแกมม่วง โผล่ขึ้นมาเหนือน้ำมีน้ำยางเหนียวสีขุ่น ๆ หากโดนผิวหนังจะทำให้คัน จำแนกเป็น 2 ชนิด คือ บอนหวาน มีใบและต้นสีเขียวสดหรือสีเขียวอมน้ำตาล ไม่มีนวลสีขาวเคลือบอยู่ตามก้านใบและบอนคัน มีสีเขียวนวลและมีนวลเกาะตามก้านใบ หรือใช้มีดตัดก้านบอนทิ้งไว้สัก 5 นาที หากกลายเป็น

สีเขียวแกมน้ำเงินแสดงว่าเป็นบอนคัน สิ่งที่ทำให้บอนคันก็คือ ผลึกของแคลเซียมออกซาเลต (calcium oxalate) ซึ่งก่อให้เกิดอาการระคายเคืองต่อผิวหนัง ลื่น และทางเดินอาหาร พบทั่วทุกภาคของไทย หาได้ตลอดทั้งปี นิยมนำก้านใบและใบอ่อนมาแกง นอกจากเป็นอาหารแล้วยังใช้ไหลตำกับเหง้าขมิ้น อ้อย ผสมเหล้าโรงเล็กน้อยใช้พอกฝี ราก ใช้ต้มน้ำดื่ม แก้ท้องเสีย แก้เจ็บคอ และเสียงแหบ

12.2.11 แกงผักหวานใส่ไข่มดแดง เป็นผักพื้นบ้านและอาหารพื้นบ้านที่ได้บริโภคกันมาช้านานมีคุณค่าทางโภชนาการสูงและมีสมุนไพรต่าง ๆ ในอาหารเหล่านั้นอยู่มาก หากบริโภคเป็นประจำทำให้สุขภาพแข็งแรง ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่ประชาชนต้องการความปลอดภัยจากการบริโภคมากขึ้น ชุมชนอำเภอ น้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นชุมชนหลากหลายในด้านอาหารการกิน เนื่องจากเป็น ชุมชนที่หลายหลายวัฒนธรรมมาอยู่อาศัยร่วมกัน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะอาหารผสมผสาน ทั้งวิธีการทำและเครื่องปรุง อาหารพื้นเมืองของไทยเป็นอาหารที่มีไขมันต่ำแต่มีเส้นใยสูง มีคุณค่าทางโภชนาการทั้ง วิตามิน แร่ธาตุ เอนไซม์ กรดไขมัน มีความปลอดภัยจากสารเคมีและยังให้สรรพคุณทางสมุนไพรที่วิเศษซึ่งหาได้ยากจากอาหารประเภทอื่น ๆ

ผักหวานป่าเป็นอีกหนึ่งสมุนไพรที่มีแต่คุณประโยชน์ต่อร่างกายเป็นอย่างมาก ผักหวานป่าเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางใบเดี่ยวเรียงสลับกัน ใบอ่อนแคบรี ปลายใบแหลม สีเขียวอมเหลือง ใบแก่เต็มทีรูปรีกว้าง ถึงรูปไข่ ใบมีสีเขียวเข้มเนื้อใบกรอบขอบใบเรียบ ปลายใบมน ก้านใบสั้น ช่อดอกแตกกิ่งก้านคล้ายช่อดอกมะม่วง ผลเป็นผลเดี่ยวติดกันเป็นพวง เหมือนช่อผลของมะไฟหรือลางสาด ผลอ่อนสีเขียวมีนวลเคลือบ และเปลี่ยนเป็นสีเหลืองถึงเหลืองอมส้ม เมื่อผลสุกแต่ละผลมีเมล็ดเดียวผักหวานปานิยมนำมาประกอบอาหาร เช่น แกงผักหวานป่าใส่ไข่มดแดง แกงเห็ดใส่ผักหวานป่า แกงเลียงผักหวานป่า ผัดผักหวานป่า เป็นต้น

12.2.12 แกงหยวก ชาวบ้านตำบลนาขามส่วนใหญ่ได้อพยพมาตั้งหลักปักฐานอยู่ในพื้นที่ตำบลนาขาม ซึ่ง เดิมชื่อ "นางยั้ง" ตามประวัติเล่าว่า เมื่อสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้เสด็จมาประทับที่เขาวงกต ซึ่งอยู่ในเขตรอบอำเภอพิชัยกับอำเภอตรอน พระนางมัทรีได้เสด็จพระราชดำเนินตามและได้มาพักบริเวณป่าที่มีความร่มรื่น ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณนี้ว่า "นางยั้ง" ปัจจุบันได้เพี้ยนมาเป็น "นาขาม" และได้เรียกขานมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งชาวบ้านตำบลนาขามมีความเชื่อว่าอาหารพื้นบ้าน "แกงหยวก" เมื่อรับประทานกับข้าวสวยแล้วมีความร่มเย็น มีเอื้อโยสถานผูกสานสัมพันธ์ร่วมกัน มีความรักความสามัคคีกลมเกลียวกันในหมู่คณะและเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตำบลนาขามเป็นอย่างดี แกงหยวกก็เป็นอาหารพื้นบ้านอีกชนิดหนึ่งที่ชาวอำเภอพิชัย เกือบจะทุก

หมู่บ้านนิยมทำเป็นอาหารรับประทานกันในครัวเรือน และในงานบุญต่าง ๆ ที่ ชาวบ้านตำบลนายาง นิยมแกงหยวกเป็นอาหารประจำครอบครัว ซึ่งมีรสชาติที่กลมกล่อมเหมาะสำหรับเป็นอาหารพื้นบ้านที่ ไว้ต้อนรับ ผู้มาเยือนครอบครัว

12.2.13 หลามปลา เป็นการปรุงอาหารโดยการบรรจุอาหารในกระบอกไม้ไผ่ แล้วนำไปเผาให้สุกและมีกลิ่นหอมดี ชาวบ้านมักหลามปลาก้าง ซึ่งเป็นปลาที่อยู่ตามแหล่งน้ำ ตามลำห้วยบนภูเขา น้ำเย็นไหลตลอดปี นำมาปรุงเป็นกับข้าวใส่ในกระบอกไม้ไผ่แล้วนำไปเผาไฟ แทนการหุงต้มจากเตาถ่าน จะมีกลิ่นหอมรับประทาน ชาวปากท่า ได้รักษาวิถีชีวิตการกินของ บรรพบุรุษซึ่งเป็นชาวล้านช้างไว้ ด้วยภูมิประเทศของ ปากท่ามีลักษณะเป็นภูเขาโอบรอบ ชาวปากท่า จึงได้นำปลาภูเขาซึ่งเป็นปลาน้ำจืดเช่นกัน มาเป็นวัตถุดิบในการทำหลามปลา

12.2.14 แหนมหมูห่อใบตอง เป็นผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ นิยมรับประทานกันมาก ในภาคเหนือ ได้จากการหมักเนื้อสัตว์ ข้าว น้ำตาล สารประกอบไนเตรท ไนไตรท์ และส่วนผสมอื่น ๆ ทำการหมักโดยอาศัยเชื้อจุลินทรีย์จากธรรมชาติ สร้างกรด ทำให้เกิดรสเปรี้ยว อีกทั้งยังเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งใช้วัสดุจากธรรมชาติ

12.3 โบราณสถาน โบราณวัตถุ

12.3.1 พิพิธภัณฑสถานเรือนลับแลงโบราณ เลอ ลับแลง ตั้งอยู่เลขที่ 131/1 หมู่ 7 ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นบ้านของอาจารย์ดาบฟ้า ไชยลับแล ผู้ที่ร่วมกับ ชุมชนจัดตั้งกลุ่มฟื้นฟู อัตลักษณ์ไท-ยวนลับแลงขึ้น เป็นบ้านไม้โบราณ ที่แสดงให้เห็นถึงชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไท-ยวนลับแลงซึ่งได้ทำการซื้อเรือนมาจากทายาทของพญาสิงห์แก้ว แล้วย้ายมา ปลุกสร้างให้ได้ใกล้เคียงสภาพเดิมมากที่สุด เพื่อต้องการรื้อฟื้นอัตลักษณ์ไท-ยวนลับแลง ประกอบด้วย เรือนสองหลัง คือ เรือนสิงห์แก้ว และเรือนเปง-จัน สำหรับเรือนสิงห์แก้ว เป็นเรือนไม้กาแลแบบ ลับแลงดั้งเดิม ที่นิยมกันในช่วง 100 ปีที่ผ่านมา แบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น ชานแดด เรือนนอน เรือนข้าว ครัวไฟ หอลม และชานน้ำส่วนเรือนเปง-จัน เป็นเรือนสรไนแบบลับแลงโบราณ แบ่งพื้นที่ ใช้สอยออกเป็น 5 ส่วน ชานแดด เรือนนอนหลัก เรือนนอนรอง หอลม และชานน้ำ รอบบริเวณบ้าน มีต้นไม้ใหญ่ บรยากาศร่มรื่น

12.3.2 พิพิธภัณฑสถานบ้านชุมชนตำบลหาดสองแคว ตั้งอยู่ในวัดหาดสองแคว หมู่ที่ 1 ตำบลหาดสองแคว อำเภอดรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุไว้มิให้ สูญหายไป และให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประชุมปรึกษากลุ่มแกนนำ

ในชุมชนได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งองค์ความรู้ในเรื่องของวิวัฒนาการการเปลี่ยน
ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และนอกจากนั้นยังเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์
ระหว่างคนกับธรรมชาติ คนกับสังคมและคนกับแหล่งเรียนรู้ภายใน เก็บรวบรวมสิ่งที่มีคุณค่า
ทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะเก่าแก่ของ เครื่องใช้ ไม้สอย ของคนเก่าคนแก่
ตำบลหาดสองแคว เพื่อจัดแสดงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว คนที่สนใจได้เข้ามาชมและเรียนรู้ โดยของ
ทุกชิ้นได้รับจากชาวบ้านที่นำมาบริจาคไว้ สิ่งของทุกชิ้นจะมีชื่อเจ้าของเดิมกำกับไว้ เป็นพิพิธภัณฑ์
เล็ก ๆ บ้าน ๆ แบบชาวลาวเวียง

12.3.3 ไม้พายโบราณ วัดผาเลื้อด ไม้พายเรือเจ้าเมืองน่าน มีความยาวถึง 6.98
เมตร ใบพายกว้าง 0.46 เมตร ไม้พายนี้มีอายุประมาณ 200 ปี แต่นำมาเก็บไว้ที่วัดผาเลื้อด
ตำบลผาเลื้อด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา เป็นไม้พายหางเสือเรือ
ของเจ้าเมืองน่าน (ไม่ได้มีไม้พาย) ทำหน้าที่บังคับเรือไม่ให้เสียหลักและวิ่งไปตามทิศทางที่ต้องการ
เจ้าเมืองน่านใช้เรือลำนี้บรรทุกเครื่องบรรณาการ ไปถวายพระเจ้ากรุงรัตนโกสินทร์ เรือเจ้าเมืองน่าน
มีลักษณะคล้ายเรือมอญ คาดว่าสร้างขึ้นก่อน พ.ศ. 2310 โดยช่างชาวมอญ ส่วนท้ายเรือมีลักษณะ
คล้ายเรือสุพรรณหงส์ ลำเรือมีความกว้าง 4.00 เมตร ยาว 26.00 เมตร ประตุนี้อายุประมาณ
3.00 เมตร กว้าง 4.00 เมตร บานประตูทำจากไม้สักทาสีเขียวมีความงดงามมาก เรือสามารถ
บรรทุกคนได้ประมาณ 200 คน ใช้ไม้พาย 2 อัน ๆ ละ 2 คน มีคนถือท้ายเรือ 2 คน เนื่องจากแม่น้ำ
น่านตั้งแต่ท่าดอนหลวงขึ้นไปยังเมืองน่าน มีแก่งหิน วังวนและทางน้ำแคบตันเรือใหญ่จึงไม่สามารถ
แล่นเรือได้ ดังนั้น เมื่อถึงเวลาที่ต้องถวายเครื่องบรรณาการราวเดือนกรกฎาคม (ฤดูน้ำหลาก)
เจ้าเมืองน่าน และบริวารจะล่องเรือชลำซึ่งเป็นเรือขนาดเล็กมาจอดไว้ที่ท่าดอนหลวง แล้วจึงใช้เรือ
ลำใหญ่ที่จอดไว้ล่องต่อไปกรุงเทพฯ

12.3.4 พระธาตุวัดมหาธาตุ พระธาตุใหญ่ หรือเจดีย์ใหญ่ เป็นพระธาตุเก่าแก่
สูงประมาณ 15 เมตร ฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยม ด้านศิลปกรรมบ่งบอกว่าเป็นพระธาตุยุคสมัยหลวงพระบาง
มี 6 ชั้น เป็นทรงกรวยด้านบน และมีฉัตร 5 ชั้น โดยมีลูกแก้วใสทรงกรวยอยู่ด้านบน ไม่ทราบแน่ชัดว่า
สร้างขึ้นปีใด ตั้งอยู่ในวัดมหาธาตุ หมู่ 6 ตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอปากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งตามประวัติ
และหลักฐานทางประวัติศาสตร์คาดว่าวัดมหาธาตุถูกสร้างขึ้นในราวประมาณปี พ.ศ. 2100 เป็นวัด
ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวปากท่า และยังเป็นทีประดิษฐานของหลวงพ่อเชียงแสน และหลวงพ่อเหลื่อม

ซึ่งเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของตำบลบ้านเสี้ยวที่มีอายุหลายร้อยปี ประดิษฐานอยู่ในวิหาร วัดมหาธาตุ

12.3.5 พระธาตุอู่มบง หรือพระธาตุโคกอู่มบงเป็นพระธาตุเก่าแก่ ประดิษฐานบนภูเขาโคกอู่มบง หมู่ที่ 2 บ้านลุ่ม ตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ ห่างจากบ้านลุ่มขึ้นไปบนภูเขาประมาณ 2 กิโลเมตร เชื่อกันว่าสร้างประมาณ 300 กว่าปี ก่อสร้างจากอิฐสมัยโบราณ จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่า ผู้แก่ในหมู่บ้านบอกเล่ามารุ่นสู่รุ่น พระธาตุอู่มบงมีความกว้างประมาณ 3.50 เมตร สูง 5 เมตร มี 3 ชั้น รูปทรงเหมือนพระธาตุใหญ่ที่อยู่วัดมหาธาตุ หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ และรอบของพระธาตุจะมีพระพุทธรูปไม้แกะสลักวางตั้งอยู่เต็มทั้งสี่ด้านของพระธาตุอู่มบง มีเรื่องเล่าว่าทุกวันพระขึ้น 15 ค่ำ จะมีลูกแก้วมีแสงสว่างมาก ลอยลงมาจากพระธาตุโคกอู่มบงมาที่พระธาตุใหญ่ที่วัดมหาธาตุ หรือบางครั้งก็จะมาลงที่ป่าดอนห่อ ซึ่งเป็นป่าใหญ่ เป็นศาลปู่ตาอยู่ระหว่างบ้านลุ่ม หมู่ที่ 2 และบ้านหัวทุ่ง หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์

พระธาตุโคกอู่มบงชาวบ้านเชื่อว่ามีศักดิ์สิทธิ์ หลังจากเสร็จงานวันสงกรานต์แล้วชาวบ้านลุ่มและหมู่บ้านใกล้เคียงจะนิมนต์พระขึ้นไปสักการะพระธาตุอู่มบงเป็นประจำทุกปี ชาวบ้านจะเตรียมเครื่องสักการะ โดยเชื่อว่าปีใดได้สักการะแล้วปีนั้นฟ้าฝนจะตกตามฤดูกาล หลังจากเสร็จจากการสักการะพระธาตุอู่มบงแล้ว พระจะนำพาชาวบ้านลงจากพระธาตุโคกอู่มบงมาน้ำตกวังซ้อง ซึ่งอยู่ต่ำลงมาอยู่ที่ลำห้วยตาล และจะทำการสักการะน้ำตกวังซ้องตามความเชื่อถือที่มีมาแต่โบราณ ตำนานของน้ำตกวังซ้องตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในนั้น ในฤดูฝนจะได้ยินเสียงเหมือนมีคนตีฆ้องดังไปถึงหมู่บ้านลุ่ม เชื่อกันว่าสมัยก่อนเกิดศึกสงคราม ชาวบ้านได้นำฆ้องไปด้วยแต่ด้วยน้ำหนักของฆ้อง จึงไม่สามารถนำฆ้องไปด้วย ฆ้องจมน้ำ ที่วังแห่งนี้ จึงเรียกว่า วังซ้อง และน้ำตกวังซ้องจนถึงปัจจุบัน

12.3.6 พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดกลางธรรมสาคร วัดกลางธรรมสาคร เดิมชื่อวัดโพธาราม สร้างสมัยอยุธยาตอนปลาย ประมาณปี พ.ศ. 2285 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาประมาณปี พ.ศ. 2300 เคยเป็นท่าจอดเรือ เพื่อเดินเท้าไปนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ ต่อมาลำน้ำเปลี่ยนทางเดิน และทางน้ำเดิมกลายเป็นบึงน้ำหน้าวัด ชาวบ้านจึงเรียกวัดนี้ว่า วัดบึงวัดกลาง มีพระอุโบสถที่มีลวดลายรูปปั้นสวยงาม ภายในอุโบสถมีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทอง มีพุทธลักษณะงดงาม เป็นศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ตอนต้นผสมศิลปะแบบลาวหลวงพระบาง

และจิตรกรรมฝาผนังที่เก่าแก่หายากสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นภาพพระเวสสันดรชาดกและเทพชุมนุม มีภาพจิตรกรรมฝาผนังอยู่ 3 ด้านลายปูนปั้นที่ซ่อฟ้า ใบระกา หางหงส์และตัวเหรา รวมทั้งที่ซุ้มหน้าต่างประตูมีความวิจิตรงดงามอย่างยิ่ง หน้าบันเป็นไม้จำหลักรูปครุฑจับนาค มีตราพระราชลัญจกรในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประดิษฐานอยู่ท่ามกลางลายเครือเถาก้านขด มีเทพพนมอยู่เป็นระยะ มีรูปสัตว์สอดแทรกอยู่ตามลายเครือเถาที่เกี่ยวข้องกันไปอย่างต่อเนื่อง วัดกลางธรรมสารได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2526 สำหรับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดกลางธรรมสาร ซึ่งตั้งอยู่ภายในวัดกลางธรรมสาร เป็นอาคาร 2 ชั้น จัดแสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับโบราณวัตถุ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชุมชนเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าสำหรับประชาชน

12.3.7 พระธาตุเจดีย์ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 9 ตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เดิมชื่อ วัดป่าแก้ว สร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. 1519 ขณะที่เจ้าฟ้าฮ่ามกุมารครองเมืองลับแล พระองค์มีใจฝักใฝ่ในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่งมีพระราชดำริที่จะสร้างเจดีย์เพื่อเผยแพร่บำรุงส่งเสริมเชิดชูพระพุทธศาสนาจึงเสด็จไปเฝ้าพระเจ้าเมืองจันทบุรี กษัตริย์แห่งโยนกนครกราบทูลขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุจากพระธาตุดอยตุง จังหวัดเชียงราย ัญญเชิญมาบรรจุที่เจดีย์วัดป่าแก้ว (วัดเจดีย์คีรีวิหาร ปัจจุบัน) พระเจดีย์เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และในกาลเวลาต่อมานานนับพันปี เจดีย์แห่งนี้ก็ทรุดโทรมลงตามกาลเวลา แต่ปัจจุบันเจดีย์แห่งนี้ได้รับการบูรณะซ่อมแซมเจดีย์จนอยู่ในสภาพเดิมทุกประการ เจดีย์นี้เป็นเจดีย์แห่งแรกของอำเภอลับแล ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ (ปัจจุบันกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นโบราณสถาน) และมีผู้เฒ่าผู้แก่เล่าให้ฟังว่าถึงวันศิลาวันธรรม จะมีดวงไฟสุกสว่างลอยขึ้นเหนือเจดีย์อยู่เป็นประจำ กาลเวลาล่วงเลยมานาน อาคารก็ทรุดโทรม วัดป่าแก้วกลายเป็นวัดร้าง เจดีย์ชำรุดพังลงไป จนปี พ.ศ. 2453 สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้เสด็จประพาสภาคเหนือ มาประทับที่วัดทุ่งเอี้ยงซึ่งอยู่ห่างจากวัดป่าแก้วไม่มากนัก พระองค์ทรงทอดพระเนตรเห็นเจดีย์เก่าอยู่จึงตรัสถามพระครูธรรมวิจิตรวงศ์คีรีเขตรเจ้าอาวาสวัดทุ่งเอี้ยง ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเจ้าคณะแขวงเมืองพิชัยว่า "นั่นเป็นวัดหรืออย่างไร เห็นเจดีย์เก่าแก่ออยู่" พระครูธรรมวิจิตรวงศ์คีรีเขตรจึงกราบทูลว่า เป็นวัดร้างมานานแล้ว ชาวบ้านเรียกว่าวัดป่าแก้ว สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงตรัสกับพระครูธรรมวิจิตรวงศ์คีรีเขตรว่า "วัดร้างนั้นอยู่ในทำเลที่ดี อยู่ในที่เป็นเนินสูงไม่มากนัก พร้อมทั้งมีเจดีย์เก่าอยู่ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่ง ท่านเป็นเจ้าคณะแขวงเมืองพิชัย น่าจะบูรณะซ่อมแซมและไปอยู่ที่นั่น ถ้าท่าน

ไปบูรณะและไปอยู่จริง ข้าพเจ้าจะตั้งชื่อวัดให้ใหม่ว่า "วัดเจติยคีรีวิหาร" หลังจากสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสด็จกลับแล้ว ปี พ.ศ. 2454 พระครูธรรมฐิติวงศ์ศิริเขตรและคณะศรัทธาก็ได้ร่วมกันบูรณะซ่อมแซมเจติยคังคินสภาพเดิม มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 วา สูง 13 วา รูปทรงเจติยเป็นทรงล้านนา ไทลื้อ มีซุ้มคูหา 4 ฐาน มีเจติยองค์เล็กอยู่ทั้ง 4 ด้าน ขณะที่ซ่อมแซมเจติยและอุโบสถ (หลังเก่า) นั้น ได้พบแผ่นศิลาจารึก 1 แผ่น ตัวอักษรในแผ่นศิลาจารึกนั้นอ่านไม่ออก (ไม่ใช่ภาษาไทย) ข้าหลวงอุดรดิตถ์ (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ได้ส่งไปไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติแล้ว เมื่อซ่อมแซมเจติยและอุโบสถเสร็จแล้วก็ได้สร้างกุฏิและศาลาการเปรียญ (หลังเก่า) ขึ้นอีก 1 หลัง เมื่อสร้างเสร็จแล้วพระครูธรรมฐิติวงศ์ศิริเขตรจึงได้ย้ายจากวัดทุ่งเอี้ยงมาอยู่จำพรรษาที่วัดเจติยคีรีวิหาร ซึ่งเป็นนามที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงตั้งชื่อไว้เป็นชื่อวัดมาจนปัจจุบัน

12.3.8 พระบรมธาตุทุ่งยั้ง ตั้งอยู่ที่วัดพระบรมธาตุ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างเมื่อใด จากการศึกษารูปแบบศิลปกรรมสันนิษฐานว่าเป็นโบราณสถานที่มีมาแต่สมัยกรุงสุโขทัย สันนิษฐานว่าเจติยประธานเดิมคงจะเป็นเจติยทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ต่อมามีการบูรณปฏิสังขรณ์เรื่อยมาเป็นทรงลังกาดังที่ปรากฏในปัจจุบัน จากตำแหน่งที่ตั้งวัดคงจะเป็นวัดที่สำคัญประจำเมือง อีกทั้งหลักฐานทางโบราณคดียังชี้ให้เห็นว่าเมืองทุ่งยั้ง เป็นเมืองโบราณร่วมสมัยกับสุโขทัยและศรีสัชนาลัย วัดแห่งนี้จึงน่าจะสร้างควบคู่กับการสร้างเมือง สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงพระนิพนธ์ไว้ในจดหมายเหตุระยะทางไปพิษณุโลก สันนิษฐานว่าพระยาศรีธรรมโศกราชที่กล่าวถึงในตำนาน เป็นเจ้าผู้ครองเมืองสุโขทัยได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบรรจุไว้ในถ้ำใต้ดิน โดยขุดลงไปเป็นถ้ำแล้วก่อพระธาตุไว้ พระยาศรีธรรมโศกราชนี้สันนิษฐานว่าคือสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ในสมัยรัตนโกสินทร์ พญาตะก่า พ่อค้าไม้ชาวพม่ามีศรัทธาแรงกล้าขออนุญาตทำการบูรณะ พระมหาธาตุเจติย โดยได้นำฉัตรมาติดยอดพระมหาธาตุเจติย และสร้างเจติยองค์เล็ก ที่ฐานชั้นล่างทั้ง 4 มุม สันนิษฐานว่า การบูรณะของพญาตะก่าครั้งนี้ คงจะทำการซ่อมเสร็จก่อนเดือนมีนาคม พ.ศ. 2444 เนื่องจาก สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงบันทึกไว้ในจดหมายเหตุระยะทางไปพิษณุโลก เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2444 ส่วนหนึ่งความว่า "หลังพระวิหารมีพระธาตุสูงเห็นจะเกือบ 20 วา เป็นรูปเจติยพม่าใหม่ ोल่องฉ่อง พระสีหสงครามว่าพระธาตุเดิมเล็ก นี่เขาทำบวกเข้าใหม่เมื่อสองเดือนนี้ ช่างพม่ารับจ้างทำอย่างพม่า พร้อมทั้งประตูกำแพงแก้วด้วยรูปร่างทำใหม่ก็ดียอยู่" โบราณสถานและ

โบราณวัตถุที่สำคัญ ประกอบด้วยเจดีย์ประธาน เป็นเจดีย์ทรงระฆัง ฐานสี่เหลี่ยม กว้าง 22.20 เมตร ยาว 22.20 เมตร สูง 25 เมตร ประกอบด้วยฐานเชิงซ้อนกัน 3 ชั้น ลดหลั่นกันไป ฐานชั้นล่างสุด ก่อด้วยศิลาแลง ถัดขึ้นไปก่อด้วยอิฐและศิลาแลง ฉาบด้วยปูน ที่ฐานเชิงชั้นล่างทั้ง 4 มุม มีเจดีย์ขนาดเล็กทรงระฆัง ตรงกลางเรือนธาตุของเจดีย์ประธานทั้ง 4 ด้าน ประดิษฐานพระพุทธรูปปางประทับยืนอยู่ภายในซุ้มจระนำ เล่ากันว่าเจดีย์ประธานนี้ แต่เดิมมียอดสูงสวยงามมาก แต่ได้เกิดหักลงมาเมื่อคราวเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2451 ต่อมาหลวงพ่อกแก้วได้ร่วมกับชาวบ้านบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ และมีอุโบสถ วิหาร ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้วซึ่งก่อด้วยศิลาแลง เจดีย์ประธานตั้งอยู่ด้านหลังของวิหารและอุโบสถ

12.3.9 หลวงพ่อโต ประดิษฐานเป็นพระประธานภายในวิหารหลวงพ่อโต วัดหน้าพระธาตุ หมู่ที่ 1 ตำบลในเมือง อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางมารวิชัย เนื้อปูน หน้าตักกว้าง 3 วา สูง 4 วา 2 ศอก เป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่บ้านคู่เมืองพิชัย โดยตามตำนานในพงศาวดารเหนือเล่าขานกันมาว่า พุทธศักราช 1470 พระยาโคตรบองเทวราช พาไพร่พลอพยพจากอโยธยามายังเมืองละโว้ธานี ต่อมาอพยพขึ้นไปตั้งราชธานีแห่งใหม่ที่เมืองไชยบรร (พิจิตร) แล้วโปรดให้พระโอรสองค์ใหญ่ ชื่อ เจ้าไวยักษา ขึ้นไปสร้างเมืองพิไชย (พิชัย) เป็นเมืองหน้าด่านคอยป้องกันอริราชศัตรูทางหัวเมืองฝ่ายเหนือ เมื่อสร้างเมืองขึ้นแล้ว ได้สร้างปูชนียสถานประจำเมืองไว้สักการบูชา พร้อมทั้งอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมีขนาดเท่าเมล็ดพันธุ์ฝักกาด 100 องค์ พร้อมมอบทองคำมาบรรจุไว้ในสถูปเจดีย์ แล้วสร้างพระปฎิมากรองค์หนึ่ง หน้าตักกว้าง 3 วา สูง 4 วา 2 ศอก ชาวบ้านเรียก พระโตหรือหลวงพ่อโต ไว้เบื้องหน้าพระธาตุเจดีย์ ภายหลังตั้งนามวัดนี้ว่า วัดหน้าพระธาตุ ปัจจุบันองค์พระนี้ประดิษฐานอยู่ในวิหารปราสาททรงจตุรมุข 5 ยอด ความสูง 43 เมตร คลุมองค์หลวงพ่อโต เป็นสถาปัตยกรรมทรงปราสาทแห่งเดียวของจังหวัดอุตรดิตถ์

12.3.10 พระประธานนอกแตก ประดิษฐานอยู่ที่วัดบ้านแก่งไต้ หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอดรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่อายุประมาณ 300 ปี แต่เดิมวัดตั้งอยู่กลางลำน้ำน่าน แต่กระแสน้ำไหลเชี่ยวทำให้ตลิ่งพัง จึงต้องย้ายมาสร้างใหม่ในสถานที่ปัจจุบัน วัดนี้ยังคงเป็นสถานที่ฝึกมวยของพระยาพิชัยเมื่อครั้งท่านยังเป็นเด็ก อุโบสถหลังปัจจุบันเป็นอุโบสถหลังที่ 3 ถูกสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2250 หลังจากหลังแรกที่อยู่บริเวณกลางแม่น้ำน่านได้พังลง และได้สร้างหลังที่สองซึ่งอยู่ห่างจากหลังปัจจุบัน ไปทางทิศตะวันตกราว 100 เมตร โดยหลังที่ 3 ทางวัดเห็นว่าทรุดโทรมก็ทำการบูรณะใหม่ ในปี พ.ศ. 2468 ขณะนั้นก็มีการสร้างองค์พระประธานขึ้นมาด้วย ชื่อว่า หลวงพ่อเพชร ซึ่งทำด้วยศิลา

แลง ในปี พ.ศ. 2493 หลวงพ่อเพ็ชร ผูก่อนมาก คณะกรรมการวัดจึงมีความเห็นพ้องต้องกันว่าจะสร้างพระพุทธรูปขึ้นมาอีก 1 องค์ โดยการสร้างครั้งนั้นไม่มีสถานที่สร้างแห่งใหม่ จึงตัดสินใจสร้างหลวงพ่อเพ็ชรครอบองค์เดิมที่ทรุดโทรมมากแล้ว ขณะเดียวกันชาวบ้านก็มาราบไหว้ และที่วัดมีการจัดงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามปกติ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2555 ทางวัดได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถ ซึ่งขณะที่ช่างจากจังหวัดพิจิตรทำการซ่อมแซมองค์พระประธานอยู่นั้น ก็พบว่ามีปูนจำนวนมากหลุดร่วงออกมาจากบริเวณพระอุระของพระประธาน จึงทำให้พบว่ามีพระพุทธรูปอยู่ภายใน โดยสามารถมองเห็นพระพักตร์ และพระเศียรของหลวงพ่อเพ็ชรองค์เดิมที่อยู่ภายในได้อย่างชัดเจน ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า "พระเอกแตก" ลักษณะของพระพุทธรูปเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ เพชร ขนาดหน้าตัก 3.80 เมตร ฐานพื้นด้านล่างองค์พระ กว้าง 5 เมตร สูง 4.50 เมตร ซึ่งจากลักษณะทางศิลปกรรมที่ปรากฏ สันนิษฐานว่าหลวงพ่อเพ็ชรองค์เดิมนั้นสร้างขึ้นโดยฝีมือของช่างพื้นเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์

12.3.11 พระธาตุกลางน้ำ (เจดีย์ดอยพระธาตุ) ตั้งอยู่บนพื้นที่กว่า 8 ไร่ ของเกาะกลางน้ำ "อ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์" องค์พระธาตุ ก่อสร้างเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการขุดค้นทางโบราณคดีในช่วงปี พ.ศ. 2513-2514 พบวัตถุโบราณกว่า 2,000 รายการ ได้แก่ พระพุทธรูป เครื่องใช้ เครื่องประดับ และเงินตรา ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นฝีมือช่างช่วงยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จึงอนุมานได้ว่าการก่อสร้างพระธาตุหรือเจดีย์องค์นี้ของชาวท่าปูล่าจะอยู่ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาเมื่อมีการก่อสร้างเขื่อนสิริกิติ์ พื้นที่บริเวณดังกล่าวทั้งหมดจึงถูกน้ำท่วมกลายเป็นอ่างเก็บน้ำดอยพระธาตุที่อยู่บนภูเขาจึงกลายเป็นเกาะกลางน้ำตั้งอยู่ในเขื่อนสิริกิติ์ และได้มีการเรียกขานว่า "พระธาตุกลางน้ำ" ดังในปัจจุบัน สภาพปัจจุบันของเจดีย์ดอยพระธาตุลักษณะเป็นเจดีย์ใหญ่รูป 8 เหลี่ยม ฐานกว้าง 11 เมตร ยาว 11 เมตร สูงประมาณ 5-6 เมตร ตั้งอยู่บนฐานหน้ากระดานผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 2 ชั้น ถัดขึ้นไปเป็นฐานหน้ากระดานแปดเหลี่ยมซ้อนกันสองชั้น รองรับองค์ระฆังแปดเหลี่ยม ถัดขึ้นไปเป็นกลุ่มบัลลังก์ซ้อนกัน 2 ชั้น ต่อด้วยปลียอดและยอดฉัตร และมีเจดีย์ประจำมุมทั้ง 4 มุม ปัจจุบันมีการก่อสร้างรั้วเหล็กล้อมรอบฐานเจดีย์ ส่วนฐานเจดีย์ที่เป็นชุดบัวคว่ำ-บัวหงายทั้ง 2 ชั้น พบว่า เป็นการนำชุดฐานบัวสำเร็จรูปมาก่อติดกับฐานหน้ากระดานของเจดีย์ สถานที่ตั้งปัจจุบันอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปูล่า จังหวัดอุตรดิตถ์

12.4 ศิลปะการแสดง

12.4.1 ฟ้อนนางโยน เป็นฟ้อนโบราณของลับลแล หรือการรำรำโบราณของลับลแล ใช้ฟ้อนในงานสำคัญ เช่น งานรับเจ้านาย งานบุญสำคัญ เป็นฟ้อนที่ค้นพบในตระกูลของพระเมืองดั่ง (จันทร์) และถูกส่งต่อเฉพาะในกลุ่มลูกหลานเครือญาติ ฟ้อนนางโยน เป็นการแสดงที่ใช้รับเสด็จ ในหลวงรัชกาลที่ 5 คราวเสด็จประพาสสมณชลพายัพ ซึ่งขณะนั้นได้เสด็จมาตั้งค่ายประทับแรม ณ ม่อนจำศีล อยู่ในเขตเมืองลับลแล ในครั้งนั้น ผู้ที่ฟ้อนนางโยนคือ แม่หม่อนแจ้น หลานสาวคนเดียวของ พระเมืองดั่ง ต่อมาได้สืบทอดมาสู่แม่หม่อนเสงี่ยม เครือฝั้น ช่างฟ้อนนางโยนผู้ซึ่งเป็นหลานของ แม่หม่อนแจ้น และเป็นผู้ให้ข้อมูลการฟ้อนนางโยนให้กับอาจารย์ดาบฟ้า ไชยลับลแล นักวิจัยชุมชน กลุ่มฟื้นฟูอัตลักษณ์ไท-ยวนลับลแล ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยร่วมกับทันตแพทย์ภัทรภูมินทร์ ชัยชมพู และเขียนหนังสือเรื่อง ฟ้อนโบราณเมืองลับลแล

การแต่งกายของช่างฟ้อนนางโยน ช่างฟ้อนนางโยนมักจะนุ่งขึ้นตีนจก ลับลแลซีกซ้ายพก พบการนุ่งขึ้นซ้อนหรือขึ้นขาวไว้ภายในเพื่อถนอมผ้าขึ้นที่สวมไว้ข้างนอก ซึ่งขึ้นซ้อนหรือขึ้นขาวนี้ ในภายหลังมีการนำเอาแถบผ้าลูกไม้มาประดับตรงชายขึ้นเพื่อ ความงดงาม อาจคาดเอว ด้วยเข็มขัดเงิน นาก หรือ ทอง ห่มผ้าส่ว้น (ผ้าสไบ) สีดำ สีขาว ผ้าส่ว้นเป็นผ้าฝ้ายทอมือหรือผ้าไหม ที่ทอขึ้นเอง การใช้ผ้าทอสีพื้นสีอื่นที่ซื้อจากตลาด แพร ผ้าลูกไม้ ผ้าพิมพ์ลาย มาทำผ้าส่ว้นนั้นพบใน ราวสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา นอกจากนี้อาจสวมใส่เครื่องประดับ เช่น ปิ่น สร้อยตัว เข็มขัด ตุ้มหู กำไลตาม ไห้งามพอดัว แม่หม่อนเสงี่ยม เครือฝั้น กล่าวว่า "กับสำคัญ ต้องเคี้ยวหมาก เพราะปากจะได้งาม ๆ แดง ๆ ฟันจะได้สวย ๆ" ทรงผมของช่างฟ้อนนางโยน ทรงผมของหญิงสาว ชาวไท-ยวนลับลแลที่ใช้ในการฟ้อนนางโยน พบการเกล้าผมสูง 2 วิธี คือ การเกล้าแบบวิดว่องและการเกล้าหลักวัวหลักควาย (ดาบฟ้า ไชยลับลแล และ ภัทรภูมินทร์ ชัยชมพู, 2561)

12.4.2 กลองปู้จา (กลองบูชา) เป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ นิยมสร้างไว้ในวัด เพื่อใช้ตีเป็นพุทธบูชาเป็นหลักนอกจากนั้นยังใช้ตีบอกสัญญาณ ตีประกอบพิธีกรรมและตีเพื่อเป็นศิริ มงคลอีกด้วย ลักษณะของกลองปู้จาเป็นกลองชุด ประกอบด้วยกลองสองหน้าขนาดใหญ่ซึ่งหน้ากลอง ด้วยหนังวัวมีหมุดตอกยึดหนังกลองโดยรอบ มีหน้ากว้างประมาณ 2-2.5 เมตร ตัวกลองทำด้วยไม้เนื้อ แข็ง เช่น ไม้ประดู่ ไม้เต็งรัง ไม้สัก ไม้แดง เป็นต้น กลองดังกล่าวเรียก 'กลอง' หรือ 'กลองทั้ง' (อ่าน ก่องตั้ง) นอกจากกลองใหญ่แล้วยังมีกลองขนาดเล็กอีก 2-3 ใบ (ส่วนมากที่พบมี 3 ใบ ลักษณะเป็น กลองสองหน้า (บางแห่งมีหน้าเดียว) ซึ่งด้วยหนังและมีหมุดตอกโดยรอบเช่นกันในแต่ละใบมีหน้ากว้าง

ประมาณ 25-50 เซนติเมตร มีขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ไล่ลำดับกันไป กลอง ที่ว่านี้ใช้ตีขัดจังหวะ กับกลองใหญ่ ขณะที่ตีจะมีเสียงดัง "ตึบ ๆ" จึงเรียกชื่อตามเสียงที่ได้ยินว่า "กลองลูกตึบ" (เฉลิมพล ทองพา, 2563)

12.4.3 รำเซ็งบั้งไฟพญานาค

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรดิตถ์ (2567) การพ้องเป็นกิจกรรม ร่วมกันของชุมชน การได้ร่วมกันพ้องเช่นในงานบุญต่าง ๆ จะก่อให้เกิดความเป็นมิตร ซึ่งส่งผลให้เกิด ความสงบสุขในชุมชน การละเล่นเพื่อความสนุกสนานหลังจากการทำงานหรือในหลังฤดูการเก็บเกี่ยว ทำให้ได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของอารมณ์ หลังจากเหน็ด เหนื่อยจากการทำงาน และเป็นการสืบทอดรักษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป องค์ประกอบที่บ่งบอกให้เห็นคุณลักษณะของศิลปะพื้นถิ่น ได้แก่ เครื่องดนตรี 8 ชิ้น ประกอบด้วย กลองตุ้ม พังฮาด กลองยาว รำมะนา ช้องเหม่ง ฉิ่ง ฉาบ กั๊บแก๊บและผู้แสดง 12 คน

รูปแบบ วิธีการแสดงของศิลปะพื้นถิ่นแบบดั้งเดิม คำว่า "เซ็ง" นิยมใช้ ในงานบุญบั้งไฟ การเซ็งบั้งไฟเป็นการพ้องประกอบการขับกาศเซ็ง ลักษณะขึ้นลงตามจังหวะซ้ำ ๆ ของกลองตุ้ม พังฮาด หรือในบางครั้งก็มีโทนประกอบ นิยมเซ็งกันเป็นกลุ่ม ๆ ตั้งแต่ 3-4 คนขึ้นไป จะมีหัวหน้าเป็นคนขับกาศเซ็งนำ แล้วคนอื่น ๆ จะร้องรับไปเรื่อย ๆ การเซ็งบั้งไฟนั้นอาจจะเป็น ผู้หญิงล้วน ชายล้วน หรือมีการสลับชายหญิงก็ได้ ท่าพ้องในการแห่บั้งไฟนั้นมีหลายท่า ยกตัวอย่าง เช่น ท่าไหว้ครู ท่าผัดพ่นน้ำ ท่าม้วนเชือก ท่าโยงรำแพน ท่าเกี่ยวข้าว ท่าทวยเทพ ท่าแหวกม่าน เข้าหอ ท่าประแป้ง เป็นต้น

12.4.4 เซ็งกระต๊อบข้าว เป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวภูไท ซึ่งเป็นชาวไทย เผ่าหนึ่งที่มีเชื้อสายสืบต่อกันมาช้านานในดินแดนทางภาคอีสานของไทย เช่น ในเขตจังหวัดสกลนคร และจังหวัดข้างเคียง นิยมเล่นกันในโอกาสรื่นเริงวันนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ การแสดงจะเริ่มด้วยชาวภูไท ฝ่ายชายนำเอาเครื่องดนตรี และเครื่องประกอบจังหวะหลายอย่าง ได้แก่ แคน เป็นเครื่องดนตรี ชนิดหนึ่งใช้ปากเป่าเป็นทำนองเพลง แก๊บ (กรับ) กลองเถิดเทิง กลองแต๊ะ โหม่ง และ ฉาบ มาร่วมกัน บรรเลงเพลงที่มีทำนองและจังหวะรุดร่า ต่อจากนั้นเหล่าสตรีชาวภูไทในวัยต่าง ๆ ซึ่งมีกระต๊อบข้าว แขนวสะพายอยู่ข้างตัว ออกมาเต้นเซ็งเป็นการแสดงอากัปกิริยาของสตรีชาวภูไท ขณะเมื่อสะพาย กระต๊อบข้าวเพื่อนำอาหารไปส่งให้แก่สามี และญาติพี่น้องที่ออกไปทำงานอยู่นอกบ้าน

12.4.5 การละเล่นแม่นางตั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพากท่า เป็นสิ่งที่สั่งสมมาช้านาน ถึงการนำอุดมการณ์แห่งความรัก ความสามัคคี ความอบอุ่น ความเข้าใจ และการอยู่ร่วมกันในกลุ่มชนอย่างผาสุก มาใช้ได้อย่างเหมาะสม แบบเนียน ในชีวิตประจำวัน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในชีวิตความเป็นอยู่ที่สมถะ เรียบง่าย และไม่เน้นกฎเกณฑ์ที่ตายตัว ยึดหยุ่น รักสงบ มีความสุขในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการละเล่นพื้นบ้านมาเล่นสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน การเข้าทรงนางตั้ง หรือผีนางตั้ง เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม ที่สำคัญของคนไทย มิใช่เรื่องไร้สาระกิจกรรมทุกกิจกรรม ล้วนแฝงไว้ด้วยความลึกซึ้งของสังคมและวัฒนธรรม ในเกือบทุกภาคที่มีอาชีพทำไร่ ทำนา ที่ตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า ประชาชนในหมู่บ้านได้รื้อฟื้นประเพณี การละเล่นพื้นบ้านที่หายสาบสูญไปนับครั้งศตวรรษ กับคืนมาด้วยความรัก และความสามัคคีของคนในหมู่บ้านได้อย่างน่าชื่นชม นิยมทำเมื่อยามฝนแล้ง เพื่อขอฝนจากฟ้าให้ตกลงมา ให้ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์และให้ฝนจากฟ้าตกต้องตามฤดูกาล โดยแม่ข่าย จะทำหลักเสี่ยงทายไปสองหลัก คือหลักแล้งและหลักฝน

12.4.6 รำเซิ้ง ชาวพากท่ามีบรรพบุรุษเป็นชาวล้านช้าง มีวัฒนธรรมแบบภาคอีสานของไทย ซึ่งประกอบไปด้วยแหล่งอารยธรรม โบราณคดีหลากหลาย วิธีการดำรงชีวิตของผู้คนในแถบนี้มีแบบอย่างผสมกลมกลืนกันทั้งความเชื่อที่มาจากศาสนาพุทธ ฮินดู ภูตผีวิญญาณ รำเซิ้ง การแสดงของพากท่า คล้ายกับของภาคอีสานที่เป็นที่รู้จักกันดี และแพร่หลายที่สุดชุดหนึ่ง จนทำให้คนทั่วไปเข้าใจว่า การแสดงของภาคอีสานมีลักษณะเป็นการรำเซิ้งเพียงอย่างเดียว รำเซิ้งได้แบบอย่างมาจากการเซิ้งบั้งไฟ ซึ่งแต่เดิมนั้น เซิ้งบั้งไฟในขบวนแห่ หรือเซิ้งในขบวนแห่ต่างๆ ไม่มีท่าพ้อนรำที่อ่อนช้อย เป็นเพียงยกมือรำรำ (ยกมือสววกไปสววกมา) ให้เข้ากับจังหวะกลองและรำมะนาเท่านั้น ส่วนใหญ่ใช้เพื่อประกอบพิธีกรรม และเป็นการรื่นเริงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวหรือมีความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น การล่าสัตว์ การเพาะปลูก ย่อมต้องมีการขอบคุณวิญญาณหรือเทพเจ้าที่ได้ช่วยอำนวยให้เกิดผลดี การแต่งกาย ผู้แสดงใช้ผู้หญิงล้วน สวมเสื้อแขนกระบอกกลมสีพื้น นุ่งผ้าชิ้นมัดหมี่ ห่มผ้าสไบเฉียง ผมเกล้ามวยทัดดอกไม้ห้อยกระดิ่งขาวทางไหล่ซ้ายเฉียงไปทางขวา องค์ประกอบที่บ่งบอกให้เห็นคุณลักษณะของศิลปะการแสดง เครื่องดนตรี 5 ชิ้น ประกอบด้วย กลอง แคน ซึง กรับ โปงลาง ผู้แสดง 4 คน

12.4.7 กลองยาว นายพัน เม่นเผือก เป็นชาวสุโขทัย เรียนรู้กลองยาวมาจากจังหวัดสุโขทัย ต่อมาย้ายมาอยู่จังหวัดอุดรดิตริต์ และได้เล่นกลองยาวคณะเดียวกับนายสำอองค์ทองเปรม วงดนตรีไทยตำบลป่าเช่า อำเภอเมืองอุดรดิตริต์ จังหวัดอุดรดิตริต์ ต่อมาเทศบาลเมือง

อุตรดิตถ์ ได้จัดหากลองยาวให้ชุมชนพอเพียง ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ และให้นายทัน เม่นเผือก เป็นผู้ฝึกซ้อม ผู้ฝึกซ้อมเป็นคนในชุมชนพอเพียงและพื้นที่ใกล้เคียงที่มีความสนใจในการตีกลองยาวและดนตรีไทย โดยจะรับเล่นในงานบุญ เช่น งานแห่กฐิน งานบวชพระ เป็นต้น ซึ่งอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ผู้ที่มาฝึกซ้อมไม่ได้จำกัดแค่เด็ก เยาวชน หรือผู้สูงอายุ เหมือนชุมชนอื่น ๆ แต่ประกอบไปด้วยบุคคลหลากหลายอาชีพที่มีใจรักในศิลปะการแสดงของไทยก็มาร่วมฝึกซ้อมเป็นงานอดิเรกด้วย อาทิ ทหาร หนายความ อาจารย์ ซึ่งล้วนเป็นคนที่ทำงานรุ่นหนุ่มสาว ทำให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ มีเวลามาร่วมปะกััน มีความรักความคุ้นเคย สร้างความสนุกสนาน และได้อนุรักษ์ สืบสานศิลปะการแสดงให้คงอยู่ ได้ถ่ายทอดให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ สืบทอดให้คงอยู่ ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงของไทย เครื่องดนตรี 15 ชิ้น ประกอบด้วย กลองยาว 9 ลูก ซอด้วง 1 คัน ฉิ่ง 1 คู่ ฉาบใหญ่ 1 คู่ ฉาบเล็ก 1 คู่ กรับ 1 คู่ ฆ้อง 1 อัน โดยมีวิธีการแสดงของศิลปะพื้นถิ่นแบบดั้งเดิม ก่อนเล่นมีการบูชาไหว้ครูโดยจุดธูปเทียนดอกไม้ สুরา และเงิน 12 บาท การเล่นใช้คนเล่นทั้งหมด 15 คน เมื่อไหว้ครู แล้วจะมีการโห่ ถึงเริ่มตีจังหวะให้สัญญาณขึ้นเพลง เพลงที่จะเล่น เช่นมาแล้วโว้ย มาแล้วว มาแต่ของเขา ของเราไม่มา ตะละล้า หลังจากนั้น จะเป็นเพลงจังหวะสนุกสนาน และให้ผู้ชมได้มาร้องรำด้วย เวลาจบหัวหน้าที่อยู่ในหมู่กลองเร่งเตือนว่าจะลงกลอง เพื่อจบหรือหยุดเล่น

12.5 ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ตาราง 2 รายชื่อปราชญ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จังหวัดอุตรดิตถ์

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
1	นิทานสังข์ ทอง	นายสมชาย ปงศรีชัย	เป็นผู้ศึกษาด้านนิทานสังข์ทอง ฉบับ ทุ่งยั้ง ซึ่งมีความเชื่อว่ามีสถานที่ ปัจจุบันในอำเภอลับแลที่เชื่อมโยงกับ นิทานดังกล่าว	75 ปี	218 บ้านหนอง ถนนศรีดอนชัย ต.ศรีพนมมาศ อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 087 2015369

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
2	วงสะล้อ ซอปิน	นาง ประนอม กา วิไล	มีความรู้ความสามารถในการ ขับซอเครื่องนาน	55 ปี	53 หมู่ 8 ต.หาดล้า อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 2077250
3	วงสะล้อ ซอปิน	นายไตรรงค์ อินทะจันทร์	มีความสามารถในการขับซอเครื่องนาน และการเล่นซอ เป่าขลุ่ย	41 ปี	91 หมู่ 3 ต.น้ำหมัน อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 093 4548846
4	วงสะล้อ ซอปิน	นายสิทธิพร แซ่ห้วง	มีความสามารถในการขับซอเครื่อง นาน และการเล่นซอ ดัดพินเปียะ เป่าปี่จุม เป่าขลุ่ย	23 ปี	105 หมู่ 1 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 082 8859032
5	วงสะล้อ ซอปิน	นายเฉลิมพล ทองพา	มีความสามารถในการขับซอเครื่อง นาน	22 ปี	69 หมู่ 5 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 093 2692875
6	วงสะล้อ ซอปิน	นายกิจ จำนงค์ ธรรมใจ	มีความเชี่ยวชาญในการเล่นดนตรี สะล้อ และ ปิน	74 ปี	3 หมู่ 1 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 090 9793517
7	วงสะล้อ ซอปิน	นายเวช โนจักร	มีความสามารถในการขับซอเครื่อง นาน	68 ปี	28 หมู่ 1 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 087 1990844
8	ซอล้านนา แว่นตา	นายฉัตรชัย แว่นตา	เริ่มรวมกลุ่มเล่นซอล้านนาในนาม คณะซอลับแลง เมื่อปี พ.ศ. 2559 ปัจจุบันเป็นผู้ฝึกสอนให้เยาวชน เป็นผู้สืบทอดต่อไป	26 ปี	76/1 ม.4 ต.ชัยภูมิพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 1527261
9	เพลงแหล่เล่า ขานตำนาน พื้นบ้าน	นายวันชัย รุ่งเรืองธรรม	เป็นหัวหน้าคณะ และเป็นผู้แต่งเนื้อ ร้อง/ทำนอง/ขับร้องเพลงพื้นบ้าน	63 ปี	16 ม. 1 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 1527261

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
10	เพลงแหล่ เล่าขาน ตำนาน พื้นบ้าน	นายวิเชียร พุ่มห่าน	เป็นผู้ชำนาญด้านการเล่นดนตรี พื้นบ้าน	69 ปี	30 ม. 2 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุดรดิตถ์ โทร. 095 2199706
11	เพลงแหล่เล่า ขานตำนาน พื้นบ้าน	นายสมปอง มีโยเยื่อ	เป็นผู้ชำนาญด้านการเล่นดนตรี พื้นบ้าน	53 ปี	1 ม. 1 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุดรดิตถ์ 53140 โทร. 082 0415719
12	ปี่พาทย์	นายเรวัตร จันทร์แจ่ม	ผู้บรรเลงดนตรีวงปี่พาทย์ไทย-มอญ เป็นหัวหน้าคณะ “วงปี่พาทย์โถม ศิลป์ไทย” รับงานแสดงในงาน มงคลและอวมงคล และถ่ายทอด ให้แก่เด็กและเยาวชน	36 ปี	74/1 ม. 4 ต.ในเมือง อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 065 2936961
13	ปี่พาทย์	นายจักรี นันทแก้ว	ผู้บรรเลงดนตรีวงปี่พาทย์ไทย-มอญ เป็นหัวหน้าคณะ “วงปี่พาทย์ไทย- มอญ จักรี-บงกช” รับงานแสดงใน งานมงคลและอวมงคล	34 ปี	168 ม. 2 ต.พญาแมน อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 094 6212354
14	ปี่พาทย์	นายบำรุง บุญเลื่อน	ผู้บรรเลงดนตรีวงปี่พาทย์ และเป็น หัวหน้าคณะวงปี่พาทย์ของตำบล บ้านโคก	80 ปี	34 ม. 4 ต.บ้านโคก อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์
15	ลิเก ทรงเครื่อง (ลิเกดับเต่า)	นางน้ำเพชร พรหมอ่อน	เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งได้เรียนรู้ จากลุงสาย ขวานา หัวหน้าคณะ ดับเต่าอำเภอน้ำปาด ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 ปัจจุบันเป็น ผู้ฝึกสอน” ดับเต่าคนรุ่นใหม่ วิสัยทัศน์	55 ปี	355 ม.4 ตำบลแสนตอ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ โทร. 088 2812795

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
16	สวดสร ภัญญ์	พระอธิการ ทองสุข สวดธโร	เยาวชน” ให้เด็ก เยาวชนโรงเรียน น้ำปาดชนูปถัมภ์ เพื่อสืบทอดต่อไป เป็นประธานชุมชนคุณธรรมวัดวัง ผาชัน ได้นำองค์ความรู้ด้านการ สวดสรภัญญ์ มาถ่ายทอดให้กับกลุ่ม ผู้ปฏิบัติธรรมอุบาสก อุบาสิกา บ้าน วังผาชัน	65 ปี	วัดวังผาชัน หมู่ 6 ต.น้ำไคร้ อ.น้ำปาด จ.อุดรดิตถ์ โทร. 087 2016824
17	แตรง	นายปัญญา กิจสวน	เป็นผู้บรรเลงแตรง สืบสานและ อนุรักษ์วงแตรง และเป็นหัวหน้า คณะแตรง “รวมศิษย์บ้านหาด กำแพง” โดยสามารถบรรเลงแตร วงแบบโบราณและแบบประยุกต์ได้	57 ปี	91 ม. 5 ต.บ้านโคก อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 087 7315997
18	กลองยาว	นายชาญวุฒิ สวัสดิ์ประ วิทย์	เป็นผู้ริเริ่มสืบสานอนุรักษ์ ฟันฟู และรวบรวมศิลปินกลองยาว “กลองยาวบ้านปากคลอง”	50 ปี	86/2 ม. 1 ต.คอรั่ม อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 065 8645163
19	กลองยาว	นายเชด อำฉาย	เป็นผู้สืบสาน อนุรักษ์คณะกลอง ยาวและหัวหน้าคณะกลองยาวของ ชมรมผู้สูงอายุตำบลพญาแมน	64 ปี	88/2 ม. 2 ต.พญา แมน อ.พิชัย จ. อุดรดิตถ์ โทร. 086 2082586
20	กลองยาว	นายปิ่น มาเมือง	เป็นผู้บรรเลงกลองยาว สืบสาน อนุรักษ์คณะกลองยาว เป็นหัวหน้า คณะกลองยาวพื้นบ้านผู้สูงอายุ ตำบลบ้านโคก	84 ปี	17 ม. 2 ต.บ้านโคก อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 089 2693611
21	กลองยาว	นายพินิจ แจ้งเปี่ยม	เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการ เล่นระนาด และกลองยาว ที่มีเสียง ไพเราะ น่าฟัง เป็นการอนุรักษ์ สืบสาน วัฒนธรรมไทย	65 ปี	โทร. 081 7859144

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
22	กลองยาว	นาย ช่อนกลิ่น พุ่มพร	ทายาทรุ่นที่ 3 ซึ่งสืบทอดมาจาก นายสวน สังข์จิ๋ว ผู้ก่อตั้งวงกลอง ยาว นกขมิ้นรุ่นแรกเมื่อปี พ.ศ. 2505 ทั้งนี้ยังคงรักษารูปแบบการ แสดงแบบดั้งเดิมไว้มากที่สุด มีการต่อตัว ดีลังกา แสดงลีลา ระหว่างการตีกลอง	60 ปี	73/3 ม.2 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 9318387
23	กลองยาว	นางกลอย ลาล่วง	เป็นผู้ร่วมสืบสานศิลปะการแสดง กลองยาว อยู่ในวงกลองยาว นกขมิ้น	56 ปี	80/3 ม. 2 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 085 0513040
24	กลองยาว	นายอนันต์ มีรัตน์	เป็นประธานกลุ่มกลองยาวผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลศรีพนมมาศ มีการ รวมกลุ่มกันฟื้นฟูศิลปะการแสดง พื้นบ้านกลองยาว เพื่อสืบสานให้คง อยู่สืบไป	68 ปี	เทศบาลตำบล ศรีพนมมาศ อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 080 119 4233
25	กลองยาว	นายห้วน กาคำ	มีความรู้ความสามารถในการ เสีง กลอง หรือตีกลอง กลองเสีงมี ลักษณะคล้ายกลองยาวแต่ใหญ่กว่า	76 ปี	หมู่ 9 ต.ปากท่า อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 8360379
26	กลองยาว	นางจันเพ็ญ จ้วยศิริ	มีความรู้ และสามารถเล่นกลองยาว สืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างรายได้	80 ปี	โทร. 089-9607518
27	กลองยาว	นายสมาน ประดับเพชร	เป็นหัวหน้าคณะดนตรีไทย และมี ความชำนาญด้านการเล่นดนตรี พื้นบ้านทุกชนิด	72 ปี	71/2 ม. 2 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ โทร. 095 6359864

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
28	กลองยาว	นายบัญญัติ วะหิม	เป็นผู้มีความชำนาญด้านตีกลอง ยาว	35 ปี	23/1 ม. 1 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุดรดิตถ์ โทร. 090 7454045
29	กลองยาว	นางสาว สายรุ้ง เจริญศรี	เป็นผู้มีความชำนาญด้านตีกลอง ยาว	53 ปี	71 ม. 2 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุดรดิตถ์ โทร. 093 1324596
30	กลองยาว	นายช่ออัน ลินศรี	เป็นผู้มีความชำนาญด้านตีกลอง ยาว	68 ปี	14/3 ม. 9 ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุดรดิตถ์ โทร. 096 7898917
31	กลองยาว	นายอร่าม กลินเจริญ	เป็นผู้มีความชำนาญด้านตีกลอง ยาว	68 ปี	47/2 ม. 3 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุดรดิตถ์ โทร. 080 6152723
32	ลิเก	นายฤๅษณะ จุนจันทร์	นักแสดงลิเก (พระเอก) หัวหน้าคณะแจ๊ค พิราบขาว เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งชมรมลิเกจังหวัด อุดรดิตถ์ และเป็นประธานชมรม ลิเกจังหวัดอุดรดิตถ์	37 ปี	141/1 ม. 4 ต.ท่ามะเพือง อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 064 6354291
33	ลิเก	นางสาว ศกลวรรณ บุญสิงห์	นักแสดงลิเก (นางเอก) หัวหน้าคณะสายป่าน วราภรณ์	35 ปี	74/1 ม. 4 ต.ในเมือง อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 082 2266523
34	วงมโหรี	นาย ประยัด แก้วพุ่ม	เป็นผู้สืบทอดอนุรักษ์ เป็น หัวหน้าวงมโหรี “ลำตวนวัยใส” ซึ่งเป็นวงมโหรีของผู้สูงอายุ ต.คอรุม อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์	76 ปี	86/1 ม. 7 ต.คอรุม อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 065 3708684
35	วงมโหรี	นายเสมียน เนื่อนัย	เป็นผู้สืบทอดอนุรักษ์วงมโหรีและ เป็นหัวหน้า วงมโหรี “วงมโหรีบ้านกองโค”	65 ปี	115 ม. 3 ต.คอรุม อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 091 2856325

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
36	วงม้งคละ	นายสงบ กลั่นลอย	เป็นวงดนตรีม้งคละที่ได้รับการ ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมี เอกลักษณ์และสืบสานวัฒนธรรม ไทย	74 ปี	วัดคุ้งตะเกา ต.คุ้งตะเกา อ.เมืองอุตรดิตถ์ จ.อุตรดิตถ์ โทร.086 6284900
37	วงม้งคละ	นางอรสา อ่อนชูศรี	เป็นหัวหน้ากลุ่มคณะดนตรีกลอง ม้งคละ ในพื้นที่ตำบลบ้านแก่ง อำเภอ ตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	54 ปี	76/35 ม.2 ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ โทร. 093 7898580
38	วงม้งคละ	นางสุนทรี กิจประเสริฐ	เป็นผู้ดูแลและฝึกซ้อมของคณะ ดนตรี กลองม้งคละ ในพื้นที่ตำบลบ้าน แก่ง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	70 ปี	90 ม. 2 ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ โทร. 080 5057151
39	ลอยกระทง	วัดห้วยอ้อย	แม้ไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ แต่ ทางวัดยังคงสืบสานประเพณีลอย กระทง โดยลอยดอกบัวรอบโบสถ์	-	วัดห้วยอ้อย หมู่ 5 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์
40	ประเพณีทำ ขวัญข้าว	พระอธิการ กิตติกวิน สติสัมปณโน	เป็นประธานชุมชนคุณธรรมวัดห้วย แม่ง ได้นำองค์ความรู้ด้านการ ประเพณีทำขวัญข้าว มาถ่ายทอด ให้กับชุมชนวัดห้วยแม่งและชุมชน ในตำบลน้ำไคร้ อำเภอน้ำป่าด จังหวัดอุตรดิตถ์	50 ปี	วัดห้วยแม่ง ม. 3 ต.น้ำไคร้ อ.น้ำป่าด จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 6816102
41	ประเพณี บายศรีสู่ขวัญ ข้าว	พระครูสมุห์ วุฒิชัย จตุตวโร	เป็นผู้นำในการจัดงานประเพณี บายศรีสู่ขวัญข้าว ในพื้นที่ตำบลน้ำ อ่าง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์	28 ปี	วัดราษฎร์สามัคคี ม. 1 ต.น้ำอ่าง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ โทร. 095 9255250

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
42	บุญกอง ข้าวเปลือก ประเพณีทำ ขวัญข้าว	นายเกียรติ ชัย จันโสดา	เป็นผู้มีความรู้ในพิธีการทำบุญกอง ข้าว ซึ่งเป็นการทำขวัญข้าวก่อนเอาข้าว ขึ้นยุ้ง ทำพิธีขวัญข้าวเพื่อไม่ให้พวก แมลง มด ปลวก มากินข้าวที่เก็บไว้ ในยุ้ง	43 ปี	16/1 ม. 3 ต.สองคอน อ.ปากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 082 9219421
43	การผูกเสี่ยว	นายหรั่ง ปราครุท	มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเพณี ผูกเสี่ยว	79 ปี	ม.1 ต.บ้านเสี้ยว อ.ปากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 097 2079533
44	การผูกเสี่ยว	นายปิยะ นิตดา	เป็นหม่อทำขวัญผู้เชี่ยวชาญในการ ประกอบพิธีผูกเสี่ยว	59 ปี	27 ม. 1 ต.บ้านโคก อ.บ้านโคก จ.อุดรดิตถ์ โทร. 087 8431955
45	สารทเดือน สิบ	พระครูสิริกิจ วิธาน	เจ้าอาวาสวัดเสาหิน เจ้าคณะอำเภอลับแล ผู้สืบสานประเพณีสารทเดือนสิบ โดยจัดขึ้นที่วัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจ ของพุทธศาสนิกชน	65 ปี	วัดเสาหิน เทศบาล ตำบลศรีพนมมาศ อ.ลับแล จ.อุดรดิตถ์ โทร. 084 8136216
46	สารทเดือน สิบ	พระครูสิริ อุทุมพร พิพัฒน์	เจ้าอาวาสวัดศรีอุทุมพรคณารักษ์ ผู้ สืบสานประเพณีสารทเดือนสิบ โดย จัดขึ้นที่วัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของ พุทธศาสนิกชน	79 ปี	วัดศรีอุทุมพรคณารักษ์ ต.แม่พูล อ.ลับแล จ.อุดรดิตถ์ โทร. 088 4229652
47	ประเพณีตัก บาตรเทโว	พระอธิการเงิน อภินจโน	นำองค์ความรู้ด้านการประเพณีตัก บาตรเทโว ถ่ายทอดให้นักเรียน เด็ก เยาวชนและประชาชน และจัด กิจกรรมประเพณีตักบาตรเทโว เป็นประจำทุกปี ณ วัดภูเงินวนา ราม อำเภอน้ำปาด	49 ปี	วัดภูเงินวนาราม ม. 3 ต.บ้านฝาย อ.น้ำปาด จ.อุดรดิตถ์ โทร. 089 8602660

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
48	ประเพณีกวน ข้าวทิพย์	พระครูพิมล กิตติคุณ เจ้าอาวาส วัดบ้านดง	เป็นผู้นำสืบสานงานประเพณีกวน ข้าวทิพย์ ซึ่งได้ปฏิบัติมายาวนาน กว่า 63 ปี จัดตรงกับวันวิสาขบูชา ของทุกปี โดยความร่วมมือของคน ในชุมชนและหมู่บ้านเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินการ	62 ปี	วัดบ้านดง ต.พญาแมน อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ โทร. 093 1657615
49	ประเพณี กวนข้าว ทิพย์	พระอธิการเงิน อภินจโน	นำองค์ความรู้ด้านการประเพณี กวนข้าวทิพย์ มาถ่ายทอดให้กับ นักเรียน เด็ก เยาวชนและ ประชาชนและจัดกิจกรรมประเพณี กวนข้าวทิพย์ เป็นประจำทุกปี ณ วัดภูเงินนาราม อำเภอ น้ำปาด	49 ปี	วัดภูเงินนาราม ม. 3 ต.บ้านฝาย อ.น้ำปาด จ.อุตรดิตถ์ โทร. 089 8602660
50	พิธีบายศรี สู่ขวัญ	นายจักรี นนแก้ว	เป็นผู้สืบสานพิธีกรรม พิธีบายศรีสู่ ขวัญ ตลอดจนพิธีทำขวัญข้าวจนมี ความเชี่ยวชาญ	34 ปี	168 ม. 2 ต.พญาแมน อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ โทร. 094 6212354
51	พิธีบายศรี สู่ขวัญ	นายอนสี สายนวล	นำองค์ความรู้บายศรีสู่ขวัญ มา ถ่ายทอดให้กับชุมชนวัดห้วยแมง และชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ อำเภอน้ำปาด	50 ปี	วัดห้วยแมง ม. 3 ต.น้ำ ไคร้ อ.น้ำปาด จ. อุตรดิตถ์ โทร. 065 5923143
52	พิธีทำขวัญ นาค	นายจักรี นนแก้ว	เป็นหม่อมทำขวัญนาค สามารถร้อง แหล่ และร้องเพลงจนได้รับฉายา “หม่อมแซมเสียงเสน่ห์”	34 ปี	168 ม. 2 ต.พญาแมน อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ โทร. 094 6212354
53	พิธีทำขวัญ นาค	นายพินิจ อินขำ	เป็นหม่อมทำขวัญนาค สามารถร้อง แหล่ได้	70 ปี	89/1 ม. 2 ต.บ้านโคน อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ โทร. 088 8138051

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
54	พิธีทำขวัญ นาค	นาย ช่อนกลิ่น พุ่มพร	เป็นผู้เชี่ยวชาญพิธีทำขวัญนาค เป็น หมอทำขวัญนาคในชุมชนมาอย่าง ยาวนาน	60 ปี	73/3 ม.2 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 9318387
55	พิธีทำขวัญ นาค	นายมานัต อยู่อิง	มีความรู้ความสามารถในการทำ ขวัญนาค ร้องเพลงแหล่ ในการทำ ขวัญนาคตามประเพณีวัฒนธรรมไทย	63 ปี	โทร. 086 2090302
56	พิธีทำขวัญ นาค	นายคำหล้า มงคล	มีความสามารถทางภูมิปัญญาใน การทำขวัญนาค ได้สืบสานและ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	61 ปี	โทร. 089 5649783
57	ประเพณี แห่ผ้าขึ้นธาตุ	วัดตีนดอย	ยังคงมีการสืบทอดประเพณีการขึ้น ธาตุ ด้วยการสรงน้ำและแห่ผ้าเพื่อ หม่อมองค์พระธาตุ ซึ่งจะทำในวันเพ็ญ เดือนหกของทุกปี	-	วัดตีนดอย ม. 2 ต.หาดลำ อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์
58	ประเพณี แห่ปราสาท ผึ้ง	นางสุภาณี มาชีวะ	เป็นผู้ศึกษาองค์ประกอบและ พิธีกรรม ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนโรงเรียน บ้านห้วยคอมและ เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ตำบลน้ำไผ่ อำเภอน้ำป่าด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528	60 ปี	83/1 ม. 6 ต.แสนตอ อ.น้ำป่าด จ.อุตรดิตถ์ โทร. 084 7344192
59	ประเพณี อัฐมีบูชา	พระครูบวร ธรรมทิน	เป็นผู้สืบสานการจัดงานประเพณี อัฐมีบูชา ณ วัดพระบรมธาตุ ตำบล ทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัด อุตรดิตถ์ ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี	58 ปี	วัดพระบรมธาตุ ม.3 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 094 7163194
60	นวดไทย	นางบุญเรียม มากัน	เป็นผู้เชี่ยวชาญในการนวดแผนไทย	64 ปี	69 ม. 8 ต.บ้านโคน อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ โทร. 088 8146866

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
61	นวดไทย	นาง กรรณิกา สาระใต้	เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรและ นวดแผนไทย ได้นำองค์ความรู้มา ให้บริการ ณ สถานีอนามัยห้วยแมง	44 ปี	สถานีอนามัยห้วยแมง บ้านห้วยแมง ต.น้ำไคร้ อ.น้ำปาด จ. อุตรดิตถ์ โทร. 055 436092
62	สำหรับอาหาร ไทย	นางอรุณี นันทโชติ	เป็นผู้มีความชำนาญด้านประกอบ อาหารพื้นบ้านทั้งอาหารคาวและ อาหารหวาน	68 ปี	16/5 ม. 3 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 2123288
63	สำหรับอาหาร ไทย	นางบุญส่วน เรืองเดช	เป็นผู้มีความชำนาญด้านประกอบ อาหารพื้นบ้านทั้งอาหารคาวและ อาหารหวาน	70 ปี	1 ม. 3 ต.หาดสองแคว อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ โทร. 081 7866419
64	ลูกประคบ	นางบุญเรียม มากัน	เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำลูกประคบ สมุนไพร	64 ปี	69 หมู่ 8 ต.บ้านโคน อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ โทร. 088 8146866
65	ขนมเบี๊อง	นางสุดใจ เพ็ชรเอี่ยม	ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการทำขนมเบี๊อง โบราณของบ้านทุ่งยังเหนือ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	52 ปี	128/8 หมู่ที่ 6 ต.ทุ่ง ยัง อ.ลับแล จ. อุตรดิตถ์ โทร. 093 1323303
66	ข้าวต้มมัด	นางสมบัติ โพธิ์กล้า	มีความสามารถในการทำข้าวต้มมัด ที่มีรสชาติ หอม อร่อย น่า รับประทาน	67 ปี	โทร. 084 6197059
67	โหราศาสตร์ ไทย	นางแดง จันโสดา	มีความเชี่ยวชาญทางด้านโหรา ศาสตร์ไทย ดูฤกษ์ยาม	65 ปี	16 ม.3 ต.สองคอน อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 2141861
68	ซินตินจก	นางสินวล หมวกทอง	เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำใสใต้ ซึ่ง เป็นกลุ่มทอผ้าที่เข้มแข็ง และเป็น	67 ปี	139/1 ม.9 ต.ชัยชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
					โทร. 081 3793247
69	ขึ้นตินจก	นางสาวแอ๊ด นาคพลิก	แหล่งศึกษาดูงานที่สำคัญในพื้นที่ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจกวดลาย ผ้าขึ้นตินจกไท-ยวนของอำเภอ ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	54 ปี	14 ม.5 ต.ชัยชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 081 3793247
70	ขึ้นตินจก	นายจงจรูญ มะโนคำ	เป็นประธานกลุ่มทอผ้าบ้านคุ้ม-นา ทะเล และเป็นผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ ผ้าขึ้นตินจก ไท-ยวน ลับแล มี ความเชี่ยวชาญในการจกวดลาย ผ้าขึ้นตินจกไท-ยวนของอำเภอ ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	51 ปี	31 หมู่ 4 ต.ชัยชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 087 1987353
71	ขึ้นตินจก	นาง กนกวรรณ เห็มโพธิ์	เป็นผู้เชี่ยวชาญการทอผ้าและจก วดลายผ้าขึ้นตินจกไท-ยวนของ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	50 ปี	137/1 ม.4 ต.ชัยชุมพล อ. ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 089 2695820
72	ขึ้นตินจก	นางบุญ เทียน สิงห์ ดา	ช่างทอผ้า และคิดค้นลายผ้าดาว ล้อมเดือนและลายอื่นๆ ทอผ้าจก และผ้าขึ้นลายบายศรี ลายไหลเพลิง	62 ปี	102 ม.3 ต.ปากท่า อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์ โทร. 081 58754316
73	ขึ้นตินจก	นางแดง จันโสดา	ช่างทอผ้าลายข้าวพันก้อน ลายพญานาค ลายดาวล้อมเดือน ลายกุหลาบ ลายผีเสื้อ ดาวกระจาย ลายภูเขา	65 ปี	ม.3 ต.สองคอน อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์ โทร. 086 2141861
74	ขึ้นตินจก	นางลำดวน กันเที่ยง	ช่างทอผ้าลายข้าวพันก้อน ลาย พญานาค ลายดาวคู่ ลายน้าไหล ลายปักเป้า ลายช้าง ลายม้า	52 ปี	12/6 ม.6 ต.บ้านเสี้ยว อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์ โทร. 087 0292893

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
75	ผ้ายก ผ้ายกมุก ลั๊บละ	นาง กนกวรรณ เห็มโพธิ์	เป็นผู้เชี่ยวชาญการทอผ้ายกมุกของ อำเภอลั๊บละ จังหวัดอุดรดิตถ์	50 ปี	137/1 ม.4 ต.ชัยชุมพล อ. ลั๊บละ จ.อุดรดิตถ์ โทร. 089 2695820
76	ผ้ามัดหมี่	นางอินทร์ วันมา	ช่างมัดหมี่ และทอผ้าลายมัดหมี่ เช่น ลายต้นสน ลายดอกกรัก ลาย นาคสร้อย	81 ปี	5 หมู่ 3 ต.สองคอน อ.ฟากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 084 4952364
77	ผ้ามัดหมี่	นางมลิวลย์ มาตีคาน	ช่างมัดหมี่ และทอผ้าลายมัดหมี่ ประยุกต์ลายมาจากวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ใกล้ตัว เช่น ลายกุญแจ ลายขอดอกกรัก ลายสน เต็มตัว ลายนาคราเทียน	59 ปี	85/1 ม.6 ต.บ้านเสี้ยว อ.ฟากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 084 4952364
78	ผ้ามัดหมี่	นางสมศรี อินอ่อน	กลุ่มทอผ้าบ้านนาขุม จัดตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2525 โดยการส่งเสริม สนับสนุนของสำนักงานพัฒนา ชุมชน เริ่มเป็นที่รู้จักเมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จากกองทุนเพื่อความมั่นคง แห่งชาติ ในการสร้างอาคารที่ทำ การผ้าทอของชาวบ้านนาขุม เป็น ผ้าทอที่มีเอกลักษณ์และลักษณะ เฉพาะถิ่นที่โดดเด่น โดยเฉพาะผ้า มัดหมี่ ที่มีการผูกมัดเก็บลายสีพื้น ไว้ ก่อนจะนำเส้นฝ้ายและไหมไป ย้อมเป็นสีอื่น ทำให้เกิดสี สัน ลวดลายแล้วจึงทอเป็นผืน	65 ปี	24/2 หมู่ 1 ต.นาขุม อ.บ้านโคก จ.อุดรดิตถ์ โทร. 084 8186276

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
79	ผ้าย้อมคราม	นางสีนวล หมวกทอง	เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการย้อมสี ธรรมชาติจากครามและพืชชนิด ต่างๆ และเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่ สำคัญในพื้นที่อำเภอ ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	67 ปี	139/1 ม.9 ต.ชัยชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 081 3793247
80	เครื่องจักสาน ไม้ไผ่	นายเสริม ทองเกิด	เป็นผู้เชี่ยวชาญการจักสานไม้ไผ่ และเป็นผู้สานองค์พระพุทธรเจ้า จำลอง เพื่อใช้ในการจัดงาน ประเพณีอัฐมีบูชา จังหวัดอุตรดิตถ์	72 ปี	วัดพระบรมธาตุ ม.3 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 094 7163194
81	เครื่องจักสาน ไม้ไผ่	นายแต่ง ตระบุตร	มีความรู้ความสามารถในการจัก สานจากไม้ไผ่ เช่น กระติบข้าว ตระกร้า ชะลอม	77 ปี	3/8 ม.3 ต.สองคอน อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์ โทร. 082 8822616
82	ผ้าทอไทยวน	นางสีนวล หมวกทอง	เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำไสใต้ ซึ่ง เป็นกลุ่มทอผ้าไท-ยวนลับแลที่ เข้มแข็ง และเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ที่สำคัญในพื้นที่อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	67 ปี	139/1 บ้านน้ำไสใต้ ม. 9 ต.ชัยชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 081 3793247
83	ผ้าทอไทยวน	นางสาวแอ๊ด นาคพลิก	เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทอผ้าทอไท- ยวนของอำเภอลับแล จังหวัด อุตรดิตถ์	54 ปี	14 ม.5 บ้านนาทะเล ต.ชัยชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 081 3793247
84	ผ้าทอไทยวน	นายจงจรูญ มะโนคำ	เป็นประธานกลุ่มทอผ้าบ้านคุ้ม-นา ทะเล และเป็นผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ ผ้าขึ้นดินจกไท-ยวน ลับแล มีความ เชี่ยวชาญในการจกกลดลาย ผ้าขึ้นดินจกไท-ยวนของอำเภอลับ แล จังหวัดอุตรดิตถ์	51 ปี	31 หมู่ 4 บ้านคุ้ม ต.ชัยชุมพล อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ โทร. 087 1987353

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
85	ผ้าทอไทยวน	นางอุ่นเรือน มีอินทร์ถา	มีความรู้ความสามารถในการทำ ย่ามจกจากผ้าทอซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของไทยวน เพื่อสืบสานวัฒนธรรม ไทยท้องถิ่น	69 ปี	โทร. 082 8839612
86	ผ้าทอไทยวน	นางนง จันทร์หอม	เป็นผู้มีความชำนาญทอผ้าพื้นเมือง ไท-ยวน น้ำอ่าง	69 ปี	84/1 ม. 5 ต.น้ำอ่าง อ.ตรอน จ.อุดรดิตถ์ โทร. 096 8642514
87	ผ้าทอไทยวน	นางทัน สี่มา อึ้ง	มีความเชี่ยวชาญในการผ้าทอ พื้นเมืองบ้านเนินชัย ตำบลบ่อทอง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์	68 ปี	59 ม. 10 ต.บ่อทอง อ.ทองแสนขัน จ.อุดรดิตถ์
88	ผ้าทอไทยวน	นางจันทร์ เป็ง มีอินถา	มีความเชี่ยวชาญสามารถทอผ้าขึ้น ตีนจก ผ้าทอไท-ยวน	71 ปี	25 ม. 1 ต.หาดล้า อ.ท่าปลา จ.อุดรดิตถ์ โทร. 085 7269237
89	ผ้าทอไทยวน	นางเย็น อนุรักษ์ชมพู	มีความเชี่ยวชาญในการทอผ้าขึ้น ตีนจก	70 ปี	70 ม. 5 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุดรดิตถ์ โทร. 093 3014977
90	ผ้าทอไทยวน	นางสาวป ภาวรินทร์ อภิชะ	มีความเชี่ยวชาญในการทอผ้า สืบ สานการทำผ้าทอมือบ้านห้วยด้า	31 ปี	40/1 ม. 4 ต.นางพญา อ.ท่าปลา จ.อุดรดิตถ์ โทร. 097 9202243
91	ผ้าขาวม้า	นางริน พา มา	ช่างทอผ้าขาวม้าด้วยมือ ทั้งลาย ใหญ่ลายเล็ก หลากหลายสี	61 ปี	207/2 ม. 6 ต.บ้าน เสี้ยว อ.ฟากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 099 1389333
92	ผ้าขาวม้า	นาง สมหมาย อินฟากท่า	ช่างทอผ้าขาวม้าด้วยมือ	71 ปี	283 ม.9 ต.ฟากท่า อ.ฟากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 089 5630042

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
93	ผ้าขาวม้า	นางนงเยาว์ ปัญญาโกษา	ช่างทอผ้าขาวม้าด้วยมือ	65 ปี	237 ม.9 ต.ปากท่า อ.ปากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 086 2106066
94	บายศรี	พระครูบวร ธรรมภูษิต เจ้าอาวาส วัด	เป็นผู้เชี่ยวชาญงานบายศรีและเป็น ผู้ฝึกสอนการทำบายศรีให้แก่คนใน ชุมชนจนเกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มทำ บายศรีของชุมชน	49 ปี	วัดไร่อ้อย ต.ไร่อ้อย อ.พิชัย จ.อุดรดิตถ์ โทร. 090 9147762
95	บายศรี	นายสิทธิ ศักดิ์ อุปแก้ว	ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำบายศรี และ ถ่ายทอดให้เยาวชนเป็นผู้สืบทอด	40 ปี	257 ถนนศรีประชา ต.ศรีพนมมาศ อ.ลับแล จ.อุดรดิตถ์ โทร. 094 5455698
96	บายศรี	นางสีจันทร์ ดามัง	ช่างทำบายศรี งานบวช บายศรีปาก ขาม บายศรีพรหม บายศรีเทพ บายศรีพญานาค	75 ปี	249 ม. 9 ต. ปากท่า อ.ปากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 086 2159577
97	บายศรี	นางพิมพ์ พรรณ ดอัน	ช่างทำบายศรีปากขาม บายศรี พรหม บายศรีเทพ บายศรี พญานาค	57 ปี	10/4 ม. 6 ต.บ้าน เสี้ยว อ.ปากท่า จ.อุดรดิตถ์ โทร. 094 6368549
98	บายศรี	นางสุวิสา วงษ์ยอด	เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ ในการทำ บายศรีปากขามและบายศรีอื่นๆ ให้ นักเรียนโรงเรียนชุมชนไกรลาสฯ และเยาวชน ในงานบุญ ประเพณี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556	69 ปี	111/16 ม. 4 ต.แสน ตอ อ.น้ำปาด จ. อุดรดิตถ์ โทร. 085 8779016
99	งานช่างดอก กระดาศ	พระครูบวร ธรรมทิน	เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุ ซึ่งมีการ ดอกกระดาศเป็นลวดลายใช้ ประดับพระเมรุมาศจำลอง ในการ จัดงานประเพณีอัฐมีบูชา ของ จังหวัดอุดรดิตถ์	58 ปี	วัดพระบรมธาตุ ม.3 ต.ทุ่งยั้ง อ.ลับแล จ.อุดรดิตถ์ โทร. 094 7163194

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อมรดก ภูมิปัญญา	รายชื่อ ปราชญ์	ความเชี่ยวชาญ/ความสำคัญ (รายละเอียดพอสังเขป)	อายุ	ที่อยู่/โทรศัพท์
100	น้ำพริก	นางบุญย้ง แหยมคง	เป็นผู้เชี่ยวชาญการทำน้ำพริก	68 ปี	69/1 ม. 6 ต.ป่าคา อ.ทองแสนขัน จ.อุตรดิตถ์
101	เจิง (มวยเจิง)	นายโต ชีมา	เป็นผู้อนุรักษ์สืบสานการแสดง พื้นบ้านมวยเจิง และการตีกลองปู จา	66 ปี	2 ม. 4 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 062 1738479
102	เจิง (มวยเจิง)	นายปัน ชีมา	เป็นผู้อนุรักษ์สืบสานการแสดง พื้นบ้าน มวยเจิง และการตีกลองปูจา	80 ปี	7 ม. 4 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 065 1128002
103	เจิง (มวยเจิง)	นายเฉลิมพล ทองพา	เป็นผู้อนุรักษ์สืบสาน สืบทอด การแสดงพื้นบ้านมวยเจิง	22 ปี	69 ม. 5 ต.จริม อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 093 2692875
104	แข่งเรือ	นายสมรักษ์ ม่วงรักษ์ ผู้ใหญ่บ้าน ม. 6 ต.ไร่ฮ้อย อ.พิชัย	เป็นผู้สืบสานงานประเพณี การแข่ง เรือยาว ร่วมกับหมู่บ้าน และอบต. ไร่ฮ้อย โดยจะมีทีมแข่งเรือจาก จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย มาร่วมการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมี การจัดแข่งเรือเล็กขนาด 5 ฝีพาย ของคนในพื้นที่เพื่อเชื่อมความ สามัคคีของคนในชุมชน	42 ปี	วัดไร่ฮ้อย ต.ไร่ฮ้อย อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ โทร. 090 9147762
105	แข่งเรือ	องค์การ บริหารส่วน ตำบลผา เลือด	ยังคงมีการจัดการแข่งเรือ ในทุก วันที่ 14 เมษายน ของทุกปี	-	73 ม. 9 ต.ผาเลือด อ.ท่าปลา จ.อุตรดิตถ์ โทร. 055 818256

ข้อมูล ณ วันที่ 21 เมษายน 2564

ที่มา: https://uttaradit.m-culture.go.th/th/db_70_uttaradit_59/78396

12.6 แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

12.6.1 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหาดสองแคว เป็นอาคารกึ่งปูนกึ่งไม้สองชั้น ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดหาดสองแคว เป็นแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุไว้ให้สูญหายไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งองค์ความรู้ในเรื่องของวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจการศึกษา รวมทั้งยังเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ คนกับสังคมและคนกับแหล่งเรียนรู้ และให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักษามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น เก็บรวบรวมสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะเก่าแก่ของเครื่องใช้ไม้สอย ของบรรพบุรุษที่เคยใช้ในตำบลหาดสองแคว อีกทั้งเพื่อจัดแสดงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน สำหรับผู้สนใจได้เข้ามาชมและเรียนรู้ ซึ่งสิ่งของทุกชิ้นได้รับจากชาวบ้านในชุมชนนำมาบริจาคไว้ สิ่งของทุกชิ้นจะมีชื่อเจ้าของเดิมกำกับไว้เป็นพิพิธภัณฑ์เล็ก ๆ บ้าน ๆ แบบชาวลาวเวียง

12.6.2 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน (บ้านนางสาวสะอึ่ง ธนาธิปศิริ) เป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านส่วนบุคคลที่เจ้าของ คือ นางสาวสะอึ่ง ธนาธิปศิริ ได้รวบรวมสิ่งของที่มีคุณค่า ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้เครื่องมือทำมาหากินในสมัยอดีตที่หาได้ยาก โดยเริ่มเก็บสะสมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยเริ่มสะสมจากของที่มีอยู่ที่บ้านที่เลิกใช้งานแล้ว รวมทั้งหาซื้อจากชาวบ้านในชุมชนบ้าง จนสะสมได้มาก จึงได้รวบรวมและจัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์ดูแลรักษา ให้คงความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่ทรงคุณค่าให้คงอยู่สืบไปและเพื่อให้คนรุ่นหลังหรือเยาวชน และผู้สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป

12.6.3 แหล่งเรียนรู้การทำสาหร่ายจืดและไม้กวาดทางมะพร้าว เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ด้านจักสานไม้ไผ่ ,หวาย และไม้กวาดทางมะพร้าว โดยมี นายสมาน ประดับเพชร ภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนตำบลหาดสองแคว เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

12.6.4 ศูนย์เรียนรู้การทำผ้าดันมือและการปักกระเป๋าก้น เป็นแหล่งเรียนรู้การปักผ้า ลวดลายภาพ หาบจันทัน ลงบนผลิตภัณฑ์กระเป๋าก้น รูปแบบต่าง ๆ โดยมี นางวันเพ็ญ กลมดวง ภูมิปัญญาพื้นบ้านในชุมชน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

12.6.5 ศูนย์เรียนรู้การทำผ้ามัดย้อม เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้การทำผ้ามัดย้อม ตัด เย็บ ย้อม ตาก โดยนักท่องเที่ยวสามารถนำผ้าที่ทำกลับบ้านได้เลย นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้ามัดย้อม รวมถึงยังจัดให้มีมุมสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปเช็คอินอีกด้วย

12.6.6 ศูนย์เรียนรู้ทำอาหารพื้นบ้าน เป็นแหล่งเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้านของชุมชนหาดสองแคว ทั้งประเภทคาวและหวานที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากลาวเวียงจันทน์ สปป.ลาว โดยมีนางอรุณี นันทโชติ และนางบุญส่วน เรืองเดช เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

12.6.7 ศูนย์เรียนรู้เพาะและขยายพันธุ์ไผ่ขางหม่น เป็นแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับการขยายพันธุ์ไผ่ขางหม่น ให้ความรู้โดย นายพงษ์เทพ ชัยอ่อน ผู้เป็นเจ้าของศูนย์เรียนรู้ดังกล่าว

12.7 องค์ความรู้ Soft Power

12.7.1 ผ้าทอ อุดรดิตต์เป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรมล้านนา ล้านช้างและไทยกลาง/สุโขทัย ทำให้ได้รับการขนานนามว่า "อุดรดิตต์เมืองงามสามวัฒนธรรม" วิถีชีวิตที่แตกต่างนี้ได้สะท้อนผ่านภูมิปัญญาการทอผ้าซึ่งสืบทอดมาจากชาวยุโรปชาวหลวงพระบางและชาวไทยสมัยสุโขทัย ทำให้ผ้าทอของอุดรดิตต์ ทั้งผ้าขึ้นต้นจกไทยวนและผ้ามัดหมี่ล้านช้างเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น นำเสนอความเป็นตัวตนอย่างมีเอกลักษณ์เป็นที่นิยมของผู้สวมใส่ ทั้งในและต่างประเทศ สร้างรายได้สู่ชุมชนและประเทศชาติ

12.7.2 งานประเพณีอัฐมิบูชา ปฏิบัติสืบทอดมาอย่างยาวนาน ณ วัดพระบรมธาตุ ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล เริ่มวันแรกในวันวิสาขบูชา คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ถึงวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 รวม 9 วัน มีการสวดพระอภิธรรมทุกคืน ก่อนจะมีการถวายพระเพลิงพระบรมศพ (พระพุทธรูปสำริด) ขององค์พระพุทธรูปเจ้าในคืนสุดท้าย โดยมีการสืบทอดภูมิปัญญาการสานองค์พระพุทธรูปสำริดและการตกแต่งกระดาดซึ่งใช้ประดับตกแต่งโลงแก้วที่บรรจุพระพุทธรูปสำริด ถือได้ว่าเป็นงานบุญประเพณีที่พุทธศาสนิกชนทั่วประเทศและทั่วโลกมีความมุ่งหมายที่ต้องมาร่วมให้ได้สักครั้งในชีวิตจึงเป็นทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดอุดรดิตต์ที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและจังหวัดอุดรดิตต์

12.7.3 วัดพระแท่นศิลาอาสน์ พระอารามหลวง เป็นสถานที่ประดิษฐานพระแท่นศิลาอาสน์โบราณสถานซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวอุดรดิตต์แทนศาลหลักเมืองของจังหวัดถือเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมมาสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคลและยังมีการจัดงานนมัสการพระแท่นศิลาอาสน์ในวันขึ้น 5 ค่ำ ถึง 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี ซึ่งเป็นงานประเพณีที่สำคัญและยิ่งใหญ่ของกลุ่มคนในภาคเหนือตอนล่างที่ต้องห้ามพลาดถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดอุดรดิตต์

12.7.4 ทูเรียนหลง-หลิน เมืองลับแล ทูเรียนหลง-หลินเป็นผลไม้พื้นถิ่นของกินขึ้นชื่อของจังหวัดอุตรดิตถ์ซึ่งมีชื่อเสียงระดับประเทศพัฒนาสายพันธุ์จากทุเรียนพื้นเมืองของอำเภอลับแล มีผลขนาดเล็ก เนื้อเนียน กลิ่นหอมอ่อน ได้รับการขนานนามว่าเป็น "ทุเรียนเทวดาเลี้ยง" เนื่องจากเติบโตบนภูเขาที่ขึ้นไผ่และไผ่ได้ยากจึงมักถูกปล่อยให้เติบโตและให้ผลผลิตตามธรรมชาติราวกับปล่อยให้เทวดาดูแลแทน ด้วยรสชาติที่หอมหวาน ละมุนลิ้น ทูเรียนหลง-หลินจึงเป็นผลไม้ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้จังหวัดอุตรดิตถ์ปีละหลายล้านบาท และช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับจังหวัดอีกด้วย

12.7.5 มวยท่าเสา พระยาพิชัยดาบหัก สำหรับक्रमมวยท่าเสาที่มีชื่อเสียงและถูกกล่าวถึงในวงกว้างนั้นก็คือ 'ครูเมฆ' ซึ่งเป็นครูของนายทองดี หรือพระยาพิชัย หรือพระยาพิชัยดาบหัก ที่เดินทางจากอำเภอพิชัย เพื่อมาเรียนมวยที่บ้านท่าเสาเมื่อประมาณ 200 ปีก่อน จึงเป็นโอกาสดีที่จะทำให้คนได้รู้จักมวยท่าเสา อันเป็นมวยเร็วที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคเหนือ และมีพื้นที่ของวัดใหญ่ท่าเสา พื้นที่บ้านของครูเมฆจุดหนึ่งทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ยังมีซากอนุสาวรีย์ มีกำแพงเก่า ซึ่งในอนาคตจะมีการเชื่อมโยงต่อจิกซอร์เหล่านี้ และทำหลักสูตรระยะสั้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์และพื้นที่สร้างสรรค์ของจังหวัดอุตรดิตถ์ชุมชนท่าเสา ตำบลท่าเสา อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์เป็น 1 ใน 7 ชุมชนเก่าแก่ของจังหวัดอุตรดิตถ์ที่กระทรวงวัฒนธรรมนำเรื่องราวมา ร้อยเรียงกัน เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับพื้นที่ และยังมีครู ภูมิปัญญาหลายท่านที่มีบทบาทในการสืบทอด หรือเป็นทายาทโดยตรงของพระยาพิชัย สืบทอดเรื่องมวย เรื่องดาบ และมวยประยูร และมีความมวยที่ยังอนุรักษ์เรื่องนี้ไว้สืบสานอนุรักษ์มวยท่าเสาและมวยพระยาพิชัยดาบหัก

นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์

1. นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์

วิสัยทัศน์

"เป็นองค์กรบูรณาการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน ภายในปี 2570"

พันธกิจ

1. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดสำหรับคนทุกช่วงวัย

2. ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของทุกหน่วยงานในจังหวัด

3. ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

อัตลักษณ์

จิตบริการ ทำงานเป็นทีม

คุณธรรมที่พึงประสงค์ขององค์กร

พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู

ค่านิยม I-TRUST- YOU

I - Integration ทำงานแบบบูรณาการ ประสานสัมพันธ์

T - Transparent โปร่งใสและตรวจสอบได้ ต่อด้านทุจริต

R - Responsibility รับผิดชอบต่อหน้าที่

U - Sufficiency ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

S - Specialist รอบรู้เชี่ยวชาญงานในหน้าที่ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่

T - Team work สมัคสมานสามัคคี มีจิตอาสา ทำงานเป็นทีม

U - Under SDGs4 มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์รวม

1. การบริหารและการจัดการศึกษาแบบบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาล สู่เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน

2. ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาคมีค่านิยมที่ถูกต้องและดำรงชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียง

4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนากำลังคน การวิจัย เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

กลยุทธ์

1. ปลุกฝังค่านิยมและหลักคิดที่ถูกต้องเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพสถาบันหลักของชาติตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ยกระดับและสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้/วิชาชีพ ด้วยศาสตร์พระราชาและตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบและแรงงานต่างด้าว)
3. พัฒนากลไกบูรณาการระบบบริหารจัดการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดหรือภัยคุกคาม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนากำลังคน การวิจัย เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1. พัฒนาทักษะแรงงานฝีมือตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ และภูมิภาค (อาทิ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว พื้นที่เมื่อนำอยู่อัจฉริยะ)
2. ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมการบริหารและจัดการศึกษาและพัฒนาบุคลากรวิจัยทางการศึกษา

กลยุทธ์

1. พัฒนาทักษะแรงงานฝีมือตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่และภูมิภาค (อาทิ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว พื้นที่เมื่อนำอยู่อยุธยา)
2. ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษาและพัฒนาบุคลากรวิจัยทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ

กลยุทธ์

1. พัฒนาการจัดการศึกษา โดยบูรณาการองค์ความรู้แบบสะเต็มศึกษา
2. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบผ่านประสบการณ์ตรง จากการลงมือปฏิบัติ
3. สร้างเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สมวัย ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตที่เท่าทัน และสามารถอยู่ร่วมในสังคมศตวรรษที่ 21
4. พัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21
5. บูรณาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างหลักคิดและทัศนคติที่ถูกต้องด้านระเบียบ วินัยคุณธรรมจริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นพลเมือง
6. พัฒนาทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการประกอบอาชีพรูปแบบใหม่
7. ส่งเสริมกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา

กลยุทธ์

1. เพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาในระบบ นอกกรอบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ผู้เรียน สามารถเข้าถึงโอกาสทางการเรียนที่มีคุณภาพได้อย่างหลากหลาย ครอบคลุมทุกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย
2. ส่งเสริมและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัลออนไลน์แบบเปิดที่เหมาะสมต่อการเข้าถึงและพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมและพัฒนากำหนดเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการ/บริการประชาชน
2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลของจังหวัด ภาค และฐานข้อมูลกลางด้านการศึกษาให้เป็นเอกภาพเชื่อมโยงกัน เป็นปัจจุบัน และทันต่อการใช้งาน
3. สร้างและพัฒนากลไกการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบูรณาการเชื่อมโยง ทุกระดับและการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
4. ปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัวไม่ซ้ำซ้อน และทันสมัยเอื้อต่อการพัฒนาประสิทธิภาพและขีดสมรรถนะองค์กร
5. พัฒนาเครือข่ายต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบให้มีส่วนร่วมจัดกิจกรรม รณรงค์ เฝ้าระวัง และติดตามพฤติกรรมเสี่ยงการทุจริต
6. พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับสมรรถนะการปฏิบัติงาน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566)

2. ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

2.1 ประวัติสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ (2566) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษา ในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 3 เมษายน 2560 เพื่อปฏิบัติตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษาที่กฎหมายกำหนดการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่นโยบาย และยุทธศาสตร์ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มอบหมาย และให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัด ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทและทุกสังกัดในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยมีข้าราชการที่ได้ตัดโอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนจากหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ มาปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน 2560 เป็นต้นไป

2.2 บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

2.2.1 รับผิดชอบงานธุรการของ กศจ. อกศจ. คณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนา

การศึกษาคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน รวมทั้งปฏิบัติงานราชการที่เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ของ กศจ. และตามที่ กศจ. มอบหมาย

2.2.2 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการ

2.2.3 สั่งการ กำกับ ดูแล เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดและกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2.4 จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ

2.2.6 ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2.7 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การนิเทศ และแนวทางการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รวมทั้งติดตามและประเมินผลระบบบริหารจัดการการศึกษา

2.2.8 ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

2.2.9 ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา

2.2.10 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน

2.2.11 ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่าง ๆ ในจังหวัด

2.3 สถานที่ตั้งและช่องทางการติดต่อ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนปากกล้วยเสริมวิทยาลานทางหลวงหมายเลข 11 บ้านปากกล้วย หมู่ที่ 2 ตำบลคิ่งตะเภา อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ รหัสไปรษณีย์ 53000

โทรศัพท์ 055 - 429274 , (กลุ่มบริหารงานบุคคล 055 - 429276)

โทรสาร 055 - 429272

Website: <http://www.uttpeo.moe.go.th>

Facebook: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

2.4 จำนวนบุคลากร

ตาราง 3 แสดงจำนวนบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

กลุ่ม	ข้าราชการ		ลูกจ้าง ชั่วคราว		เจ้าหน้าที่ ครุสภา		รวม		
							ข้าราชการ/ลูกจ้าง/ เจ้าหน้าที่ครุสภา		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	รวม
ศึกษาธิการจังหวัด		1						1	1
รองศึกษาธิการจังหวัด	1						1		1
กลุ่มอำนวยการ		7	3	1			3	8	11
กลุ่มนโยบายแผน		3						3	3
กลุ่มบริหารงานบุคคล	1	7					1	7	8
กลุ่มพัฒนาการศึกษา	1	3					1	3	4
กลุ่มนิเทศ ติดตามและ ประเมินผล									
กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษา เอกชน		2						2	2
กลุ่มตรวจสอบภายใน		1						1	1
กลุ่มลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน	1	1					1	1	2
ครุสภา						1		1	1
รวม	4	25	3	1		1	7	27	34

ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566

2.5 จำนวนสถานศึกษา นักเรียน/นักศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามสังกัด

ตาราง 4 แสดงจำนวนสถานศึกษา นักเรียน/นักศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ที่	สังกัด	จำนวน สถานศึกษา	จำนวน นักเรียน	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนครู และบุคลากร
	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	232	36,709	2,406	2,729
1.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ เขต 1	138	15,562	1,293	1,108
2.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ เขต 2	76	7,329	673	825
3.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์	18	13,818	440	796
	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	10	5,252	182	367
	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	2	7,410	372	1,054
1.	มหาวิทยาลัยนราชนิกุลอุตรดิตถ์	1	5,121	324	885
2.	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	1	2,289	48	169
	สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์	6	7,696	314	442
1.	สถานศึกษาของรัฐ	5	5,978	263	371
2.	สถานศึกษาของเอกชน	1	1,718	51	71
	กรมส่งเสริมการเรียนรู้	10	5,637	208	302
1.	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุตรดิตถ์	9	5,559	207	266
2.	ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ ชายแดนอุตรดิตถ์	1	78	1	36
	สำนักบริหารการศึกษาพิเศษ	1	158	7	76
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุตรดิตถ์	1	158	7	76
	สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์	164	10,261	400	980
1.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	151	3,886	151	539
2.	โรงเรียนเทศบาล	12	5,943	224	388

ตาราง 4 (ต่อ)

ที่	สังกัด	จำนวน สถานศึกษา	จำนวน นักเรียน	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนครู และบุคลากร
3.	โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด	1	432	25	53
	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจ	2	117	16	19
	ตระเวนชายแดน				
	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	2	103	6	15
	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	1	103	6	15
	สถาบันพระบรมราชชนก	1	458	29	106
	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์	1	458	29	106
	รวมทั้งสิ้น	430	73912	3,940	6,090

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์, 2566

จากตาราง 4 พบว่า จังหวัดอุตรดิตถ์มีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมดจำนวน 430 แห่ง จากจำนวน 10 สังกัดสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 232 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 53.95 รองลงมา คือ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 164 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 38.13

ตาราง 5 แสดงจำนวนสถานศึกษาจำแนกตามสังกัดอำเภอ

ที่	สังกัด	จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามอำเภอ									รวม
		เมือง อุตรดิตถ์	ตรอน	พิชัย	ลับ แล	ทอง แสน ขัน	ท่า ปลา	น้ำ ปาด	ฟาก ท่า	บ้าน โคก	
	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	53	21	46	17	15	29	23	13	15	232
1.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ เขต 1	47	20	43	14	14	-	-	-	-	138
2.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ เขต 2	-	-	-	-	-	28	22	12	14	76

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	สังกัด	จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามอำเภอ									รวม
		เมือง อุตรดิตถ์	ตรอน	พิชัย	ลับ แล	ทอง แสน ชั้น	ท่า ปลา	น้ำ ปาด	ฟาก ท่า	บ้าน โคก	
3.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์	6	1	3	3	1	1	1	1	1	18
	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	8	-	1	-	-	-	1	-	-	10
	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
1.	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2.	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	สำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์	4	-	1	-	-	-	-	1	-	6
1.	สถานศึกษาของรัฐ	3	-	1	-	-	-	-	1	-	5
2.	สถานศึกษาเอกชน	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	กรมส่งเสริมการเรียนรู้	1	2	1	1	1	1	1	1	1	10
1.	สำนักงาน กสร. จังหวัดอุตรดิตถ์	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
2.	ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ ชายแดนอุตรดิตถ์	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	สำนักงานบริหารการศึกษพิเศษ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุตรดิตถ์	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด อุตรดิตถ์	38	9	25	14	10	26	22	9	11	164
1.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	30	9	25	12	10	23	22	9	11	151
2.	โรงเรียนเทศบาล	7	-	-	2	-	3	-	-	-	12
3.	โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1-
	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
1.	โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
	สถาบันพระบรมราชชนก	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1.	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีอุตรดิตถ์	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
รวมทั้งสิ้น		107	33	74	34	26	56	47	24	29	430

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์, 2566

จากตาราง 5 พบว่าจังหวัดอุตรดิตถ์ มีจำนวนสถานศึกษาจำแนกตามสังกัด รายอำเภอ 9 อำเภอ จากจำนวน 10 สังกัด อำเภอที่มีจำนวนสถานศึกษามากที่สุด คือ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์

จำนวน 107 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.88 รองลงมา คือ อำเภอพิชัย จำนวน 74 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.20

ตาราง 6 แสดงจำนวนนักเรียน นักศึกษาจำแนกตามสังกัดระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2566

จำนวนนักเรียน/นักศึกษาจำแนกตามสังกัด ระดับการศึกษา (คน)											
ที่	สังกัด	เด็ก เล็ก/ เตรียม อนุบาล	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย	ปวช.	ปวส.	ปริญญา	พิเศษ	รวม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน											
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	-	4330	15576	10117	6686	-	-	-	-	36709
1.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1	-	2935	10664	1874	89	-	-	-	-	15562
2.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2	-	1395	4912	1022	-	-	-	-	-	7329
3.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์	-	-	-	7211	6597	-	-	-	-	13818
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน		75	1072	3017	796	295	-	-	-	-	5252
1.	ร.ร. เจริญวิทยา	-	147	421	230	-	-	-	-	-	798
2.	ร.ร. สหคริสเตียน	-	214	794	732	295	-	-	-	-	1675
3.	ร.ร. หัวเสียว	-	150	428	86	-	-	-	-	-	694
4.	ร.ร. อนุบาลคริสเตียน	-	19	1	1	1	1	1	1	1	19
5.	ร.ร. ไตรศาสตร์วิเทศศึกษา	59	204	237	-	-	-	-	-	-	500
6.	ร.ร. ภารदानุสรณ์	-	59	211	105	-	-	-	-	-	375
7.	ร.ร. เซนต์แมรีอุดรดิตถ์	16	116	309	-	-	-	-	-	-	441
8.	ร.ร. อุดรดิตถ์คริสเตียน	-	-	101	-	-	-	-	-	-	101
9.	ร.ร. จรัสศิลป์	-	152	516	-	-	-	-	-	-	668
10.	ร.ร. วชิรญา	-	11	-	-	-	-	-	-	-	11
สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา		87	590	1332	177	103	-	-	5121	-	7410
1.	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	-	-	-	-	-	-	-	5121	-	5121
2.	ร.ร. สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรดิตถ์	87	590	1332	177	103	-	-	-	-	2289
สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์		-	-	-	-	-	4823	2862	11	-	7696
1.	วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดรดิตถ์	-	-	-	-	-	1056	662	-	-	1718
2.	วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์	-	-	-	-	-	1545	1062	-	-	2607
3.	วิทยาลัยการอาชีพพิชัย	-	-	-	-	-	604	233	-	-	837
4.	วิทยาลัยการอาชีพรัตนฯ	-	-	-	-	-	233	49	-	-	282
5.	วิทยาลัยสารพัดช่าง	-	-	-	-	-	166	142	-	-	308

ตาราง 6 (ต่อ)

จำนวนนักเรียน/นักศึกษาจำแนกตามสังกัด ระดับการศึกษา (คน)										
ที่	สังกัด	เด็ก เล็ก/ เตรียม อนุบาล	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย	ปวช.	ปวส.	ปริญญา	พิเศษ
6.	วิทยาลัยอาชีวศึกษา	-	-	-	-	-	1219	714	11	-
	กรมส่งเสริมการเรียนรู้	-	-	469	1686	3321	146	-	-	15
1.	สำนักงาน สกร. จังหวัดอุดรธานี	-	-	469	1686	3321	68	-	-	15
2.	ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎร ไทยบริเวณชายแดนอุดรธานี	-	-	-	-	-	78	-	-	-
	สำนักบริหารการศึกษพิเศษ	-	-	-	-	-	-	-	-	158
1.	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด อุดรธานี	-	-	-	-	-	-	-	-	158
	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี	-	5232	3530	1290	209	-	-	-	-
1.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	-	3886	-	-	-	-	-	-	-
2.	ร.ร. องค์การบริหารส่วนจังหวัด อุดรธานี	-	-	-	223	209	-	-	-	-
3.	ร.ร. เทศบาลวัดไผ่ล้อม	-	32	95	-	-	-	-	-	-
4.	ร.ร. เทศบาลท่าอิฐ	-	351	1370	491	1	1	1	1	1
5.	ร.ร. เทศบาลวัดเกษมา	-	90	-	-	-	-	-	-	-
6.	ร.ร. เทศบาลวัดหนองผา	-	19	132	103	-	-	-	-	-
7.	ร.ร. เทศบาลวัดหัวดง ป.พิภ	-	87	190	62	-	-	-	-	-
8.	ร.ร. เทศบาลวัดคลองโพธิ์	-	238	689	-	-	-	-	-	-
9.	ร.ร. วัดท้ายตลาด	-	90	348	262	-	-	-	-	-
10.	ร.ร. อนุบาลร่วมจิตวิเทศา	-	133	-	-	-	-	-	-	-
11.	ร.ร. เทศบาลจรัล	-	41	13	-	-	-	-	-	-
12.	ร.ร. ร่วมจิตวิเทศศึกษา	-	-	172	-	-	-	-	-	-
13.	ร.ร. อนุบาลเมือง (ผาจุก)	-	108	198	-	-	-	-	-	-
14.	ร.ร. พนมมาศพิทยากร	-	157	314	149	-	-	-	-	-
	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	-	38	79	-	-	-	-	-	-
	กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.	ร.ร. ดชด. ยอดโพธิ์ทอง 1	-	14	30	-	-	-	-	-	-
2.	ร.ร. ดชด. บุญธรรม บุญพริ้ง	-	24	49	-	-	-	-	-	-
	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	-	-	-	103	-	-	-	-	-
1.	ร.ร. พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ศึกษาวัดเสนาหิน	-	-	-	57	-	-	-	-	-
2.	ร.ร. พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษาวัดมงคลนิมิตร	-	-	-	46	-	-	-	-	-

ตาราง 6 (ต่อ)

ที่	สังกัด	จำนวนนักเรียน/นักศึกษาจำแนกตามสังกัด ระดับการศึกษา (คน)									รวม
		เด็ก เล็ก/ เตรียม อนุบาล	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย	ปวช.	ปวส.	ปริญญา	พิเศษ	
	สถาบันพระบรมราชชนก	-	-	-	-	-	-	-	458	-	458
	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์	-	-	-	-	-	-	-	458	-	458
	รวมทั้งสิ้น	273	11,262	24,001	14,166	10,614	4,969	2,862	5,590	173	73,912

ข้อมูล ณ 25 มิถุนายน 2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2565

จากตาราง 6 พบว่า จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามสังกัดระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2566 จากจำนวน 10 สังกัด มีทั้งหมด 73,912 คน โดยที่มีจำนวนนักเรียน/นักศึกษา ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 24,003 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 14,166 คน คิดเป็นร้อยละ 19.16

ภาพ 8 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566

ตาราง 7 แสดงจำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา อำเภอ ปีการศึกษา 2566

ที่	สังกัด	จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามอำเภอ									รวม
		เมือง	ตรอน	พิชัย	ลับแล	ทองแสนชั้น	ท่าปลา	น้ำปาด	พากท่า	บ้านโคก	
		อุตรดิตถ์									
ระดับก่อนประถมศึกษา		4347	717	1873	932	613	1208	1020	323	502	11535
1.	เนิร์สเซอร์รี่/บริบาล	273	-	-	-	-	-	-	-	-	273
2.	เด็กเล็ก	800	396	783	384	291	498	366	148	220	3886
3.	อนุบาล 1	698	11	52	89	-	58	76	-	9	993
4.	อนุบาล 2	1209	147	503	216	173	303	275	89	135	3046
5.	อนุบาล 3	1367	163	535	243	149	349	303	86	138	3429
ระดับประถมศึกษา		10014	1219	3945	1581	1099	2216	2278	736	916	24003
1.	ประถมศึกษาปีที่ 1	1411	171	593	201	157	326	335	94	133	3421
2.	ประถมศึกษาปีที่ 2	1505	152	614	251	151	344	321	85	137	3560
3.	ประถมศึกษาปีที่ 3	1685	165	605	238	179	364	360	106	127	3829
4.	ประถมศึกษาปีที่ 4	1658	231	71	244	179	355	379	122	154	3972
5.	ประถมศึกษาปีที่ 5	1838	216	762	263	205	391	431	115	160	4390
6.	ประถมศึกษาปีที่ 6	1908	253	700	283	187	418	437	134	142	4362
7.	การศึกษา (สกว.)	109	31	12	101	41	17	15	80	63	469
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		6344	784	2289	993	627	936	1304	398	491	14166
1.	มัธยมศึกษาปีที่ 1	2009	234	678	257	172	273	380	110	125	4238
2.	มัธยมศึกษาปีที่ 2	1741	210	639	260	166	299	388	94	106	4241
3.	มัธยมศึกษาปีที่ 3	1692	221	663	204	183	217	369	88	127	4001
4.	มัธยมศึกษาตอนต้น (สกว.)	347	119	289	272	106	147	167	106	133	1686
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		6344	620	1508	764	451	615	1030	459	586	10614
1.	มัธยมศึกษาปีที่ 4	2002	118	326	115	83	109	261	91	113	2543
2.	มัธยมศึกษาปีที่ 5	2059	129	323	88	77	118	253	83	114	2526
3.	มัธยมศึกษาปีที่ 6	1929	111	295	77	89	89	199	89	96	2224
4.	มัธยมศึกษาตอนปลาย (สกว.)	347	119	564	484	202	311	299	196	263	3321
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ		6606	78	837	28	-	-	-	282	-	7831
1.	ปวช. 1	1470	-	187	-	-	-	-	71	-	1728
2.	ปวช. 2	1096	-	195	-	-	-	-	68	-	1359
3.	ปวช. 3	1420	-	222	-	-	-	-	94	-	1736
4.	ปวส. 1	1341	-	131	-	-	-	-	39	-	1511
	ปวส. 2	1239	-	102	-	-	-	-	10	-	1351
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สกว.)	40	-	-	28	-	-	-	-	-	68
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สผช.)	-	78	-	-	-	-	-	-	-	78

ตาราง 7 (ต่อ)

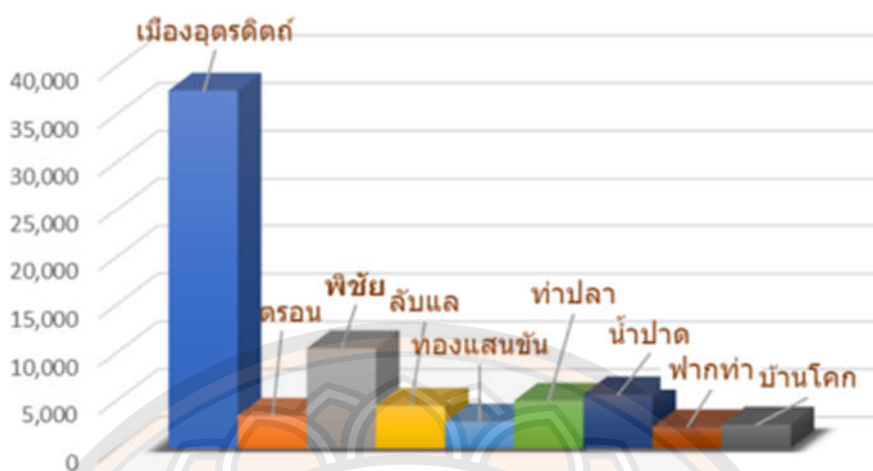
ที่	สังกัด	จำนวนสถานศึกษาจำแนกตามอำเภอ									รวม
		เมือง อุตรดิตถ์	ตรอน	พิชัย	ลับ แล	ทอง แสน ชั้น	ท่า ปลา	น้ำ ปาด	ปาก ท่า	บ้าน โคก	
ระดับอุดมศึกษา		458	-	-	-	-	-	-	-	-	458
	พยาบาลปี 1	131	-	-	-	-	-	-	-	-	131
	พยาบาลปี 2	127	-	-	-	-	-	-	-	-	127
	พยาบาลปี 3	119	-	-	-	-	-	-	-	-	119
	พยาบาลปี 4	81	-	-	-	-	-	-	-	-	81
ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี)		4994									4994
	นักศึกษาชั้นปีที่ 1	1517	-	-	-	-	-	-	-	-	1517
	นักศึกษาชั้นปีที่ 2	1387	-	-	-	-	-	-	-	-	1387
	นักศึกษาชั้นปีที่ 3	1158	-	-	-	-	-	-	-	-	1158
	นักศึกษาชั้นปีที่ 4	932	-	-	-	-	-	-	-	-	932
	นักศึกษาชั้นปีที่ 5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาโท)		118	-	-	-	-	-	-	-	-	118
ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาเอก)		9	-	-	-	-	-	-	-	-	9
ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุตรดิตถ์		-	-	-	158	-	-	-	-	-	158
สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์		11	-	-	-	-	-	-	-	-	11
รวมทั้งสิ้น		17482	1418	10452	4456	2790	4975	5632	2198	2495	73912

ข้อมูล ณ 25 มิถุนายน 2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์, 2566

จากตาราง 7 พบว่า จำนวนนักเรียน/นักศึกษาในจังหวัดอุตรดิตถ์ปีการศึกษา 2566 มีทั้งหมด 73,912 คน โดยนักเรียน/นักศึกษาในอำเภอเมืองอุตรดิตถ์มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 37,482 คน คิดเป็นร้อยละ 50.72 รองลงมาคืออำเภอพิชัย จำนวน 10,452 คน คิดเป็นร้อยละ 14.14

แผนภูมิจำแนกระดับการศึกษา จำแนกรายอำเภอ

ภาพ 9 แสดงร้อยละของจำนวนนักเรียน

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566

2.6 ดัชนีทางการศึกษาระดับจังหวัด

ดัชนีทางการศึกษาระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 อ้างอิงจากข้อมูลการจัดทำดัชนีทางการศึกษาระดับภาค 1-18 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยดัชนีทางการศึกษา รายด้าน 5 ด้าน จำนวน 14 ดัชนี ตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ในรูปแบบตารางแผนภาพ โดยนำข้อมูลจำนวนนักเรียน/นักศึกษา ในปีการศึกษา 2566 มาวิเคราะห์หาจำนวนอัตราส่วน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ รวมทั้งอภิปรายผลในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลกลางให้หน่วยงานทางการศึกษานำไปใช้ประโยชน์ มีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

ดัชนีที่ 1 สัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 3-5 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี

ดัชนีที่ 2 ประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาเทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 6-11 ปี

ดัชนีที่ 3 ประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปี

ดัชนีที่ 4 สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา+
อาชีวศึกษา) อายุ 15-17 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี

ดัชนีที่ 5 อัตราส่วนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.1-
2) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 18-19 ปี

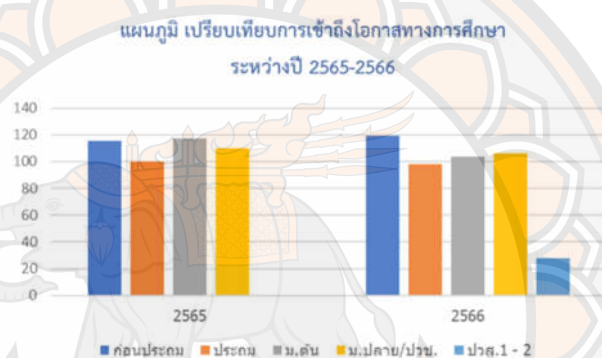
ตาราง 8 แสดงการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) รวมทุกสังกัด จำแนกตามอายุ

ระดับ	การเข้ารับ	ผู้เรียนสังกัด		ผู้เรียนสังกัดอื่น		ผู้เรียนรวมทุกสังกัด		จำนวนประชากร		ร้อยละ		สรุปการเข้าถึง
การศึกษา	การศึกษา	กระทรวงศึกษาธิการ		(คน)		(คน)		(คน)				(เพิ่ม/ลด)
	ตาม	(คน)										
	กลุ่มอายุ	2565	2566	2565	2566	2565	2566	2565	2566	2565	2566	
ก่อนประถมศึกษา	3-5 ปี	5,645	5,477	6,297	6,059	11,942	11,535	10,364	9,679	115.22	119.17	+3.95
ประถม	6-11 ปี	19,924	19,062	5,423	4,941	25,347	24,003	25,364	24,490	99.93	98.01	-1.92
ม.ต้น	12-14 ปี	12,980	12,596	3,283	1,570	16,263	14,166	13,880	13,636	117.16	103.88	-3.39
ม.ปลาย/ปวช.	15-17 ปี	15,050	14,424	1,459	1,159	16,509	15,583	15,059	14,668	109.62	106.23	-3.39
ปวส. 1-2	18-19 ปี	-	2,200	-	662	-	2,862	-	10,335	-	27.63	-
ภาพรวม		53,599	53,759	16,462	14,390	70,061	68,149	64,667	77,844	108.34	87.54	-20.8

ข้อมูล ณ 25 มิถุนายน 2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา รวมทุกสังกัด แยกตามอายุ ภาพรวมพบว่า ปีการศึกษา 2566 คิดเป็นร้อยละ 87.54 โดยเมื่อพิจารณา จำแนกเป็นระดับการศึกษาแล้วมีอัตราส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี มากที่สุด ร้อยละ 119.17 เนื่องจากบิดา มารดา ไปทำงานต่างจังหวัดและนำบุตรหลานมาฝากให้ปู่ ย่า ตา ยาย ดูแลโดยมิให้ย้ายทะเบียนบ้านมา และอัตราส่วนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. 1-2) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 18-19 ปี น้อยที่สุด เนื่องจากประชากรไปเรียนระดับปริญญาตรี ในจังหวัด หรือต่างจังหวัด

ภาพ 10 แสดงการเปรียบเทียบร้อยละการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาระหว่างปี 2564-2565

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

2.6.2 ด้านความเท่าเทียมทางการศึกษา

ดัชนีที่ 6 ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับ

การศึกษาเต็มตามศักยภาพ

ตาราง 9 แสดงเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพ

จำนวนคนพิการ อายุ 1-18 ปี (คน)	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด			ร้อยละของเด็กใน วัยเรียนที่ได้รับการ บริการ
	บริการในศูนย์ (ประจำและไป-กลับ)	บริการนอกศูนย์ (ที่บ้าน, โรงพยาบาล, หน่วย บริการและศูนย์การเรียนรู้)	รวม	
158	85	73	158	100

ที่มา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 9 แสดงร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพ (ปีการศึกษา 2566) จำนวนคนพิการที่มีอายุ 1-18 ปี ในจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน 158 คน ได้เข้ารับการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. บริการในศูนย์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 53.79
2. บริการนอกศูนย์ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 ของจำนวน

คนพิการที่มีอายุ 1-18 ปี

ภาพ 11 แสดงจำนวนนักเรียนที่ได้รับการบริการ

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

ดัชนีที่ 7 ร้อยละของนักเรียนที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเทียบกับนักเรียน
ที่หลุดออกจากระบบการศึกษา

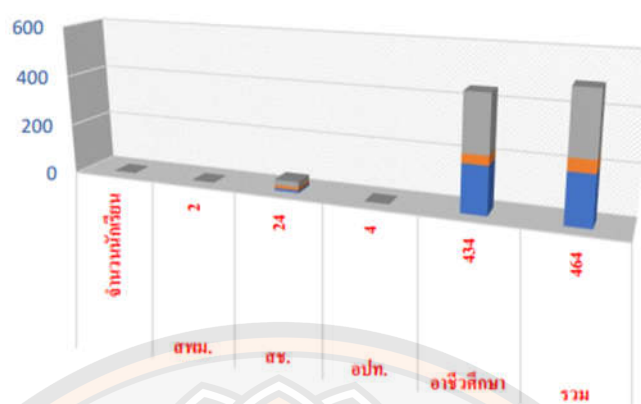
ตาราง 10 แสดงจำนวนนักเรียน/นักศึกษา ออกกลางคันและหน่วยงานสามารถนำกลับเข้าสู่ระบบ
ปีการศึกษา 2566

ระดับ/สังกัดการศึกษา	จำนวน			สามารถนำกลับเข้ามาสู่ระบบ			คิดเป็นร้อยละ
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
สพม.	2	-	2	-	-	-	0
- ม.ปลาย	2	-	2	-	-	-	-
สช.	9	15	24	10	12	22	91.66
- ประถม	9	13	22	10	11	21	95.45
- มัธยมศึกษา	-	2	2	-	1	1	50
อปท.	2	2	4	-	-	-	0
- ประถม	1	2	3	-	-	-	-
- มัธยมศึกษา	1	-	1	-	-	-	-
อาชีวศึกษา	337	97	434	187	37	224	51.61
- ปวช.	232	78	310	111	29	140	45.16
- ปวส.	105	19	124	76	8	84	67.74
รวม	350	114	464	197	49	246	53.01

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 10 นักเรียนที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเทียบกับนักเรียน
ที่หลุดออกจากระบบการศึกษา จำนวน 246 คน พบว่าสังกัดอาชีวศึกษาระดับ ปวช. มีนักเรียนที่กลับ
เข้าสู่ระบบการศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.61

ร้อยละนักเรียนที่หลุดออกจากระบบและนำกลับเข้าสู่ระบบ

ภาพ 12 แสดงร้อยละนักเรียนที่หลุดออกจากระบบและนำกลับเข้าสู่ระบบ

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

2.6.3 ด้านคุณภาพทางการศึกษา

ดัชนีที่ 8 ระดับคุณภาพคะแนนการประเมินความสามารถในการอ่าน (RT)

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตารางเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคะแนนร้อยละผลการประเมินความสามารถในการอ่าน (RT) ด้านการออกเสียง การอ่านรู้เรื่อง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา (2564 - 2565)

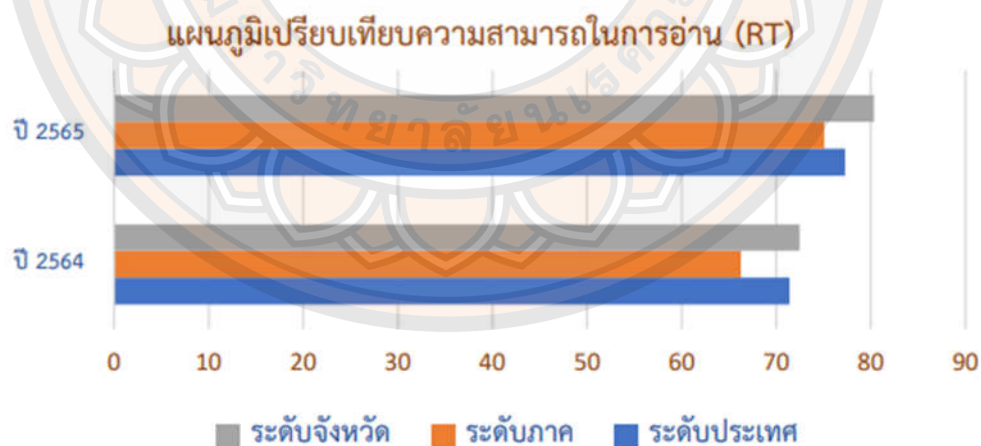
ตาราง 11 แสดงการประเมินความสามารถในการอ่าน (RT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ระดับ	ด้านอ่านออกเสียง			ด้านการอ่านรู้เรื่อง			รวมความสามารถ 2 ด้าน	
	ปี 2564	ปี 2565	ค่าความต่าง	ปี 2564	ปี 2565	ค่าความต่าง	ปี 2564	ปี 2565
ระดับประเทศ	69.95	77.38	-7.43	72.79	79.19	-6.4	71.38	77.28
ระดับภาค	63.69	74.75	-11.12	68.76	75.33	-6.57	66.24	75.05
ระดับจังหวัด	71.98	81.12	8.25	72.87	79.39	6.49	72.45	80.33

ข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เว็บไซต์ สอบ NT)

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 11 พบว่าเปรียบเทียบคุณภาพคะแนนการประเมินความสามารถในการอ่าน (RT) ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 กับปีการศึกษา 2565 พบว่าในระดับจังหวัด ภาพรวม 2 ด้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพิ่มขึ้น 7.88 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับภาคและระดับประเทศ พบว่าระดับจังหวัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ภาพ 13 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน (RT)

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

ดัชนีที่ 9 ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT)
 วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 12 แสดงคะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทย
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา (2564-2565)

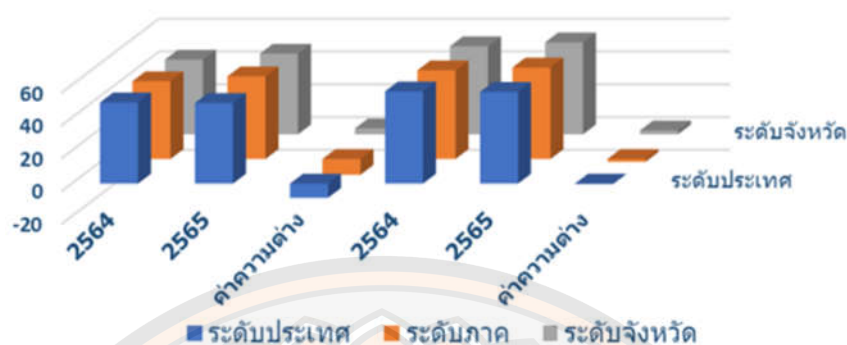
ระดับ	ความสามารถด้านคณิตศาสตร์			ความสามารถด้านภาษาไทย			ค่าความต่างเฉลี่ยรวม
	2564	2565	ค่าความต่าง	2564	2565	ค่าความต่าง	
ระดับประเทศ	49.44	49.12	-8.65	56.14	55.86	-0.28	-4.47
ระดับภาค	47.34	50.29	-9.62	53.99	55.73	-1.74	-5.68
ระดับจังหวัด	45.53	49.15	3.63	53.65	55.97	2.32	2.98

ข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เว็บไซต์ สอบ NT)

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 12 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินผู้เรียน
 ปีการศึกษา 2564 กับการศึกษา 2565 พบว่า ในภาพรวม 2 ด้าน มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ เพิ่มขึ้น
 2.32 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับภาค และระดับประเทศ พบว่าระดับจังหวัดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

แผนภูมิเปรียบเทียบเฉลี่ยผลการประเมินผู้เรียน
ปีการศึกษา 2565-2566

ภาพ 14 แสดงการเปรียบเทียบเฉลี่ยผลการประเมินผู้เรียนปีการศึกษา 2565-2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

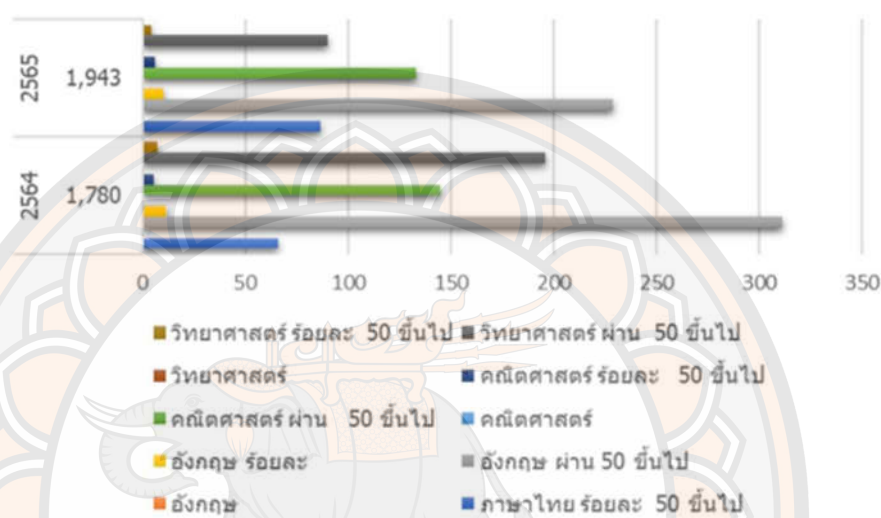
ดัชนีที่ 10 ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 13 จำนวนนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 - 2565

ปีการศึกษา	รายวิชา												รวม 4 วิชา
	ภาษาไทย			อังกฤษ			คณิตศาสตร์			วิทยาศาสตร์			
	เข้าสอบ	ผ่าน 50 ขึ้นไป	ร้อยละ	เข้าสอบ	ผ่าน 50 ขึ้นไป	ร้อยละ	เข้าสอบ	ผ่าน 50 ขึ้นไป	ร้อยละ	เข้าสอบ	ผ่าน 50 ขึ้นไป	ร้อยละ	
2564	2697	1780	65.99	2696	311	11.53	2696	145	5.37	2697	196	7.26	22.53
2565	2252	1943	86.27	2242	229	10.21	2252	133	5.90	2244	90	4.01	26.59

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 13 พบว่า พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.06 จากปีการศึกษา 2564 เมื่อพิจารณารายวิชา วิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น

ภาพ 15 แสดงคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

2.6.4 ด้านประสิทธิภาพ

ดัชนีที่ 11 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.1-3)

ดัชนีที่ 12 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.1-2)

ตาราง 14 เปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ปวช.-ปวส.

ปีการศึกษา	ปวช.			ปวส.		
	นักเรียนต้นปี	นักเรียนออก	อัตราการออก	นักเรียนต้นปี	นักเรียนออก	อัตราการออก
	(คน)	กลางคัน (คน)	กลางคัน (ร้อยละ)	(คน)	กลางคัน (คน)	กลางคัน (ร้อยละ)
2564	6087	277	4.55	3065	110	3.58
2568	4800	310	6.45	2862	140	4.89

ข้อมูล ณ 25 มิถุนายน 2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 14 พบว่า เปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2564 กับปีการศึกษา 2565 ระดับจังหวัด พบว่า

1. ระดับ ปวช. มีอัตราการออกกลางคันเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9
2. ระดับ ปวส. มีอัตราการออกกลางคันเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.31

แผนภูมิเปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียน

ภาพ 16 แสดงการเปรียบเทียบอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ปวช.-ปวส.

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

2.6.5 ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง

ดัชนีที่ 13 สัดส่วนของผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสามัญศึกษา

ตาราง 15 สัดส่วนของผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสามัญศึกษาสำหรับผู้เรียนที่จบ ม.3

ปีการศึกษา	จำนวนผู้เรียน (คน)		รวม	สัดส่วนผู้เรียน	
	อาชีวศึกษา	สามัญศึกษา		อาชีวศึกษา	สามัญศึกษา
2565	1194	2667	4611	42.16	57.83
2566	1728	2543	4271	40.45	59.54

ข้อมูล ณ 25 มิถุนายน 2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

จากตาราง 15 พบว่า เปรียบเทียบสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสามัญศึกษา ภาพรวมระดับจังหวัด ปีการศึกษา 2565 กับปีการศึกษา 2566 พบว่าร้อยละของผู้เรียนอาชีวศึกษามีสัดส่วนลดลงและผู้เรียนสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2566 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 40.45: 59.54

ดัชนีที่ 14 ร้อยละของการได้งานทำ/ประกอบอาชีพ ของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ภายในระยะเวลา 1 ปี

ตาราง 16 การได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) (ไม่นับศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา 1 ปี

สถานศึกษา	นักเรียนสำเร็จ ปีการศึกษา 2565 ปวช.			ร้อยละการศึกษา		นักเรียนสำเร็จ ปีการศึกษา 2565 ปวส.			ร้อยละการศึกษา	
	สำเร็จการศึกษา	ศึกษาต่อ	ได้งานทำประกอบอาชีพ	ต่อ	ได้งานทำ	สำเร็จการศึกษา	ศึกษาต่อ	ได้งานทำประกอบอาชีพ	ต่อ	ได้งานทำ
วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมดิจิทัล	315	41	262	13.01	83.17	324	141	98	43.51	30.24
วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์	427	-	346	-	81.03	921	252	124	27.36	13.46
วิทยาลัยการอาชีพพิชัย	136	136	-	100	-	95	-	-	-	-
วิทยาลัยการอาชีพรัตนฯ	50	14	29	28	58	18	17	1	64.4	5.55
วิทยาลัยสารพัดช่าง	131	-	1	-	-	15	-	15	-	100
วิทยาลัยอาชีวศึกษา	396	-	1	-	-	361	-	-	-	-
ศูนย์ฝึกอาชีพฯ	41	-	1	-	-	-	-	-	-	-
รวม	1496	191	637	12.76	42.58	1734	410	238	23.64	13.72

ข้อมูล ณ 25 มิถุนายน 2566

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566

จากตาราง 16 พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) ที่ได้งานทำจำนวน 637 คน คิดเป็นร้อยละ 42.58 ภาพรวมของจังหวัด ของผู้สำเร็จการศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. 1-2) ได้ทำงาน จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 13.72 ของผู้สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2565

ที่มา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2566

การวิจัยอนาคต

ความเป็นมาและความหมายของการวิจัยอนาคต

เจอโรม (Jerome, 1999) ได้กล่าวถึงการศึกษาและการวิจัยอนาคตไว้ว่าเป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นไปได้ ซึ่งมีใช่เป็นเพียงความนิยมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงชั่วขณะเท่านั้น แต่ยังหมายถึงสิ่งที่อาจสร้างความแตกต่างให้กับระบบหรือระเบียบข้อมูลต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลา 10 - 25 ปีข้างหน้าขึ้นไป โดยจะเห็นได้ว่านักประวัติศาสตร์เป็นผู้ที่ตั้งสมมติฐานเพื่อบอกให้เราทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้ว ส่วนนักข่าวก็เป็นผู้รายงานถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น ดังนั้นนักอนาคตนิยมจึงเป็นตัวแทนของผู้ที่จะบอกถึงสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้และสิ่งที่ต้องการให้เป็นไปโดยไม่ใช่เป็นการพยากรณ์ว่าจะเกิดขึ้น แต่เป็นการเรียกร้องที่จะรู้มากขึ้นเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้และอนาคตที่พึงปรารถนา

โดยศึกษาว่าอนาคตจะพัฒนาไปอย่างไร วิธีวิทยาการวิจัยอนาคตจึงมีได้ก่อให้เกิดการบรรยายเกี่ยวกับอนาคตที่แม่นยำหรือสมบูรณ์ แต่วิธีวิทยาการวิจัยอนาคตจะช่วยแสดงสิ่งที่เป็นไปได้ ช่วยให้ความกระจ่างในการวางนโยบาย ระบุและประเมินการกระทำใด ๆ ที่เป็นทางเลือก หลีกเลี่ยงหลุมพรางที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึง เป็นการฉวยโอกาสอันดีต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คำว่าการวิจัยอนาคต (Futures Research) มีผู้ใช้ในความหมายที่แตกต่างกันออกไปมากมายพอสมควร บ้างก็นำไปใช้อย่างสับสนปนกับคำอื่น ๆ ซึ่งเรามักจะพบถ้อยคำที่ใช้เกี่ยวกับการศึกษาเชิงอนาคตอยู่หลายคำ เช่น อนาคตศึกษา (Future Studies) อนาคตศาสตร์ (Futurology) และอนาคตนิยม (Futurism) อย่างไรก็ตามสมาคมอนาคตโลก (World Future Society) ได้แสวงหาคำตอบใน ค.ศ. 1975 พบว่าคำที่มีคนเห็นด้วยมากที่สุดคือ คำว่า Future Studies กับ Future Research ส่วนคำว่า Futurology ได้รับการปฏิเสธมากที่สุดเนื่องจากเป็นคำที่เน้นไปในทางที่ว่าอนาคตสามารถรู้ได้อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งในความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น (Allen, 1978)

โจเซฟ (Joseph E-C, 1974 อ้างอิงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2549) ให้ความหมายของการศึกษาอนาคตในความหมายของการทำนาย (Forecasting) ว่าเป็นวิธีดำเนินการที่เป็นระบบระเบียบ สำหรับกำหนดความเป็นไปได้ของอนาคตเพื่อที่จะให้เรามุ่งไปยังอนาคตได้อย่าง นอกเหนือการเดาอย่างบริสุทธิ์ ความแตกต่างระหว่างการพยากรณ์ (predicting) กับการทำนาย (Forecasting) การพยากรณ์ เป็นการตั้งข้อคำถามในลักษณะ อะไรจะเกิดขึ้นในขณะที่การทำนาย เป็นเป็นการตั้งข้อคำถามในลักษณะ อะไรจะเกิดขึ้น โดยมีเงื่อนไขอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ กาสัก เต๊ะซันหมาก (2540) ได้ให้ทัศนะต่อการวิจัยอนาคตว่า มีการเน้นข้อมูล (Data Oriented) และมีระบบระเบียบวิธีวิจัยซึ่งสามารถให้คำจำกัดความของการวิจัยอนาคตว่า หมายถึง วิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรหรือกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายอนาคตรูปแบบต่าง ๆ (Alternative Futures) ที่จะเป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา ประเมินสถานภาพในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ในแต่ละทางบ่งชี้ผลกระทบและต่อเนื่องที่เป็นไปได้ต่าง ๆ ของแต่ละอนาคตที่สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นได้ เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2553) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการศึกษาอนาคตว่า เนื่องจากการวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้น และสิ่งที่จะทำใน

อนาคต ดังนั้นผู้บริหารควรมีคุณลักษณะของการมุ่งอนาคต มุ่งการเปลี่ยนแปลง และมุ่งให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ การศึกษาอนาคตมีพื้นฐานอยู่ว่า อนาคตไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้ อย่างถูกต้องแน่นอนเป็นเพียงความเป็นไปได้หรือความน่าจะเป็นเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องศึกษาอย่างรอบคอบ และศึกษาถึงทางเลือกที่นำจะเกิดขึ้นหลาย ๆ ทางเลือกโดยการมองไปข้างหน้า อย่างเป็นสหวิทยาการ คำนึงถึงเป้าหมายที่พึงปรารถนาเป็นหลัก องค์ประกอบสำคัญของการศึกษาอนาคตคือการมองไปทั้งโลก มองไปข้างหน้าทั้งระบบนิเวศวิทยา เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภัยที่คุกคามต่อสภาพแวดล้อมมากมาย ซึ่งผลของการศึกษาอนาคตดังกล่าวจะมีบทบาท มีอิทธิพลต่อ อนาคตที่จะเกิดขึ้นจริงอย่างมาก แม้ว่าการศึกษาอนาคตจะมี ภาพที่ไม่ดี (pessimistic อยู่มาก แต่ การศึกษาอนาคตมุ่งเน้นไปที่การทำนายภาพอนาคตที่ดี (optimistic และใช้สติปัญญาในการหาวิธีการที่จะจัดการภาพอนาคตที่ไม่ดีออกไปให้สำเร็จ เพื่อก่อให้เกิดการวางแผนที่จะทำให้บรรลุผลตามอนาคตที่พึงปรารถนา และหลีกเลี่ยงอนาคตที่ไม่พึงปรารถนาได้

ในขณะที่ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2554) ได้นำเสนอความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยอนาคต สำหรับผู้สนใจการวิจัยอนาคตและอนาคตนิยมโดยทั่วไปดังต่อไปนี้

คำว่า การวิจัยอนาคต มาจากคำภาษาอังกฤษว่า "Futures Research" ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะ (Technical Term) ที่สื่อถึงแนวคิดวิธีการกระบวนการและระเบียบวิธีที่ใช้ในการสำรวจศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา ทั้งแนวโน้มที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ จึงมีตัว "S" ต่อท้ายคำว่า Future เพื่อสะท้อนแนวคิดที่ว่าเรื่องของอนาคตนั้น มีความเป็นไปได้ในหลายทิศทางจึงต้องสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้เหล่านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ผู้ที่ทำการศึกษานาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคต แบบต่าง ๆ เรียกว่า นักวิจัยอนาคตส่วนนักคิดและนักทฤษฎีเกี่ยวกับอนาคตเรียกว่า นักอนาคตนิยม คำรวมที่ใช้เรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ คือ นักอนาคต

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความเป็นมาและความหมายของการวิจัยอนาคตคือการสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษา เพื่อหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันต้องหาทางป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไปด้วยและกระบวนการในการแก้ปัญหาของนักอนาคตจึงเป็นลักษณะเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ

ลักษณะของการศึกษานาต

วิโรจน์ สารรัตน์ (2549) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษานาตไว้อย่างน่าสนใจ ได้สรุปว่า 18 ประเด็น ดังนี้

1. การศึกษานาตเป็นการขยายหรือการมองสังคมข้างหน้าให้กว้างขึ้นด้วยการพัฒนาวิธีการคิดเกี่ยวกับนาตที่เกิดขึ้น และเป็นในเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น
2. จากจำนวนของนักวิทยาการมากขึ้น และเทคนิคในการทำนาตที่เป็นเชิงวิชาการมากขึ้น ทำให้การศึกษานาต เป็นวิชาการยอมรับกันโดยทั่วไป
3. การศึกษานาตเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการทำนาย แต่ที่สำคัญการศึกษานาตได้ช่วยให้บุคคลได้พัฒนาความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถ ซึ่งในทางกลับกันก็ช่วยให้พวกเขาเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และด้วยความรับผิดชอบต่อการดำรงชีวิตในสังคมเทคโนโลยี
4. การศึกษานาตตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า นาตไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้อย่างถูกต้องแน่นอน แต่เป็นเกี่ยวกับความเป็นได้ หรือน่าจะเป็นเท่านั้น และก่อให้เกิดกรอบความคิดต่าง ๆ จำนวนมากตลอดจนวิธีที่เป็นประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การศึกษานาตตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ก่อให้เกิดสิ่งตามมาอย่างกว้างขวางมีระยะยาวมากขึ้น ดังนั้น การศึกษาถึงความเป็นไปได้ของสิ่งที่จะเกิดตามมานั้นอย่างรอบคอบ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น
6. การศึกษานาตเป็นการศึกษาทางเลือก (Alternative) บนพื้นฐานความคิดที่ว่านาตมิได้ มีเพียงทางเลือกเดียว แต่มีอยู่มากมาย ซึ่งจะมีบทบาทที่มีอิทธิพลต่อนาตที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย
7. การศึกษานาต เกี่ยวข้องอย่างมากต่อการอำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลง จึงมีผลต่อการเร่งการเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดตามมาทั้งในระดับบุคคลและสังคมให้เร็วขึ้น
8. การศึกษานาตช่วยให้มีความสำนึกถึงเป้าหมายที่พึงปรารถนา
9. สาระสำคัญของการศึกษานาต มิได้จำกัดอยู่ขอบเขตของวิชาการแบบดั้งเดิมแต่เป็นการมองไปข้างหน้าอย่างเป็นสหวิทยาการ

10. การศึกษานาटकเป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจ และอธิบายความสำคัญทั้งภายในและระหว่างระบบที่สลับซับซ้อนของส่วนประกอบต่าง ๆ ของธรรมชาติและของโลกแห่งสังคม เช่น ระบบรัฐประเทศ ระบบนิเวศวิทยา ระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

11. องค์ประกอบสำคัญของการศึกษานาटक ประการหนึ่งคือ การมุ่งมองไปทั้งโลกจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่าเราอาศัยอยู่ในโลกที่จำกัด และต้องพึ่งอาศัยซึ่งกันและกัน จึงต้องการการสงวนรักษาการร่วมมือและสันติภาพ

12. องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ของการศึกษานาटक คือการมองไปข้างหน้าเกี่ยวกับนิเวศวิทยา เพื่อสะท้อนให้เห็นภัยที่คุกคามต่อสภาพแวดล้อมที่มากมาย

13. การศึกษานาटक อาศัยเทคนิค กระบวนการสำหรับการวิเคราะห์การพัฒนาที่เป็นไปได้ที่น่าจะเป็นและที่พึงปรารถนา ซึ่งมีการแตกต่างกันมากมายหลายวิธี โดยอาศัยแนวคิด ด้วยสถิติและสังคมศาสตร์ และการทำให้มีเหตุผลขึ้น ซึ่งมีใช้โดยความสามารถที่ทำนายได้อย่าง สำเร็จแต่อยู่ที่การยอมให้มีการทดสอบทางเลือกที่เกิดขึ้นตามมาและเป้าหมายที่จะทำให้การศึกษา นาटकที่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง

14. การศึกษานาटकที่ถูกต้องเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์เป็นอย่างมาก จึงง่ายต่อการที่จะมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับบุคคลอื่น ซึ่งก็จะก่อให้เกิดการทำนาย สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากพฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

15. แม้ว่าจะมีภาพอนาคตที่ไม่ดี (Pessimistic) อยู่มาก แต่การศึกษานาटकจะมีพื้นฐานการทำนายอยู่ที่ภาพอนาคตที่ดี (Optimistic) ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาใหญ่หลวงรออยู่

แต่มนุษย์ก็สามารถใช้สติปัญญา หาวิธีการที่จะจัดการให้สำเร็จให้ได้ในกรณีเช่นนี้ ก่อให้เกิดการวางแผนที่จะให้บรรลุผลตามอนาคตที่พึงปรารถนา และหลีกเลี่ยงอนาคตที่ไม่พึงปรารถนาได้

16. แม้ว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอนาคต จะเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก แต่ปัจจุบัน ก็มีแนวโน้ม ที่จะให้ความสำคัญกับอนาคตด้านที่เป็นมนุษย์มากขึ้น

17. การศึกษานาटकเป็นการมองไปข้างหน้าในแนวใหม่ ซึ่งอาจจะช่วยให้เข้าใจสภาพในปัจจุบันได้ดีขึ้น และทำให้เรามองเห็นโลกที่เราอาศัยอยู่ในปัจจุบันชัดเจนยิ่งขึ้น

18. เป้าหมายสุดท้ายของการทำนาย ส่วนใหญ่อยู่ที่การจัดสรรประเทศ เพื่อช่วยในการกำหนดนโยบายและเพื่อการวางแผนสำหรับอนาคต

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

จุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยอนาคตนั้นมิใช่การทำนายที่ถูกต้องแต่ต้องการสำรวจเพื่อศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้นและป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือ ถ้าทราบว่าไม่สามารถ จะขจัดให้หมดไปได้ทำอย่างไรจึงจะ "เผชิญหน้า" ได้อย่างมีประสิทธิภาพหากแนวโน้มไม่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นจริง

ระเบียบวิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัย อนาคตชนิดหนึ่งที่มีความนิยมในปัจจุบัน จากการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยอนาคตหลากหลายแบบแล้วผู้วิจัยสนใจแนวทางการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เนื่องจาก เทคนิคนี้เป็น การผสมผสานจุดดีและ ลบจุดด้อยของเทคนิควิธีวิจัยที่เป็นสากลทั้งเทคนิควิธีวิจัยแบบ Delphi และเทคนิควิธีวิจัยแบบ EFR ซึ่ง จุมพล พูลภัทรชีวิน (2551) ได้ให้ทัศนะและนำเสนอความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยอนาคต และแนะนำเทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) สำหรับผู้สนใจการวิจัยอนาคตและอนาคตนิยมโดยทั่วไปว่า การวิจัย อนาคตแบบอีดีเอฟอาร์ (EDFR) ซึ่งเป็นคำย่อมาจาก คำเต็มในภาษาอังกฤษว่า Ethnographic Delphi Futures Research ว่า เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบการวิจัยมาจากเทคนิคการวิจัย อนาคตสองเทคนิค คือ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และเทคนิคเดลฟาย (Delphi) โดยการผสมผสานทั้งสองเทคนิคและปรับให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบ วิธีวิจัย เพื่อให้สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลาย รูปแบบ

1. ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ EDFR

ขั้นตอนการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR โดยสรุปขั้นตอนสำคัญได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเชื่อว่าหากผู้วิจัยได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจริงๆ จะส่งผลให้ผลการวิจัย น่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น ส่วนการเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก ผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้หรืออาจจะไม่มีเวลาให้ ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องติดต่อผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัว อธิบายถึงจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย

เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณและประโยชน์ของการวิจัย ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นคุณค่า ความจำเป็นและความสำคัญของการให้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงขอความร่วมมือ หากไม่ได้รับความร่วมมือผู้วิจัยจำเป็นต้องพิจารณาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นต่อไป ถ้าหากได้ ได้รับความร่วมมือก็สามารถนัดวันและเวลาสำหรับการสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว นอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่า จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาเตรียมตัวเตรียม ข้อมูล จัดระบบข้อมูล และความคิดล่วงหน้า ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่หนึ่ง การสัมภาษณ์มีลักษณะ และขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบ ต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คือ อาจยึดตามรูปแบบของ EFR โดยเริ่มจาก Optimistic-Realistic (O-R) Pessimistic-Realistic (P-R) และ Most Probable Realistic (M-R) ซึ่งเป็นการเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญ คาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็นโดยไม่คำนึงถึงว่าแนวโน้มเหล่านั้นจะเป็นไปทางดีหรือร้าย เพราะในการทำ EDFR รอบที่สองและสาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจที่จะแยกศึกษาอนาคตภาพที่ 3 ภาพตามแบบ EFR ผู้วิจัยก็สามารถทำได้โดยการออกแบบ แบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้อนาคตภาพทั้ง 3 ภาพอย่างเป็นระบบได้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการทำเดลฟาย (EDFR รอบที่สอง สาม.....)

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนการเขียนอนาคตภาพ

2. การแบ่งช่วงเวลาศึกษาและวิจัยอนาคต

มิติของการแบ่งช่วงเวลาในการวิจัยอนาคตนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยทั่วไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์และพิจารณาจากบริบทงานวิจัยของตนเอง (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2551) ได้นำเสนอแนวคิดในการแบ่งช่วงเวลาศึกษาและวิจัยอนาคตไว้ว่า นักอนาคตนิยมมักจะแบ่งช่วงเวลาของการทำนายหรือช่วงของการวางแผน ออกเป็น 4 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 คือช่วงเวลา 5 ปี หรือ immediate forecasting หรือ immediate planning นักอนาคตนิยมถือว่าเป็นการทำนาย หรือการวางแผนระยะกระชั้นชิด ถ้าเป็นเรื่องของการแก้ปัญหา ก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ช่วงที่ 2 คือช่วงประมาณ 5-10 ปี ช่วงนี้เป็นช่วงที่นักอนาคตนิยมเรียกว่า short range forecasting หรือ short range planning ก็เป็นการทำนายหรือการวางแผนหรือการศึกษาอนาคตระยะสั้น

ช่วงที่ 3 คือ ช่วง 10-15 ปี หรือ ไปจนถึง 20 ปี ช่วงนี้ เรียกว่าเป็นระยะกลาง middle range forecasting หรือ middle range planning นักอนาคตนิยม ส่วนใหญ่นิยมที่จะศึกษาอนาคตในช่วงนี้ เนื่องจากผู้วิจัยสามารถรอที่จะเห็นผลได้

ช่วงที่ 4 คือช่วงระยะยาว 20-25 ปีขึ้นไป ช่วงนี้จะเป็นระยะยาวนานจนเกินไป ข้อมูลที่ได้ผล ที่ได้อาจจะขาดความสนใจ โกลดตัวคนที่ทำวิจัยเกินไป ซึ่งกล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยจะ ศึกษาช่วงไหน อยู่ที่จุดมุ่งหมายของการวิจัยของผู้วิจัย อยู่ที่องค์ประกอบต่าง ๆ

3. การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดในการวิจัยอนาคตแบบ EDRF เนื่องจากเหตุผลที่เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มตัวอย่างเพราะมีความเชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญคือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในเรื่องที่ศึกษามีความสามารถมองหรือคาดการณ์อนาคตได้ชัดเจนถูกต้องมากกว่าบุคคลทั่วไป และอีกเหตุผลสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน สังคมหรือหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดนั้น บุคคลที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นคือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้มีอำนาจในการตัดสินใจทั้งทางตรง และ ทางอ้อม ซึ่งอาจจะเป็นนักการเมืองที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตัดสินใจของหน่วยงานนั้นๆ รวมไปถึง ถึงกลุ่มนักวิชาการผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี เหตุผลทางจิตวิทยาอย่างง่าย ๆ ว่าเมื่อใดก็ตามที่ ผู้บริหารได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะงานที่ต้องเกี่ยวข้องและเมื่อใดที่ ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มนักวิชาการ ผู้ให้บริการ หรือผู้บริหารภายใน หน่วยงานชั้นบังเอิญไปสอดคล้องเข้ากับความคิดของตน เขาก็มีโอกาสที่จะตัดสินใจทันที

กลุ่มนักวิชาการควรเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับคัดเลือกเข้าเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสมอ เนื่องจากนักวิชาการในสาขาที่เราศึกษานั้นเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีความคิดเป็นอิสระ สร้างสรรค์ หลากหลาย

รูปแบบ ซึ่งส่งผลให้ได้รายละเอียดในแง่ที่เป็นวิชาการ ผลงานทางวิชาการ เพื่อได้ แนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นหลากหลายรูปแบบ

4. เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยหากผู้วิจัยรู้ว่าใครเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา หรือผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปก็สามารถเจาะจงเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ทันที แต่ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ทราบ และไม่มีข้อมูลเลยว่าใครเป็นผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานนั้น ก็สามารถใช้วิธีโยนลูก (snowball) ถามเพื่อเชื่อมต่อไปยัง ผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ซึ่งวิธีนี้เป็นการลดปัญหาความลำเอียงในการเลือกผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย เนื่องจาก เป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกันเอง

5. จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการวิจัย โดยจำนวนผู้เชี่ยวชาญยิ่งมีจำนวนมากจะได้ความคิดเห็นใหม่ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมาก ยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีการกำหนดแน่นอนตายตัว จำนวนผู้เชี่ยวชาญขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่ม จากรายงานการวิจัยของแมค มิลแลน Macmillan (1971) (อ้างถึงในเกษม บุญอ่อน, 2522) พบว่า จำนวน ผู้เชี่ยวชาญมีผลต่อความคลาดเคลื่อนของคำตอบ หากผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไปค่าความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยที่สุด จำนวนผู้เชี่ยวชาญและการลดลงของความคลาดเคลื่อน

จำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบนั้นควรให้คงที่ แต่ด้วยเทคนิค EDFR มีความยืดหยุ่นได้ โดยยอมรับสภาพความเป็นจริงที่ว่าผู้เชี่ยวชาญไม่สามารถอยู่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้เราได้เสมอ ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นที่จำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบจะต้องเท่ากัน แต่ในรอบแรกนั้นควรมีจำนวนมาก รอบที่สอง อาจลดลงได้บ้างเพียงเล็กน้อย และในรอบที่ 3 เป็นรอบที่ช่วยในการยืนยันผลการวิจัย ถ้าหากได้ผู้เชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นในรอบที่สามนี้จะเป็นการดี และมีการเปลี่ยนแปลงผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลได้ เช่น ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญท่านเดิมติดภารกิจไม่อาจให้ข้อมูลในรอบที่สองหรือสาม ผู้วิจัยสามารถพิจารณาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นทดแทน แต่สำคัญตรงที่ผู้เชี่ยวชาญที่ทดแทนต้องเป็น ผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนเรื่องอัตราส่วนหรือสัดส่วนระหว่างผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเอง ซึ่งการวิจัยเน้นที่ประเด็นใดก็พิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญในส่วนนั้นให้มาก

6. การสัมภาษณ์แบบ EDFR

การสัมภาษณ์แบบ EDFR อาจประยุกต์การสัมภาษณ์แบบ EFR มาใช้ได้ซึ่งการสัมภาษณ์แบบ EFR ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นและจินตนาการภาพในมุมมองของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้ง 3 ภาพอนาคต (Scenario) คือ ภาพอนาคตในแง่ดี (optimistic) ภาพอนาคตในแง่ร้าย (pessimistic) และ ภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probably) โดยไม่มีการปิดกั้น หรือมีขอบเขตความคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะเริ่มถามที่มุมมองภาพอนาคตในแง่ดี (optimistic) ก่อนจนกระทั่งได้มุมมองที่สมบูรณ์ จึงขยับไปถามมุมมองภาพอนาคตในแง่ร้าย (pessimistic) และเมื่อเสร็จสิ้นสมบูรณ์ภาพสุดท้ายที่ถามคือภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probably) เนื่องจากเมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มุมมองทั้งดีและแย่ครบแล้ว เสมือนเป็นการทบทวนความคิด และกลั่นกรองให้เกิดความคิด และมุมมองภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probably)

ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการทบทวนคำถาม และทบทวนมุมมองกับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและเข้าใจตรงกันในภาพอนาคตแต่ละภาพและแต่ละมุมมองและ สิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงตลอดเวลาที่สัมภาษณ์ผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือผู้เชี่ยวชาญ คือ ความชัดเจน (Clarity) ความเข้าใจที่ครอบคลุม (Comprehensiveness) บริบท (Contextualization) และสุดท้าย ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ (Coherence) ของประเด็น คำถาม การอธิบาย มุมมอง ต้องถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจตรงกันทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อส่งผลต่อการเขียนภาพอนาคต

การสัมภาษณ์แบบ EDFR เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์เพิ่มเติมประเด็น แนวโน้มที่ได้จากการสัมภาษณ์คนแรก ๆ ผนวกเข้ากับการสัมภาษณ์คนต่อ ๆ ไป โดยผู้วิจัยอาจจำเป็นต้องขอให้ผู้เชี่ยวชาญพูดเฉพาะในเรื่องที่เชี่ยวชาญจริง ๆ เนื่องจากจุดมุ่งหมายคือ ต้องการแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

7. การสร้างแบบสอบถาม

หลังจากวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทำการเขียนแนวโน้มในแบบสอบถามซึ่งภาษาที่ใช้สำคัญคือ สั้น กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย โดยพยายามคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ ให้มากที่สุด ควรใช้ภาษาที่เป็นกลาง หลีกเลี่ยงภาษาที่สื่อถึงทัศนคติหรือความลำเอียงของผู้วิจัยลงไป ผู้วิจัยห้ามทำหน้าที่ตัดสินใจแทนผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยทำหน้าที่ ในการเขียนแนวโน้ม คือการสังเคราะห์การตีความภาษาที่ผู้วิจัยใช้ให้ตรงตามที่ต้องการจริง

ในการเขียนแนวโน้มในแบบสอบถามจะต้องเขียนแนวโน้มที่มีประเด็นแนวโน้มเดียวต่อ 1 ข้อ ไม่ให้มีแนวโน้มย่อย ๆ เล็ก ๆ อยู่ในแนวโน้มใหญ่ เพราะไม่เช่นนั้นคะแนนที่ออกมาจะทำให้ผู้วิจัย ตีค่าลำบาก เพราะไม่รู้ว่าคุณผู้เขียนขานนั้นตอบเพราะแนวโน้มใด

พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่คลุมเครือ เช่น ดีขึ้น เลวลง เพิ่มขึ้น ลดลง ต้องทำการขยายความให้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น คุณภาพการศึกษาจะดีขึ้น หมายถึงอะไร ผู้วิจัยอาจจะแยกเป็น คุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น ในที่นี้หมายถึงอะไรบ้าง หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงขึ้นหรือไม่ โอกาสในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจะเพิ่มขึ้นหรือไม่ จบไปแล้วจะทำงานได้มากขึ้นหรือไม่ ซึ่งชัดเจนมากกว่าบอกว่าคุณภาพดีขึ้น

8. จำนวนรอบ

จำนวนรอบและจำนวนคนขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย งบประมาณ เวลาและกำลังคนของการวิจัยแต่ในความเป็นจริงแล้วการที่จะหยุดตรงรอบใดรอบหนึ่งนั้น การวิจัยอนาคตจะดูที่คำตอบที่ได้จากแต่ละรอบนั้นมีความเป็นเอกพันธ์แล้วหรือยังมี Consensus ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่ครอบคลุมเรื่องที่วิจัยมากพอหรือไม่ ถ้ามากพอ และ/หรือสามารถสนองตอบจุดมุ่งหมายได้ ก็อาจจะหยุดได้ในรอบที่ 2 ซึ่งเรียกว่า Mini EDFR

9. การเขียนรายงานการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

ในการเขียนรายงานการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีความยืดหยุ่นพอสมควร โดยผู้วิจัยอาจเลือกเขียนรายงานออกเป็นภาพๆ เป็นอนาคต 3 ภาพคือ อนาคตทางบวก ลบ แล้วตามด้วยภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด หรือ การเขียนรายงานอาจขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ถ้าผู้วิจัยต้องการที่จะย้ถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้ค่อนข้างสูงเราอาจกำหนดค่า median ในกรณีที่แบบสอบถามเป็นแบบ rating scale 5 ระดับ โดยกำหนดค่า median ระดับมาก คือ 3.5 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการนำแนวโน้มมารายงาน แล้วดูความสอดคล้องของคำตอบโดยพิจารณาจาก interquartile range (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 หรือ mode-median ไม่เกิน 1 ซึ่งหลักการนี้อาจมีความยืดหยุ่นได้อีกไม่จำเป็นต้องยึดค่าสถิติตามนี้ เสมอไป ถึงแม้ว่า EDFR จะเป็นเทคนิคการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการวิจัยอนาคตก็ตามแต่เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR รวมไปถึง Delphi และ EFR ก็สามารถนำไปใช้วิจัยในทำนองเดียวกับการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้เช่น การวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็น สำรวจปัญหาวิจัย เพื่อหารูปแบบเพื่อกำหนดนโยบายเพื่อกำหนดมาตรฐาน เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาและเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันได้มีการนำเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ ไปใช้ในวงการและองค์กรต่าง ๆ มากมาย

ทั้งเพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์และแก้ปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนการวิเคราะห์อดีต เพราะเทคนิคการวิจัยอนาคต โดยเฉพาะ เดลฟายและ EDF นั้นช่วยให้ผู้วิจัยได้ ข้อมูลที่เป็นระบบ และน่าเชื่อถือมากขึ้น

ในปัจจุบัน การดำเนินการวิจัยอนาคตภาพหรือกรวิจัยอนาคต นักวิจัยนิยมที่จะให้ระเบียบวิธีวิจัย EDFR ในการทำวิจัยอนาคต อันเนื่องมาจากความถนัดและระเบียบวิธีวิจัยที่ครอบคลุมทำให้เห็นถึงผลการศึกษาที่สามารถทำนายอนาคตได้

ประโยชน์ของการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตเป็นงานวิจัยเพื่อหาแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ขึ้นอยู่กับหลักการ บริบทและเหตุผลของงานวิจัย โดยแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมีทั้งที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ เพื่อช่วยและสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ที่จะนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ ประโยชน์ในการวางแผน และเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ที่อาจจะไม่พึงประสงค์ได้ ทันท่วงที และเหมาะสม นักวิชาการจากหลายภาคส่วนได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของภาพอนาคตที่แตกต่างกัน ซึ่งเหมือนกันบ้าง คล้ายกันบ้าง และบางส่วนแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการมองอนาคต หรือการวาดภาพอนาคตรูปแบบใดล้วนมีประโยชน์ทั้งสิ้น และได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยอนาคตที่คล้าย และสอดคล้องกันดังต่อไปนี้

วีโรจน์ สารรัตน์ (2557) ได้ให้ทัศนะถึงประโยชน์ของการวิจัยอนาคตไว้ว่าการวิจัยอนาคต

1) ช่วยในการตัดสินใจเพื่อการวางแผน เพื่อการป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิด เพื่อประเมิน ทางเลือกของนโยบายและการปฏิบัติ 2) ช่วยในการเตรียมคนสำหรับอนาคตที่กำลังเปลี่ยนแปลง 3) ช่วยในการส่งเสริมให้เกิดความปรองดอง และร่วมมือ เนื่องจากการมุ่งอนาคตทำให้คนลืมนอดีต มุ่งอนาคตทำให้ผู้คนคำนึงถึงแต่ด้านดี และมีความมุ่งมั่นที่จะไปถึงให้ได้ 4) ช่วยในการสร้างสรรค์ เพราะการมองอนาคตที่ห่างไกลออกไป ทำให้คนมีอิสระในการคิด มีจินตนาการที่อยากเห็นสิ่งดีๆ ก่อให้เกิดกระแสความคิดที่หลากหลาย 5) ช่วยในการสร้างปรัชญาแห่งชีวิต กล่าวคือช่วยให้บุคคล เกิดความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายอย่างมีระบบ ก่อให้เกิด "ปรัชญาชีวิต" ทำให้บุคคลเปลี่ยนบทบาท จากการมีปฏิกิริยาเชิงรับ (reactive) กับการแก้ปัญหาเป็นการป้องกัน และมีปฏิกิริยาเชิงรุก (proactive) ต่อปัญหา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552) ได้เล็งเห็นประโยชน์ของวิจัยอนาคต ดังจะเห็นได้จากมุมมองและแนวคิดที่ว่าท่ามกลางกระแสแห่งการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่น

ปัจจุบันนี้องค์การทุกแห่งต่างต้องเร่งปรับตัวและกำหนดทิศทางในการก้าวเดินของตนเพื่อรักษาองค์การของตนให้อยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืนไม่เว้นแม้แต่"สถาบันการศึกษา" ก็ต้องมีการปรับตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ด้วยเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้เป็น"สิ่งท้าทาย"ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และเป็นสิ่งที่ประชาคมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือกันในการกำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนให้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก้าวเดิน ไป ในทิศทางที่ถูกต้องต่อไปในอนาคต โดยการมีส่วนร่วมของประชาคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการมองอนาคตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตลอดจนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นเชิง ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีความมุ่งมั่นร่วมกันในการขับเคลื่อน มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ระดับนานาชาติและเป็นแกนนำในการระดมภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป โครงเรื่องของภาพอนาคตจะมาจากปัจจัยความไม่แน่นอนในอนาคต (Critical Uncertainties) และปัจจัยหลักที่รู้ว่าจะเกิด (Predetermined Elements) โดยภาพอนาคตที่ดีนั้นมีโครงเรื่องต่าง ๆ ที่ประสานกันอย่างเหมาะสม และไม่ขัดแย้งกันการร่วมกันมองอนาคตตลอดจนแสดง ความคิดเห็นต่อประเด็นเชิงยุทธศาสตร์อย่างเปิดกว้างและจริงจัง มองเพื่อให้ได้ภาพที่เราต้องการ ให้ทุกภาพส่วน มีความมุ่งมั่นร่วมกันต่อแนวทางการดำเนินงานในอนาคต สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง ที่จะได้จากการร่วมกันมองอนาคตก็คือ ภาพอนาคต (Scenarios) ที่มีความเป็นไปได้ในการ ดำเนินงานต่อไปในอนาคต ซึ่งภาพอนาคตนี้จะช่วยกำหนดทิศทางในการดำเนินงานจากนี้ไปในอนาคต ผลลัพธ์ที่ได้จากการร่วมกันมองอนาคต ก็คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม การมีแผนที่เชิงกลยุทธ์ (Strategy Map) ที่จะนำทางการดำเนินงานไปสู่จุดมุ่งหมายและบรรลุซึ่งวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดได้เป็นอย่างดี

ในขณะที่จุฬพล พูลภัทรชีวิน (2551) ได้ให้ทัศนะที่เกี่ยวกับประโยชน์ของการวิจัยอนาคตไว้หลายประการดังต่อไปนี้

1. การวิจัยอนาคตช่วยให้ได้ข้อมูลที่สำคัญ และจำเป็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตที่สามารถจะนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายและการวางแผน เพราะการวิจัยอนาคตมักจะให้หรือนำไปสู่สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ให้กรอบสำหรับการตัดสินใจหลายรูปแบบ ป่งชี้ถึงอันตรายและโอกาสต่าง ๆ แนะนำวิธีแก้ปัญหาแบบต่าง ๆ ช่วยประเมินนโยบายและการปฏิบัติต่าง ๆ

ช่วยให้มองเห็น และเข้าใจปัจจุบันและอดีตดีขึ้น ช่วยเพิ่มทางเลือก กำหนดจุดหมาย และแสวงหา วิธีที่จะบรรลุจุดหมาย

2. การวิจัยอนาคตช่วยเตรียมมนุษย์ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องโดย ให้ประสบการณ์ล่วงหน้า (Pre-experience) แก่มนุษย์ว่าอนาคตอาจจะเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เตรียมพร้อมว่าควรจะทำตัวอย่างไร จะได้ไม่เกิดหรือลดอาการ Future Shock ให้การรับรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต บนโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและ สับสน การรับรู้หรือมโนทัศน์ดังกล่าว ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการปกติตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยอาจจะกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ต่อมา การเลือก (Choice) เป็นสิ่งที่จำเป็น การปฏิเสธที่จะเลือกก็คือการเลือก โลกในอนาคตน่าจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงในหลาย ๆ ด้านจากโลกปัจจุบัน มนุษย์มีความรับผิดชอบต่ออนาคตของเขานาคตมิใช่เป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏขึ้นต่อหน้าเขาเท่านั้น วิธีการที่ได้ผลในอดีตอาจจะไม่ได้ผลในอนาคตเพราะสภาพการณ์มัน เปลี่ยนไป กระตุ้นให้มนุษย์ทำการศึกษาอนาคตอย่างมี "สติ" และดำเนินชีวิตในปัจจุบันอย่างมีสติ

3. การวิจัยอนาคตช่วยให้มนุษย์เห็นถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น

4. การวิจัยอนาคตช่วยชี้แนะและเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และความคิด

5. การวิจัยอนาคตช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะไม่ติดอยู่กับปัญหาในอดีต และปัจจุบัน

6. การวิจัยอนาคตช่วยกระตุ้นให้มนุษย์ (ทั้งเด็กและผู้ใหญ่) ใฝ่หาความรู้โดยการเป็นผู้สร้าง ความรู้มากกว่าเรียนสิ่งที่ผู้อื่นบอกหรือทำมาแล้วแต่เพียงอย่างเดียว

7. การวิจัยอนาคตให้แนวคิดในการพัฒนาปรัชญาชีวิตที่ผสมกลมกลืนกับแนวโน้ม ในอนาคต

8. การวิจัยอนาคตมีประโยชน์ในด้านอื่นๆ เช่น ให้ความสนุก มีการถกเถียงเพื่อให้ได้ ประเด็นมีความเพลิดเพลินให้ความท้าทาย

โดยสรุปพบว่าประโยชน์ของการวิจัยอนาคตนั้นมีมากมายหลายด้านและประโยชน์สูงสุด คือ การวิจัยอนาคต ช่วยให้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตสามารถจะนำมาใช้ ในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายและการวางแผน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ปาลจิตร์ สุกุมาลย์ (2560) ได้ศึกษาอนาคตภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557-2566) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอนาคตภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557-2566) มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาภาพปัจจุบัน เหตุการณ์ และแนวโน้มที่เกิดขึ้น 2) การศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ และแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นกับภาพอนาคตภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า 3) การศึกษาภาพอนาคตทางเลือกของอนาคตภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า และ 4) การนำเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานตามพันธกิจ ที่นำไปสู่ภาพอนาคตทางเลือกของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในอดีตจวบจนปัจจุบัน ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ ศิษย์เก่า นิสิตปัจจุบันและผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 22 รูป/คน ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการด้านการศึกษา จำนวน 3 รูป/ท่านผลการวิจัย พบว่า ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีพันธกิจ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 2) ด้านการวิจัยและพัฒนา 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและ 4) ด้านการทานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เหตุการณ์และแนวโน้มที่สำคัญที่สุดที่อาจส่งผลการดำเนินงานมีจำนวน 5 เหตุการณ์และแนวโน้ม เหตุการณ์เหล่านี้ อาจส่งผลกระทบทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น ๆ ติดตามมาในระดับที่ 1 จำนวน 18 เหตุการณ์ และผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 55 เหตุการณ์ เมื่อนามาวิเคราะห์ความสอดคล้องคงเหลือ 28 เหตุการณ์ และเมื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ปรากฏว่าภาพอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวน 5 ภาพ เมื่อนำภาพที่มีโอกาสในการเกิดสูงและระดับของผลกระทบปานกลางมาสร้างภาพอนาคตเชิงตรรกะโดยอาศัยปัจจัยภายนอกที่มีแรงขับเคลื่อนสูง คือ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ทำให้ได้ภาพอนาคตทางเลือกของภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557-2566) มีจำนวน 4 ภาพ ภาพอนาคตทางเลือกที่ควรเร่งรัดให้เกิด คือ ภาพอนาคตที่ 2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสูง ข้อเสนอเชิงนโยบายมี 3 ประการ คือ 1) การเร่งสร้างผลผลิตและบริการวิชาการแก่สังคมที่น่าเชื่อถือเสียมาสู่มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาความสามารถในการเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งให้ชุมชนที่ไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีมากนัก 2) การขยายการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อป้องกันการมีเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการศึกษาน้อย และสามารถขยายขอบเขตการจัดการศึกษา และการบริการวิชาการแก่สังคมให้ กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และ 3) การขยายการจัดการศึกษาด้วย เทคโนโลยีการศึกษาขั้นสูง เพื่อขยายขอบเขตการบริการการศึกษาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ด้วยการใช้ เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีมาก

พัสสุภาพร คำจันทร์ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่องอนาคตภาพการนิเทศการศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า: กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ผลการวิจัยพบว่า และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการนิเทศการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในทศวรรษหน้า: กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.1) การวางแผนการนิเทศการศึกษา 1.2) การสร้างเครื่องมือการนิเทศการศึกษา 1.3) การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา และ 1.4) การประเมินผลการนิเทศการศึกษา และอนาคตภาพการนิเทศการศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า: กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา ควรสร้างทีมในการนิเทศ ด้านการสร้างเครื่องมือการนิเทศการศึกษา ควรเป็นเครื่องมือที่ใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ควรมีการสรุปผลการนิเทศ/สะท้อนผลการนิเทศ (AAR) ให้ผู้นิเทศได้ทราบ โดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็น ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ควรนำผลการนิเทศที่เป็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไป พัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป

วันทนา อมตาริยกุล (2552) ได้ศึกษาอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า การจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้าง ความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาบุคลากร การบริการวิชาการให้กับสังคม โดยมหาวิทยาลัยมี ภารกิจ 4 หลัก คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 จัดเป็นมหาวิทยาลัยกลุ่มใหม่ที่ประกอบด้วย 5 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตขอนแก่น วิทยาเขตสุรินทร์ วิทยาเขตกาฬสินธุ์ วิทยาเขตสกลนคร และศูนย์กลางจังหวัด นครราชสีมา จากเดิมคือ สถาบัน

เทคโนโลยีราชมงคล การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา นาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า ซึ่งครอบคลุมกรอบภารกิจ หลัก 4 ด้านของมหาวิทยาลัย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการ วิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเทคนิควิจัยอนาคตแบบ EDFR ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้ 1) อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าจะพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานสากลและสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนการสอนแลพัฒนาบุคลากรในองค์กร 2) ความเสมอภาคทางการศึกษาในการเข้ามหาวิทยาลัยให้กับบุคคลและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต 3) ผลิตภัณฑ์เพื่อสนองความต้องการของสังคม ผลิตภัณฑ์ที่มีความสามารถและประสิทธิภาพสูง ชุมชน 4) ความเป็นสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานมีบทบาทในการส่งเสริมวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ซึ่งส่งนักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยสรุป อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าจะพัฒนาภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการ วิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรการพัฒนานักศึกษาการพัฒนาด้านวิเทศสัมพันธ์ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อเสนอแนะเพื่อวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้าได้อย่างเหมาะสม

ภัทรนิษฐ์ แดงสี (2562) ได้ศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2562-2571) พบว่า ระยะที่ 1 แนวทางการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้ามี 9 ด้าน 110 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านเนื้อหาสาระในการศึกษา 15 ตัวบ่งชี้ ด้านครูผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ 21 ตัวบ่งชี้ ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา 7 ตัวบ่งชี้ ด้านรูปแบบและวิธีการเรียนการสอน 8 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา 14 ตัวบ่งชี้ ด้านเงินทุนสนับสนุน 7 ตัวบ่งชี้ ด้านสถานที่ศึกษา และบรรยากาศแวดล้อม 7 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียน 19 ตัวบ่งชี้ และด้านนโยบายการศึกษา 12 ตัวบ่งชี้ ระยะที่ 2 อนาคตภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า มี 9 ด้าน 130 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านเนื้อหาสาระในการศึกษา 19 ตัวบ่งชี้ ด้านครูผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ 24 ตัวบ่งชี้ ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา 7 ตัวบ่งชี้ ด้านรูปแบบและวิธีการเรียนการสอน 8 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา 17 ตัวบ่งชี้ ด้านเงินทุน

สนับสนุน ตัวบ่งชี้ ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม 9 ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน 22 ตัวบ่งชี้ และ ด้านนโยบายการศึกษา 15 ตัวบ่งชี้ ระยะที่ 3 ในการพัฒนาอนาคตภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นิรันดร์ สมมุติ (2564) ได้ศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.09, S.D.=0.83) และสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =2.86, S.D.=1.13) 2) อนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัล จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสม หลักการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เครือข่ายความร่วมมือ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา 3) การนำเสนออนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องทั้ง 8 ด้าน เช่น ครูปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างพันธมิตรระดับพื้นที่มีระบบการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ กำหนดมาตรฐานครูอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ภาษาต่างประเทศ

วรรณภา นิตมิ่งคลชัย (2553) ได้ศึกษาอนาคตภาพแนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทยทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพแนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559) แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพแนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559) จากผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 20 คน ด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตภาพแบบเดลฟาย (EDFR) และระยะที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสความเป็นไปได้ ของภาพอนาคตแนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559) จากบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 21 คน ด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตภาพแบบเดลฟาย (EDFR) ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพแนวทางการดำเนินงาน สิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทยทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559) ประกอบด้วยอนาคตภาพ จำนวน 4 ภาพ ได้แก่ อนาคตภาพที่ 1 การกำหนดและจัดลำดับประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานในท้องถิ่น อนาคตภาพที่ 2 การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในระบบและนอกระบบอนาคตภาพที่ 3

จุดมุ่งหมายและเป้าหมายหลักด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา และอนาคตภาพที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบและนอกระบบได้ โดยเฉพาะการปรับปรุงเกณฑ์ชี้วัดมาตรฐาน สิ่งแวดล้อมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนมากขึ้น

ดวงนภา มกรานุรักษ์ (2554) อนาคตภาพของการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2564), วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554- พ.ศ. 2564) ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ U EDR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การอาชีวศึกษาไทยภายในอีก 10 ปีข้างหน้าจะต้องเผชิญกับแนวโน้มสำคัญ มากมายไม่ว่าจะเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ และเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ที่จะเกิดขึ้น ในปี ค.ศ. 2015 นี้ โดยจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีในประเทศสมาชิก ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมคนให้พร้อมด้วยการอาชีวศึกษา

ธนภฤต สิริธราข (2557) ได้ศึกษาอนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า วิธีการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการมัธยมศึกษาของไทย โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบการจัดการศึกษาไทย อนาคตของสังคมไทยในสองทศวรรษหน้า แล้วนำสาระข้อมูลที่ศึกษาไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยประยุกต์เทคนิค EDR (Ethnographic Delphi Futures Research) 2) นำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 ปรับปรุงข้อความให้ชัดเจนเพื่อสอบถามหาฉันทามติเกี่ยวกับอนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า โดยใช้ Delphi technique กับผู้เชี่ยวชาญ 20 ท่าน จำนวน 2 รอบ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการจัดการมัธยมศึกษาของไทยในปัจจุบันที่มีปัญหา 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระเนื้อหาหลักสูตรในการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษาด้านครู ด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 2) อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสอง

ทศวรรษหน้า ตามฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญสรุปว่า ด้านสาระเนื้อหาหลักสูตรจะเป็นไปตามความสนใจ ความรู้ ความสามารถของนักเรียนโดยสาระการเรียนรู้เป็นการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ระบบดิจิทัล ด้านการบริหารการศึกษาเป็นระบบที่ดี คำนึงถึงภาวะผู้นำที่ดี กล้าตัดสินใจ มีการกระจายอำนาจ เต็มรูปแบบให้สถานศึกษา ด้านครูผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ทางเทคโนโลยีด้านสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมทางกายภาพสวยงาม ร่มรื่นด้านการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น ด้านสื่อการสอนใช้สื่อการสอนทันสมัยในระบบดิจิทัลผ่านสื่อการสอน ระบบออนไลน์ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เป็นนักคิด วิเคราะห์แก้ปัญหาเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประสานความร่วมมือ และพัฒนาตนเองสู่การเป็นพลโลกของนักเรียน

ยงยุทธ สงพะโยม (2565) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDRF เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 21 คน ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลประกอบด้วย ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ 47 ประเด็น คือ 1) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากร 9 ประเด็น 2) กลยุทธ์ด้านการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 9 ประเด็น 3) กลยุทธ์ด้านการจัดการ CT 6 ประเด็น 4) กลยุทธ์ด้านวิชาการ หลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ 8 ประเด็น 5) กลยุทธ์ด้านการเงินและงบประมาณ 5 ประเด็น 6) กลยุทธ์ด้านนโยบาย ยุคปกติใหม่ 6 ประเด็น และ 7) กลยุทธ์ด้านการบริหารทั่วไป 4 ประเด็น

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2550) ได้ศึกษานาถภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในทศวรรษหน้า โดยศึกษาภารกิจ 4 ด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัยการบริหารวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงขององค์การอีก 4 ด้าน คือ โครงสร้าง องค์การ เทคโนโลยี บุคลากรและวัฒนธรรมองค์การ รวมเป็น 8 ด้าน โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต แบบเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นการรองรับสังคมฐานความรู้ ด้านการวิจัยจะดำเนินการภายใต้ระบบการบริหารงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ด้านการบริการวิชาการ จะให้บริการแก่สังคมอย่างเป็นระบบ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีงานวิจัยเพื่อการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมให้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์ได้ ด้านโครงสร้างองค์การจะมีระบบ บริหารภายในที่มีความเป็นเลิศ เอื้อต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมและ

การเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีมีการสร้างและพัฒนาฮาร์ดแวร์ ซอฟแวร์ที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยขึ้นมาใช้งานเอง ด้านบุคลากร จะมีภาพผู้บริหารแบบบูรณาการ ผลักดันงานวิชาการ ด้านวัฒนธรรมองค์การบริหารจะบริหารวัฒนธรรม องค์การที่ยกย่องและส่งเสริมคนเก่ง รวมทั้งส่งเสริมให้นิสิตมีวัฒนธรรมรักการเรียนรู้

จุฬาลักษณ์ ศิริโสภณ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง Soft Power กับการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งวิเคราะห์บทบาทของ Soft Power ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระดับท้องถิ่นภายใต้บริบทของศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า การบูรณาการ Soft Power เข้าสู่หลักสูตร กิจกรรมทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในพื้นที่ของตนเอง อีกทั้งยังส่งผลให้การจัดการศึกษาเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ การนำ Soft Power มาเป็นกลไกหลักในการพัฒนา จะช่วยเพิ่มศักยภาพบุคลากร การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน และยกระดับภาพลักษณ์ท้องถิ่นไปสู่ระดับภูมิภาคและระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปวีณา วรรณคง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง Soft Power ทางวัฒนธรรมกับการสร้างภาพลักษณ์เชิงพื้นที่ในระบบการศึกษา โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของวัฒนธรรมท้องถิ่นในการสร้าง Soft Power และภาพลักษณ์ที่ดีของพื้นที่ พบว่า การบูรณาการวัฒนธรรมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมทางการศึกษา ไม่เพียงแต่ช่วยสร้าง Soft Power ให้กับพื้นที่เท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรม สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเสริมสร้างทักษะและจิตสำนึกของเยาวชนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิญา จันทรหอม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การผสมผสานศิลปวัฒนธรรมในกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยมุ่งวิเคราะห์ว่า เมื่อระบบการศึกษาในโรงเรียนหรือหน่วยงานท้องถิ่นนำศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมารวมเข้ากับการจัดการเรียนการสอน ผลที่ได้รับคือ โรงเรียนสามารถสร้างภูมิทัศน์วัฒนธรรมภายในชุมชนได้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในรากฐานครอบครัว และท้องถิ่นของตนเอง และส่งเสริมความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ในขณะเดียวกันยังพบอุปสรรคสำคัญ เช่น ขาดครูผู้สอนที่มีความรู้ทางวัฒนธรรม และทรัพยากรสนับสนุนไม่เพียงพอ

ชลธิชา ศรีพรม (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบูรณาการทรัพยากรทางการศึกษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างซอฟต์แวร์ของชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการบูรณาการทรัพยากรการศึกษาและทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ท้องถิ่นให้สามารถยกระดับ Soft

Power ของชาติในระยะยาว ผลการวิจัย พบว่า การบูรณาการทรัพยากรดังกล่าวช่วยสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น และเพิ่มบทบาทของท้องถิ่น ในฐานะผู้ขับเคลื่อน Soft Power ของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามยังพบข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และกลไกสนับสนุนจากภาครัฐที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้การบูรณาการเกิดผลอย่างยั่งยืน

ธนาภัทร ธาณิรัตน์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมภาพยนตร์กับ Soft Power ของจีน: กรณีศึกษาภาพยนตร์ของ เจียจางเค่อ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทภาพยนตร์อาจเป็นเครื่องมือของรัฐ ในการทำหน้าที่ในแง่ของ Soft Power ที่รัฐพยายามพัฒนาภาพลักษณ์ของชาติ แต่ผลลัพธ์จากการที่ จีนพยายามทุ่มเทกับการใช้ทรัพยากรดังกล่าวไม่สามารถทำให้ประเทศในเวทีระหว่างประเทศคล้อยตาม ได้เสมอไปเพราะภาพยนตร์ไม่ใช่เป็นเครื่องมือที่น่าเชื่อถือในการส่งเสริมภาพลักษณ์หรือเอกลักษณ์ ของประเทศให้ดีขึ้น (เพื่อจุดประสงค์การเพิ่ม Soft Power) ดังนั้นการผลิตหรือส่งออกภาพยนตร์ ที่มากขึ้นไม่ได้หมายถึงการเพิ่ม Soft Power เสมอไป ซึ่งเจียได้แสดงให้เห็นว่าบทบาทของภาพยนตร์ เป็นได้มากกว่าแค่เครื่องมือของรัฐเพื่อการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและการสร้างอำนาจให้กับรัฐ การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งมีอุตสาหกรรมบันเทิงที่น่าดึงดูดอาจสวนทางกับภาพลักษณ์ที่ดีที่รัฐ พยายามส่งเสริม หรือสิ่งที่น่าดึงดูดกลับกลายมาจากภาพยนตร์ไม่ใช่เพราะแรงดึงดูดจากประเทศนั้น

นภัสกร พิทยากร (2566) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อน Soft Power ในระบบ การศึกษาระดับจังหวัด โดยมุ่งวิเคราะห์แนวทางและกลยุทธ์ในการนำ Soft Power มาประยุกต์ใช้ ในระบบการศึกษาท้องถิ่น เพื่อสร้างขีดความสามารถและอัตลักษณ์ทางการศึกษาในพื้นที่ พบว่า ความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อน Soft Power ทางศึกษานั้นเกิดจากการมีนโยบายที่ชัดเจน การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในทุกระดับ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานบรรลุ เป้าหมายและเกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

วรศรา ภาคมาลี (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการทูตสาธารณะ เครื่องมือ Soft Power ของเกาหลีใต้ กรณีศึกษา การทูตวัฒนธรรม พบว่า ผลการศึกษาพบว่าตั้งแต่ปี 1997 หลังเกาหลีใต้ ประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจ เกาหลีใต้มีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่เปิดเสรีทางการค้า การลงทุน และบริการมากขึ้น และนโยบายการทูตวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกาหลีใต้ให้ความสำคัญ โดยการนำมาใช้ เป็นเครื่องมือในการสร้าง Soft Power เพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศ แลกเปลี่ยนทาง

วัฒนธรรม และสื่อสารกับต่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับความคิด และอุดมคติ ตลอดจนเป้าหมายระดับชาติ โดยนำวัฒนธรรมมาพัฒนาให้สามารถตอบโจทย์ของผู้รับวัฒนธรรม และทำให้วัฒนธรรมสามารถแปลงเป็นสินค้าที่สามารถขายได้ (Commercialization) อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยเผยแพร่ นำไปสู่การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการส่งผ่านเรื่องราวของเกาหลีใต้ไปสู่ประชาคมโลกได้รับรู้ โดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทุกภาคส่วนมีภารกิจที่แตกต่างกัน แต่ก็มีการทำงานและวางระบบสนับสนุนการดำเนินนโยบายการทูตวัฒนธรรมอย่างบูรณาการ เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายและตอบสนองต่อผลประโยชน์ของประเทศประกอบกับในสมัยประธานาธิบดีมุน แจอิน มีนโยบายมุ่งใต้ใหม่ (New Southern Policy) เน้นบทบาทและหน้าที่ของประชาชนในการรักษาและสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างความเชื่อมโยงของประชาชนในการปฏิบัติตามนโยบายการทูตวัฒนธรรม ซึ่งลักษณะสำคัญของนโยบายมุ่งใต้ใหม่สอดคล้องกับแนวคิดอำนาจอ่อน (Soft Power) ที่อาศัยการสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศระหว่างประชาชนโดยการใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรม สอดแทรกและสะท้อนความเป็นเกาหลีผ่านเพลง ละคร ภาพยนตร์ เกม กีฬา เป็นต้น เพื่อสร้างอิทธิพลทางความคิด การรับรู้เชิงบวกต่อประเทศเกาหลีใต้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการทูตสาธารณะจึงเป็นเครื่องมือที่เกาหลีใต้เลือกใช้เพื่อสื่อสารกับสาธารณชนในต่างประเทศ เพื่อสร้างอำนาจเชิงดึงดูดหรือที่เรียกว่า อำนาจอ่อน (Soft Power) ให้แก่เกาหลีใต้ ให้มีอำนาจต่อรองและมีบทบาทและภาพลักษณ์ที่ดีในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รวมถึงเพื่อบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ

รุธาภรณ์ สุคนธ์ทรัพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร Soft Power ของไทย พบว่า ประเทศไทยยังไม่ได้มีการจัดอันดับโดยสื่อต่างประเทศชั้นนำให้เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จด้าน Soft Power ทั้งที่ประเทศไทยมีทรัพยากร Soft Power ที่มีศักยภาพ เป็นที่รู้จักและชื่นชมของต่างประเทศ อาทิ อาหารไทย และการท่องเที่ยว ซึ่งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากร Soft Power ที่มีศักยภาพของไทย และประมวลปัญหาในการบริหารจัดการทรัพยากร Soft Power ของไทยจากประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการใช้ทรัพยากร Soft Power ผ่านกลไกทางการทูตและนโยบายต่างประเทศ

กิตติ ประเสริฐสุข (2561) ได้ศึกษา Soft Power ของเกาหลีใต้: จุดแข็งและข้อจำกัด นำเสนอการวิเคราะห์ Soft Power ของเกาหลีใต้เน้นในอาเซียน ซึ่งตามกรอบแนวคิดของ Joseph

Nye สามารถแบ่งทรัพยากรด้าน Soft Power ออกได้เป็น 3 ด้าน คือ วัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบาย ต่างประเทศในด้านวัฒนธรรม เกาหลีใต้มีความเข้มแข็งจากกระแส "คลื่นเกาหลี" ในวัฒนธรรมสมัยนิยม ไม่ว่าจะเป็นดารานักร้อง เพลง ภาพยนตร์และละคร ซึ่งช่วยยกระดับความนิยมของวัฒนธรรมดั้งเดิมของเกาหลีผ่านละครย้อนยุค อีกทั้งยังสามารถต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยว เครื่องสำอาง ศัลยกรรมพลาสติก และสินค้าของเกาหลีโดยทั่วไปได้อีกด้วย ด้านค่านิยม เกาหลีใต้เน้นนำเสนอความสำเร็จจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่รัฐมีบทบาทนำระดับสูง ควบคู่ไปกับการพัฒนาประชาธิปไตย และหันมาเน้นปกป้องสิ่งแวดล้อมในช่วงหลัง อย่างไรก็ตาม ยังขาดความต่อเนื่อง และขาดการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นปัญหาเดียวกันกับ Soft Power ด้านนโยบายต่างประเทศที่เกาหลีใต้พยายามยกระดับสถานะของประเทศให้เป็นมหาอำนาจขนาดกลาง และมีบทบาทสูงในองค์การระหว่างประเทศ แต่นโยบายมักขาดความต่อเนื่องเมื่อเปลี่ยนประธานาธิบดี อีกทั้งยังต้องสาละวนอยู่กับการจัดการประเด็นเกาหลีเหนือ โดยสรุปเกาหลีใต้มี Soft Power ที่เข้มแข็งด้านวัฒนธรรม แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านค่านิยมและนโยบายต่างประเทศอยู่มากพอสมควร

อิงอร เนตรานนท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องพลังอำนาจแห่งชาติซอฟต์แวร์ของไทย ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ทั้ง 3 ข้อ พบว่า พลังอำนาจแห่งชาติดั้งเดิมมีศักยภาพ ไม่เพียงพอรับมือกับการบริหารราชการแผ่นดินยุค โลกาภิวัตน์ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงจากแบบฮาร์ดแวร์ดั้งเดิมไปสู่การใช้ซอฟต์แวร์ และพบว่าตัวบ่งชี้หรือดัชนีซอฟต์แวร์ ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ พุทธศาสนา องค์กรเชิงสถาบันและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชาวพุทธ เอกลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นไทย ค่านิยม นโยบาย ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไทย อาหารไทย ละคร/ภาพยนตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ การทูต/นโยบายต่างประเทศ การแพทย์ทันสมัยและการแพทย์สมุนไพรไทย สถาบันการศึกษา กีฬาไทย กอล์ฟมวยไทย-สากล และแบดมินตันไทย การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ในรูปแบบของการรณรงค์ ส่วนข้อเสนอแนะ คือ การสร้างเสริมศักยภาพซอฟต์แวร์ของไทย สร้างปณิธานร่วมเพื่อการพัฒนาประเทศ สร้างดุลอำนาจ สร้างองค์ความรู้การวิจัยและพัฒนาสร้างทุนมนุษย์ สร้างปราชญ์ชาวบ้าน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การปฏิบัติที่ต่อเนื่อง สืบทอดเจตนารมณ์แห่งรัฐ ปรับรูปแบบการใช้ซอฟต์แวร์ตามการใช้เทคโนโลยี AI ที่เหมาะสม ให้ความรู้แก่ประชาสังคมทุกระดับ แต่ภาพรวมการทำงานที่เชื่อมโยงกันของพลังอำนาจแห่งชาติยังไม่ชัดเจน ส่วนคำศัพท์ "ซอฟต์แวร์" ให้ใช้คำเรียกทับศัพท์

ศิริพร ศักดิ์โสภะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้าง Soft Power ทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ พบว่า การบูรณาการวัฒนธรรมเข้ากับการเรียนการสอนและ กิจกรรมทางการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยสร้าง Soft Power ให้กับพื้นที่เท่านั้น แต่ยังสามารถเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรม เสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น และพัฒนาทักษะและจิตสำนึกของเยาวชนให้สอดคล้อง กับความต้องการของสังคมร่วมสมัยได้อย่างยั่งยืน

สุภาวดี บุญทอง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างพลเมืองประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์วิธีการและแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีค่านิยมทางการเมืองที่ถูกต้องและสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย พบว่า การพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกทางการเมืองที่เหมาะสม จะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และควรทำอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน การเสวนา การจำลอง การทำงานของรัฐบาล และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และความรับผิดชอบต่อสังคม

รัชนิกร วิชัย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทนโยบายภาครัฐต่อการส่งเสริม Soft Power ทางการศึกษาในประเทศไทย โดยมุ่งวิเคราะห์บทบาทของนโยบายรัฐและงบประมาณในการส่งเสริม Soft Power ผ่านระบบการศึกษา พบว่า การสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณอย่างต่อเนื่องเป็น เงื่อนไขสำคัญในการผลักดันการศึกษาเชิง Soft Power ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับ สถานศึกษาและระดับจังหวัด การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการออกแบบกลไก เชิงนโยบายที่ชัดเจน จะช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนและประสิทธิภาพของการนำ Soft Power มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้อย่างเต็มที่

งานวิจัยต่างประเทศ

ยูเนสโก (UNESCO, 2022) ได้จัดทำรายงาน Reimagining our futures together: A new social contract for education เกี่ยวกับการสร้างสัญญาทางสังคมฉบับใหม่ด้านการศึกษา โดยเสนอ ว่า การศึกษายุคใหม่ต้องเป็นระบบที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และยึดหลักความเท่าเทียม เพื่อให้สอดคล้อง กับความท้าทายของศตวรรษที่ 21 การศึกษาควรเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ และการบูรณาการคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เข้าไว้ในกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาควรทำหน้าที่สร้างความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship)

การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการพัฒนาความยั่งยืน เพื่อให้ทุกประเทศสามารถใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติสุขมากขึ้น

ไนย์ และ เวลช์ (Nye & Welch, 2017) ได้ศึกษาและเสนอแนวคิดในหนังสือ *Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History* (10th ed.) ซึ่งเป็นงานสำคัญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยทั้งสองได้วิเคราะห์พัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจในระบบโลก ทั้งอำนาจแข็ง (Hard Power) และอำนาจอ่อน (Soft Power) พร้อมเสนอว่า Soft Power หรืออำนาจเชิงดึงดูดนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถใช้สร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และแรงจูงใจในระดับสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผ่านการศึกษา วัฒนธรรม และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้ Soft Power อย่างมียุทธศาสตร์สามารถช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์และอิทธิพลของรัฐและท้องถิ่นได้โดยไม่ต้องพึ่งพากำลังทางทหารหรือบังคับ ซึ่งแนวคิดนี้ได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาแนวนโยบายการศึกษาที่เน้นสร้างแรงดึงดูดและความร่วมมือในระดับสากล

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD, 2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความยืดหยุ่นและการตอบสนองของระบบการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางนโยบายการศึกษาที่สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า ระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองได้ดีจะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพลังอ่อน (soft power) ผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการศึกษาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาความยืดหยุ่นของระบบการศึกษาช่วยให้สามารถรับมือกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เช่น การระบาดของโรค COVID-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แคมเบล (Campbell, 2002) ได้ศึกษาทางเลือกในอนาคตของการศึกษาในโคโรราโดในปี 1984-2004 โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของโคโรราโด จำนวน 75 คน ด้วยเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ทำนายความน่าจะเป็น สิ่งที่น่าปรารถนา และกรอบเวลาของ 110 เหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในโรงเรียนระดับ K12 ในอนาคต การรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในหลักสูตรการสอนธรรมชาติของนักเรียน การจัดการด้านเวลา สิ่งแวดล้อมในการเรียน คณะทำงานความเกี่ยวข้องของครู ค่าเล่าเรียนและงบประมาณ ผู้ศึกษาได้พัฒนา 2 อนาคตภาพ บนพื้นฐานของการทำนายความน่าจะเป็น และไม่น่าจะเป็นของเหตุการณ์ จุดเริ่มต้นอยู่ที่เป้าหมายการสอนของ

แต่แต่ละบุคคล จุดสุดท้ายอยู่ที่มาตรฐานของการสอน ผู้วิจัย เน้นย้ำความสำคัญของการดำเนินนโยบาย ซึ่งแน่ใจว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่พึงปรารถนาและหันเห เหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบทางการทำนายและการเป็น ประปักษ์ระหว่างครูและสาธารณะ อนาคตภาพถูกออกแบบเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกผู้กำหนดนโยบาย เหมือนกับข้อเสนอแนะสำหรับการบริหาร การเปลี่ยนแปลงในการวางแผนระยะยาวในโรงเรียนระดับ K12 ในโคโรราโด อนาคตภาพถูกออกแบบ เพื่อให้มีรายละเอียดสำหรับผู้กำหนดนโยบายทาง การศึกษา

เคลเลอร์ (Keller, 2002) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาพอนาคตทางการศึกษา ของโรงเรียนขนาดกลาง การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบ EFR กลุ่มตัวอย่างเป็น "ครูของโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนในเมืองของมินนิโซตา จำนวน 35 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบ ถึงโครงสร้าง ครูผู้สอนให้ความคิดเห็นในสิ่งที่พึงปรารถนา ความเป็นจริงของโรงเรียนขนาดกลาง ถูกแยกออกเป็นภาพอนาคตในทางที่ดี และอนาคตภาพในทางที่ไม่ดีการวิเคราะห์โครงสร้างของภาษา ถูกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเปรียบเทียบและรูปแบบตรงกันข้ามที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์หัวข้อหลักเพื่อบรรยายถึงอนาคตภาพในทางที่ดีของโรงเรียนขนาดกลางและข้อเสนอแนะ ที่จะนำไปสู่ความจริง หัวข้อเหล่านี้และข้อเสนอแนะจะรวมถึงการลดขนาดโรงเรียน และขนาด ห้องเรียน การบำรุงรักษาและการปรับปรุงทีมครูผู้สอนเพื่อสร้างชุมชน ผู้เรียนขนาดเล็ก หลักสูตร ซึ่งรวมถึงหลักสูตรในโรงเรียนและหลักสูตรที่ได้สำรวจ ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของวัยรุ่น การแสดงถึงความไม่เพียงพอด้านการเงินของการศึกษาการเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ และครอบครัว การพบกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนท่ามกลางผู้เรียนทั้งหมดความจำเป็น ในการเตรียมความพร้อมของครูในโรงเรียนขนาดกลางการปรับปรุงพัฒนาดำเนินงาน ของคณะทำงาน ข้อเสนอแนะในการเปลี่ยนแปลงอยู่ในความสนใจของผู้เรียน ครูผู้สอนในการศึกษานี้ให้อนาคตภาพ และข้อเสนอแนะการดำเนินงาน การสนับสนุนของคณะทำงานของโรงเรียนขนาดกลาง ผู้ปกครอง ผู้กำหนดนโยบาย สื่อ และรัฐบาล เพื่อให้ผู้เรียนในโรงเรียนขนาดกลางประสบผลสำเร็จ

แมคคลอรี (McClory, 2021) ได้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการจัดอันดับและการประเมิน ศักยภาพของ Soft Power ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผ่านรายงาน The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power โดยใช้ดัชนีชี้วัดที่ครอบคลุมด้านวัฒนธรรม การทูต การศึกษา เศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ซึ่งรายงานนี้มุ่งเน้นการอธิบายว่าเหตุใดบางประเทศจึงมี

ศักยภาพทาง Soft Power สูงกว่าประเทศอื่น ๆ ความสำเร็จของการสร้าง Soft Power จำเป็นต้องอาศัย การสนับสนุนอย่างเป็นระบบในสามด้านหลัก ได้แก่

1. การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง
2. การพัฒนาบุคลากรและทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเชี่ยวชาญ
3. การจัดวางกลไกนโยบายที่ชัดเจนและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่าง

หน่วยงาน

หัว และฉาง (Hua & Zhang, 2020) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการศึกษาเพื่อ soft power โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับระบบการศึกษาในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย พบว่า การนำศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนช่วยเสริมสร้างความสามารถทางวัฒนธรรมของผู้เรียน และยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง Soft Power ของชาติในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นอกจากนี้ การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมยังช่วยเพิ่มความเข้าใจ ความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

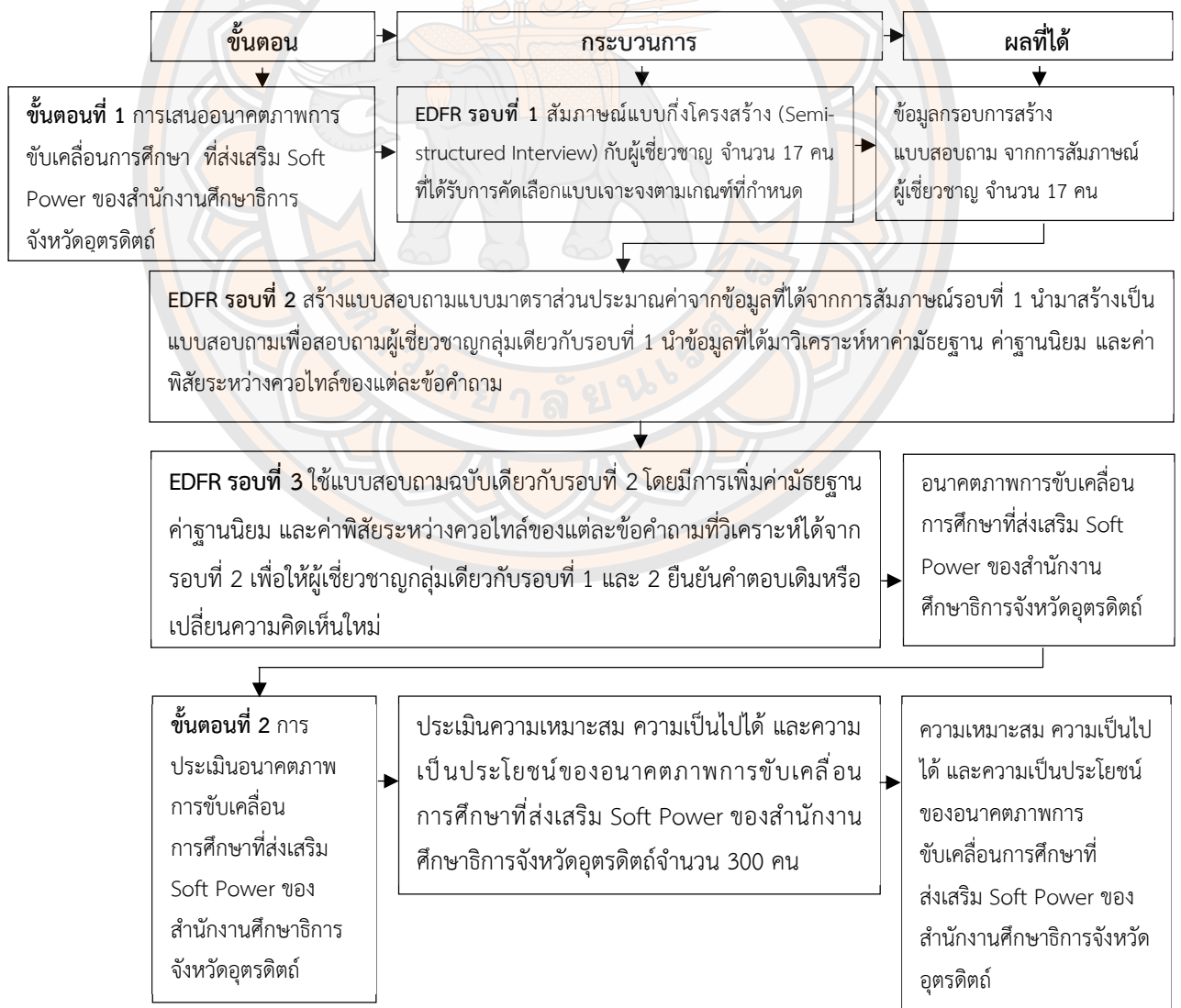
พาเทล (Patel, 2021) ได้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการบูรณาการ Soft Power เข้ากับระบบการศึกษา โดยมุ่งเน้นกลยุทธ์ในการเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนและการสร้างความร่วมมือเชิงบวกในระดับชุมชนและประเทศ พบว่า การบูรณาการ Soft Power ในการจัดการศึกษาสามารถช่วยเพิ่มพูนทักษะทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน เสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชน ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสนอว่า หน่วยงานด้านการศึกษาและนโยบายควรใช้แนวทางนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพ เยาวชนและสร้างพลังทางสังคมที่ยั่งยืน

เจน ไนท์ (Jane Knight, 2022) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นสากลของการศึกษาระดับอุดมศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และพลังอ่อนในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์บทบาทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในกระบวนการสากลและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม พบว่า ความเป็นสากลของการศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพลังอ่อนของชาติ โดยการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า ความเป็นสากลของการศึกษาระดับอุดมศึกษาช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศในระดับสากลและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในด้านต่าง ๆ เช่น การวิจัยและนวัตกรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารการศึกษา ระดับสูงจำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มบริหารการศึกษาระดับปฏิบัติการ จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 5 คน ซึ่งใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire)

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เพื่อศึกษาอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับ EDFR รอบที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิดโดยสร้างจากข้อสรุปที่ได้จากผลการวิเคราะห์ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน

2.2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับ EDFR รอบที่ 2 สร้างแบบสอบถามโดยสังเคราะห์เอกสารข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ ในรอบที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถาม สำหรับ EDFR รอบที่ 3 ใช้แบบแบบสอบถามฉบับเดียวกับรอบที่ 2 โดยมีการเพิ่มค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถาม

ที่วิเคราะห์ได้จากรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 และ 2 ยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล EDR รอบที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยปรึกษาแนวทางการสัมภาษณ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

- 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
- 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- 3) อาจารย์มหาวิทยาลัย

พิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) โดยกำหนดให้คะแนนผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญด้วย ด้วย + 1, 0, และ -1 ตามความหมาย ดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ค่า IOC ระหว่าง 0.50-1.00 ถือว่าข้อความนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล คัดลอกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามซึ่งใช้ในการรวบรวมข้อมูล EDR รอบที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำเอกสารข้อมูลจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 จัดทำเป็นเครื่องมือสำหรับ EDR รอบที่ 2 และ 3 และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ความเห็นขอตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมแล้วจึงนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์ ดังนี้

3.1 เก็บข้อมูลรอบที่ 1 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์ด้วยตนเองใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ได้อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นในอนาคต

3.2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ในทุกประเด็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็น เพื่อนำประเด็นเหล่านั้นไปสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2

3.3 เก็บข้อมูลรอบที่ 2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 พิจารณาประเมินค่าโอกาสความเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์

3.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามาวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบด้วยวิธีการเชิงสถิติเพื่อแสดงตำแหน่งค่าฐานนิยม (Mode) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อนำไปเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 3

3.5 เก็บข้อมูลรอบที่ 3 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 และ 2 พิจารณายืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่

3.6 ถ้าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 3 มีความเป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถาม ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยต่อไป

3.7 นำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยถือเกณฑ์ที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ค่ามัธยฐาน (Median) ที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ โดยพิจารณาจากค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐาน (Median) กับฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ไม่เกิน 1.5

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ทราบอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ในรอบ ที่ 2 และ 3 นำข้อมูลมาใช้ในการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid-Point) ดังนี้

4.2.1 ค่ามัธยฐาน (Median) คือ ค่ากลางของข้อมูลที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลทั้งหมดที่ได้นำมาเรียงลำดับไว้ ดังนี้

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่ามัธยฐาน 1.50 - 2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่ามัธยฐาน 2.50 - 3.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 3.50 - 4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่ามัธยฐาน 4.50 - 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2.2 ค่าฐานนิยม (Mode) คือ ค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1- 5 ของแต่ละข้อระดับคะแนนใดที่มีค่าความถี่มากที่สุด ถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อนั้น ในกรณีข้อใดมีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสอง

เป็นฐานนิยมของข้อนั้น ส่วนกรณีข้อใดมีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนไม่อยู่ติดกันจะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อนั้น

นำค่าฐานนิยมที่คำนวณได้มาหาค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐาน (Median) กับฐานนิยม (Mode) โดยผลต่างต้องมีค่าไม่เกิน 1 จึงถือว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถามนั้นสอดคล้องกัน

4.2.3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เทคนิคการวิจัยแบบ EDRF สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 300 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด รองศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการกลุ่ม บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 15 คน

1.2 ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่ม บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 25 คน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 255 คน

1.4 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น คือ ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรภายนอก จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.2.1 ศึกษาผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 และสร้างแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานีฉบับร่าง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

- 1) รองศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
- 2) รองศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
- 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- 4) ผอ.กลุ่มนโยบายและแผน
- 5) อาจารย์มหาวิทยาลัย

พิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) โดยกำหนดให้คะแนนผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญด้วย ด้วย + 1, 0, และ -1 ตามความหมาย ดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ค่า IOC ระหว่าง 0.50-1.00 ถือว่าข้อความนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลคัดลอกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

2.2.2 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

2.2.3 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุง จัดทำแบบสอบถามบนเครื่องมือสร้างแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Forms)

3. การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเมินผ่านเครื่องมือสร้างแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Forms) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลลงในตาราง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคต ภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่าน การประเมิน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ตอนที่ 2 ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ตอนที่ 1 ผลการเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ผลการเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล EDRF รอบที่ 1

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ EDRF (Ethnographic Delphi Futures Research) รอบที่ 1 เพื่อทราบภาพรวมของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ และองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายของรัฐ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์

และสังเคราะห์เนื้อหา (analysis and synthesis) สรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามรายละเอียดของแต่ละคน ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีลักษณะเชิงยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น อัตลักษณ์ของจังหวัด และแนวโน้มระดับประเทศและโลก โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นเครื่องมือในการสร้างคุณค่าและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเน้นใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน เช่น ผ้าทอ อาหารพื้นบ้าน ดนตรีและศิลปะพื้นเมือง บูรณาการ Soft Skills เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และภาวะผู้นำในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนมีโอกาสผลิตผลงานที่สามารถต่อยอดเชิงธุรกิจ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่ Soft Power สู่สาธารณะ เชื่อมโยงกับนโยบาย Soft Power ของรัฐบาล เช่น อาหาร ดนตรี มวยไทย ฯลฯ องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรประกอบด้วยมรดกทางวัฒนธรรม ศิลปะร่วมสมัย ภาษา วรรณกรรม ศาสนา วิถีชีวิต และความสามารถในการดัดแปลงวัฒนธรรมให้น่าสนใจและร่วมสมัย โดยเน้นการดึงดูดใจผ่านความอ่อนโยนและคุณค่าเชิงจิตวิญญาณ องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรเน้นภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และค่านิยมทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ เช่น ความโปร่งใส ความชอบธรรม และความไว้วางใจในผู้นำและนโยบาย และองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ต้องเป็นการใช้นโยบายที่สร้างแรงจูงใจและภาพลักษณ์ที่ดีแก่ประเทศ โดยไม่ใช้การบังคับ เช่น นโยบายส่งเสริมการศึกษา เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และความร่วมมือระหว่างประเทศ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้เสน่ห์ ความเป็นไทย และทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ เพื่อสร้างแรงดึงดูดด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบหลัก 11 ด้าน ได้แก่ อาหาร การท่องเที่ยว เทศกาล กีฬา การออกแบบ ศิลปะ แฟชั่น หนังสือ ภาพยนตร์ ดนตรี และเกม สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์มีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบายผ่านการจัดการศึกษา ด้วยแนวทางที่ชัดเจนและเป็นระบบ การบูรณาการ Soft Power เข้ากับการเรียนการสอน โดยเชื่อมโยงเนื้อหาทางวิชาการเข้ากับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังความภาคภูมิใจและความสนใจในอัตลักษณ์ไทยให้แก่ผู้เรียนการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เปิดกว้าง เคารพความคิดเห็น

ที่หลากหลายและสนับสนุนการส่งออกอย่างสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Soft Power เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ตรง การส่งเสริมความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของสังคม และการ Upskill และ Reskill ผู้เรียน เพื่อให้มีศักยภาพที่พร้อมต่อการประกอบอาชีพและการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจในอนาคต องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ต้องเป็นการนำอัตลักษณ์ไทยไปสร้างมูลค่าในระดับสากล พัฒนาอย่างมีคุณค่าและต่อเนื่อง นำไปสู่ความสำเร็จในเชิงเศรษฐกิจ องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง Soft Power สะท้อนถึงค่านิยมและอุดมการณ์ของประเทศที่สามารถโน้มน้าวใจประชาคมโลกผ่านวัฒนธรรม อุตสาหกรรมบันเทิง อาหาร และการท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้สร้างภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความนิยมต่อสินค้าไทย และส่งเสริมความร่วมมือในระดับนานาชาติ ทำให้ประเทศมีจุดยืนที่มั่นคงในเวทีโลก องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ เน้นการพัฒนา Soft Power อย่างยั่งยืน การมีนโยบายจากภาครัฐที่ชัดเจน ครอบคลุม เป็นรูปธรรม และการสร้างความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดระบบสนับสนุนการสร้าง Soft Power อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย โดยเฉพาะการสร้างแหล่งเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างองค์ความรู้ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างสะดวก สอดคล้องกับวิถีชีวิตในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในมิติใหม่ที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่นอย่างแท้จริง การจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างเป็นระบบ โดยจัดทำฐานข้อมูลดิจิทัลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ บุคคลสำคัญ ศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต สามารถส่งเสริมความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา Soft Power องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมควรเน้นการส่งเสริมอัตลักษณ์ในท้องถิ่นและสามารถถ่ายทอดความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน การแต่งกายพื้นเมือง อาหารท้องถิ่น วิธีการเกษตรแบบดั้งเดิม ภาษาและวรรณกรรม ศิลปะการต่อสู้ และการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอด สามารถต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่ส่งออกสู่ตลาดโลก สร้างมูลค่าเพิ่ม และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมือง ที่มีคุณลักษณะ

พึงประสงค์ ได้แก่ ความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็น ความรักชาติที่ปลุกฝังผ่านกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ความสุภาพซึ่งสะท้อนถึงอัตลักษณ์คนไทย และการเคารพกติกา อันเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย โดยดำเนินการผ่านกระบวนการการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมคุณค่าทางประวัติศาสตร์เปิดโอกาสให้การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ผ่านกลไกต่าง ๆ การเทียบโอนผลการเรียนรู้ การจัดการศึกษาทางเลือก และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบท นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้มีความยืดหยุ่น ทันสมัย และตอบโจทย์การพัฒนาทุนมนุษย์อย่างรอบด้าน

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีการพัฒนาอย่างมีทิศทาง โดยเน้นความร่วมมือจากหน่วยงานในสังกัดต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการสร้างความศรัทธาภายในองค์กร บุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของคุณธรรม การขับเคลื่อน Soft Power บุคลากรทุกคนควรมี Soft Power ส่วนตน เป็นการพัฒนาศักยภาพและทัศนคติของผู้นำและบุคลากรในองค์กร ให้มีความมุ่งมั่น คเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถสร้างแรงศรัทธาภายในทีมงาน Soft Power ทางสังคม เน้นการทำงานร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในลักษณะของการเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และ Soft Power ด้านวิถีคิดและวิธีการ เป็นการส่งเสริมการคิดเชิงระบบ เน้นการรวมพลัง วางเป้าหมายร่วมและมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถบรรลุภารกิจขององค์กรอย่างชัดเจน องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรเริ่มจากภายในองค์กร ผ่านการปลูกฝังค่านิยมที่ดี การจัดงานให้ตรงกับความสามารถและความถนัดของบุคลากร จะช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และส่งผลต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรส่งเสริมความเคารพในความเห็นที่แตกต่างใช้แนวทางประชาธิปไตยในการบริหารองค์กร และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับได้มีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC และยึดหลักคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ในการทำงาน องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรมีทักษะในการเชื่อมโยงนโยบายเข้ากับภารกิจของตนเอง โดยการพัฒนาจุดเด่นขององค์กรให้เป็น Soft Power ที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งปรับตัวอ่อนให้กลายเป็นโอกาสในการพัฒนาองค์กร

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีลักษณะสำคัญที่ครอบคลุมทั้งเชิงวัฒนธรรม การศึกษา การมีส่วนร่วม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะการเน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นรากฐานในการสร้างความภาคภูมิใจให้กับเยาวชน โดยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเพณีเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา การพัฒนา Soft Power ควรขับเคลื่อนผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งชุมชน สถานศึกษา หน่วยงานราชการ และภาคธุรกิจ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมท้องถิ่นจริงสู่ระดับประเทศและสากล การพัฒนาครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้จากบริบทท้องถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์ การส่งเสริมให้เยาวชนใช้สื่อดิจิทัลผลิตเนื้อหาและขับเคลื่อนโรงเรียนสู่การเป็น Smart Cultural School ที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเผยแพร่ อัตลักษณ์ชุมชน การส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนเพื่อรองรับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเชื่อมโยงกับ หลักสูตรนอกระบบ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสุขภาพ และมีระบบติดตามวัดผลประเมินผล เพื่อการขับเคลื่อน Soft Power อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรเน้นความโดดเด่นทางอัตลักษณ์ (Identity) ที่สามารถสร้างภาพจำในระดับชาติและนานาชาติได้ พร้อมกับการปรับตัววัฒนธรรมให้ร่วมสมัย (Contemporaneity) โดยไม่ทิ้งรากเหง้าเดิม ต้องคำนึงถึงความน่าสนใจ (Attractiveness & Inspiration) การเข้าถึงง่าย (Accessibility) และศักยภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Value) โดยสามารถพัฒนาเป็นสินค้าและบริการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน (Participation) ตลอดจนการยอมรับในระดับสากล (Global Recognition) เพื่อสร้าง Soft Power อย่างยั่งยืน องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรมีรากฐานจากประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล โดยมีลักษณะที่เปิดกว้าง โปร่งใส ยึดหลักนิติธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์เชิงบวกในสายตานานาชาติ การมีบทบาทในเวทีโลกผ่านการทูตสร้างสรรค์ ความยุติธรรม และความเสมอภาค จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและแรงจูงใจให้ประเทศได้รับความร่วมมือจากนานาชาติโดยไม่ต้องใช้กำลังหรืออำนาจทางเศรษฐกิจ องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรมุ่งเน้นประโยชน์สาธารณะ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีวิสัยทัศน์ ก้าวหน้าที่เชื่อมโยงกับประเด็นระดับโลก เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม (Climate Change) นโยบายควรมีความโปร่งใส ยุติธรรม มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และสามารถนำเสนอในเวทีโลกได้อย่างน่าเชื่อถือ ทั้งนี้การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างแรงจูงใจถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งออก Soft Power สู่สากล

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 6 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมุ่งเน้นการบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นกับอัตลักษณ์จังหวัดและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning, Project based และ Story telling โดยเฉพาะการพัฒนาให้นักเรียนเป็นนักเล่าเรื่อง โดยใช้ภาษาอังกฤษและจีน พร้อมส่งเสริมทักษะอาชีพที่เชื่อมโยง Soft Power ท้องถิ่น Start-up การตลาดออนไลน์ และการสร้างเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อร่วมพัฒนาการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยี เช่น AI เข้ามาช่วยเผยแพร่และสร้างการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้ร่วมสมัย พัฒนาแพลตฟอร์มสื่อสารวัฒนธรรมและบูรณาการคนรุ่นใหม่กับผู้อาวุโสในการอนุรักษ์วัฒนธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรคำนึงถึงการเมือง ควรยึดประชาธิปไตย ความโปร่งใสธรรมาภิบาล และเปิดโอกาสให้เยาวชนมีเวทีแสดงออก สภาเยาวชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของรัฐบาล ควรบูรณาการนโยบายสู่ท้องถิ่น โดยเน้นอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ สนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 7 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีแนวทางการกำกับและติดตาม ส่งเสริมสถานศึกษาในพื้นที่ให้เข้าใจแนวคิด Soft Power อย่างถูกต้อง บูรณาการกับแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างมีทิศทางและเป็นรูปธรรมในทุกระดับของการศึกษา ควรมีการสำรวจ Soft Power ที่แฝงอยู่ในชุมชนท้องถิ่น แล้วนำมาจัดระบบองค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ และผลักดันเข้าสู่เวทีสาธารณะ เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชนด้วยการส่งเสริมการตลาดและสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนและน่าสนใจ ร่วมสมัย เข้าถึงง่าย สามารถนำไปเผยแพร่ต่อยอดได้และการทำให้วัฒนธรรมเป็นความภาคภูมิใจของคนในสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมี Soft Power เป็นค่านิยมที่สำคัญในการพัฒนาสังคม ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม การปลูกฝังค่านิยมจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ปัญหาทุจริต และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในเวทีโลก ซึ่งจะนำไปสู่ความได้เปรียบทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของรัฐบาลควรมีนโยบายที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมต่อการขับเคลื่อน Soft Power ควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย

สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในสังคมโลก นำมาซึ่งการท่องเที่ยวและการเพิ่มขึ้นของ GDP ที่สร้างรายได้และต่อยอดสู่ระดับนานาชาติได้อย่างชัดเจน

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 8 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีทิศทางที่ชัดเจนผ่านนโยบายระดับจังหวัด ซึ่งขับเคลื่อนโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดผ่านแนวนโยบายที่เรียกว่า 4S ซึ่งตัว S ตัวที่ 2 เป็น Soft Power เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา โดยการนำวาทะปิยชัยดาบหักมาบูรณาการในระบบ การศึกษาจัดทำเป็นหลักสูตรและขยายผลสู่การพัฒนาหลักสูตร ชีวิตดี ๆ ที่อุดรดิตถ์ เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในจังหวัด โดยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อน อุดรดิตถ์สู่เมืองแห่ง การเรียนรู้ (Learning City) ที่เป็นเมืองของคนดี มีความสุข การจัดการศึกษาที่เหมาะสม ควรมี การวางแผนเชิงพื้นที่ กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน และใช้รูปแบบการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น โดยเปิด โอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ตั้งแต่หน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา ชุมชน ตลอดจนเครือข่าย สภาการศึกษา การจัดทำหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมและทักษะชีวิตที่ดี เช่น การมีวินัย ยิ้มง่าย ไหว้สวย ซึ่งสะท้อนความเป็นคนอุดรดิตถ์ที่คนมีสุภาพะที่ดี องค์กรประกอบด้านวัฒนธรรม ควรเรียนรู้ วัฒนธรรม เริ่มจากระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด และประเทศ โดยเด็กและเยาวชนควรซึมซับ ทั้งวัฒนธรรมระบบท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ องค์กรประกอบด้านค่านิยม ทางการเมือง ควรปลูกฝังค่านิยมที่ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความรักและภาคภูมิใจ ในวัฒนธรรมทุกภาคส่วน โดยไม่เน้นความแตกต่างที่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกทางความคิด แต่ส่งเสริม ความสามัคคี องค์กรประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรกำหนดยุทธศาสตร์ Soft Power ให้ชัดเจน มีแผน แม่บทที่ทุกภาคส่วนสามารถเชื่อมโยงได้ และควรมีความต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย เพื่อให้เกิด ความยั่งยืน การพัฒนาควรยึดประชาชนและนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชน พร้อมต่อยอดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม และวัฒนธรรม

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 9 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีลักษณะเป็นระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงรุก (Proactive Learning Ecosystem) ซึ่งมุ่งเน้นการปลดปล่อยศักยภาพทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ของทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยมีเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน ระบบการศึกษาในอนาคตควรมีลักษณะ การเชื่อมโยงการศึกษากับทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นและอัตลักษณ์ของจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อสร้างทุนทางวัฒนธรรม ที่สามารถต่อยอดสู่ระดับประเทศและนานาชาติ สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าและเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางการศึกษา การบูรณาการนโยบายและภาคีเครือข่าย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสาน (Education Hub) ระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนร่วม (collaborative force) ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ Soft Power ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะแห่งอนาคตร่วมกับ Soft Skills การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และความเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cultural Intelligence) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางขององค์กรระดับสากล เช่น OECD และ UNESCO องค์กรประกอบด้านวัฒนธรรม ควรมีบทบาทเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจไม่ใช่เพียงการอนุรักษ์ไว้แต่ต้องเป็นการประยุกต์ใช้ (Cultural Transformation) เพื่อให้สอดคล้องกับโลกสมัยใหม่ โดยการบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับหลักสูตรการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนที่นำวัฒนธรรมไทยสู่เวทีนานาชาติ การพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในระดับสถานศึกษา องค์กรประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรปลูกฝังแนวคิดประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ โดยการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในโรงเรียน การสร้างวัฒนธรรมการรับฟัง การเคารพความแตกต่างที่หลากหลาย และการสนับสนุนการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรประกอบด้านนโยบายของรัฐ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน Soft Power โดยการกำหนดนโยบายแบบบูรณาการข้ามกระทรวง การสนับสนุนงบประมาณและการลงทุนในระบบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม Soft Power โดยเฉพาะในพื้นที่ภูมิภาค และการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนานโยบายและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจเพื่อการเรียนรู้ (Decentralized Learning Governance)

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 10 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรดำเนินการผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์จึงควรสนับสนุนให้สถานศึกษาในพื้นที่บูรณาการ Soft Power เข้ากับการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาเชิงรุก (Active Learning) โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง การจัดทำโครงการที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้าน การส่งเสริมกิจกรรมร่วมนักละ หรือกีฬาพื้นบ้าน การส่งเสริมให้กิจกรรม

เหล่านี้เป็นกิจกรรมหลักและต่อเนื่อง เพื่อให้ Soft Power กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการศึกษาที่ยั่งยืน องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรให้สถานศึกษากำหนดอัตลักษณ์เฉพาะตนที่สอดคล้องกับ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ การส่งเสริมการรวบรวมองค์ความรู้จากภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อบูรณาการในหลักสูตร และจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ อัตลักษณ์ของพื้นที่อย่างชัดเจน องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรมีจุดแข็งด้านเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น เคารพความหลากหลาย การนำมาใช้เป็นฐานของการพัฒนา Soft Power โดยไม่จำเป็นต้องเน้นการปลูกฝังโดยตรง แต่สามารถสอดแทรกผ่านการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนได้ เรียนรู้คุณค่าและค่านิยมเชิงประชาธิปไตย องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรเป็นนโยบายที่สอดคล้อง กับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะในจังหวัดอุดรธานีซึ่งมีพรมแดนติดกับประเทศลาว ทำให้มีศักยภาพใน การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การสนับสนุนด้านสิทธิมนุษยชน การบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น เข้ากับนโยบายเศรษฐกิจและวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 11 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มี รากเหง้าทางวัฒนธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ โดยมีการบูรณาการ Soft Power ทั้งด้านวัฒนธรรม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ตามบริบทของจังหวัดโดยบูรณาการ อัตลักษณ์ท้องถิ่นในหลักสูตรให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นผ่าน การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การพัฒนาทักษะด้าน Soft Power ให้กับครูและ นักเรียนผ่านการอบรมและกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนสามารถถ่ายทอดเรื่องราว ของท้องถิ่นได้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการขับเคลื่อน Soft Power อย่างยั่งยืน โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยยกระดับ เศรษฐกิจของจังหวัดควบคู่ไปกับการศึกษา องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่น (Cultural Identity) มุ่งเน้นการถ่ายทอดภูมิปัญญา ศิลปะ ภาษา และอาหารพื้นบ้าน เพื่อปลูกฝัง ความรักในถิ่นกำเนิด การสร้างภาพลักษณ์เชิงบวก (Cultural Branding) ปรับภาพลักษณ์วัฒนธรรม ให้ร่วมสมัย การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ส่งเสริมนักเรียนให้ผลิต และจำหน่ายสินค้าท้องถิ่นในงานแสดงต่าง ๆ ทั้งระดับจังหวัดและระดับประเทศ องค์ประกอบด้าน ค่านิยมทางการเมือง ต้องมีความโปร่งใสและธรรมาภิบาล ตรวจสอบได้ มีเสรีภาพในการแสดงออก ส่งเสริมเวทีแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

การเคารพในความหลากหลายทางความคิดและวัฒนธรรมองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักว่ารัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ความเท่าเทียม ปลุกฝัง ความเข้าใจเรื่องความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการพื้นฐานธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ต้องเน้นให้ เยาวชนเข้าใจกลไกการทำงานของรัฐบาล

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 12 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีลักษณะที่สะท้อนถึง ภูมิสังคม หรือเอกลักษณ์ ท้องถิ่นของจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างชัดเจน โดยใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมที่คนทั่วไปสามารถจดจำและ เข้าถึงได้ การดำเนินการควรเน้นการปลุกฝังให้เยาวชนในทุกระดับการศึกษาได้เรียนรู้ เข้าใจและมี ทักษะในการใช้ Soft Power เพื่อสร้างคุณค่าให้กับตนเอง และพัฒนาต่อยอดไปสู่การสร้างมูลค่าทาง เศรษฐกิจในรูปแบบที่สร้างสรรค์และยั่งยืน องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรเน้นวัฒนธรรมท้องถิ่น การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ อาหารพื้นบ้าน ภาษาท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน ประเพณีสืบทอดมายาวนาน การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในสถานศึกษาและ ชุมชน องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรส่งเสริมความเชื่อของชุมชน การเคารพผู้นำ ผู้ใหญ่ ในชุมชน การดำรงชีวิตของชุมชนที่สืบทอดกันมาจนทำให้ชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง องค์ประกอบ ด้านนโยบายของรัฐ ควรมีนโยบายส่งเสริม Soft Power ในระดับชาติที่ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ ท้องถิ่นสามารถเสริมเอกลักษณ์ของตนเองเข้าไปได้ เพื่อให้เกิดพลังร่วมระหว่างภาพรวมของประเทศ กับท้องถิ่น การสนับสนุนจากภาครัฐควรมุ่งให้ชุมชนสามารถนำ Soft Power ไปใช้สร้างอาชีพ รายได้ เพื่อความยั่งยืน

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 13 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรเริ่มจากการตระหนักถึงรากเหง้า ความเป็นมา วิถีวัฒนธรรม และจารีตประเพณีอันดีงามของบรรพบุรุษ เป็นรากฐานสำคัญในการสร้าง อัตลักษณ์ Soft Power ของจังหวัดอุดรดิตถ์ การส่งเสริม Soft Power ผ่านการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน การจัดสรร ทรัพยากร เทคโนโลยี และสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยให้เพียงพอ เพื่อการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานควรมีกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการที่ชัดเจน มีเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์เชิงรูปธรรม เพื่อให้เกิดผลอย่างยั่งยืน องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรมีความหลากหลายและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต ของชุมชน โดยสะท้อนผ่านศิลปะพื้นบ้านและประเพณีท้องถิ่นที่สืบทอดมายาวนาน หัตถกรรมพื้นบ้าน

ที่มีเอกลักษณ์ ครอบอนุรักษ์ ส่งเสริม และบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อถ่ายทอดไปยังเยาวชนรุ่นใหม่ องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควบคู่ปลูกฝังค่านิยมทางด้าน ความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วมทางการเมือง ความกล้าหาญเสียสละเพื่อส่วนร่วม ความสามัคคีปรองดอง ความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควบคู่เน้นไปที่การใช้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรเชิงนามธรรมในการสร้างความนิยมและความร่วมมือจากประชาชนในด้านวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อาหารและวิถีชีวิต การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนา โรงเรียน Soft Power ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักเล่าเรื่อง (Storytelling Youth) พร้อมสร้างเครือข่ายเยาวชนต้นแบบ และการสร้างความสัมพันธ์ข้ามพื้นที่ ส่งเสริมความร่วมมือกับเมืองพี่เมืองน้องที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียง ขับเคลื่อนเทศกาลวัฒนธรรมระดับนานาชาติให้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเชิงสร้างสรรค์

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 14 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรเริ่มต้นจากการเข้าใจความหมายของ Soft Power และความเต็มใจของผู้คนในการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นพลังเชิงบวกที่สามารถปลูกฝังผ่านระบบ การศึกษาได้ การขับเคลื่อน Soft Power ของจังหวัดอุดรดิตถ์ควรมุ่งเน้นไปที่การค้นหาและส่งเสริม อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทั้งในมิติของวัฒนธรรม วิถีชีวิต และบริบทของชุมชนท้องถิ่น นำมาบูรณาการเข้าในระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับ นักเรียนและคนในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา Soft Power ที่มีรากฐานที่แข็งแกร่งและต่อยอดได้ ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอาหารท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม การผลิตสื่อดิจิทัลที่สื่อสารอัตลักษณ์ของตนเอง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการออกแบบ และขับเคลื่อนกิจกรรมที่สะท้อน Soft Power เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยเสริมสร้าง ความรู้สึกเป็นเจ้าของและสร้างพลังภายในให้กับการพัฒนาอย่างแท้จริง องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรเป็นองค์ประกอบของ Soft Power ที่สำคัญ เพราะสามารถสร้างความรู้สึกร่วม ความประทับใจ และแรงบันดาลใจได้อย่างกว้างขวางเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูง หากมีการออกแบบและนำเสนอ อย่างสร้างสรรค์ ควรเลือกจุดเด่นทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมและเป็น ที่ยอมรับร่วมกันในสังคม แล้ววางแผนเชิงนโยบายอย่างชัดเจน ส่งเสริมผ่านกระบวนการศึกษา การสื่อสารในยุคดิจิทัล การผลิต คอนเทนต์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรคำนึงถึงบทบาทของนักการเมืองเพราะเป็นตัวแทนของประชาชนสามารถกำหนดทิศทางและ

นโยบายได้ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมแนวคิด Soft Power ผ่านกลไกทางการเมือง การสนับสนุน ทรัพยากร งบประมาณ และการสื่อสารสาธารณะ เพื่อทำให้เกิดการตื่นตัวและมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่ องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรมีความยืดหยุ่นและสนับสนุนการบูรณาการ Soft Power ในระดับโรงเรียนอย่างแท้จริง ทั้งในระดับรายวิชา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารจัดการ ภายในสถานศึกษา เป็นนโยบายที่เปิดโอกาสให้ครูและโรงเรียนสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริม Soft Power โดยมีระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 15 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ควรมีลักษณะเชิงรุกและสอดคล้องกับบริบท ท้องถิ่นที่มีความโดดเด่น ประวัติศาสตร์เมืองลับแล วัฒนธรรมพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งสามารถนำมาต่อยอดเป็น Soft Power ทางการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม แนวทาง ดังกล่าวจะช่วยสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่นให้กับผู้เรียนควบคู่กับการบูรณาการองค์ ความรู้ใหม่ ๆ ทักษะด้านดิจิทัล ภาษา และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ทุน วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือทางสังคมและเศรษฐกิจที่แข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งสร้างคนไทยยุคใหม่ให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และ ตอบสนองต่อการขับเคลื่อน Soft Power ในระดับชาติ โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรมีบทบาท เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานด้านวัฒนธรรม และภาคเอกชน เพื่อพัฒนางานกิจกรรมทางการศึกษาที่เชื่อมโยงด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และอัตลักษณ์ ของไทย องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการวัฒนธรรม ท้องถิ่นเข้าไปอย่างเป็นระบบและกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้ เกิดความภูมิใจในวัฒนธรรม และสามารถนำเสนอวัฒนธรรมไทยในเวทีสากล สอดคล้องกับ นโยบายระดับชาติในการผลักดัน Soft Power ไทยผ่าน 5F ได้แก่ Food, Film, Fashion, Fight และ Festival องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรมุ่งสร้างพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การคิด วิเคราะห์และการอภิปรายอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะส่งเสริมภาพลักษณ์ทาง การเมืองของประเทศ ในประชาคมโลกผ่านพฤติกรรมและค่านิยมของเยาวชน องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรให้ ความสำคัญกับการผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี และทักษะ

การสื่อสาร เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับจังหวัด ส่งเสริมให้เยาวชนสามารถใช้จุดแข็งของท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพ สร้างนวัตกรรม และเชื่อมโยงกับเครือข่ายระดับนานาชาติ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 16 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมุ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อปลูกฝังความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยให้กับผู้เรียน การพัฒนาทักษะด้านภาษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการสื่อสารอัตลักษณ์ไทยสู่สากล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านวัฒนธรรมในระดับจังหวัดและระดับชาติ เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาหารไทย ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน ควบคู่ไปกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างชัดเจน การปลูกฝังความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้สืบสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพ องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่และการมีส่วนร่วมในสังคม การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณและเคารพความแตกต่างทางความคิดเห็น เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการอยู่ร่วมกัน และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรมีการบูรณาการนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะที่เหมาะสม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษา มีระบบการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้และเข้าใจอย่างทั่วถึง และส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 17 มีความคิดเห็นว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการศึกษาที่ไม่จำกัดอยู่แค่การเรียนเพื่อจบหลักสูตรเท่านั้น แต่ต้องสร้างคนไทยที่สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของโลกและการบูรณาการองค์ความรู้สมัยใหม่กับทุนทางวัฒนธรรมไทยอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ชาติอื่นไม่สามารถลอกเลียนได้ Soft Power

จึงไม่ใช่เพียงเครื่องมือเสริมภาพลักษณ์ แต่เป็นทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมที่ต้องนำมาใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อให้เด็กมีความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถนำไปต่อยอดสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนในระดับประเทศและสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาควรเป็นระบบที่หล่อหลอมให้เด็กสามารถสร้างผลงานที่มีความเป็นไทยในระดับโลกและไม่เป็นเพียงผู้ตามที่ลอกเลียนผู้อื่น องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรเริ่มจากการสร้าง นวัตกรรมจากวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรและวิธีการสอนที่บูรณาการระหว่างองค์ความรู้สมัยใหม่กับรากเหง้าทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำวัฒนธรรมท้องถิ่นไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบโจทย์ตลาดยุคปัจจุบัน ช่วยผลักดันเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นและชาติ ทำให้ GDP ของประเทศเติบโต องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรยึดประชาชน การเมืองต้องส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนและสนับสนุนการศึกษาที่เน้นการพัฒนาตนเองและสังคม การปลูกฝังค่านิยมการเมืองที่เชื่อมโยงกับคุณธรรมและความโปร่งใสจึงเป็นหัวใจของการสร้าง Soft Power องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรกำหนดแนวทางการพัฒนา Soft Power ที่ชัดเจน โดยไม่จำกัดอยู่เพียงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแบบ OTOP เท่านั้น แต่ต้องมุ่งสู่การสร้างเศรษฐกิจใหม่ และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา Soft Power ต้องเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ระดับชาติในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (analysis and synthesis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีข้อค้นพบที่เป็นแนวโน้มเกี่ยวกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ แบ่งได้เป็น 4 องค์ประกอบ 67 ประเด็น คือ ด้านที่ 1 ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ 17 ประเด็น ด้านที่ 2 องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม 16 ประเด็น ด้านที่ 3 องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง 17 ประเด็น และ ด้านที่ 4 องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ 17 ประเด็น

องค์ประกอบที่ 1 ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ กล่าวโดยสรุปจากผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะขององค์ประกอบ ดังนี้ ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน มีการขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วมบูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์

ท้องถิ่น ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบ และการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัด ในการขับเคลื่อน Soft Power สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และพัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power

องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม กล่าวโดยสรุปจากผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะขององค์ประกอบ ดังนี้ ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชน จัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือคลิปวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม และส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง กล่าวโดยสรุปจากผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะขององค์ประกอบ ดังนี้ ควรปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดี ในโรงเรียน ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์ บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตย ในกิจกรรมและการเรียนรู้ สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียนและเวทีอภิปราย สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองในรายวิชา ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณ และการสื่อสาร จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน และส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี

องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ กล่าวโดยสรุปจากผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะขององค์ประกอบ ดังนี้ ควรมีการบูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กร ในระดับพื้นที่ ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และพัฒนาทุนมนุษย์ กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่สากล จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power

ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตามประเมินผล พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผล และสร้างนวัตกรรม และกำหนด ยุทธศาสตร์ระดับชาติ ที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล EDFR รอบที่ 2

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 1 มาพัฒนาและสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) เกี่ยวกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน EDFR รอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม เพื่อหาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ตามรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

ลักษณะอนาคตภาพ การขับเคลื่อนการศึกษา ที่ ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อุดรธานี	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (QR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. กำหนดยุทธศาสตร์และ แผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนา เศรษฐกิจและการวางแผนแบบมี ส่วนร่วม	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 17 (ต่อ)

ลักษณะอนาคตภาพ การขับเคลื่อนการศึกษา ที่ ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อุดรดิตถ์	มัธยมศึกษา (Md)	อาชีวศึกษา (Mo)	มัธยมศึกษา-อาชีวศึกษา (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
3. บูรณาการ Soft Power ลงใน หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือ กิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project- based Learning ในการ เสริมสร้าง Soft Skills	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. จัดการศึกษาที่เน้นทักษะใน ศตวรรษที่ 21 และส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. จัดการศึกษาที่สร้าง ชีต ความสามารถในการแข่งขันของ เยาวชนในอนาคต	4	4	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
7. อบรมและพัฒนาครู ให้ สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	4	4	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
8. ผู้นำองค์กรทางการศึกษามี ทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ ในการขับเคลื่อน Soft Power	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่ เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริม การมีส่วนร่วมของบุคลากร	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ ส่งเสริม Soft Power	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 17 (ต่อ)

ลักษณะอนาคตภาพ การขับเคลื่อนการศึกษา ที่ ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อุดรดิตถ์	มัธยมศึกษา (Md)	อาชีวศึกษา (Mo)	มัธยมศึกษา-อาชีวศึกษา (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (QR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
11. จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็น สื่อการเรียนรู้	4	4	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
12. ส่งเสริมการเรียนรู้ระบบ และการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่าน แพลตฟอร์มออนไลน์	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. สร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับชุมชนหน่วยงาน ท้องถิ่น และภาคเอกชน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. จัดตั้งคณะกรรมการหรือ กลไกความร่วมมือระดับจังหวัดใน การขับเคลื่อน Soft Power	4	5	1	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
15. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการ ประสานความร่วมมือระหว่าง ภาคส่วนต่าง ๆ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. ส่งเสริมให้เยาวชน มีส่วน ร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัต ลักษณ์ท้องถิ่น	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
17. พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อ วัดความก้าวหน้าและ ประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 17 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติในทุกประเด็น

โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับ ค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($Md - Mo \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md \leq 5.0$) ดังนี้ กำหนดยุทธศาสตร์และแผน พัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนา เศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) จัดการศึกษาที่เน้นทักษะ ในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ผู้นำ องค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของบุคลากร (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและ เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริม การเรียนรู้นอกระบบและการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนหน่วยงาน ท้องถิ่นและภาคเอกชน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความ ร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วน ร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) พัฒนา ระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมาก ($3.50 \leq Md \leq 4.49$) ดังนี้ จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดในการ ขับเคลื่อน Soft Power (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$)

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม

องค์ประกอบ ด้านวัฒนธรรม	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เชื่อมโยง กับวัฒนธรรมท้องถิ่น	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นใน หลักสูตรและกิจกรรม	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. จัดกิจกรรมเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ ชุมชนสู่สาธารณะ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรม ท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับ วัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ส่งเสริมให้โรงเรียน หรือชุมชน จัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อ ถ่ายทอดสู่นักเรียน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรม ที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival)	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความ ภาคภูมิใจ ในความเป็นไทยผ่าน วัฒนธรรมร่วมสมัย	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. ส่งเสริมอุตสาหกรรม สร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 18 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านวัฒนธรรม	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
11. สนับสนุนการจัดตั้งหรือ พัฒนาศูนย์ Soft Power ใน สถานศึกษา	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. เชื่อมโยงวัฒนธรรม กับ เศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์ม ออนไลน์หรือคลิป์วิดีโอในการ เผยแพร่วัฒนธรรม	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม องค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
15. ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียน ต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้าง นวัตกรรม	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. ส่งเสริมให้มีความรู้ ความ เข้าใจ และทักษะในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม จำนวน 16 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็น อันตมคติในทุกประเด็นโดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 3.5 ($Md \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับ ค่าฐานนิยม (Mode) มีค่า ไม่เกิน 1.0 ($Md - Mo \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือ เท่ากับ 1.5 ($IQR \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถาม ในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md \leq 5.0$) ดังนี้ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม

(ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ใช้สื่อร่วมสมัยแพลตฟอร์มออนไลน์หรือคลิปปวีดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$)

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง

องค์ประกอบ ด้านค่านิยม ทางการเมือง	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (QR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ปลุกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึก พลเมืองดีในโรงเรียน	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ ผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. บุรณาการค่านิยม ประชาธิปไตยใน กิจกรรมและการ เรียนรู้	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ อบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม และบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	4	4	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. สร้างพื้นที่แสดงออกทาง การเมืองของเยาวชนและ สนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็น ที่แตกต่างและจิตสาธารณะใน นักเรียน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่ เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อ ส่งเสริมประชาธิปไตย	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การ เลือกตั้งในโรงเรียน และเวที อภิปราย	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. สอดแทรกการเรียนรู้เรื่อง เสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิ พลเมืองในรายวิชา	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านค่านิยม ทางการเมือง	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (QR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
11. ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึก ที่ดีผ่านกิจกรรม จิตอาสา	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. บูรณาการแนวคิดผู้นำ ต้นแบบและเสนาทาง ประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึก รักชาติ	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณและ การสื่อสาร	4	4	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
15. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การเมือง ที่เหมาะสมกับ เยาวชน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. สอดแทรกประชาธิปไตยใน วิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในโรงเรียน	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
17. ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่ โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองที่ดี	4	5	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง จำนวน 17 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติในทุกประเด็นโดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับ ค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน

1.0 ($Md - Mo \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md \leq 5.0$) ดังนี้

ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดี ในโรงเรียน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษา และสื่อสร้างสรรค์ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตย ในกิจกรรมและการเรียนรู้ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมมาภิบาล (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) สร้างพื้นที่ แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริม ประชาธิปไตย (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งใน โรงเรียน และเวทีอภิปราย (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) สอดแทรก การเรียนรู้เรื่อง เสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองในรายวิชา (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสวนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรัก ชาติ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง การเมือง ที่เหมาะสมกับเยาวชน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชา สังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมาก ($3.50 \leq Md \leq 4.49$) ดังนี้

ส่งเสริมวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณและการสื่อสาร (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึก ความเป็นพลเมือง ที่ดี (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$)

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ

องค์ประกอบ ด้านนโยบายของรัฐ	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR = Q3 - Q1)	ระดับความเคียดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. บูรณาการ Soft Power ใน แผนยุทธศาสตร์จังหวัด/ สถานศึกษาและส่งเสริม ภาพลักษณ์ประเทศ	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. จัดทำนโยบายระดับชาติที่ สนับสนุน การลงทุนและปรับปรุง กฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ออกแบบนโยบายตอบสนอง เชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ องค์กรในระดับพื้นที่	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับ เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์ จังหวัด	5	5	0	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. กำหนดนโยบายสนับสนุน เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และพัฒนาทุนมนุษย์	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. กำหนดนโยบายร่วมกับ กระทรวงต่างประเทศและการ ท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ	4	4	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืน โดยยึดประชาชน เป็นศูนย์กลาง	4	4	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 20 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านนโยบายของรัฐ	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR = Q3 - Q1)	ระดับความเคียดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
9. กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้าน Soft Power ร่วมกับภาค ท้องถิ่น	5	5	0	5	5	0	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
10. ส่งเสริมนโยบาย ด้าน การศึกษาและการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่าง เป็นรูปธรรม	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
11. สร้างความเข้าใจบทบาทของ รัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียม ในการพัฒนา Soft Power	4	4	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
12. จัดทำนโยบายการศึกษาที่ เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุน งบประมาณ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
13. สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง
14. ออกแบบนโยบาย ที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตาม ประเมินผล	4	4	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง
15. พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม ระดับจังหวัด เพื่อสร้างทักษะ เยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ	5	5	0	4	5	1	มาก ที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 20 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านนโยบายของรัฐ	มัธยฐาน (Md)	ฐานนิยม (Mo)	มัธยฐาน-ฐานนิยม (Md - Mo)	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR = Q3 - Q1)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
16. จัดระบบบริหารตามนโยบาย รัฐ พัฒนาบุคลากร การ ประเมินผล และสร้างนวัตกรรม	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
17. กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติ ที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่าน การศึกษา	4	5	0	4	5	1	มาก	สอดคล้อง

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ จำนวน 17 ประเด็น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติในทุกประเด็นโดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 ($Md \geq 3.5$) ค่าสัมบูรณ์ระหว่างค่ามัธยฐาน (Median) กับ ค่าฐานนิยม (Mode) มีค่าไม่เกิน 1.0 ($Md - Mo \leq 1$) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.5 ($IQR \leq 1.5$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมากที่สุด ($4.5 \leq Md \leq 5.0$) ดังนั้น บุคลากร Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุน การลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระดับพื้นที่ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษาและพัฒนาทุนมนุษย์ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น

(ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 0$) ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผล และสร้างนวัตกรรม (ค่าสถิติ $Md = 5$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในข้อคำถามในระดับมาก ($3.50 \leq Md \leq 4.49$) ดังนั้น กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่สากล (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการและความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรมและระบบติดตามประเมินผล (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา (ค่าสถิติ $Md = 4$, $Md - Mo = 0$, $IQR = 1$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล EDFR รอบที่ 3

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบด้วยวิธีการเชิงสถิติ เพื่อแสดงตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน EDFR รอบที่ 3 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 และ 2 พิจารณายืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ เพื่อหาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ตามรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 21 ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อน
การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษา ที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี	EDFR รอบที่ 2		EDFR รอบที่ 3	
	Md	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	Md	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา ที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
2. ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการ พัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
3. บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำ หลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
4. ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
5. จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
6. จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ เยาวชนในอนาคต	4	มาก	4	มาก
7. อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	มาก	4	มาก
8. ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมี วิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
9. มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่นและ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
10. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อ ใช้ส่งเสริม Soft Power	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
11. จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้	4	มาก	4	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษา ที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุดรดิตถ์	EDFR รอบที่ 2		EDFR รอบที่ 3	
	Md	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	Md	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ
12. ส่งเสริมการเรียนรู้ระบบและการเข้าถึงองค์ ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
13. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงาน ท้องถิ่นและภาคเอกชน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
14. จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับ จังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power	4	มาก	4	มาก
15. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง การประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
16. ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจ ในอัตลักษณ์ท้องถิ่น	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
17. พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและ ประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในการ EDFR รอบที่ 2 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 13 ประเด็น คือ 1) กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน 2) ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 4) ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills 5) จัดการศึกษาที่เน้น ทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6) ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power 7) มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร 8) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้

ส่งเสริม Soft Power 9) ส่งเสริมการเรียนรู้ระบบและการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ 10) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน 11) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ 12) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และ 13) พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power มีระดับความคิดเห็นมาก (Md = 4) จำนวน 4 ประเด็น คือ 1) จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต 2) อบรบและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ และ 4) จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power สำหรับการ EDR รอบที่ 3 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 13 ประเด็น คือ 1) กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน 2) ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 4) ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills 5) จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6) ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power 7) มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร 8) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power 9) ส่งเสริมการเรียนรู้ระบบและการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ 10) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน 11) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ 12) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และ 13) พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power มีระดับความคิดเห็นมาก (Md = 4) จำนวน 4 ประเด็น คือ 1) จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต 2) อบรบและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ และ 4) จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power

ตาราง 22 ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม

องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม	EDFR รอบที่ 2		EDFR รอบที่ 3	
	Md	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ	Md	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
2. บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
3. จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่ สาธารณะ	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
4. ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ กับการใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
5. พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
6. ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
7. ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอด สู่นักเรียน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
8. ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival)	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
9. ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่าน วัฒนธรรมร่วมสมัย	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
10. ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ใน สถานศึกษา	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
11. สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ใน สถานศึกษา	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
12. เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
13. ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือคลิปปิวดีโอในการ เผยแพร่วัฒนธรรม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
14. ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
15. ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้าง นวัตกรรม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
16. ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมในการ EDFR รอบที่ 2 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 16 ประเด็น คือ 1) ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม 3) จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ 4) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 5) พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล 6) ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน 8) ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย 10) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา 11) สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา 12) เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ เพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน 13) ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์หรือคลิปวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม 14) ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 15) ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม และ 16) ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม

สำหรับการ EDFR รอบที่ 3 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 16 ประเด็น คือ 1) ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม 3) จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ 4) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 5) พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล 6) ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน 8) ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย 10) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา 11) สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา 12) เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ เพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน 13) ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์หรือคลิปวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม 14) ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 15) ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม และ 16) ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม

ตาราง 23 ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง

องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง	EDFR รอบที่ 2		EDFR รอบที่ 3	
	Md	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ	Md	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ปลุกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมือง ดีในโรงเรียน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
2. ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
3. บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
4. สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
5. ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองในระดับ ท้องถิ่นและระดับชาติ	4	มาก	4	มาก
6. สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำ ท้องถิ่นที่มีคุณธรรม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
7. ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะใน นักเรียน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
8. พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อ ส่งเสริมประชาธิปไตย	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
9. จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียนและเวที อภิปราย	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
10. สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิ พลเมืองในรายวิชา	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
11. ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
12. พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรม จิตอาสา	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
13. บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสวนาทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
14. สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณ และการ สื่อสาร	4	มาก	4	มาก
15. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการเมืองที่เหมาะสมกับ เยาวชน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด

ตาราง 23 (ต่อ)

องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง	EDFR รอบที่ 2		EDFR รอบที่ 3	
	Md	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ	Md	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
16. สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในโรงเรียน	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
17. ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองที่ดี	4	มาก	4	มาก

จากตาราง 23 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ในการ EDFR รอบที่ 2 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 14 ประเด็น คือ 1) ปลุกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน 2) ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์ 3) บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้ 4) สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล 5) สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม 6) ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน 7) พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย 8) จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียน และเวทีอภิปราย 9) สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองในรายวิชา 10) ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน 11) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา 12) บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสวนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ 13) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน และ 14) สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นมาก (Md = 4) จำนวน 3 ประเด็น คือ 1) ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองทุกระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 2) สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณ และการสื่อสาร และส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใส และ 3) หลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี สำหรับการ EDFR รอบที่ 3 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 14 ประเด็น

คือ 1) ปลุกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน 2) ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์ 3) บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้ 4) สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมมาภิบาล 5) สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม 6) ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน 7) พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย 8) จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียน และเวทีอภิปราย 9) สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองในรายวิชา 10) ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน 11) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา 12) บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ 13) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน และ 14) สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นมาก (Md = 4) จำนวน 3 ประเด็น คือ 1) ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 2) สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณและการสื่อสาร และส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใส และ 3) หลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี

ตาราง 24 ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ

องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ	EDFR รอบที่ 2		EDFR รอบที่ 3	
	Md	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	Md	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1. บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
2. จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
3. ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและ เปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ	EDFR รอบที่ 2		EDFR รอบที่ 3	
	Md	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ	Md	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ
4. ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กร ในระดับพื้นที่	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
5. ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
6. กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษาและพัฒนาทุนมนุษย์	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
7. กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่อสากล	4	มาก	4	มาก
8. จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง	4	มาก	4	มาก
9. กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
10. ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไปสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
11. สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power	4	มาก	4	มาก
12. จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
13. สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
14. ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตามประเมินผล	4	มาก	4	มาก
15. พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
16. จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผล และสร้างนวัตกรรม	5	มากที่สุด	5	มากที่สุด
17. กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา	4	มาก	4	มาก

จากตาราง 24 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐในการ EDFA รอบที่ 2 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($Md = 5$) จำนวน 12 ประเด็น คือ 1) บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษาและส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ 2) จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุน การลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power 3) ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระดับพื้นที่ 5) ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด 6) กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และพัฒนาทุนมนุษย์ 7) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น 8) ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 9) จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ 10) สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power 11) พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ และ 12) จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผล และสร้างนวัตกรรม มีระดับความคิดเห็นมาก ($Md = 4$) จำนวน 5 ประเด็น คือ 1) กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ 2) จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง 3) สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power 4) ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรมและระบบติดตามประเมินผล และ 5) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา สำหรับการ EDFA รอบที่ 3 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($Md = 5$) จำนวน 12 ประเด็น คือ 1) บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษาและส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ 2) จัดทำนโยบายระดับชาติ ที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power 3) ผลักดันนโยบายการศึกษา ที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระดับพื้นที่ 5) ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด 6) กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และพัฒนาทุนมนุษย์ 7) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น 8) ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 9) จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการ

ประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ 10) สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power 11) พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ และ 12) จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผลและสร้างนวัตกรรม มีระดับความคิดเห็นมาก (Md = 4) จำนวน 5 ประเด็น คือ 1) กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ 2) จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง 3) สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการและความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power 4) ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรมและระบบติดตามประเมินผล และ 5) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา

ตาราง 25 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านลักษณะอนาคตภาพ การขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อน การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. กำหนดยุทธศาสตร์และแผน พัฒนา การศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
2. ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับ เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการ วางแผนแบบมีส่วนร่วม	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
3. บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตร และจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้น อัตลักษณ์ท้องถิ่น	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
4. ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน

ตาราง 25 (ต่อ)

ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อน การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
5. จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
6. จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถใน การแข่งขันของเยาวชนในอนาคต	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
7. อบรมและพัฒนาครู ให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
8. ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
9. มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิด กว้าง ยืดหยุ่นและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของบุคลากร	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
10. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและ เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
11. จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
12. ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบ และ การเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์ม ออนไลน์	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
13. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
14. จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความ ร่วมมือระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power	4	5	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
15. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่ เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือ ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน

ตาราง 25 (ต่อ)

ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อน การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
16. ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและ เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
17. พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัด ความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการ ส่งเสริม Soft Power	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน

จากตาราง 25 พบว่า ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องทั้ง 17 ประเด็น โดยมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 13 ประเด็น คือ 1) กำหนดยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน 2) ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 4) ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills 5) จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6) ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power 7) มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร 8) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power 9) ส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบและการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ 10) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน 11) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ 12) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และ 13) พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power มีระดับความคิดเห็นมาก (Md = 4) จำนวน 4 ประเด็น คือ 1) จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต 2) อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อ

การเรียนรู้ และ 4) จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power

ตาราง 26 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม

องค์ประกอบ ด้านวัฒนธรรม	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
2. บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
3. จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
4. ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
5. พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
6. ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
7. ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
8. ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival)	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
9. ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
10. ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
11. สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
12. เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ เพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน

ตาราง 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านวัฒนธรรม	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
13. ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์หรือคลิปวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
14. ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
15. ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
16. ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน

จากตาราง 26 พบว่า องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องทั้ง 16 ประเด็น โดยมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 16 ประเด็น คือ 1) ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม 3) จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ 4) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 5) พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล 6) ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน 8) ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย 10) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา 11) สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา 12) เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ เพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน 13) ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์หรือคลิปวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม 14) ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 15) ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม และ 16) ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม

ตาราง 27 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทาง
การเมือง

องค์ประกอบ ด้านค่านิยมทางการเมือง	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. ปกป้องค่านิยมประชาธิปไตย ความ โปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดีใน โรงเรียน	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
2. ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่าน การศึกษาและสื่อสร้างสรรค์	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
3. บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยใน กิจกรรมและการเรียนรู้	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
4. สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรม ภาวะผู้นำแบบธรรมมาภิบาล	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
5. ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและ บทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและ ระดับชาติ	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
6. สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของ เยาวชนและสนับสนุนผู้ที่มีคุณธรรม	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
7. ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่ แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
8. พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความ สามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
9. จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้ง ในโรงเรียนและเวทีอภิปราย	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
10. สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองใน รายวิชา	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
11. ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใส และการ มีส่วนร่วมของประชาชน	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
12. พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และ จิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน

ตาราง 27 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านค่านิยมทางการเมือง	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
13. บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและ เสวนาทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้าง จิตสำนึกรักชาติ	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
14. สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณ และการสื่อสาร	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
15. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง การเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
16. สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นใน โรงเรียน	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
17. ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใส และหลักสุตรจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ที่ดี	4	5	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน

จากตาราง 27 พบว่า องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น
สอดคล้องทั้ง 17 ประเด็น โดยมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 14 ประเด็น คือ 1)
ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน 2) ส่งเสริมภาพลักษณ์
ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสารสร้างสรรค์ 3) บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้
4) สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล 5) สร้างพื้นที่แสดงออกทาง
การเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม 6) ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็น
ที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน 7) พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อ
ส่งเสริมประชาธิปไตย 8) จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียน และเวทีอภิปราย
9) สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองในรายวิชา 10) ส่งเสริมค่านิยม
ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน 11) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกที่ดี
ผ่านกิจกรรมจิตอาสา 12) บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสวนาทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้าง
จิตสำนึกรักชาติ 13) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน และ

14) สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นมาก ($Md = 4$) จำนวน 3 ประเด็น คือ 1) ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 2) สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณ และการสื่อสาร และ 3) ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสุตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี

ตาราง 28 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ

องค์ประกอบ ด้านนโยบายของรัฐ	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
2. จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
3. ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
4. ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระดับพื้นที่	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
5. ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
6. กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษาและพัฒนาทุนมนุษย์	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
7. กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
8. จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
9. กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น	5	5	5	5	0	มากที่สุด	สอดคล้องกัน

ตาราง 28 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านนโยบายของรัฐ	Md	Mo	Q3	Q1	IQR	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	ความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
10. ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสู่สถานศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
11. สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียมในการ พัฒนา Soft Power	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
12. จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการ ประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อม สนับสนุนงบประมาณ	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
13. สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
14. ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบ ติดตามประเมินผล	4	4	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน
15. พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับ จังหวัด เพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการ ใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
16. จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผล และสร้าง นวัตกรรม	5	5	5	4	1	มากที่สุด	สอดคล้องกัน
17. กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนา เศรษฐกิจผ่านการศึกษา	4	5	5	4	1	มาก	สอดคล้องกัน

จากตาราง 28 พบว่า องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น
สอดคล้องทั้ง 17 ประเด็น โดยมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด (Md = 5) จำนวน 12 ประเด็น คือ
1) บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษาและส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ

2) จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุน การลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power 3) ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระดับพื้นที่ 5) ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด 6) กำหนดนโยบายสนับสนุน เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และพัฒนาทุนมนุษย์ 7) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น 8) ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไปสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 9) จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่นพร้อมสนับสนุนงบประมาณ 10) สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power 11) พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ และ 12) จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผลและสร้างนวัตกรรม มีระดับความคิดเห็นมาก (Md = 4) จำนวน 5 ประเด็น คือ 1) กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ 2) จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง 3) สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการและความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power 4) ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรมและระบบติดตามประเมินผล และ 5) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา

ผลการศึกษานาถภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์แบบสอบถามจากข้อมูลความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ได้อนาถภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านลักษณะนาถภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 1) กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน 2) ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 4) ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills 5) จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6) จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต

7) อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 8) ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power
 9) มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร
 10) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power 11) จัดทำฐานข้อมูล
 วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ 12) ส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบและ
 การเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ 13) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงาน
 ท้องถิ่นและภาคเอกชน 14) จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดใน การขับเคลื่อน
 Soft Power 15) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือ
 ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ 16) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น
 และ 17) พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power

2. ด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง
 กับวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม 3) จัดกิจกรรมเผยแพร่
 ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ 4) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับ
 การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 5) พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล 6) ส่งเสริม
 กิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาล
 วัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน 8) ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F
 (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็น
 ไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย 10) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา
 11) สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา 12) เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับ
 เศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน 13) ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือคลิปวิดีโอ
 ในการเผยแพร่วัฒนธรรม 14) ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
 15) ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม และ 16) ส่งเสริมให้มีความรู้
 ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม

3. ด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ประกอบด้วย 1) ปลุกฝังค่านิยม
 ประชาธิปไตยความโปร่งใสและจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน 2) ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ
 ผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์ 3) บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้
 4) สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการมี

ส่วนร่วมและบทบาททาง การทูตในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 6) สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม 7) ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน 8) พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย 9) จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียน และเวทีอภิปราย 10) สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียมและสิทธิพลเมืองในรายวิชา 11) ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน 12) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา 13) บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ 14) สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณและการสื่อสาร 15) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเรื่อง การเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน 16) สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน และ 17) ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี

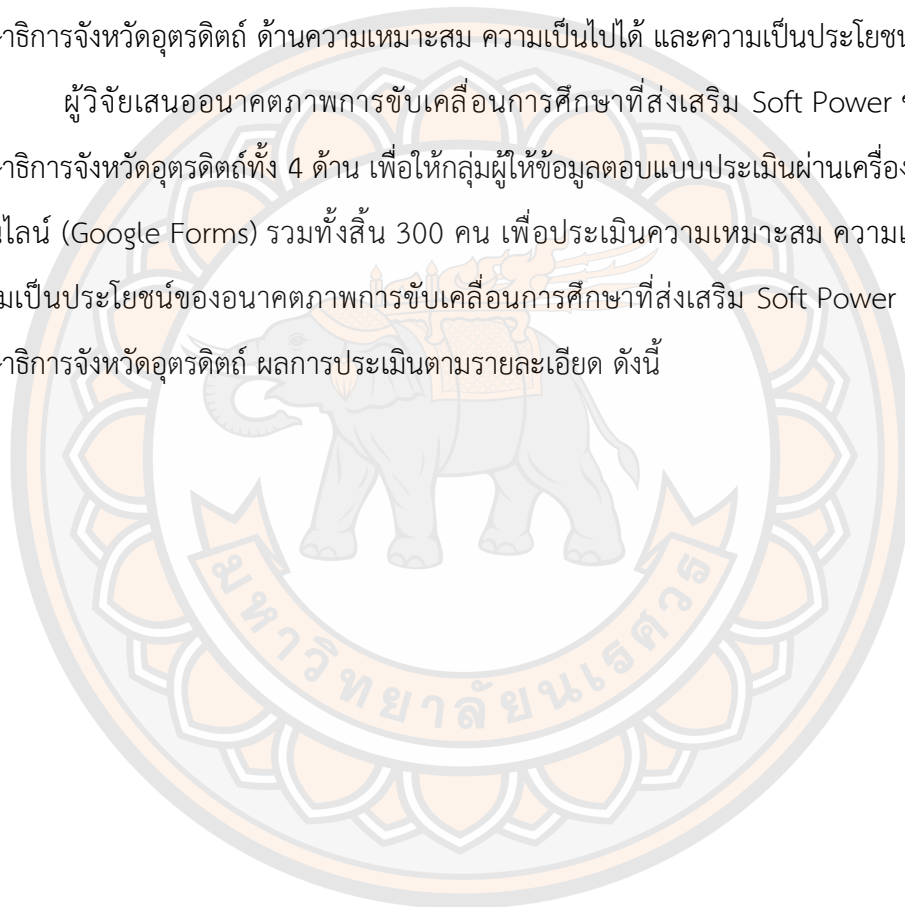
4. ด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ประกอบด้วย 1) บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ 2) จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power 3) ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระดับพื้นที่ 5) ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด 6) กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษาและพัฒนาทุนมนุษย์ 7) กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ 8) จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง 9) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น 10) ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 11) สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการและความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power 12) จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ 13) สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power 14) ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตามประเมินผล 15) พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ 16) จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผลและสร้างนวัตกรรม และ

17) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผู้วิจัยเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตอบแบบประเมินผ่านเครื่องมือแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Forms) รวมทั้งสิ้น 300 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการประเมินตามรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 29 ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

องค์ประกอบ	อนาคตภาพการขับเคลื่อน การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	ความเหมาะสม				ความเป็นไปได้				ความเป็นประโยชน์				ผลการ ประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	
1	ด้านลักษณะอนาคตภาพการ ขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	4.63	0.56	มาก ที่สุด	4	4.33	0.58	มาก	2	4.71	0.51	มาก ที่สุด	4	ผ่าน เกณฑ์
2	ด้านองค์ประกอบด้าน วัฒนธรรม	4.66	0.53	มาก ที่สุด	1	4.36	0.55	มาก	1	4.75	0.47	มาก ที่สุด	1	ผ่าน เกณฑ์
3	ด้านองค์ประกอบด้านค่านิยม ทางการเมือง	4.64	0.53	มาก ที่สุด	3	4.28	0.57	มาก	4	4.73	0.50	มาก ที่สุด	3	ผ่าน เกณฑ์
4	ด้านองค์ประกอบด้านนโยบาย ของรัฐ	4.65	0.54	มาก ที่สุด	2	4.32	0.57	มาก	3	4.74	0.49	มาก ที่สุด	2	ผ่าน เกณฑ์
รวม		4.64	0.54	มาก ที่สุด		4.32	0.57	มาก		4.73	0.49	มาก ที่สุด		ผ่าน เกณฑ์

จากตาราง 29 พบว่า ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมผ่านเกณฑ์ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.49) รองลงมา ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.54) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเหมาะสมของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.54) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.53) รองลงมา องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.54) องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.53) และลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ผลการประเมินเป็นไปได้อของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.57) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.55) รองลงมา ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.58) องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.57) และองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.49) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.47) รองลงมา องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.49) องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.50) และลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ตาราง 30 ผลการประเมินด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ที่	ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อน การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์	ความเหมาะสม				ความเป็นไปได้				ความเป็นประโยชน์				ผลการ ประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ด้าน Soft Power ในการศึกษา	4.65	0.57	มาก ที่สุด	3	4.35	0.61	มาก	2	4.74	0.50	มาก ที่สุด	1	ผ่าน เกณฑ์
2	การนำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับ การจัดการศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์	4.66	0.54	มาก ที่สุด	2	4.37	0.61	มาก	1	4.72	0.50	มาก ที่สุด	3	ผ่าน เกณฑ์
3	การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่สอดคล้อง กับ Soft Power	4.57	0.60	มาก ที่สุด	5	4.27	0.56	มาก	5	4.68	0.52	มาก ที่สุด	4	ผ่าน เกณฑ์
4	การบูรณาการ Soft Power กับหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้	4.58	0.58	มาก ที่สุด	4	4.29	0.55	มาก	4	4.67	0.52	มาก ที่สุด	5	ผ่าน เกณฑ์
5	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.67	0.50	มาก ที่สุด	1	4.34	0.57	มาก	3	4.73	0.48	มาก ที่สุด	2	ผ่าน เกณฑ์
รวม		4.63	0.56	มาก ที่สุด		4.33	0.58	มาก		4.71	0.51	มาก ที่สุด		ผ่าน เกณฑ์

จากตาราง 30 พบว่า ผลการประเมินด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานีในภาพรวมผ่านเกณฑ์ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.51) รองลงมา ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.56) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเหมาะสมของด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.56) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.50) รองลงมา การนำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.54) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.57) การบูรณาการ Soft Power กับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.58) และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่สอดคล้องกับ Soft Power อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ผลการประเมินเป็นไปได้อย่างดีของด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.58) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การนำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาในจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.61) รองลงมา การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.61) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.57) การบูรณาการ Soft Power กับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.55) และการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่สอดคล้องกับ Soft Power อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.51) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.50) รองลงมา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.48) การนำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษา ในจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.50) การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ที่สอดคล้องกับ Soft Power อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.52) และการบูรณาการ Soft Power กับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

ตาราง 31 ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม

ที่	องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม	ความเหมาะสม				ความเป็นไปได้				ความเป็นประโยชน์				ผลการประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	แปล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล	อันดับ	
				ผล				ผล				ผล		
1	การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน	4.61	0.54	มาก	4	4.26	0.53	มาก	5	4.71	0.49	มาก	5	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
2	การพัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.71	0.53	มาก	2	4.38	0.54	มาก	2	4.75	0.50	มาก	3	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
3	การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรธานี	4.76	0.51	มาก	1	4.50	0.55	มาก	1	4.80	0.47	มาก	1	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
4	การสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม	4.70	0.53	มาก	3	4.36	0.57	มาก	3	4.79	0.45	มาก	2	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม	4.51	0.55	มาก	5	4.28	0.55	มาก	4	4.72	0.47	มาก	4	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
รวม		4.66	0.53	มาก		4.36		มาก		4.75	0.47	มาก		ผ่าน
				ที่สุด								ที่สุด		เกณฑ์

จากตาราง 31 พบว่า ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ในภาพรวมผ่านเกณฑ์ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.47) รองลงมา ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.53) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเหมาะสมของด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.53) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.51) รองลงมา การพัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.53) การสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.53) การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.54) และการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ผลการประเมินเป็นไปได้ของด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.55) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.55) รองลงมา การพัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.54) การสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.57) การสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.55) และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของด้านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.47) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.47) รองลงมา การสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.45) การพัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.50) การสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.47) และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ตาราง 32 ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง

ที่	องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง	ความเหมาะสม				ความเป็นไปได้				ความเป็นประโยชน์				ผลการประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	แปล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล	อันดับ	
				ผล				ผล				ผล		
1	การปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนรู้	4.67	0.52	มาก	3	4.34	0.58	มาก	1	4.75	0.49	มาก	3	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
2	การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ	4.72	0.50	มาก	2	4.27	0.54	มาก	4	4.77	0.49	มาก	2	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
3	การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม	4.73	0.50	มาก	1	4.28	0.58	มาก	3	4.78	0.48	มาก	1	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
4	การใช้กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power	4.60	0.54	มาก	4	4.29	0.53	มาก	2	4.70	0.52	มาก	4	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
5	การเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง	4.51	0.59	มาก	5	4.20	0.60	มาก	5	4.64	0.52	มาก	5	ผ่านเกณฑ์
				ที่สุด								ที่สุด		
รวม		4.64	0.53	มาก		4.28	0.57	มาก		4.73	0.50	มาก		ผ่าน
				ที่สุด								ที่สุด		เกณฑ์

จากตาราง 32 พบว่า ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ในภาพรวมผ่านเกณฑ์ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.50) รองลงมา ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.53) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเหมาะสมของด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.53) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.50) รองลงมา การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.50) การปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.52) การใช้กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.54) และการเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ผลการประเมินเป็นไปได้อย่างด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.57) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.58) รองลงมา การใช้กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.53) การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.58) การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.54) และการเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของด้านองค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.50) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.48) รองลงมา การเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.49) การปลูกฝัง

ค่านิยมประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.49) การใช้กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.52) และการเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

ตาราง 33 ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ

ที่	องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ	ความเหมาะสม				ความเป็นไปได้				ความเป็นประโยชน์				ผลการประเมิน
		$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ	
1	การบูรณาการ Soft Power ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด	4.64	0.55	มากที่สุด	4	4.31	0.56	มาก	4	4.71	0.52	มากที่สุด	5	ผ่านเกณฑ์
2	การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.65	0.53	มากที่สุด	3	4.41	0.56	มาก	1	4.73	0.49	มากที่สุด	3	ผ่านเกณฑ์
3	การสร้างมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด	4.67	0.52	มากที่สุด	2	4.24	0.59	มาก	5	4.76	0.47	มากที่สุด	2	ผ่านเกณฑ์
4	นโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ	4.68	0.54	มากที่สุด	1	4.32	0.52	มาก	3	4.77	0.46	มากที่สุด	1	ผ่านเกณฑ์
5	การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการขับเคลื่อน Soft Power	4.63	0.57	มากที่สุด	5	4.33	0.60	มาก	2	4.72	0.49	มากที่สุด	4	ผ่านเกณฑ์
รวม		4.65	0.54	มากที่สุด		4.32	0.57	มาก		4.74	0.49	มากที่สุด		ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 33 พบว่า ผลการประเมินด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ในภาพรวมผ่านเกณฑ์ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.49) รองลงมา ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.54) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเหมาะสมของด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.54) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.54) รองลงมา การสร้างมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.52) การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.53) การบูรณาการ Soft Power ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.55) และการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการขับเคลื่อน Soft Power อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.57)ตามลำดับ

ผลการประเมินเป็นไปได้ของด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.57) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.56) รองลงมา การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการขับเคลื่อน Soft Power อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.60) นโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.52) การบูรณาการ Soft Power ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.56) และการสร้างมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของด้านองค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.49) ผ่านเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.46) รองลงมา การสร้างมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.47) การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.49) การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการขับเคลื่อน

Soft Power ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.49) และการบูรณาการ Soft Power ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การศึกษา จังหวัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบประเมิน

1. ข้อเสนอแนะด้านที่ 1

ควรกำหนดลักษณะภาพอนาคตที่ชัดเจนมากกว่าการระบุวิธีการดำเนินการเพียงอย่างเดียว โดยออกแบบกระบวนการให้สอดคล้องกับความแตกต่างของบริบทสถานศึกษา และมุ่งเน้นการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะให้แก่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านที่ 2

ควรเน้นการบูรณาการคุณค่าทางวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power โดยออกแบบแนวทางที่สอดคล้องกับความแตกต่างของบริบทสถานศึกษา และสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการใช้วัฒนธรรมเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในมิติของการอนุรักษ์และการต่อยอดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระดับพื้นที่

3. ข้อเสนอแนะด้านที่ 3

ควรพัฒนากระบวนการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ ต่อสังคมให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจและทักษะ ที่ถูกต้องแก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างแท้จริง

4. ข้อเสนอแนะด้านที่ 4

ควรเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสนับสนุนนโยบายและทรัพยากร ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการดำเนินงานที่เป็นเอกเทศและส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างมีทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะต่อภาพรวมทุกด้าน

ควรกำหนดระบบการกำกับ ติดตาม และประเมินผลที่มีความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยผลลัพธ์จากการติดตามควรถูกนำไปใช้วางแผนและพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน ไม่ควรเป็นเพียง การมอบนโยบายให้สถานศึกษาปฏิบัติหรือรายงานผลเท่านั้น แต่ควรเชื่อมโยงกับภารกิจของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ก่อให้เกิดภาระเพิ่มแก่โรงเรียนและครู

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) เพื่อประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ EDFR รอบที่ 1 และวิเคราะห์แบบสอบถามจากข้อมูลความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 2 และ 3 จำนวน 17 คน พบว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน 67 ประเด็น ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 1) กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน 2) ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรม ที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 4) ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills 5) จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6) จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต 7) อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ

Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 8) ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power 9) มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร 10) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power 11) จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ 12) ส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบและการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ 13) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน 14) จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power 15) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ 16) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และ 17) พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power

องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม 3) จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ 4) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 5) พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล 6) ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน 8) ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย 10) ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา 11) สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา 12) เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน 13) ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือคลิปวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม 14) ปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 15) ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม และ 16) ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ประกอบด้วย 1) ปลุกฝังค่านิยมประชาธิปไตยความโปร่งใสและจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน 2) ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์ 3) บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้ 4) สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม

และบทบาททาง การทูตในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ 6) สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม 7) ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน 8) พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย 9) จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียน และเวทีอภิปราย 10) สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียมและสิทธิพลเมืองในรายวิชา 11) ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน 12) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา 13) บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ 14) สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณและการสื่อสาร 15) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง การเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน 16) สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน และ 17) ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี

องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ประกอบด้วย 1) บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ 2) จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อส่งเสริม Soft Power 3) ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กรในระดับพื้นที่ 5) ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด 6) กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษาและพัฒนาทุนมนุษย์ 7) กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ 8) จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง 9) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น 10) ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 11) สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการและความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power 12) จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ 13) สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power 14) ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตามประเมินผล 15) พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ 16) จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผลและสร้างนวัตกรรม และ

17) กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา

2. ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) รองลงมา ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.64$) และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) ตามลำดับ

ด้านความเหมาะสมของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$) รองลงมา การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$) นโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$) ตามลำดับ

ด้านความเป็นไปได้ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมา การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) การนำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) และการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) ตามลำดับ

ด้านความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดี

ของจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$) รองลงมา การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) นโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.77$) และการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการเสนออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม 3) องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง และ 4) องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ทั้งนี้เป็นเพราะ แนวทางและองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับแนวคิด Soft Power ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การวางแผนยุทธศาสตร์ การบูรณาการวัฒนธรรมและค่านิยม การพัฒนาทักษะเยาวชน และการสนับสนุนเชิงนโยบาย สามารถสร้างผลลัพธ์เชิงบวกทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และภาพลักษณ์ของจังหวัด โดยทั้ง 4 ด้านมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2563) ที่เสนอว่า องค์ประกอบของ Soft Power ได้แก่ วัฒนธรรม (Culture) ค่านิยม (Value) และนโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy) ซึ่งประเทศไทย มีทรัพยากรด้าน Soft Power ที่มีศักยภาพเป็นที่ชื่นชมของต่างประเทศ ได้แก่ วัฒนธรรมที่เก่าแก่ ค่านิยมและจริยธรรม มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม อาหาร และผลไม้ ความอ่อนน้อมถ่อมตนความเป็นมิตร การกีฬาและอุตสาหกรรมการบินของไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิงอร เนตรานนท์ (2562) ที่พบว่า Soft Power เป็นพลังที่สามารถสร้างแรงดึงดูดโดยไม่ใช้กำลัง ผ่านวัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบาย การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอด Soft Power เพราะสามารถสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและค่านิยม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของเยาวชน พัฒนาทักษะเชิงสังคม และสร้างความได้เปรียบเชิงวัฒนธรรมและความน่าเชื่อถือของชาติ

องค์ประกอบที่ 1 ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีทิศทางและสามารถตอบสนองต่อ

เป้าหมายการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรมีการขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นสามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นระบบ ในด้านการจัดการเรียนรู้ ควรบูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น พร้อมทั้งใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคตอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ควรมีการอบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power ในระดับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้ ระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรได้ดียิ่งขึ้น ในด้านทรัพยากรการเรียนรู้ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power ควบคู่กับการจัดทำจัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้นอกระบบ และการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนของความร่วมมือควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีเอกภาพและเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และพัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power ทั้งนี้เพราะ การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น การใช้ Active Learning และ Project-based Learning และการพัฒนาครูและผู้นำทางการศึกษาให้มี Soft Skills เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอนาคตภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฬาลักษณ์ ศิริโสภณ (2565) พบว่า การนำ Soft Power มาเป็นกลไกหลักในการพัฒนา จะช่วยเพิ่มศักยภาพบุคลากร การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน และยกระดับภาพลักษณ์ท้องถิ่นไปสู่ระดับภูมิภาคและระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชลธิชา ศรีพรม (2565) ที่พบว่า การบูรณาการทรัพยากร ทางการศึกษาและวัฒนธรรมใน

พื้นที่ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างซอฟต์แวร์ของชาติ ช่วยสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น และเพิ่มบทบาทของท้องถิ่นในฐานะผู้ขับเคลื่อน Soft Power ของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนและชุมชนได้เรียนรู้อัตลักษณ์ท้องถิ่น บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้ การเรียนรู้วัฒนธรรมมีความต่อเนื่องและเข้าถึงผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดการรับรู้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การพัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล จนเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในวงกว้าง นอกจากนี้ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน เพื่อนำไปสู่การสร้างความตระหนักรู้และความผูกพันกับวัฒนธรรมในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและสนุกสนาน ในด้านสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย และส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา เพื่อเชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจและสร้างมูลค่าในชุมชน โดยสามารถใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือคลิปวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม ควรปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะ การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่กับการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยเพิ่มความน่าสนใจของหลักสูตรและ กิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิญา จันทร์หอม (2564) ที่พบว่า การผสมผสานองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเข้ากับการจัดการศึกษาเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตร การจัดกิจกรรมเผยแพร่ภูมิปัญญา และการสร้าง

ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ศักดิ์โสภา (2564) ที่พบว่า การบูรณาการวัฒนธรรมเข้ากับการเรียนการสอนและกิจกรรมทางการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยสร้าง Soft Power ให้กับพื้นที่เท่านั้น แต่ยังสามารถเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรม เสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น และพัฒนาทักษะและจิตสำนึกของเยาวชนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมร่วมสมัยได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา วรรณคง (2565) ที่พบว่า การบูรณาการวัฒนธรรมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมทางการศึกษา ไม่เพียงแต่ช่วยสร้าง Soft Power ให้กับพื้นที่เท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรม สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเสริมสร้างทักษะและจิตสำนึกของเยาวชนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hua & Zhang (2020) ที่เสนอว่า การนำศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนช่วยเสริมสร้างความสามารถทางวัฒนธรรมของผู้เรียน และยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง Soft Power ของชาติในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ นอกจากนี้การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมยังช่วยเพิ่มความเข้าใจ ความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Knight (2022) ที่เสนอว่า ความเป็นสากลของการศึกษาระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม Soft Power ของชาติ โดยการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า ความเป็นสากลของการศึกษาระดับอุดมศึกษาช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศในระดับสากลและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การวิจัยและนวัตกรรม

องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง ควรปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน เพื่อสร้างรากฐานความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสารสร้างสรรค์ เพื่อให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนและเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางสังคม การบูรณาการค่านิยมทางการเมืองควรนำค่านิยมประชาธิปไตยสอดแทรกในกิจกรรมและการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางกฎหมายในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อสร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม นอกจากนี้ควรส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน

รวมทั้งพัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น การจัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียนและเวทีอภิปราย เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา บูรณาการแนวคิด ผู้นำต้นแบบและเสวนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบายงบประมาณ และการสื่อสาร โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโรงเรียน และส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี ทั้งนี้เป็นเพราะ การปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเคารพสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษาจะช่วยสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาวดี บุญทอง (2563) ที่เสนอว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกทางการเมืองที่เหมาะสม จะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และควรทำอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน การเสวนา การจำลองการทำงานของรัฐบาล และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด วิเคราะห์ การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ ควรมีการบูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศควรดำเนินควบคู่กับการจัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้การใช้ Soft Power เป็นกลไกในการสร้างความได้เปรียบทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กร เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับพื้นที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัด ควบคู่กับการกำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และพัฒนาทุนมนุษย์ ควรกำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่ระดับสากล และจัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น เพื่อให้นโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสามารถลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความเข้าใจ

บทบาทของรัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power เพื่อให้นโยบายมีความชัดเจน และสามารถขับเคลื่อน Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตามประเมินผล พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัด เพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ รวมทั้งจัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผล และสร้างนวัตกรรม และกำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา ทั้งนี้เป็นการสนับสนุนเชิงนโยบายของรัฐทั้งในด้านงบประมาณ รวมถึงการเชื่อมโยง Soft Power กับยุทธศาสตร์ระดับชาติและจังหวัด ช่วยให้การขับเคลื่อนการศึกษามีความยั่งยืน การฝึกอบรมบุคลากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อน Soft Power ในการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชนิกร วิชัย (2564) ที่เสนอว่า การสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณอย่างต่อเนื่องเป็นเงื่อนไขสำคัญในการผลักดันการศึกษาเชิง Soft Power ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับจังหวัด การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการออกแบบ กลไกเชิงนโยบายที่ชัดเจน จะช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนและประสิทธิภาพของการนำ Soft Power มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ OECD (2021) ที่พบว่า ระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองได้ดีจะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพลังอ่อน (soft power) ผ่านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการศึกษาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาความยืดหยุ่นของระบบการศึกษาช่วยให้สามารถรับมือกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เช่น การระบาดของโรค COVID-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการประเมินอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะ แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี มีศักยภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้จริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านผ่านเกณฑ์

ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีแนวโน้มที่จะบรรลุผลสำเร็จได้ในหลายมิติ

ด้านความเหมาะสม การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน สร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม พัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม เสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ในกระบวนการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power เชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง จัดทำนโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ สร้างมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด สนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการ Soft Power ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด จัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการขับเคลื่อน Soft Power สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษา ในจังหวัดอุดรดิตถ์ กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา บูรณาการ Soft Power กับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่สอดคล้องกับ Soft Power สะท้อนถึงการเชื่อมโยง Soft Power กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฬาลักษณ์ ศิริโสภณ (2565) ที่เสนอว่า การบูรณาการ Soft Power เข้าสู่หลักสูตร กิจกรรมทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในพื้นที่ของตนเอง อีกทั้งยังส่งผลให้การจัดการศึกษา เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับแนวคิดของ McClory (2021) ที่เสนอว่าการสร้าง Soft Power ให้ประสบผลสำเร็จต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง พัฒนาบุคลากรและทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเชี่ยวชาญ และจัดวางกลไก นโยบายที่ชัดเจนและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงาน

ด้านความเป็นไปได้ การสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม สร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสรร

งบประมาณและทรัพยากร เพื่อการขับเคลื่อน Soft Power มีนโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ สร้างมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด นำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการ Soft Power กับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่สอดคล้องกับ Soft Power มีการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power พัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม เสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ และเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง ซึ่งการสนับสนุนเชิงนโยบายและการบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสกร พิทยากร (2566) ที่พบว่า ความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อน Soft Power ทางการศึกษา เกิดจากการมีนโยบายที่ชัดเจน การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในทุกระดับ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและเกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ UNESCO (2022) ที่เสนอว่า การศึกษายุคใหม่ต้องเป็นระบบที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และยึดหลักความเท่าเทียม เพื่อให้สอดคล้องกับความท้าทายของศตวรรษที่ 21 การศึกษาควรเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ และการบูรณาการคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาควรทำหน้าที่สร้างความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการพัฒนาความยั่งยืน เพื่อให้ทุกประเทศสามารถใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติสุขมากขึ้น

ด้านความเป็นประโยชน์ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยการสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ สนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม เสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power เชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง มีการจัดทำนโยบาย

การส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศ สร้างมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในระดับจังหวัด ได้รับสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการขับเคลื่อน Soft Power บูรณาการ Soft Power ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาในจังหวัด อุดรดิตถ์ พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่สอดคล้องกับ Soft Power และบูรณาการ Soft Power กับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Nye และ Welch (2017) ที่เสนอว่า การใช้ Soft Power อย่างมียุทธศาสตร์สามารถช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์และอิทธิพลของรัฐ และท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดนี้ได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาแนวนโยบายการศึกษาที่เน้นสร้างแรงดึงดูดและความร่วมมือในระดับสากล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Patel (2021) ที่เสนอว่าการบูรณาการ Soft Power ในการจัดการศึกษาสามารถช่วยเพิ่มพูนทักษะทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน เสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชน ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพเยาวชน และสร้างพลังทางสังคมที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับศึกษาธิการจังหวัดและระดับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

1.1 พัฒนารอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน Soft Power ทางการศึกษาในระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อให้สถานศึกษาในจังหวัดดำเนินงานสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

1.2 ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานด้านวัฒนธรรมในจังหวัด เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด มหาวิทยาลัย และองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาโครงการด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเชื่อมโยงกับการเรียนรู้

1.3 ผลักดันให้มีนโยบายการศึกษาเชิงประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อน Soft Power รวมถึงสร้างวัฒนธรรมการบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม

1.4 บูรณาการนโยบาย Soft Power ทางการศึกษาของจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. ระดับสถานศึกษา

2.1 พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อน Soft Power โดยส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ความคิดสร้างสรรค์ การเป็นผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม และการเป็นทูตวัฒนธรรมในระดับชุมชนและสากล

2.2 ปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมของโรงเรียนให้สะท้อนอัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี เช่น การเรียนรู้มรดกวัฒนธรรม อาหารท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและสืบสาน Soft Power ด้านวัฒนธรรม

2.3 ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยและความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านกิจกรรมจิตอาสา การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการบริหารจัดการโรงเรียน และการพัฒนาผู้นำนักเรียนที่ยึดมั่นในค่านิยมแห่งความร่วมมือและความโปร่งใส

2.4 นำแนวนโยบายของรัฐเกี่ยวกับ Soft Power และเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาปรับใช้ในระดับโรงเรียน เช่น การจัดโครงการเชื่อมโยงกับภาคการท่องเที่ยว เศรษฐกิจชุมชน และโครงการสนับสนุนของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสร้างการต่อยอดทางเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของจังหวัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการขับเคลื่อน Soft Power ในบริบทต่าง ๆ และหาปัจจัยร่วม ปัจจัยเฉพาะ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

2. ควรมีการศึกษาในกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคเชิงปฏิบัติ และปัจจัยความสำเร็จของการบูรณาการ Soft Power ในหลักสูตร

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงประเมินผลของโครงการหรือกิจกรรม Soft Power ในสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงต่อผู้เรียน ชุมชน และภาพลักษณ์ของพื้นที่ในระยะยาว

4. ควรมีการศึกษาพัฒนาเครื่องมือวัด Soft Power ในการศึกษา เช่น ตัวชี้วัดความสามารถข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสื่อสาร และการสร้างนวัตกรรมเชิงวัฒนธรรม เพื่อใช้ประเมินผลอย่างเป็นระบบ
5. ควรมีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ Soft Power ในสถานศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้
6. ควรมีการศึกษาการเชื่อมโยง Soft Power ทางการศึกษา กับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
7. ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือโครงการนำร่อง (Pilot Study) เพื่อทดลองใช้แนวทางหรือกิจกรรม Soft Power ทางการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
8. ควรมีการเปรียบเทียบรูปแบบการขับเคลื่อน Soft Power ทางการศึกษาในหลายจังหวัดหรือหลายประเทศเพื่อดูความแตกต่างและปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี ปงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). "การตลาดวัฒนธรรม" กับการสร้าง Soft Power ของ "รัฐบาลจีน". สืบค้น 15 มีนาคม 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/963627>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). "สภาพัฒน์ถอดบทเรียนเกาหลีใต้ แนะไทยต่อยอด Soft Power เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ". สืบค้น 15 มีนาคม 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/974219>
- กาสัถ เตชะขันหมาก. (2540). อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้าน วัฒนธรรม ปี 2540 (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- กิตติ ประเสริฐสุข. (2561). Soft Power ของเกาหลีใต้: จุดแข็งและข้อจำกัด. *International Journal of East Asia Studies*, 22(1), 122-139.
- เกษม บุญอ่อน. (2522). เดลฟาย: เทคนิคในการวิจัย. ม.ป.ท.: ครูปริทัศน์.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2551). การวิจัยอนาคตด้วย EDR. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2554). *Twilight Program* เรื่อง การวิจัยอนาคต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุฬาลักษณ์ ศิริโสภณ. (2565). *Soft Power กับการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.
- เฉลิมพล ทองพา. (2563). องค์ความรู้เรื่องกลองปู่จา โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์เส้นห์เสียงกลองปู่จาอำเภอลำปำ จังหวัดอุดรดิติธ. อุดรดิติธ: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรดิติธ.
- ชลธิชา ศรีพรหม. (2565). การบูรณาการทรัพยากรทางการศึกษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างซอฟต์แวร์ของชาติ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชำนาญ จันทร์เรือง. (2564). *ซอฟต์แวร์เวอร์ คืออะไร*. สืบค้น 13 มีนาคม 2567, จาก

<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/columnist/968174/>

ดวงนภา มกรานุรักษ์. (2554). *อนาคตภาพของอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564)* (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดาบฟ้า ไชยลับแล และภัทรภูมินทร์ ชัยชมพู. (2561). *พ่อนโบราณเมืองลับแล*. เชียงใหม่: มูลนิธิสืบสานล้านนา.

ทักษ์ อุดมรัตน์. (2564). ศึกษาการพัฒนาการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ของโลก: กรณีศึกษาประเทศมาเลเซีย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 27(2), 9-32.

ทำเนียบรัฐบาล. (2564). *ข่าวคณะโฆษก*. สืบค้น 30 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/47658>

ชนกฤต สิทธิราช. (2557). *อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาโท). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชนภัทร ธานีรัตน์. (2564). *อุตสาหกรรมภาพยนตร์กับ Soft Power ของจีน: กรณีศึกษา ภาพยนตร์ของ เจียจางเค่อ* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภัสกร พิทยากร. (2566). *กลยุทธ์การขับเคลื่อน Soft Power ในระบบการศึกษาระดับจังหวัด*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิรันดร์ สมมุติ. (2564). *อนาคตภาพการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ปวีณา วรรณคง. (2565). *Soft Power ทางวัฒนธรรมกับการสร้างภาพลักษณ์เชิงพื้นที่ในระบบการศึกษา*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ปานจิตร สุขุมาลัย. (2560). *อนาคตภาพมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2557-2566)* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาโท). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- พัสฎาพรพ์ คำจันทร์. (2565). *อนาคตภาพการนิเทศการศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า: กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ)* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภัทรนิษฐ์ แดงสี. (2562). *อนาคตภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2562-2571)*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2552). *โครงการมองอนาคต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2566*. สืบค้น 30 มกราคม 2567. จาก <http://www.kuforesight.ku.ac.th>
- มูลนิธิการศึกษาและวัฒนธรรมสัมพันธ์ไทย-นานาชาติ. (2566). *United States สหรัฐอเมริกา / โครงการเอเอฟเอสนักเรียนแลกเปลี่ยน 1 ปี*. สืบค้น 30 มกราคม 2567. จาก <https://afsthailand.or9/countries/united-states/>
- ยงยุทธ สงพะยอม. (2565). *กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่* (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). นนบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัชนิ เอื้อไพโรจน์กิจ. (2565). *การใช้ Soft Power ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: กรณีศึกษา Indian Council for Cultural Relations (ICCR)*. กรุงเทพฯ: สถาบันการต่างประเทศ, เทววงศโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.
- รัชนิกร วิชัย. (2564). *บทบาทนโยบายภาครัฐต่อการส่งเสริม Soft Power ทางการศึกษาในประเทศไทย*. *วารสารนโยบายการศึกษา*, 8(3), 45–63.
- รุธาภรณ์ สุนทรทรัพย์. (2561). *การบริหารจัดการทรัพยากร Soft Power ของไทย*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ratthapirak/article/view/189521>
- วรรณภา นิตมิงคลชัย. (2553). *อนาคตภาพแนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทยทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559)* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณวิไล สนิทผล. (2565). *ผลักดัน Soft power ไทย เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. สืบค้น 20 มีนาคม 2567, จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG220421131843109>

วรศรา ภาคมาลี. (2563). *การทูตสาธารณะ เครื่องมือ Soft Power ของเกาหลีใต้ กรณีศึกษา การทูตวัฒนธรรม* (ปริญญานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันทนา อมตารียกุล. (2552). *อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทศวรรษหน้า* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2566). *ซอฟต์แวร์*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ซอฟต์แวร์>

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). *การเรียนรู้ในโลก VUCA สู่ Social Quotient*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้,

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2563). *Soft Power All Education: การสร้างสรรค์นวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). *อนาคตศึกษา: วิสัยทัศน์เพื่อการบริหารและการพัฒนา (ออนไลน์)*. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <http://ednet.kku.ac.th>

วิโรจน์ สารรัตน์. (2549). *อนาคตศึกษา: วิสัยทัศน์เพื่อการบริหารและการพัฒนา*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2567. จาก <http://www.edunet.kku.ac.th/wed128/ad06/article8.htm>

วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). *ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR*. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.

ศศิมา สุขสว่าง. (2562). *การคิดเชิงวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.sasimasuk.com/15848561/การคิดเชิงวิเคราะห์-5-ขั้นตอนanalytical-thinking/>

ศิริพร คักดีโสภ. (2564). *การปลูกฝังค่านิยมและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสร้าง Soft Powerทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สำนักข่าวสารญี่ปุ่น. (2561). *ข้อมูลการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ฉบับที่ 1/2561*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.th.emb-japan.go.jp/files/100327125.pdf>

สำนักข่าวอินโฟเควสท์, (2566). *รัฐบาลเริ่มนับหนึ่งขับเคลื่อนซอฟต์แวร์ เตรียมกิจกรรมส่งเสริมท่องเที่ยวไฮซีซั่น*. สืบค้น 20 มีนาคม 2567, จาก <https://www.infoquest.co.th/2023/340036>

สำนักงานจังหวัดอุดรดิตถ์. (2567). จังหวัดอุดรดิตถ์. สืบค้น 20 มีนาคม 2567, จาก

<https://www2.uttaradit.go.th/frontpage>

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (2566). *Soft Power พลังแห่ง*

การสร้างสรรค. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). รายงานองค์ความรู้การใช้การศึกษา เป็น *Soft Power*

ในการพัฒนาประเทศ: กรณีศึกษาจากต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรดิตถ์. (2567). *องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม*. สืบค้น 20 มีนาคม 2567,

จาก <https://uttaradit.m-culture.go.th/th>

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ประจำปี*

งบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้น 20 มีนาคม 2567, จาก <https://utdpeo.go.th/extensions/stat>

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์. (2566). *แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.*

2567. สืบค้น 20 มีนาคม 2567, จาก <https://utdpeo.go.th/แผนการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ-พ-ศ-2567>

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2565). *Soft Power อำนาจแห่งความสร้างสรรค์*

เพื่อสรรค์สร้างเศรษฐกิจไทย. สืบค้น 13 มีนาคม 2567, จาก

<https://www.buinesseventsthailand.com/th/press-media/news-press-release/detail/1461-soft-power-the-power-of-creativity-to-build-the-thai-economy>

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน). (2562). *อุตสาหกรรมงานฝีมือและ*

หัตถกรรมภายใต้นโยบาย Cool Japan. สืบค้น 15 มีนาคม 2567, จาก

<https://www.cea.or.th/th/single-research/cool-japan>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *การประชุมคณะกรรมการ*

ยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2566. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2567, จาก

https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=14438

- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2550). *อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุุฎิบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาพิชญ์ ธีระวัฒน์. (2565). *Soft Power (อำนาจละมุน)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุภาวดี บุญทอง. (2563). การปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างพลเมืองประชาธิปไตย. *วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง*, 17(1), 1–22.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2557). *Soft Power*. กรุงเทพฯ: สถาบันการข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.
- อภิญญา จันทร์หอม. (2564). การผสมผสานศิลปวัฒนธรรมในกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น. *วารสารวิชาการการศึกษา*, 32(2), 55–72.
- อิงอร เนตรานนท์. (2562). *พลังอำนาจแห่งชาติซอฟต์แวร์ของไทยในศตวรรษที่ 21* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุุฎิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Allen, H. (1978). *Effective Public Relation* (5th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Altbach, P. G., & Peterson, P. M. (2008). Higher Education as a Projection of America's Soft Power. In Watanabe, Y., Watanabe, Y. & McConnell, D. L (Eds.). *Soft Power Superpowers*. New York: Routledge.
- Ben-David, J. (2017). *Centers of learning: Britain, France, Germany, United States*. New York: Routledge.
- Bhagat, S. & Kim, D. J. (2020). Higher Education Amidst COVID-19: Challenges and Silver Lining. *Information Systems Management*, 37(4), 366–371.
- Brand finance. (2023). *Global Soft power Index*. Retrieved March 17, 2024, from <https://brandirectory.com/softpower>.
- Bukh, A. (2014). Revisiting Japan's Cultural Diplomacy: A Critique of the Agent-Level Approach to Japan's Soft Power. *Asian Perspective*, 38(3), 461–485.
- Bureau of Educational and Cultural Affairs. (2021). *Fulbright Program Overview*. Retrieved March 17, 2024, from <https://eca.state.gov/fulbright/about-fulbright/fulbright-program-overview>

- Campbell, Patricia Diane. (2002). *Alternative futures in Colorado public education*. Retrieved January 10, 2014, from <http://thailis.uni.net.th/DAO/detail.nsp>.
- ChatGPT, personal communication, Korea Fashion. Retrieved September 5, 2023
- China education center. (2022). *Education in China*. Retrieved January 10, 2014, from <https://www.chinaeducenter.com/en/cedu.php>
- Cowan, G. & Arsenault A. (2008). Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), s.10-30.
- DAAD. (2023). *Scholarship Database*. Retrieved January 15, 2024, from <https://www.daad.or.th/en/scholarship-database/>
- David M. (2017). *Why Germany Educates International Students for Free*. Retrieved March 22, 2024, from <https://www.timeshighereducation.com/news/why-germany-educates-international-students-for-free?fbclid=IwAR2WvGSvdN->
- Ekaterina A. Antyukhova. (2019). *Education as <soft power>: the experience of Germany*. DOI:10.17223/19988613/57/6
- Geiger, R. & Heller, D. (2012). Financial trends in higher education: The United States. *Voprosy obrazovaniya / Educational Studies Moscow, National Research University Higher School of Economics*, 3, 5-29.
- GKS Scholarship. (2023). *Global Korea Scholarship GKS 2023*. Retrieved February 14, 2024, from <https://gksscholarship.com/2023/02/20/global-korea-scholarship-gks-2023/>
- Goethe Institute. (2023). *Tasks and targets*. Retrieved March 18, 2024, from <https://www.goethe.de/ins/th/en/ueb/auf.html>
- Greene, J. P. & Forster, G. (2003). *Public High School Graduation and College Readiness Rates in the United States. Education Working Paper No. 3. Center for Civic Innovation*. Manhattan: The Manhattan Institute.

- Hetter, Katia. (2017). *17 best places to visit in 2017 CNN Travel*, CNN. Retrieved January 18, 2024, from <http://edition.cnn.com/trave/article/best-places-to-visit-in-2017/index.html>.
- Hua, Y., & Zhang, L. (2020). Integrating local culture into education for enhancing soft power. *International Journal of Cultural Studies*, 23(4), 421–438.
- Indicators, O. E. C. D. (2020). *Education at a Glance 2022*. NP: np.
- Ivy League. (2023). *About the Ivy League*. Retrieved February 20, 2024, from https://ivyleague.com/sports/2017/8/13/HISTORY_0813173057.aspx
- JAIF Management Team. (2023). *JENESYS Programme, Japan-ASEAN Integration Fund*. Retrieved March 8, 2024, from <https://jaif.asean.org/jaif-component/jenesys-programme/>
- Jang, G-j & Park, W. K. (2012). Korea Wave as Tool for Korea's New Cultural Diplomacy. *Advances in Applied Sociology*, 2(3), 196-202.
- Jerome, C.G. (1999). *Introduction to the Futures Research Methodology Series. Futures Research Methodology Version 1.0*. Washington,D.C.: American Council for the United Nation University.
- JET Programme. (2023). *History of JET Programme*. Retrieved January 20, 2024, from <https://jetprogramme.org/en/history/>
- Jie, Y., & Wallace, J. (2021). *What is China's Belt and Road Initiative (BRI)?* Retrieved January 10, 2024, from <https://www.chathamhouse.org/2021/09/what-chinas-belt-and-road-initiative-bri>
- Keller, Linde Marie. (2002). *Teacher, images of future middle school education*. Retrieved January 14, 2019, form <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit>.
- King Sejong Institute Foundation. (2023). *Features of King Sejong Institute*. Retrieved January 10, 2024, from <https://www.iksi.or.kr/lms/main/about.do>
- Knight, J. (2022). *Internationalization, cultural exchange, and soft power in higher education*. NP.: Routledge.

- Korean Ministry of Education. (2013). *Higher Education*. Retrieved January 10, 2024, from <https://english.moe.go.kr/sub/infoRenewal.do?m=0305&page=0305&s=english>
- Kruarattikan, S. (2015). China at the Turn of the 21st Century: The Role of Public Opinion in Its Relations with Japan. *International Journal of China Studies*, 6(2), 149-157.
- Kymlicka, W. (1995). *Multicultural citizenship: A liberal theory of minority rights*. Oxford: Oxford University Press.
- Macmillan, T.T. (1971). "The Delphi Techniques". in Paper presented at the Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. California: Monterey.
- Marleku, A. (2019). *Education as an Instrument for China's Soft Power*. Retrieved January 10, 2024, from <https://www.trtworld.com/opinion/education-as-an-instrument-for-china-s-soft-power-25699>
- McClory, J. (2021). *The Soft Power 30: A Global Ranking of Soft Power*. Portland: Portland Communications.
- McGray, D. (2002). Japan's Gross National Cool. *Foreign policy*, 130, 44.
- McKinsey & Company. (2021). *Entrepreneurship zeitgeist 2030*. Retrieved January 10, 2024, from https://www.mckinsey.com/industries/technology-media-and-telecommunications/our-insights/entrepreneurship-zeitgeist-2030?fbclid=IwAR10-gVMecB_fMAUx1sr_4ix846wok0SLWsnE-UxMO.Ja1fjnv00pT6i7V8#/
- Metzgar, E. (2016). The Japan Exchange and Teaching (JET) program: 30 Years of Public Diplomacy in Practice. In J. Mathews-Aydinli (Ed.), *International education exchanges and intercultural understanding: Promoting peace and global relations* (pp. 113-130). Cham, Switzerland: Springer.

- Ministry of Foreign Affairs of Korea. (2012). *Chapter 5 Enhancing Korea's Pole and Prestige. In 2011 Diplomatic White Paper*. Retrieved March 22, 2024, from http://www.mofat.go.kr/Eng/policy/whitepaper/index.jsp?menu=m_20_160
- Mubah, A Safril. (2019). Japanese Public Diplomacy in Indonesia: The Role of Japanese Agencies in Academic Exchange Programs between Japan and Indonesia. *Journal Global & Strategis*, 1, 37.
- Nye, J. & Kim, Y. (2019). Soft Power and the Korean Wave. In Kim, Y. (Ed.). *South Korean Popular Culture and North Korea*. London: Routledge.
- Nye, J. (2005). Soft power and higher education. In *Forum for the future of higher education* (pp. 11-14). Massachusetts: Harvard University.
- Nye, J. (2008). Public Diplomasi and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(94), s. 94-103
- Nye, J. (2009). Smart Power. *New Perspectives Quaterly*, 26(2), s. 7-9
- Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success In World Politics*. New York: Public Affairs.
- Nye, J. S., & Welch, D. (2017). *Understanding global conflict and cooperation: An introduction to theory and history* (10th ed.). Boston, MA: Pearson.
- OECD. (2021). *Education policy outlook 2021: Shaping responsive and resilient education in a changing world*. OECD Publishing. Retrieved February 20, 2024, from <https://doi.org/10.1787/75e40a16-en>
- OKMD. (2022). SOFT POWER. *The knowledge*, 4(22), 1-52.
- Ostashova, Y. (2020). Higher Education as a Soft Power Tool of State's Foreign Policy. Retrieved March 8, 2024, from <https://www.atlantispress.com/proceedings/icdatmi-20/125948618>
- Patel, A. (2021). *Integrating soft power into education systems: Strategies for youth empowerment and community collaboration*. New Delhi: Global Education Press.

- QS World University Rankings. (2023). Subject Rankings 2023. Retrieved March 8, 2024, from <https://www.topuniversities.com/subject-rankings/2023>.
- Sender, W. (2022). Railway Apprentice Guide Germany. Retrieved March 25, 2024, from <https://en.life-in-germany.de/railway-apprenticeship-in-germany-guide/>
- Tang, Y., Ma, Y., Wong, C. W., & Miao, X. (2018). Evolution of Government Policies on Guiding Corporate Social Responsibility in China. *Sustainability*, 10(3), 741.
- Tasteatlas. (2022). *10 Best Rated SOUPS in the World*. Retrieved February 10, 2024, from <https://www.tasteatlas.com/best-rated->
- Thailand Film Office, Department of Tourism. (2018). *Film Statistics*.
- Thongtakorn, C., & Niyomthai, S. (2018). Analysis of China's 21st Century Silk Road Policy. *Thai Journal of Public Administration*, 16(1), 95-95.
- Times Higher Education. (2023). *World University Rankings by Subject*. Retrieved February 10, 2024, from <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/by-subject>
- Trommler, F. (2015). *Soft Power: Its Use in German and American Cultural Diplomacy*. Retrieved February 10, 2024, from <https://aicgs.org/publication/soft-power/>
- U.S. Citizenship and Immigration Services. (2023). *Students and Employment*. Retrieved January 17, 2024, from <https://www.uscis.gov/working-in-the-united-states/students-and-exchange-visitors/students-and-employment>
- UIL. (2014). *The Lifelong Learning City Project in the Republic of Korea*. Retrieved January 8, 2024, from <https://uil.unesco.org/lifelong-learning/learning-cities/lifelong-learning-city-project-republic-korea>
- UNESCO. (2022). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. Paris: UNESCO.

- Vyas, U. (2010). *Soft power in Japan–China relations: State, sub-state and non-state relations*. London, England: Routledge.
- Wen, W. (2018). Inbound International Student Policies in China: A Historical Perspective. *Asian Education and Development Studies*, 7(2), 174-183
- Yoko, J. (2017). Japan's Diplomatic Policy on Southeast Asia: Fukuda Doctrine and Beyond for Regional Development. *Advanced Science Letters*, 23(10), 9944-9946.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม อนาคตภาพการขับเคลื่อน
การศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

1. นายวิศรุต ปู่เพ็ง	ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. ว่าที่ร้อยตรี ธนู วงษ์จินดา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ว่าที่ร้อยตรี เจษฎาภรณ์ พรหมทองแสน	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
4. นายสมใจ วิเศษทักษิณ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
5. ผศ. ดร.ศิริดา บุรชาติ	ผู้อำนวยการสถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
6. ดร.นันทา หงวนดัด	รองผู้อำนวยการสำนักงาน สมศ
7. นายพชรเสถียร บุญศิริสารिता	รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิตถ์
8. นางอัญชลี วัฒนาสกุลเกียรติ	ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์
9. นายกอบภณ แสงสมบัติ	ศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
10. นายธวัชชัย ชูหน้า	ศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย
11. ดร.กนิษฐ์ภา ฐานะวุฒิกุล	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1
12. นายอดุลย์ ภูปลื้ม	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสระบุรี
13. ส.ต.ต.ดร.นพดล นพเคราะห์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์
14. นางสาวจตุรภรณ์ สวัสดิ์รักษา	รองผู้อำนวยการโรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
15. นายชยพล เอี่ยมมูล	ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี
16. ดร.ประภัสสร สมสถาน	หัวหน้าสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ
17. รศ.ดร.อิสรา ก้านจักร	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. ดร.ศิริวรรณ ขวัญมุข ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
พิษณุโลก อุตรดิตถ์
2. ดร.วันชัย อยู่ตรง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวิทยาศาสตร์
จุฬารณราษฎรวิทยาลัย พิษณุโลก
3. ดร.ณัฐ รัตนศิรินิชกุล อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนา
นวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร

1. ดร.พรปวีณ์ คงนันทิพัฒน์	รองศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
2. ดร.สมเดี้ยว เกตุอินทร์	รองศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์
3. ดร.จิราภรณ์ เอมเอี่ยม	ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนชาติตระการวิทยา
4. นางเปรมฤดี เกลาพิมาย	ผอ.กลุ่มนโยบายและแผน สพม.พิษณุโลก อุดรดิตถ์
5. ผศ.ดร.เชาวฤทธิ์ จั่นจั่น	คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย EDFR รอบที่ 1

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๓๐๘

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.ศิริวรรณ ขวัญมุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวอนทัย สุดวังยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุบลน้อยชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวอนทัย สุดวังยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๓๐๘

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.วันชัย อยู่ตรง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวอินทัย สุตวิงยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุญบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวอินทัย สุตวิงยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่...อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๓๐๘

วันที่...๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง...ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.ณัฐ รัตนศิรินิกุล

ด้วย นางสาวโนทัย สุดวังยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นานุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ EDFR รอบที่ 1

ตารางการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์การศึกษาอนาคตภาพ
การขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
1	ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานีควรมีลักษณะอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของ Soft Power ในด้านต่อไปนี้ ควรมีลักษณะอย่างไร ด้านที่ 1 วัฒนธรรม ด้านที่ 2 ค่านิยมทางการเมือง ด้านที่ 3 นโยบายของรัฐ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ EDFR รอบที่ 1

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๕๒๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวอินทัย สุตวิงยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอธชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากท่าน ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาต ให้นิสิตดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ทั้งนี้ นิสิตจะดำเนินการประสานงานด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุตม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวอินทัย สุตวิงยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

แบบสัมภาษณ์
การศึกษานาตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

การวิจัย เรื่อง ศึกษานาตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

โดย นางสาวโนทัย สุตวงษ์ยาง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานาตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปสร้างแบบสอบถามแบบ มาตรฐานประมาณค่าเพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญต่อไป

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

หมายเลขโทรศัพท์.....อีเมล.....

ประสบการณ์ในการทำงาน.....วันที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของ Soft Power ในด้านต่อไปนี้ ควรมีลักษณะอย่างไร

ด้านที่ 1 วัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ 2 ค่านิยมทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ 3 นโยบายของรัฐ

.....

.....

.....

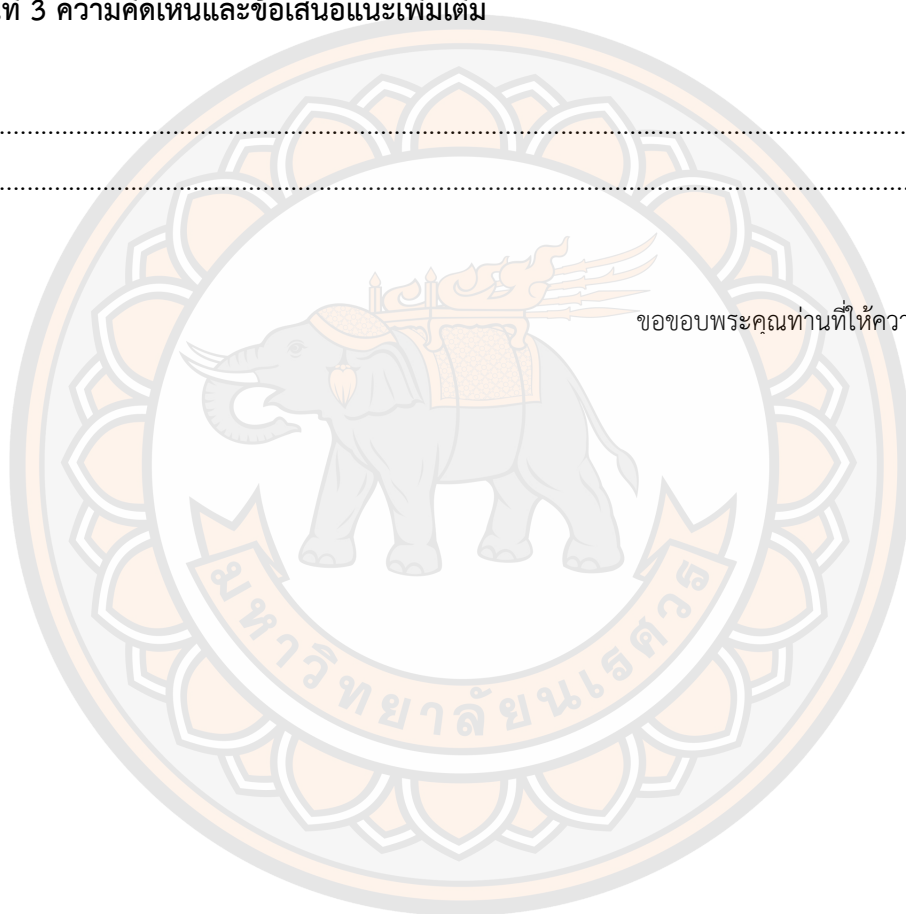
.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย EDFR รอบที่ 2

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๑๗๓๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวโนทัย สุดวังยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุตม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวโนทัย สุดวังยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ภาคผนวก ข แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 2

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 2 เรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจง

ตามที่ท่านได้กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การวิจัยครั้งนี้ โดยการให้สัมภาษณ์ในรอบที่ 1 เรียบร้อยแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของท่านไปสังเคราะห์ร่วมกับ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ ได้ข้อความคิดเห็นทั้งสิ้น 4 ด้าน รวม 67 ข้อ ซึ่งได้พัฒนามาเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ฉบับนี้

ผู้วิจัยจึงเรียนขอความกรุณาท่าน โปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ผ่านทาง QR Code ที่แนบมา อันจะเป็นการรวบรวมความคิดเห็นของท่านและผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อหาความสอดคล้องของข้อความคิดเห็นในเชิงสถิติต่อไป

แบบสอบถาม

นางสาวอินทัช สุดวังยาง

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ โทร 09 1843 3866

E-mail: Anothais65@nu.ac.th LINE ID: mmanothaimm

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ตามความคิดเห็นของท่านว่าอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นว่าเป็นอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์						
1	กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน					
2	ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนา เศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม					
3	บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือ กิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น					
4	ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5	จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์					
6	จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชนในอนาคต					
7	อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
8	ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน Soft Power					
9	มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร					
10	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power					
11	จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้					
12	ส่งเสริมการเรียนรู้ระบบ และการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์					
13	สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน					
14	จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน Soft Power					
15	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ					
16	ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น					
17	พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการส่งเสริม Soft Power					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม						
18	ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น					
19	บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม					
20	จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ					
21	ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่					
22	พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล					
23	ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น					
24	ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน					
25	ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival)					
26	ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย					
27	ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา					
28	สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา					
29	เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน					
30	ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือคลิป์วิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม					
31	ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
32	ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม					
33	ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง						
34	ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน					
35	ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์					
36	บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้					
37	สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล					
38	ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					
39	สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม					
40	ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน					
41	พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย					
42	จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียน และเวทีอภิปราย					
43	สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองในรายวิชา					
44	ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน					
45	พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา					
46	บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสวนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ					
47	สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณ และการสื่อสาร					
48	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง การเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
49	สอตแทรกปราชริปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในโรงเรียน					
50	ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองที่ดี					
องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ						
51	บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/ สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ					
52	จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุง กฎหมายเพื่อส่งเสริม Soft Power					
53	ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ ตลอดชีวิต					
54	ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ องค์กร ในระดับพื้นที่					
55	ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด					
56	กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และ พัฒนาทุนมนุษย์					
57	กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม Soft Power สู่สากล					
58	จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืนโดยยึดประชาชนเป็น ศูนย์กลาง					
59	กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาค ท้องถิ่น					
60	ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม					
61	สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียม ในการพัฒนา Soft Power					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
62	จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ					
63	สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power					
64	ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตามประเมินผล					
65	พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะ เยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ					
66	จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การ ประเมินผล และสร้างนวัตกรรม					
67	กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ตอบแบบสอบถาม

(.....)

...../...../.....

ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย EDFR รอบที่ 3

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๑๗๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวอนันท์ สุดวงษ์ยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุบไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวอนันท์ สุดวงษ์ยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ภาคผนวก ณ แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 3

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ EDFR รอบที่ 3
เรื่อง อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฯ ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นการประมวลความคิดเห็นจากแบบสอบถามในรอบที่ 2

1. เครื่องหมายและความหมาย

- X หมายถึง คำตอบเดิมของท่านในแบบสอบถาม EDFR รอบที่ 2
Md หมายถึง ค่ามัธยฐานของข้อความจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ
Mo หมายถึง ค่าฐานนิยมของข้อความจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ
↔ หมายถึง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากคำตอบกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

มัธยฐาน หมายถึง ค่าน้ำหนักระดับแนวโน้มความเป็นไปได้ที่อยู่กึ่งกลางของข้อมูลทั้งหมดจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ฐานนิยม หมายถึง ค่าความถี่มากที่สุดระดับแนวโน้มความเป็นไปได้ของข้อมูลทั้งหมดจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หมายถึง ช่วงน้ำหนักระดับแนวโน้มความเป็นไปได้ของคำตอบจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่กระจายอยู่รอบ ๆ มัธยฐาน

2. การตอบแบบสอบถาม EDFR รอบที่ 3

สำหรับการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงผลการประมวลความคิดเห็นจากแบบสอบถามรอบที่ 2 เปรียบเทียบคำตอบเดิมของท่าน (ที่แสดงด้วยเครื่องหมาย X) และขอความกรุณาท่านพิจารณาให้ความเห็นอีกครั้งหนึ่งว่าจะ "ยืนยัน" หรือ "เปลี่ยนแปลง" คำตอบในรอบนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง "ระดับความคิดเห็น"

ผลการประมวลคำตอบในรอบที่ 2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในข้อความที่เกี่ยวข้องกับอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานีในช่อง "ระดับความคิดเห็น" ได้แสดงค่ามัธยฐาน (Md) ค่าฐานนิยม (Mo) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($\leftarrow \rightarrow$)

ค่ามัธยฐาน (Md) ที่แสดงผลการประมวลคำตอบรอบที่ 2 โดยมีความหมาย ดังนี้

ช่วงคะแนนมัธยฐาน (Md)	หมายถึง
4.50 – 5.00	มีแนวโน้มตามข้อความซึ่งเป็นไปได้มากที่สุด
3.50 – 4.49	มีแนวโน้มตามข้อความซึ่งเป็นไปได้มาก
2.50 – 3.49	มีแนวโน้มตามข้อความซึ่งเป็นไปได้ปานกลาง
1.50 – 2.49	มีแนวโน้มตามข้อความซึ่งเป็นไปได้น้อย
ต่ำกว่า 1.50	มีแนวโน้มตามข้อความซึ่งเป็นไปได้น้อยที่สุด

เกณฑ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ความเป็นไปได้” ที่มีแนวโน้มในข้อความแต่ละข้อแสดงค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

คะแนนระดับความคิดเห็น	หมายถึง
5	เป็นไปได้มากที่สุด
4	เป็นไปได้มาก
3	เป็นไปได้ปานกลาง
2	เป็นไปได้น้อย
1	เป็นไปได้น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

รายการ		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์						
1..	กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน	↔ ✓	X			Md = 5 Mo = 5
2.	การขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม	X ✓	↔			Md = 5 Mo = 5

คำอธิบาย

จากตัวอย่าง ข้อ 1 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 เปลี่ยนคำตอบใหม่ จากที่มีความเห็นต่ออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในประเด็นกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจนมีแนวโน้มเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก (4) เป็นระดับมากที่สุด (5) ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ จึงปรับเปลี่ยนคำตอบตนเองให้เข้ามาอยู่ในช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ (5) ไกล่เคียงมัธยฐาน (Md = 5) และฐานนิยม (Mo = 5) ของกลุ่ม

สำหรับข้อ 2 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญยังคงยืนยันคำตอบเดิมของตนที่มีความเห็นต่ออนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ ในประเด็นการขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีแนวโน้มเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด (5) และผู้เชี่ยวชาญยืนยันตามเดิมซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับกลุ่ม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบเดิมที่มีเครื่องหมาย X

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ นามสกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน

สถานที่ปฏิบัติงาน

2. แบบสอบถามอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

รายการ		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์						
1.	กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาที่บูรณาการ Soft Power อย่างชัดเจน	↔				Md = 5 Mo = 5
2.	ขับเคลื่อน Soft Power เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม	↔				Md = 5 Mo = 5
3.	บูรณาการ Soft Power ลงในหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรหรือกิจกรรมที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่น	↔				Md = 5 Mo = 5
4.	ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning ในการเสริมสร้าง Soft Skills	↔				Md = 5 Mo = 5
5.	จัดการศึกษาที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	↔				Md = 5 Mo = 5
6.	จัดการศึกษาที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของเยาวชน ในอนาคต	↔				Md = 4 Mo = 4
7.	อบรมและพัฒนาครูให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับ Soft Power ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	↔				Md = 4 Mo = 4
8.	ผู้นำองค์กรทางการศึกษามีทักษะ Soft Skills และมีวิสัยทัศน์ ในการขับเคลื่อน Soft Power	↔				Md = 5 Mo = 5
9.	มีระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร	↔				Md = 5 Mo = 5
10.	พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ส่งเสริม Soft Power	↔				Md = 5 Mo = 5
11.	จัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้	↔				Md = 4 Mo = 4
12.	ส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบ และการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์	↔				Md = 5 Mo = 5
13.	สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน	↔				Md = 5 Mo = 5
14.	จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกความร่วมมือระดับจังหวัด ในการขับเคลื่อน Soft Power	↔				Md = 4 Mo = 5
15.	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ	↔				Md = 5 Mo = 5
16.	ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น	↔				Md = 5 Mo = 5
17.	พัฒนาระบบประเมินผลเพื่อวัดความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของ การส่งเสริม Soft Power	↔				Md = 5 Mo = 5
องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม						
18.	ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	↔				Md = 5 Mo = 5
19.	บูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรและกิจกรรม	↔				Md = 5 Mo = 5

รายการ		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
20.	จัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนสู่สาธารณะ	↔				Md = 5 Mo = 5
21.	ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	↔				Md = 5 Mo = 5
22.	พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่สู่สากล	↔				Md = 5 Mo = 5
23.	ส่งเสริมกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	↔				Md = 5 Mo = 5
24.	ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือชุมชนจัดเทศกาลวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดสู่นักเรียน	↔				Md = 5 Mo = 5
25.	ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับ Soft Power 5F (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival)	↔				Md = 5 Mo = 5
26.	ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัย	↔				Md = 5 Mo = 5
27.	ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) ในสถานศึกษา	↔				Md = 5 Mo = 5
28.	สนับสนุนการจัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ Soft Power ในสถานศึกษา	↔				Md = 5 Mo = 5
29.	เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าในชุมชน	↔				Md = 5 Mo = 5
30.	ใช้สื่อร่วมสมัย แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือคลิพวิดีโอในการเผยแพร่วัฒนธรรม	↔				Md = 5 Mo = 5
31.	ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	↔				Md = 5 Mo = 5
32.	ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนต่อยอดวัฒนธรรมสู่การสร้างนวัตกรรม	↔				Md = 5 Mo = 5
33.	ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม	↔				Md = 5 Mo = 5
องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง						
34.	ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความโปร่งใส และจิตสำนึกพลเมืองดีในโรงเรียน	↔				Md = 5 Mo = 5
35.	ส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศผ่านการศึกษาและสื่อสร้างสรรค์	↔				Md = 5 Mo = 5
36.	บูรณาการค่านิยมประชาธิปไตยในกิจกรรมและการเรียนรู้	↔				Md = 5 Mo = 5
37.	สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอบรมภาวะผู้นำแบบธรรมาภิบาล	↔				Md = 5 Mo = 5
38.	ส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและบทบาททางการทูตในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	↔				Md = 4 Mo = 4
39.	สร้างพื้นที่แสดงออกทางการเมืองของเยาวชนและสนับสนุนผู้นำท้องถิ่นที่มีคุณธรรม	↔				Md = 5 Mo = 5
40.	ส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและจิตสาธารณะในนักเรียน	↔				Md = 5 Mo = 5
41.	พัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมที่เน้นความสามัคคีและสร้างสื่อส่งเสริมประชาธิปไตย	↔				Md = 5 Mo = 5
42.	จัดกิจกรรมจำลองรัฐสภา การเลือกตั้งในโรงเรียน และเวทีอภิปราย	↔				Md = 5 Mo = 5
43.	สอดแทรกการเรียนรู้เรื่องเสรีภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิพลเมืองในรายวิชา	↔				Md = 5 Mo = 5
44.	ส่งเสริมค่านิยมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน	↔				Md = 5 Mo = 5
45.	พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีผ่านกิจกรรมจิตอาสา	↔				Md = 5 Mo = 5
46.	บูรณาการแนวคิดผู้นำต้นแบบและเสนาทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักชาติ	↔				Md = 5 Mo = 5
47.	สนับสนุน Soft Power ผ่านนโยบาย งบประมาณ และการสื่อสาร	↔				Md = 4 Mo = 4
48.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง การเมืองที่เหมาะสมกับเยาวชน	↔				Md = 5 Mo = 5
49.	สอดแทรกประชาธิปไตยในวิชาสังคม สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในโรงเรียน	↔				Md = 5 Mo = 5
50.	ส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองที่โปร่งใสและหลักสูตรจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี	↔				Md = 4 Mo = 5
องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ						
51.	บูรณาการ Soft Power ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด/สถานศึกษา และส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศ	↔				Md = 5 Mo = 5

รายการ		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
52.	จัดทำนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการลงทุนและปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริม Soft Power	◀▶				Md = 5 Mo = 5
53.	ผลักดันนโยบายการศึกษาที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต	◀▶				Md = 5 Mo = 5
54.	ออกแบบนโยบายตอบสนองเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอัตลักษณ์องค์กร ในระดับพื้นที่	◀▶				Md = 5 Mo = 5
55.	ผลักดันนโยบายที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสร้างภาพลักษณ์จังหวัด	◀▶				Md = 5 Mo = 5
56.	กำหนดนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษา และพัฒนาทุนมนุษย์	◀▶				Md = 5 Mo = 5
57.	กำหนดนโยบายร่วมกับกระทรวงต่างประเทศและการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริม Soft Power สู่นานาชาติ	◀▶				Md = 4 Mo = 4
58.	จัดทำแผนแม่บท Soft Power ที่ยั่งยืนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง	◀▶				Md = 4 Mo = 4
59.	กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติด้าน Soft Power ร่วมกับภาคท้องถิ่น	◀▶				Md = 5 Mo = 5
60.	ส่งเสริมนโยบายด้านการศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	◀▶				Md = 5 Mo = 5
61.	สร้างความเข้าใจบทบาทของรัฐ สวัสดิการ และความเท่าเทียมในการพัฒนา Soft Power	◀▶				Md = 4 Mo = 4
62.	จัดทำนโยบายการศึกษาที่เปิดรับการประยุกต์ใช้ Soft Power ท้องถิ่น พร้อมสนับสนุนงบประมาณ	◀▶				Md = 5 Mo = 5
63.	สนับสนุนนโยบาย Creative Historical City, Gastronomy Tourism และโรงเรียน Soft Power	◀▶				Md = 5 Mo = 5
64.	ออกแบบนโยบายที่แทรก Soft Power ในหลักสูตร กิจกรรม และระบบติดตามประเมินผล	◀▶				Md = 4 Mo = 4
65.	พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมระดับจังหวัดเพื่อสร้างทักษะเยาวชนในการใช้ Soft Power เพื่อประกอบอาชีพ	◀▶				Md = 5 Mo = 5
66.	จัดระบบบริหารตามนโยบายรัฐ พัฒนาบุคลากร การประเมินผล และสร้างนวัตกรรม	◀▶				Md = 5 Mo = 5
67.	กำหนดยุทธศาสตร์ระดับชาติที่ใช้ Soft Power เป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการศึกษา	◀▶				Md = 4 Mo = 5

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.พรวิทย์ คงนันทพัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวอนทัย สุดวังยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวอนทัย สุดวังยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๔ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.สมเด็ย เกตุอินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวอนทัย สุตวิงยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุบไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวอนทัย สุตวิงยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๔ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.จิราภรณ์ เอ็มเอี่ยม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวโนทัย สุดวังยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุบไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวโนทัย สุดวังยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ ว ๒๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๔ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน คุณเปรมฤดี เกลาพิมาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวโนทัย สุดวังยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุบไมยอธชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุตม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวโนทัย สุดวังยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๐๗๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๔ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวอินทิยา สุตวิงยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม SOFT POWER ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขภูมบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปมัยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวอินทิยา สุตวิงยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ภาคผนวก ก ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ

ตารางการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
1	ลักษณะอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์								
1.1	การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้าน Soft Power ในการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.2	การนำ Soft Power มาเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.3	การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่สอดคล้องกับ Soft Power	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.4	การบูรณาการ Soft Power กับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.5	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม								
2.1	การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.2	การพัฒนาเนื้อหาดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
2.3	การสร้างเอกลักษณ์และ ภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดอุดรธานี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.4	การสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วม อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.5	การสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	องค์ประกอบด้านค่านิยมทางการเมือง								
3.1	การปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ในกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.2	การเสริมสร้างจิตสำนึกความ รับผิดชอบต่อสังคมและ ประเทศชาติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.3	การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ มีคุณภาพและมีส่วนร่วมในสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.4	การใช้กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่สนับสนุน Soft Power	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.5	การเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับการ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงการเมือง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	องค์ประกอบด้านนโยบายของรัฐ								
4.1	การบูรณาการ Soft Power ไว้ใน แผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.2	การสนับสนุนจากภาครัฐและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
4.3	การสร้างมาตรฐานและคุณภาพ การศึกษาในระดับจังหวัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.4	นโยบายการส่งเสริมกิจกรรมที่ สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของ ประเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4.5	การจัดสรรงบประมาณและ ทรัพยากร เพื่อขับเคลื่อน Soft Power	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น
ประโยชน์ของอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ ว ๒๒๑๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพ
การขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินฯ จำนวน...๑...ฉบับ

ด้วย นางสาวโนทัย สุดวังยาง รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๑๒๐๗ นิสิตระดับปริญญาเอก
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “อนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดอุดรดิตถ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุบไมยอธชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน
เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพ
การขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้
ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวโนทัย สุดวังยาง

โทร ๐๙-๑๘๔๓-๓๘๖๖

ภาคผนวก ต แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคต
ภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดอุดรธานี

แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพ
การขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ และเติมข้อความลงในช่องว่าง เพื่อแสดงความคิดเห็น
ของท่าน ว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับใดกับข้อความที่
กำหนดในอนาคตภาพการขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

- ☐ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
- ☐ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
- ☐ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น

**ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพ
การขับเคลื่อนการศึกษาที่ส่งเสริม Soft Power ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี**

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ
มากที่สุด

ความเป็นประโยชน์ หมายถึง ระดับความคิดเห็นว่าผลที่ได้ตามต้องการ สิ่งที่เป็นผลดีที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

[illegible]

[illegible]

ที่	รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(3)	ข้อเสนอแนะ															
4	องค์ประกอบ ด้านนโยบายของรัฐ															
4.1	การบูรณาการ Soft Power ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ การศึกษาจังหวัด															
4.2	การสนับสนุนจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง															
4.3	การสร้างมาตรฐานและ คุณภาพการศึกษา ในระดับจังหวัด															
4.4	นโยบายการส่งเสริม กิจกรรมที่สร้างภาพลักษณ์ เชิงบวกของประเทศ															
4.5	การจัดสรรงบประมาณและ ทรัพยากร เพื่อขับเคลื่อน Soft Power															
(4)	ข้อเสนอแนะ															

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

